

Sanskrit für Anfänger

Ein Lehr- und Übungsbuch

von Thomas Lehmann

Band 1: Grammatik

Band 2: Texte/Übungen & Vokabular

Begleitband: Einführung in die Devanāgarī-Schrift

Band 2: Texte, Übungen & Vokabular

Version Oktober 2013

Inhaltsverzeichnis

Lektion 1	1
Lektion 2	3
Lektion 3	6
Lektion 4	10
Lektion 5	14
Lektion 6	20
Lektion 7	27
Lektion 8	33
Lektion 9	37
Lektion 10	40
Lektion 11	43
Lektion 12	47
Lektion 13	51
Lektion 14	55
Lektion 15	58
Lektion 16	62
Lektion 17	67
Lektion 18	71
Lektion 19	74
Lektion 20	79
Lektion 21	81
Lektion 22	85
Lektion 23	90
Lektion 24	95
Lektion 25	99
Lektion 26	102
Lektion 27	105
Lektion 28	108
Lektion 29	110
Lektion 30	114
Lektion 31	117
Lektion 32	125
Lektion 33	131
Lektion 34	137
Lektion 35	143
Lektion 36	148
Lektion 37	154
Lektion 38	158

Lektion 39	162
Lektion 40	166
Appendix	172
Glossar: Sanskrit—Deutsch	183
Glossar: Deutsch—Sanskrit	215

Lektion 1

1.1 Ausspracheübungen

Zur Vokallänge:

bala	bāla	nama	nāma	bahu	bāhu	antara	āntara
dina	dīna	devi	devī	sakhi	sakhī	bhavati	bhavatī
pura	pūra	suta	sūta	vadhu	vadhū	sukara	sūkara
ṛta	rata	ṛbhu	rabhi	ṛkāra	rakāra		

Zu den Diphthongen:

deva	daiva	dvedha	dvoidha	vedya	vaidya	labhe	labhai
kola	kaula	kokila	kaukila	potrin	pautrin	somya	saumya

Zur Stimmhaftigkeit:

kaja	gaja	aṅka	aṅga	cala	jala	cīra	jīra
tati	dadi	tala	dala	pala	bala	pāra	bāra

Zur Aspiration:

kala	khala	guṇa	ghuṇa	cala	chala	jarā	jharā
asti	asthi	dā	dhā	pala	phala	bāla	bhāla

Zur Retroflexion:

kataka	kaṭaka	dīyate	ḍīyate	anu	aṇu	kandu	kaṇḍu
--------	--------	--------	--------	-----	-----	-------	-------

Zu den Zischlauten:

śama	sama	śvaḥ	svaḥ	māsa	māṣa	śapta	sapta
------	------	------	------	------	------	-------	-------

Zum Anusvāra

saṃgama	saṃyama	saṃcāra	saṃrāva	saṃtāna	saṃvāda
saṃdhyā	saṃśaya	saṃpāta	saṃsāra	saṃbhavana	saṃharaṇa

1.2 Leseübung

Lesen Sie laut folgenden aus dem Pañcatantra entnommenen Text und achten Sie auf die im Grammatikband gegebenen Ausspracheregeln. Dabei beachte man besonders die Länge der Vokale, speziell bei **e** und **o**, sowie die Aussprache von **c**, **j**, **v** und **ś** und **ṣ**.

kasmiṃścid arāṇye vṛkṣa-śākhā-kṛta-kulāye pakṣi-damṣatī prativasataḥ
sma. atha kadācin māse kāla-vṛṣṭi-samāhatāsaumya-vāta-kampita-tanuḥ.
kaścid vānaras tad eva vṛkṣa-mūlam upāgataḥ, so 'pi danta-vīṇām vādayan
saṃkucita-kara-caraṇas caṭakayābhīhitaḥ: hasta-pāda-samāyukto dṛśyase

puruṣākṛtiḥ, śīta-vāta-hato mūḍha katham na kuruṣe gr̥ham. so 'pi tad ākarṇya vyacintayat: aho, ātma-saṃtuṣṭo jīvaloko, yad eṣā kṣudra-caṭakātmānaṃ bahu manyate. sva-citta-kalpito garvaḥ kasya nāma na vidyate utkṣipyā ṭiṭṭibhī pādaḥ śete bhaṅga-bhayād divaḥ. evaṃ vicintya tām āha. sūci-mukhi durācāre raṇḍe paṇḍita-mānini, tūṣṇīm bhava, kariṣyāmi no cet tvāṃ nirgr̥hīm aham. evaṃ tena niṣiddhāpi punar āśraya-karaṇopadeśena tam udvejayati. tad asau taṃ vṛkṣam āruhya tasyāḥ kulāyaṃ khaṇḍaśaḥ kṛtvā babhañja. ato 'haṃ bravīmi: upadeśo na dātavyo yādṛśe tādr̥śe jane: paśya. vānara-mūrkheṇa sugr̥hī nirgr̥hī kṛtā.

Lektion 2

2.1 Schreib- und Leseübungen

Nehmen Sie die erste Lektion im Begleitband Einführung in die Devanāgarī-Schrift durch.

2.2 Vokabular

Verben

ā-hve (1) ā-hvay-a-ti	herbeirufen
upa-viś (6) upa-viś-a-ti	sich setzen
krīḍ (1) krīḍ-a-ti	spielen
krudh (4) krudh-ya-ti	zürnen, sich ärgern
khād (1) khād-a-ti	essen, fressen
gam (1) gacch-a-ti	gehen
paṭh (1) paṭh-a-ti	rezitieren, lesen, studieren
paṭh (als Kausativ = 10) pāṭh-aya-ti	unterrichten, lehren
pat (1) pat-a-ti	fallen, fliegen
pra-viś (6) pra-viś-a-ti	ein-, betreten
drś (4) paś-ya-ti	sehen, schauen
nam (1) nam-a-ti	begrüßen, verehren
śram (4) śrām-ya-ti	ermüden
sad (1) sīd-a-ti	sitzen
has (1) has-a-ti	lachen, auslachen

Nomina

gopāla (m.)	männl. Eigenname
phala (n.)	Frucht
bāla (m.)	Kind, Junge
rāma (m.)	männl. Eigenname
vidyālaya (m.)	Schule
śikṣaka (m.)	Lehrer
śiṣya (m.)	Schüler
sūkta (n.)	Hymne

Adverbien

atra	hier
adhunā	jetzt
tataḥ	dann
tatra	dort
tadanu	darauf
pūrvam	zuerst
sahasā	plötzlich, sofort

Zahlwort

dvi	zwei
dvau	Nom. + Akk. Mask. von dvi
dve	Nom. + Akk. Fem., Ntr. von dvi

2.3 Texte/Übungen

I. Übungstext zum Nominativ und Akkusativ “Rāma geht zur Schule”

1. **rāmaḥ śiṣyaḥ.**
2. **gopālaḥ śiṣyaḥ.**
3. **tatra vidyālayaḥ.**
4. **śiṣyau vidyālayaṃ gacchataḥ.**
5. **adhunā śiṣyau vidyālayaṃ praviśataḥ.**
6. **tatra śikṣakaḥ sīdati.**
7. **śiṣyau śikṣakaṃ namataḥ.**
8. **tataḥ śikṣakaḥ śiṣyān-āhvayati.**
9. **śiṣyāḥ śikṣakaṃ namanti. upaviśanti.**
10. **atra rāmaḥ sīdati. tatra gopālaḥ sīdati.**
11. **śikṣakaḥ sūktāni pāṭhayati.**
12. **pūrvam śikṣakaḥ sūktaṃ paṭhati.**
13. **tadanu śiṣyāḥ sūktaṃ paṭhanti.**
14. **sahasā dvau bālau hasataḥ.**
15. **śikṣakaḥ śiṣyau paśyati.**
16. **śikṣakaḥ krudhyati.**
17. **bālāḥ śrāmyanti.**

18. tadanu bālāḥ phalāni khādanti.
19. dve phale rāmaḥ khādati.
20. tataḥ śiṣyāḥ krīḍanti.
21. rāmaḥ krīḍati.
22. sahasā rāmaḥ patati.
23. bālāḥ paśyanti. hasanti.

II. Übersetzen Sie ins Sanskrit:

1. Der Junge sieht den Lehrer. 2. Der Junge ist ein Schüler. 3. Der Junge grüßt den Lehrer. 4. Der Lehrer sitzt. 5. Jetzt rezitiert der Lehrer die Hymnen. 6. Dann rezitieren die Schüler die Hymnen. 7. Zwei Schüler ermüden. 8. Der Lehrer sieht die beiden Schüler. 9. Der Lehrer zürnt. 10. Dann spielen die Schüler. 11. Plötzlich fällt ein Junge. 12. Rāma schaut. (Er) lacht. Der Lehrer zürnt.

Lektion 3

3.1 Schreib- und Leseübungen

Nehmen Sie die nächste Lektion im Begleitband Einführung in die Devanāgarī-Schrift durch.

3.2 Vokabular

Verben

ā-gam (1) ā-gacch-a-ti	kommen
ā-nī (1) ā-nay-a-ti	bringen
iṣ (6) iṣch-a-ti	wünschen
kṣal (10) kṣāl-aya-ti	waschen
pac (1) pac-a-ti	kochen
pā (1) pib-a-ti	trinken
pūj (10) pūj-aya-ti	verehren
yaj (1) yaj-a-ti	jemandem (Skt. im Akk.) etwas (Skt. im Instr.) opfern
yam (1) yacch-a-ti	überreichen
sthā (1) tiṣṭh-a-ti	stehen
smṛ (1) smar-a-ti	denken an, sich erinnern

Nomina

anna (n.)	Essen, Speise
kṣīra (n.)	Milch
gṛha (n./m.)	Haus
jala (n.)	Wasser
deva (m.)	Gott, Gottheit
pāda (m.)	Fuß
putra (m.)	Sohn
mukha (n.)	Gesicht, Mund
sevaka (m.)	Diener

Adverbien/Fragewörter/Postpositionen

abhitah (m. Akk.)	um ... herum
kutra	wo, wohin
sadyah	sofort

3.3 Texte/Übungen

Anmerkung

In den Anfangslektionen, d.h. Lektion 3–7, werden die Übungssätze in einer weiteren Version mit Getrennschreibung und aufgelöstem Sandhi dargeboten. Dies geschieht in Form eines eingeklammerten Satzes, vorausgesetzt es erfolgt auch eine Sandhi-Veränderung.

Die Sandhi-Veränderungen der jeweiligen Sandhi-Regeln, die in den Anfangslektionen im Detail behandelt werden, lassen sich nämlich durch eine zweifache Darstellung eines Satzes in Form einer Doppelzeile—einmal mit und einmal ohne Sandhi—auf die anschaulichste Weise darstellen.

Um den Lerneffekt zu erhöhen, sei dem Lernenden jedoch dringend dazu angeraten, bei der Durcharbeitung der Übungstexte in Lektion 3–7 die zweite Zeile—mit dem eingeklammerten Satz und aufgelöstem Sandhi—jeweils zuzuhalten, z.B. mit einem Lineal, einem Lesezeichen oder einer Karte, und zuerst jeweils nur die erste Zeile mit Sandhi zu lesen und die zweite Zeile dann nur zur Vergewisserung zu benutzen.

I. Übungstext “Rāma kommt nach Hause”.

1. **rāmo gṛhaṃ gacchati.**
(rāmaḥ gṛham gacchati).
2. **tatra tiṣṭhati bālaḥ.**
3. **sa rāmaṃ paśyati.**
(saḥ rāmam paśyati).
4. **bālaḥ sevakān-āhvayati.**
5. **sadyaḥ sevakā āgacchanti.**
(sadyaḥ sevakāḥ āgacchanti).
6. **te rāmaṃ namanti.**
7. **rāmo jalam-icchati.**
(rāmaḥ jalam icchati).
8. **sevako jalam yacchati.**
(sevakaḥ jalam yacchati).
9. **pūrvam rāmaḥ pādaḥ mukhaṃ ca kṣālayati.**
10. **tataḥ sa gṛhaṃ praviśati.**
(tataḥ saḥ gṛham praviśati).
11. **adhunā rāmo devaṃ smarati.**
(adhunā rāmaḥ devam smarati).
12. **sadyaḥ putrau rāmam-āgacchataḥ.**

13. rāmaḥ putrau ca devaṃ pūjayanti.
14. rāmo devaṃ yajati.
(rāmaḥ devaṃ yajati).
15. sevakā annaṃ pacanti.
(sevakāḥ annaṃ pacanti).
16. pūrvaṃ phalāni kṣīraṃ ca sevaka ānayati.
(pūrvaṃ phalāni kṣīraṃ ca sevakaḥ ānayati).
17. tadanu so 'nnaṃ-ānayati.
(tadanu saḥ annaṃ ānayati).
18. rāmo 'nnaṃ khādati.
(rāmaḥ annaṃ khādati).
19. tataḥ sa phalāni khādati.
(tataḥ saḥ phalāni khādati).
20. tadanu sa kṣīraṃ pibati.
(tadanu saḥ kṣīraṃ pibati).
21. putrau na khādataḥ. tau krīdataḥ.

II. Beantworten Sie folgende Fragen zu obigem Text in Sanskrit.

1. rāmaḥ kutra gacchati? 2. rāmaḥ kim-icchati? 3. ko rāmaṃ paśyati?
(kaḥ rāmaṃ paśyati)? 4. kān bāla āhvayati? (kān bālaḥ āhvayati)? 5.
rāmaḥ kaṃ smarati? 6. ke devaṃ pūjayanti? 7. sevakāḥ kiṃ pacanti?

III. Übersetzen Sie ins Sanskrit:

1. Die Schüler gehen nach Hause (in das Haus). 2. Dort kochen die Diener das Essen. 3. Die beiden Jungen betreten das Haus. 4. Sie wünschen Wasser. 5. Sofort bringt der Diener das Wasser. 6. Dann waschen die beiden Jungen die Füße (Dual). 7. Jetzt kommt Rāma. 8. Rāma ruft die Diener herbei. 9. Die Diener kommen und stehen (da). 10. Rāma wünscht jetzt das Essen. 11. Dann bringen die Diener das Essen (herbei). 12. Rāma und die beiden Söhne essen.

IV. Sandhi-Übung. Verbinden Sie folgende Wörter entsprechend den Sandhi-Regeln.

1	rāmaḥ + gāyati	16	devaḥ + uvāca
2	bālaḥ + khādati	17	rāmaḥ + api vadati
3	rāmaḥ + atra tiṣṭhati	18	bālaḥ + śamsati
4	devaḥ + vadati	19	devaḥ + rakṣati
5	bālaḥ + icchati	20	rāmaḥ + bodhati
6	rāmaḥ + jayati	21	bālaḥ + kṣipati
7	bālaḥ + paṭhati	22	bālaḥ + mādyati
8	rāmaḥ + evaṃ vadati	23	narāḥ + viśanti
9	bālāḥ + namanti	24	putraḥ + āgacchati
10	putraḥ + annam	25	rāmaḥ + evam
11	bālaḥ + sīdati	26	devāḥ + atra vasanti
12	putrāḥ + khādanti	27	rāmaḥ + viśati
13	devaḥ + yacchati	28	narāḥ + gacchanti
14	bālaḥ + aśvaṃ nayati	29	bālāḥ + āgacchanti
15	putrāḥ + icchanti	30	narāḥ + yacchanti

Lösungen im Appendix.

Lektion 4

4.1 Schreib- und Leseübungen

Nehmen Sie die nächste Lektion im Begleitband Einführung in die Devanāgarī-Schrift durch.

4.2 Vokabular

Verben

as (4) as-ya-ti	werfen, schleudern
kṣip (6) kṣip-a-ti	werfen, schleudern
ghuṣ (10) ghoṣ-aya-ti	verkünden
ji (1) jay-a-ti	siegen, besiegen, erobern
tuṣ (4) tuṣ-ya-ti	sich freuen, zufrieden sein
pra-yam (1) pra-yacch-a-ti	überreichen, geben
pra-śams (1) pra-śams-a-ti	preisen
rakṣ (1) rakṣ-a-ti	bewachen,- schützen
vad (1) vad-a-ti	sagen, sprechen

Nomina

kunta (m.)	Speer
kṣetra (n.)	Feld
jaya (m.)	Sieg
dāna (n.)	Geschenk
dūta (m.)	Bote
nagara (n.)	Stadt
nṛpa (m.)	König
pustaka (n.)	Buch
yodha (m.)	Krieger, Soldat
vīra (m.)	Held
śara (m.)	Pfeil

Adverbien/Fragewörter/Partikel

adya	heute
na	nicht
yadā ... tadā	wenn ... dann (temporal)
yadi ... tarhi	wenn/falls ... dann (konditional)

4.3 Texte/Übungen

I. Übungstext “Der Sieg des Königs”

1. nṛpo yodhān-āhvayati.
(nṛpaḥ yodhān āhvayati).
2. nṛpo yodhāśca devān yajanti.
(nṛpaḥ yodhāḥ ca devān yajanti).
3. adya jayāma iti nṛpo vadati.
(adya jayāmaḥ iti nṛpaḥ vadati).
4. nṛpo yodhāśca kṣetram gacchanti.
(nṛpaḥ yodhāḥ ca kṣetram gacchanti).
5. tatra yodhāḥ pūrvam śarānasyanti.
(tatra yodhāḥ pūrvam śarān asyanti).
6. tato nṛpaḥ kuntān kṣipati.
(tataḥ nṛpaḥ kuntān kṣipati).
7. nṛpo jayati.
(nṛpaḥ jayati).
8. nṛpo vīra iti yodhā vadanti nṛpaḥ ca praśamsanti.
(nṛpaḥ vīraḥ iti yodhāḥ vadanti nṛpaḥ ca praśamsanti).
9. yadi devān smaratha tarhi devā rakṣantīti nṛpo vadati.
(yadi devān smaratha tarhi devāḥ rakṣanti iti nṛpaḥ vadati).
10. tadanu nṛpo dānāni prayacchati.
(tadanu nṛpaḥ dānāni prayacchati).
11. yodhāstusyanti.
(yodhāḥ tusyanti).
12. dūtā nagaram gacchanti jayam ca ghoṣayanti.
(dūtāḥ nagaram gacchanti jayam ca ghoṣayanti).

II. Beantworten Sie folgende Fragen zu obigem Text in Sanskrit.

1. ke devān yajanti? 2. kaḥ kuntān kṣipati? 3. ke nṛpaḥ praśamsanti? 4. yodhāḥ kimasyanti? 5. dūtāḥ kiṃ ghoṣayanti? 6. nṛpaḥ kiṃ prayacchati?

III. Übersetzen Sie ins Sanskrit:

1. Der König ruft einen Krieger herbei. 2. Er fragt ihn: “Wo stehen die Pferde?”
3. Der Krieger sagt: “Ich bringe die Pferde.” 4. Dann besteigen die Krieger die Pferde. 5. Der König sagt: “Wir gehen jetzt in die Stadt.” 6. Dann betreten der König und die Krieger die Stadt. 7. Zuerst wirft der König einen Speer und dann schleudern die Krieger Pfeile. 8. Der König besiegt die Stadt. 9. Er gibt Geschenke und die Krieger freuen sich.

IV. Konjugationsübung: Verändern Sie folgenden Satz, indem Sie die beiden verbalen Prädikate jeweils durch alle drei Personen und alle drei Numeri konjugieren.

yadā gṛhaṃ gacchāmi tadā pustakaṃ paṭhāmi

“Wenn ich nach Hause gehe, dann lese ich ein Buch.”

Also nächster Satz:

“Wenn du nach Hause gehst, dann liest du ein Buch” (usw. für alle Personen und Numeri).

V. Sandhi-Übung 1. Verbinden Sie folgende Wörter entsprechend den Sandhi-Regeln:

1	nṛpaḥ + ca kṣatriyaḥ + ca	29	yajatha + īśvaram
2	rāmaḥ + tatra tiṣṭhati	30	sevakāḥ + pacati
3	rāmaḥ + kutra gacchati	31	satyaṃ na + uktvā
4	rāmaḥ + atra + āgacchati	32	tatra + ṛkṣān paśyāmi
5	kutra gacchasi + iti pṛcchati	33	bālāḥ + paṭhanti
6	guruḥ sādhu + upadiśati	34	atra + etaṃ gajaṃ paśyāmi
7	gajam-adhunā + īkṣate	35	rāmaḥ + cintayati
8	gacchatha + udyānam	36	bālāḥ + ślokaṃ vadati
9	tadā + ṛṣir vadati	37	bālāḥ + tuṣyanti
10	adya + evaṃ vadati	38	narāḥ + śāstrāṇi paṭhanti
11	adhunā + auśadhaṃ yacchati	39	adhunā + atra sīdāmaḥ
12	bālāḥ + candraṃ paśyati	40	indrāṇi + indraḥ + ca
13	devāḥ + taranti	41	rāmaḥ + śamsati
14	bālāḥ + kṣīraṃ pibati	42	madhu + uttamam
15	kṣatriyaḥ kuntaṃ na + asyati	43	tadā + indraṃ pūjayanti
16	phalāni + iva patanti	44	kṣatriyaḥ + ṣaḍ aśvān nayati
17	kiṃtu + udyānaṃ na kṛṣati	45	atra + upavanaṃ gacchati
18	phalam-adya + icchāmi	46	mahā + ṛṣiḥ
19	śāstram-adya + upadiśati	47	bālāḥ + stenaṃ paśyati
20	adya + ṛgvedaṃ paṭhati	48	adhunā + eva vadāmi
21	tatra + eke gacchanti	49	bālāḥ + cakraṃ harati
22	aśvāḥ + caranti	50	narāḥ + tīrthaṃ gacchanti
23	nṛpaḥ + tyajati	51	rāmaḥ + smarati
24	nṛpaḥ + krudhyati	52	atra + aśvaḥ + tiṣṭhati
25	nṛpaḥ + tatra + adya yajati	53	kṣetrāṇi + īkṣate
26	dānāni + icchāmi	54	devatā + iva nṛpaṃ śamsanti
27	narāḥ + phalaṃ khādati	55	adhunā na + upagacchati
28	sādhu + uktvā	56	nṛpaḥ + sevakāṃ hvayati

VI. Sandhi-Übung 2. Verbinden Sie folgende Wörter entsprechend den Sandhi-Regeln:

1	rāmaḥ + kṛṣati	32	kākaḥ + bhūmau sīdati
2	rāmaḥ + janān paśyati	33	nṛpaḥ + lumpati
3	kṣatriyaḥ + yudhyate	34	śiṣyāḥ + gītam gāyanti
4	rāmaḥ + iṣūn-asyati	35	narāḥ + śamsanti devān
5	bālaḥ + roditi	36	bālāḥ + ānayanti pustakāni
6	bālāḥ + pāyasam khādanti	37	nṛpāḥ + pālayanti
7	putraḥ + śīghram-āgacchati	38	bālāḥ + ākāśam paśyanti
8	śiṣyāḥ + āgacchanti	39	kākāḥ + bhakṣayanti
9	narāḥ + bhāṣante	40	narāḥ + yajanti
10	nṛpāḥ + rakṣanti	41	putraḥ + gacchati
11	sevakāḥ + grāmaḥ gacchanti	42	bālaḥ + yācate
12	śiṣyāḥ + likhanti	43	dūtaḥ + ghoṣayati
13	nṛpāḥ + gopāyanti	44	kṣatriyaḥ + śrāmyati
14	sevakāḥ + sevante	45	kṛṣṇaḥ + indram hvayati
15	kākaḥ + atra tiṣṭhati	46	śikṣakaḥ + upadiśati
16	śiṣyaḥ + udyogena paṭhati	47	bālāḥ + īkṣante
17	kākāḥ + patanti	48	kṣatriyāḥ + kṣipanti
18	gajaḥ + bhrāmyati	49	narāḥ + jīvanti
19	putraḥ + khādati	50	narāḥ + īśvaram pūjayanti
20	nṛpaḥ + jayati	51	bālāḥ + ulūkaḥ paśyanti
21	śiṣyāḥ + krudhyanti	52	bālaḥ + phalam khādati
22	bālāḥ + japanti	53	śiṣyaḥ + guruḥ namati
23	bālaḥ + upaviśati	54	rāmaḥ + annam khādati
24	sevakāḥ + idānīm-āgacchanti	55	bālāḥ + sīdanti
25	kākāḥ + uḍḍiyante	56	narāḥ + pūjayanti
26	śiṣyāḥ + jñānam-āpnuvanti	57	narāḥ + lubhyanti
27	rāmaḥ + icchati jalam	58	putraḥ + paśūn paśyati
28	rāmaḥ + udyānam gacchati	59	rāmaḥ + bālam hvayati
29	bālaḥ + krandati	60	śiṣyaḥ + śāstrāni paṭhati
30	bālaḥ + jalam pibati	61	śikṣakāḥ + kathayanti
31	sevakāḥ + adhunā pacati	62	tatra vidyālayaḥ + bhavati

Lektion 5

5.1 Schreib- und Leseübungen

Nehmen Sie die nächste Lektion im Begleitband Einführung in die Devanāgarī-Schrift durch.

5.2 Vokabular

Verben

कृष् kr̥ṣ (6) kr̥ṣ-a-ti	ziehen, pflügen
चिन्त् cint (10) cint-aya-ti	nachdenken
दृश् dr̥ś (als Kausativ = 10) darśayati	zeigen
नी nī (1) nay-a-ti	führen
नृत् nr̥t (4) nr̥t-ya-ti	tanzen
प्रच्छ् pracch (6) p̄r̄cchati	fragen
प्र-स्था pra-sthā (1) pra-tiṣṭh-a-te	aufbrechen
लिप् lip (6) limp-a-ti	beschmieren
स्पृश् spr̥ś (6) spr̥ś-a-ti	berühren
ह्वे hve (1) hvayati	rufen

Nomina

अश्व aśva (m.)	Pferd
कृषक kr̥ṣaka (m.)	Bauer
धन dhana (n.)	Geld, Reichtum
चित्र citra (n.)	Bild
प्रासाद prāsāda (m.)	Palast
मार्ग mārga (m.)	Straße, Weg
मित्र mitra (n./m.)	Freund
युद्ध yuddha (n.)	Kampf
रथ ratha (m.)	(Streit)wagen
लाङ्गल lāṅgala (n.)	Pflug

वन vana (n.)	Wald
विष viṣa (n.)	Gift
शस्त्र śastra (n.)	Waffe
सुख sukha (n.)	Freude, Glück
सैन्य sainya (n.)	Heer
स्व sva (Pronomen)	eigen: mein, dein, sein; erscheint mit Genitivfunktion als Vorderglied im Kompositum, z.B. sva-putra "sein Sohn"
हस्त hasta (m.)	Hand
Adverbien/Fragewörter/Partikel	
आदाय ādāya (Postp. m. Akk.)	mit (Dingen)
किमर्थम् kim artham	wozu?
सह saha (Postp. m. Instr.)	mit (Personen)

5.3 Texte/Übungen

I. Übungstext zum Instrumental und Dativ "Rāma zieht mit seinem Sohn in den Krieg"

1. रामोऽश्वेन प्रतिष्ठते ।
rāmo 'śvena pratiṣṭhate.
(rāmaḥ aśvena pratiṣṭhate).
2. गोपालो रामं पश्यति पृच्छति च ।
gopālo rāmam paśyati pṛcchati ca.
(gopālaḥ rāmam paśyati pṛcchati ca).
3. कुत्र गच्छसीति ।
kutra gacchasīti.
(kutra gacchasi iti).
4. प्रासादं गच्छामीति रामो वदति ।
prāsādam gacchāmīti rāmo vadati.
(prāsādam gacchāmi iti rāmaḥ vadati).
5. किमर्थं प्रासादं गच्छसीति पुत्रः पृच्छति ।
kimartham prāsādam gacchasīti putraḥ pṛcchati.
(kimartham prāsādam gacchasi iti putraḥ pṛcchati).

6. नृपो धनेन सुखमिच्छति । ततः स युद्धाय गच्छति ।
nr̥po dhanena sukhamicchati. tataḥ sa yuddhāya gacchati.
(nr̥paḥ dhanena sukham icchati. tataḥ saḥ yuddhāya gacchati).
7. अहं नृपेण सह युद्धाय गच्छामीति रामो वदति ।
ahaṃ nr̥peṇa saha yuddhāya gacchāmīti rāmo vadati.
(ahaṃ nr̥peṇa saha yuddhāya gacchāmi iti rāmaḥ vadati).
8. अहमपि युद्धाय गच्छामीति गोपालो वदति ।
ahamapi yuddhāya gacchāmīti gopālo vadati.
(aham api yuddhāya gacchāmi iti gopālaḥ vadati).
9. किं शस्त्रमादाय युद्धाय गच्छामीति पुत्रः पृच्छति ।
kiṃ śastram-ādāya yuddhāya gacchāmīti putraḥ pṛcchati.
(kiṃ śastram ādāya yuddhāya gacchāmi iti putraḥ pṛcchati).
10. रामश्चिन्तयति । तदा स्वपुत्राय कुन्तं दर्शयति ।
rāmaścintayati. tadā sva-putrāya kuntaṃ darśayati.
(rāmaḥ cintayati. tadā sva-putrāya kuntam darśayati).
11. गोपालः सुखेन नृत्यति ।
gopālaḥ sukhena nr̥tyati.
12. स हस्ताभ्यां कुन्तं स्पृशति ।
sa hastābhyāṃ kuntaṃ spr̥śati.
(saḥ hastābhyāṃ kuntam spr̥śati).
13. तदनु रामः पुत्राय शस्त्रं प्रयच्छति ।
tadanu rāmaḥ putrāya śastram prayacchati.
14. अधुना रामः पुत्रेण सह प्रतिष्ठते ।
adhunā rāmaḥ putreṇa saha pratiṣṭhate.
15. एको योधस्ताभ्यां मार्गं दर्शयति ।
eko yodhastābhyāṃ mārgaṃ darśayati.
(ekaḥ yodhaḥ tābhyāṃ mārgam darśayati).
16. रामः स्वपुत्रं वनं नयति ।
rāmaḥ sva-putraṃ vanaṃ nayati.
17. ततो रामो गोपालश्च क्षेत्रं पश्यतः ।
tato rāmo gopālaśca kṣetraṃ paśyataḥ.
(tataḥ rāmaḥ gopālaḥ ca kṣetraṃ paśyataḥ).
18. तत्र कृषका लाङ्गलैः कृषन्ति ।
tatra kṛṣakā lāṅgalaiḥ kṛṣanti.
(tatra kṛṣakāḥ lāṅgalaiḥ kṛṣanti).

19. तदनु तौ नगरं प्रविशतः प्रासादं च गच्छतः ।
tadanu tau nagaram praviśataḥ prāsādam ca gacchataḥ.
20. तत्र तौ योधान् पश्यतः ।
tatra tau yodhān paśyataḥ.
21. योधा रथैरागच्छन्ति ।
yodhā rathairāgacchanti.
(yodhāḥ rathaiḥ āgacchanti).
22. ते शरान् विषेण लिम्पन्ति ।
te śarān viṣeṇa limpanti.
23. तदनु नृपो ह्वयति । योधाः प्रतिष्ठन्ते ।
tadanu nr̥po hvayati. yodhāḥ pratiṣṭhante.
(tadanu nr̥paḥ hvayati. yodhāḥ pratiṣṭhante).
24. रामः पुत्रश्चापि सैन्येन सह प्रतिष्ठेते ॥
rāmaḥ putraścāpi sainyena saha pratiṣṭhete.
(rāmaḥ putraḥ ca api sainyena saha pratiṣṭhete).

II. Beantworten Sie folgende Fragen zu obigem Text.

1. केन सह रामः प्रतिष्ठेते? 2. किमर्थं रामो नृपं गच्छति? 3. नृपः केन सुखमिच्छति? 4. रामः कस्मै कुन्तं दर्शयति? 5. पुत्रः केन कुन्तं स्पृशति? 6. कृषकाः केन कृषन्ति? 7. केन योधाः शरान् लिम्पन्ति?

III. Übersetzen Sie ins Sanskrit:

1. Heute geht Gopāla nicht zu Fuß (= mit den beiden Füßen) in die Schule. 2. Der Diener holt das Pferd. 3. Rāma fragt: “Wann geht ihr beide in die Schule?” 4. Der Diener sagt: “Wir beide gehen jetzt”. 5. Dann gehen Gopāla und der Diener mit dem Pferd in die Schule. 6. Gopāla grüßt den Lehrer mit beiden Händen und betritt die Schule. 7. Ohne Bücher lernen die Schüler nicht. 8. Der Lehrer bringt den Schülern Bücher. 9. Dann lesen die Schüler. 10. Jetzt zeigt der Lehrer den Jungen Bilder. 11. Die Schüler schauen die Bilder an. 12. Dann gehen die Schüler nach Hause.

IV. Konjugationsübung: Verändern Sie folgenden Satz, indem Sie die beiden verbalen Prädikate jeweils durch alle drei Personen und alle drei Numeri konjugieren.

यदा मित्रैः सह क्रीडामि तदा सुखेन नृत्यामि

yadā mitraiḥ saha krīḍāmi tadā sukheṇa nṛtyāmi

“Wenn ich mit Freunden spiele, dann tanze ich vor Freude.”

V. Übung zur Retroflexions-Regel. Bestimmen Sie, ob in folgenden Wörtern die Bedingung besteht, daß sich der dentale Nasal **n** in den retroflexen Nasal **ṇ** verwandelt, und begründen Sie jeweils.

akṣarāni, anusarāni, aparādhinaḥ, antarena, andhrānām, arcanam, aparinītānām, arīnām, aśrūni, arjunasya, āryānām, īkṣamānā, īsvarena, asamarthānām, urūni, ākrṣṭena, kuśiṣyena, kṛcchrena, ārādhanaḥ, kṛtrimena, kramena, kṣayinyaḥ, arthinaḥ, kṣīrinyaḥ, ganṭrī, kāṣṭhānām, garimānam, garhanīyāḥ, girīnām, kṛtsnam, gṛhāni, gṛhinyā, grāvānaḥ, krīḍanāya, carmani, jhaṣānām, krodhena, tārunyaḥ, tārakāni, doṣāni, dveṣṭrīnām, krośena, dharmena, nirvāpanam, garhitāni, niṣkramanam, tiṣṭhāni, nṛpānām, darśanāni, pakṣinam, parihīno, durjanasya, paruṣāni, paryanayat, purāneṣu, puṣpānām, duṣkṛtāni, pramānam, prayānāt, bāṣpānām, dhūrtena, bhakṣanāt, bhikṣukena, manuṣyānām, paraśunā, mārgena, murkhānām, mṛgayamānaḥ, ramanaiḥ, parājayena, rāvanam, rūpakānām, pradhānam, rogināḥ, prāsyāni, varṇānām, viprayogena, vyagrānām, śikṣyamānaḥ, mūrdhni, śiṣyānām, sarpena, rathena.

VI. Sandhi-Übung 1. Verbinden Sie folgende Wörter entsprechend den Sandhi-Regeln:

1	āgacchāmi + aham	26	phalaṃ nu + icchati
2	bhavatu + etat	27	phalaṃ te + adhunā yacchanti
3	mātr + oṣṭham	28	kṣetre + īsvaram yajati
4	vane + aśvaḥ + carati	29	ṛṣiḥ + yajati
5	guro + adya + upadiśa	30	kṣetrāṇi + araṇyāni ca
6	bālaiḥ + annaṃ yacchati	31	sādhu + asyanti
7	vṛkṣe + āmrāṇi vartante	32	pitṛ + upadeśaḥ
8	guro + āgacchāmi	33	grāme + ahaṃ vasāmi
9	kasmai + atra dānaṃ yacchasi	34	guro + adhunā paṭhāmi
10	nṛpau + aśvān gacchataḥ	35	bālaiḥ + ratham-ārohāmi
11	aśvaiḥ + vinā gacchanti	36	dānaṃ me + eva yacchati
12	dvau phale + icchāmi	37	guro + udyogena paṭhāmi
13	yadi + api	38	kanyāyai + adhunā paṭhāmi
14	kadā khalu + āgacchāmi	39	kau + atra vadataḥ
15	pitṛ + ānandaḥ	40	śamsati + udyogam

16	kṣetre + adya yajāmaḥ	41	naraiḥ + ratnāni yacchati
17	naraiḥ + nṛpo jayati	42	guru + icchā
18	sādho + atra + āgaccha	43	devaṃ me + adya yajati
19	gṛhe + udyogena paṭhati	44	prabho + aśvam-ānayāmi
20	prabho + udyānaṃ gacchāmi	45	nṛpate + icchāmi dānam
21	adya na vai + āgacchati	46	prabho + īśvaraṃ pūjayanti
22	aśvau + icchāmaḥ	47	agniḥ + rohati
23	guruḥ + vadati	48	tasmai + āmraṃ yacchāmi
24	dāne + api yacchāmaḥ	49	putrau + udyogena paṭhataḥ
25	iti + eko bālo	50	guruḥ + ratham-ārohati

VII. Sandhi-Übung 2. Verbinden Sie folgende Wörter entsprechend den Sandhi-Regeln:

1	aśvaḥ + calati	28	tatra + upādhyāyaḥ + tiṣṭhati
2	atra + aśvaḥ + tiṣṭhati	29	adya + eva rāmaḥ + āgacchati
3	paṭhati likhati ca + iti vadanti	30	adhunā + ṛtaṃ bodhāmi
4	nṛpaḥ + tarati	31	sahasā + aindrajalikaḥ + vadati
5	rāmaḥ phalāni + icchati	32	rāmaḥ + cauraṃ tudati
6	krodhena + upadiśati	33	nṛpaḥ + na + āgacchati
7	tatra + ekaḥ sevakaḥ + tiṣṭhati	34	kutra gacchatha + iti pṛcchati
8	yodhaḥ + iva + ṛsati	35	nṛpaḥ + tatra tiṣṭhati
9	nāsikā ca + oṣṭhaḥ + ca	36	paṭhatu + udyogena
10	tatra + airāvaṇaḥ + calati	37	sahasā + uccaiḥ krandati
11	adhunā + auśadhaṃ pṛcchati	38	adhunā + etat pustakaṃ paṭha
12	rāmaḥ + ca lakṣmaṇaḥ + ca	39	rathena + ṛṣiṃ gacchati
13	adya + ahaṃ paṭhāmi	40	śiṣyāḥ + cintayanti
14	ekena netreṇa + ikṣate	41	sukhena + iha nṛtyati
15	rāmaḥ + tyajati	42	bālāḥ + tuṣyanti
16	adya + āgacchati + iti vadati	43	rāmaḥ sītā ca + uttiṣṭhataḥ
17	ahaṃ tatra na + upaviśāmi	44	rāmaḥ + aśvena + eva gacchati
18	tadā + evaṃ vadati	45	stenāḥ + corayanti
19	atra + ṛtvik tiṣṭhati	46	sahasā + indraḥ + vadati
20	adya + odanaṃ khādati	47	yodhāḥ + tudanti
21	nṛpasya + aiśvaraṃ śaṃsanti	48	udyogena + udyamena ca
22	nṛpasya + audāryaṃ śaṃsanti	49	atra + ekaḥ + vṛkṣaḥ + tiṣṭhati
23	bālāḥ + candraṃ paśyati	50	bālāḥ + citrāni paśyanti
24	tatra + āvāṃ krīḍāvaḥ	51	narāḥ + tīrthaṃ gacchanti
25	phalaṃ na + icchāmi	52	sevakāḥ + chādayanti
26	sevakaḥ + tṛṇaṃ harati	53	yodhāḥ + tān kuntān kṣipanti
27	gacchatu + upari	54	sa eva + aupakāryaṃ viśati

Lektion 6

6.1 Schreib- und Leseübungen

Nehmen Sie die nächste Lektion im Begleitband Einführung in die Devanāgarī-Schrift durch.

6.2 Vokabular

Verben

अव - रुह् ava-ruh (1) ava-roh-a-ti	herabsteigen
आ - रुह् ā-ruh (1) ā-roh-a-ti	besteigen
आ - क्रम् ā-kram (1/4) ā-krām-a-ti/-krām-ya-ti	angreifen, herantreten
आ - रम् ā-rabh (1) ā-rabh-a-te	anfangen, beginnen
चल् cal (1) cal-a-ti	sich bewegen
धाव् dhāv (1) dhāv-a-ti	laufen, rennen
भाष् bhāṣ (1) bhāṣ-a-te	sprechen
भू bhū (1) bhav-a-ti	sein, werden
मुच् muc (6) muñc-a-ti	schießen, loslassen, befreien
याच् yāc (1) yāc-a-te	bitten um, etw. von jmd. erbitten (m. doppeltem Akk.), fordern
युध् yudh (4) yudh-ya-te	kämpfen
लभ् labh (1) labh-a-te	bekommen, erhalten
लुभ् lubh (4) lubh-ya-ti	begehren, sich interessieren für, verlangen (m. Dat. o. Lok.)

Nomina

क्रोध krodha (m.)	Zorn
गज gaja (m.)	Elefant
जन jana (m.) (kollektiver Singular oder Plural)	Leute, Volk, Mann
दर्शन darśana (n.)	Anblick
दुःख duḥkha (n.)	Kummer, Schmerz, Elend

देश deśa (m.)	Land
नर nara (m.)	Mann, Mensch
पर para (m.)	Feind, Fremder
पाप pāpa (n.)	das Böse, Sünde
पुरुष puruṣa (m.)	Mann, Mensch
प्रसाद prasāda (m.)	Gnade
बल bala (n.)	Kraft, Stärke
भय bhaya (n.)	Angst, Gefahr
यज्ञ yajña (m.)	Opfer
रत्न ratna (n.)	Juwel
लोभ lobha (m.)	Gier
वृक्ष vṛkṣa (m.)	Baum

Postpositionen/Adverbien/Fragewörter/Partikel

कुतः kutaḥ	weshalb, warum, woher
तस्मात् tasmāt (Abl. von tad)	deshalb, aus diesem Grund
पश्चात् paścāt	danach, von hinten
पुनर् punar	wieder
प्रति prati (Postp. mit Akk.)	zu, nach, mit Bezug auf
हि hi	denn (nachgestellt, nicht am Satzanfang)

6.3 Texte/Übungen

I. Übungstext zum Ablativ und Genitiv “Rückkehr des siegreichen Königs”

1. नृपो रथाद्योधानाह्वयति ।
nṛpo rathād yodhān-āhvayati.
(nṛpaḥ rathāt yodhān āhvayati).
2. सद्यो नृपस्य योधा आक्रामन्ति युध्यन्ते च ।
sadyo nṛpasya yodhā ākrāmanti yudhyante ca.
(sadyaḥ nṛpasya yodhāḥ ākrāmanti yudhyante ca).

3. ते शरान् मुञ्चन्ति बलेन च कुन्तान् क्षिपन्ति ।
te śārān muñcanti balena ca kuntān kṣipanti.
4. ततो नृपः स्वयोधाश्च जयन्ति ।
tato nṛpaḥ svayodhāśca jayanti.
(tataḥ nṛpaḥ sva-yodhāḥ ca jayanti).
5. पश्चान्नृपो योधान् क्षेत्रान्नगरं नयति ।
paścānnṛpo yodhān kṣetrānnagaram nayati.
(paścāt nṛpaḥ yodhān kṣetrāt nagaram nayati).
6. सहसा योधानामश्वाः श्राम्यन्ति ।
sahasā yodhānām-aśvāḥ śrāmyanti.
7. तस्मादश्वा योधेभ्यो जलं लभन्ते ।
tasmādaśvā yodhebhyo jalaṃ labhante.
(tasmāt aśvāḥ yodhebhyaḥ jalam labhante).
8. तदन्वश्वाः पुनश्चलन्ति ।
tadanvaśvāḥ punaścalanti.
(tadanu aśvāḥ punar calanti).
9. पूर्वं नृपस्य दूता नगरं प्रविशन्ति ।
pūrvam nṛpasya dūtā nagaram praviśanti.
(pūrvam nṛpasya dūtāḥ nagaram praviśanti).
10. ते नृपस्य जयं घोषयन्ति ।
te nṛpasya jayaṃ ghoṣayanti.
11. नगरस्य जना गृहेभ्यो मार्गं प्रति धावन्ति ।
nagarasya janā gṛhebhyo mārgam prati dhāvanti.
(nagarasya janāḥ gṛhebhyaḥ mārgam prati dhāvanti).
12. नृपस्य दर्शनाय जना आगच्छन्ति ।
nṛpasya darśanāya janā āgacchanti.
(nṛpasya darśanāya janāḥ āgacchanti).
13. अधुना नृपो योधाश्च नगरं प्रविशन्ति ।
adhunā nṛpo yodhāśca nagaram praviśanti.
(adhunā nṛpaḥ yodhāḥ ca nagaram praviśanti).
14. तदनु जना नृपं प्रशंसन्ति ।
tadanu janā nṛpaṃ praśamsanti.
(tadanu janāḥ nṛpam praśamsanti).

15. नृपो हि देशं परेभ्यो रक्षति ।
nrpo hi deśam parebhyo rakṣati.
(nrpaḥ hi deśam parebhyaḥ rakṣati).
16. वृक्षेभ्यो नगरस्य बाला मार्गं पश्यन्ति ।
vrkṣebhyo nagarasya bālā mārgam paśyanti.
(vrkṣebhyaḥ nagarasya bālāḥ mārgam paśyanti).
17. कुतो वृक्षानारोहथेत्येकः पुरुषो बालान् पृच्छति ।
kuto vrkṣānārohathetyekaḥ puruṣo bālān pṛcchati.
(kutaḥ vrkṣān ārohatha iti ekaḥ puruṣaḥ bālān pṛcchati).
18. गजस्य भयाद् वृक्षानारोहाम इति बाला वदन्ति ।
gajasya bhayādvrkṣānārohāma iti bālā vadanti.
(gajasya bhayāt vrkṣān ārohāmaḥ iti bālāḥ vadanti).
19. रामः पुत्रेण सह नगरं प्रविशति ।
rāmaḥ putreṇa saha nagaram praviśati.
20. ततो नृपोऽश्वादवरोहति प्रासादं च प्रविशति ।
tato nrpo 'śvādarohati prāsādam ca praviśati.
(tataḥ nrpaḥ aśvāt avarohati prāsādam ca praviśati).
21. पश्चात् स प्रासादाज्जनान् पश्यति ।
paścāt sa prāsādājjanān paśyati.
(paścāt saḥ prāsādāt janān paśyati).
22. अधुना योधा दानाय लुभ्यन्ति ।
adhunā yodhā dānāya lubhyanti.
(adhunā yodhāḥ dānāya lubhyanti).
23. ते नृपाद्धनानि रत्नानि चेच्छन्ति ।
te nrpāddhanāni ratnāni cecchanti.
(te nrpāt dhanāni ratnāni ca icchanti).
24. तस्मान्नृपं दानानि याचन्ते ।
tasmānnrpam dānāni yācante.
(tasmāt nrpam dānāni yācante).
25. ततो नृपो भाषते ।
tato nrpo bhāṣate.
(tataḥ nrpaḥ bhāṣate).
26. लोभाच्च क्रोधाच्च दुःखं भवति ।
lobhācca krodhācca duḥkham bhavati.
(lobhāt ca krodhāt ca duḥkham bhavati).

27. देवा नरान् दुःखाद्रक्षन्ति पापाच्च मुञ्चन्ति ।
devā narān duḥkhādrakṣanti pāpācca muñcanti .
(devāḥ narān duḥkhāt rakṣanti pāpāt ca muñcanti).
28. देवानां प्रसादेन जयामः ।
devānāṃ prasādena jayāmaḥ.
(devānām prasādena jayāmaḥ).
29. तस्मात् पूर्वं देवान् यजामः ।
tasmāt pūrvaṃ devān yajāmaḥ.
30. पश्चाद्दानानि यच्छामीति ।
paścād dānāni yacchāmīti.
(paścāt dānāni yacchāmi iti).
31. ततो नृपो योधाश्च यज्ञमारभन्ते ।
tato nṛpo yodhāśca yajñam-ārabhante.
(tataḥ nṛpaḥ yodhāḥ ca yajñam ārabhante).
32. जनास्तं यज्ञं पश्यन्ति ।
janāstaṃ yajñam paśyanti.
(janāḥ taṃ yajñam paśyanti).
33. तदनु योधा नृपाद्दानानि लभन्ते ॥
tadanu yodhā nṛpāddānāni labhante.
tadanu yodhāḥ nṛpāt dānāni labhante)

II. Beantworten Sie folgende Fragen zu obigem Text.

1. कुतो नृपो योधानाह्वयति? 2. कस्याश्चाः आम्यन्ति? 3. दूताः किं घोषयन्ति? 4. नगरस्य जनाः कुतो मार्गं प्रति धावन्ति? 5. कस्मान्नृपो जनान् पश्यति? 6. कस्माद् दुःखं भवति?

III. Übersetzen Sie ins Sanskrit:

1. Der König betritt die Stadt. 2. In der Nähe des Palastes steigt er vom Pferd ab. 3. Die Leute kommen aus den Häusern und laufen zum Palast. 4. Dort stehen die Krieger und preisen den König. 5. Plötzlich kommt ein Bote und sagt: "Der König spricht jetzt". 6. Dann kommt der König mit einem Diener und sagt. 7. "Heute breche ich mit dem Heer von der Stadt auf. 8. Zuerst opfern wir den Göttern. 9. Danach besteigen wir die Pferde. 10. Wenn wir siegen, dann gebe ich den Kriegern Geschenke" (Ende der Rede). 11. Sofort holen die Krieger aus den Häusern die Waffen. 12. Vom Pferd aus betrachtet (sieht) der König die Waffen der Krieger. 13. Dann führt der König das Heer aus der Stadt heraus. 14. Von den Häusern aus sehen die Leute das Heer des Königs.

IV. Konjugationsübung: Verändern Sie folgenden Satz, indem Sie die beiden verbalen Prädikate jeweils durch alle drei Personen und alle drei Numeri konjugieren.

यदा विद्यालयं प्रविशामि तदा शिक्षकं नमामि ।

yadā vidyālayaṃ praviśāmi tadā śikṣakaṃ namāmi.

“Wenn ich die Schule betrete, dann grüße ich den Lehrer.”

V. Sandhi-Übung. Verbinden Sie folgende Wörter entsprechend den Sandhi-Regeln:

1	nagarāt + gacchati	26	dāridrāt + corayati
2	dhanaṃ nr̥pāt + icchāmi	27	ācāryāt + jñānaṃ labhate
3	kṣetrāt + gr̥haṃ gacchati	28	nr̥paṃ bhayāt + śaṃsanti
4	śārān vṛkṣāt + kṣipati	29	kṣetrāt + lāṅgalaṃ vahanti
5	krodhāt + hastena tāḍayati	30	krodhāt + mārayati
6	nagarāt + grāmāt + ca	31	gr̥hāt + bālaṃ nayati
7	gr̥hāt + jalaṃ harati	32	nagarāt + āgacchati
8	rathāt + śārān kṣipati	33	krodhāt + bhāṣate
9	lobhāt + lubhyanti	34	vṛkṣāt + skandati
10	prāsādāt + nr̥paḥ + āgacchati	35	gr̥hāt + hvayati
11	kṣetrāt + gajaṃ nayati	36	gr̥hāt + coro dhāvati
12	kṣetrāt + aśvaṃ nayati	37	kṣetrāt + janā gacchanti
13	krodhāt + daṇḍena tāḍayati	38	ācāryāt + śāstraṃ labhate
14	krodhāt + tudati	39	rāmāt + lekhaṃ labhate
15	aśvaṃ kṣetrāt + harati	40	aśvaṃ kṣetrāt + nayati
16	kṣetrāt + carati	41	duḥkhaṃ lobhāt + bhavati
17	megho jalāt + jāyate	42	gr̥hāt + īkṣate
18	gr̥hāt + śiṣyo gacchati	43	nr̥pāt + yācate
19	krodhāt + lumpanti	44	vṛkṣāt + phalaṃ patati
20	gr̥hāt + nagaraṃ gacchati	45	rathāt + haṃsaḥ patati
21	nr̥pāt + dānāni yācante	46	prāsādāt + citraṃ corayati
22	śārān vṛkṣāt + asyati	47	grāmāt + sūdraḥ + āgacchati
23	kṣetrāt + dūtāḥ + āgacchanti	48	lobhāt + naśyati
24	aśvāt + patati	49	duḥkhāt + rakṣati
25	sukhāt + hasati	50	duḥkhāt + viṣaṃ pibati

VI. Sandhi-Übung 2. Verbinden Sie folgende Wörter entsprechend den Sandhi-Regeln:

1	aśvaiḥ + gacchanti	30	bhāṣāvahai + adhunā
2	śāstraiḥ + rakṣati	31	dāne + āpnoti
3	pustakāni + ānayati	32	guruḥ + vadati
4	khalu + āgacchati	33	kapiḥ + īkṣate
5	īkṣate + arthayate ca	34	iti + uvāca
6	tasmai + ekaṃ phalaṃ yaccha	35	sādhu + īkṣante
7	phale + ānayati	36	guro + avagacchāmi
8	yodhaiḥ + āgacchati	37	guro + emi
9	taruḥ + rohati	38	śiṣyau + atra paṭhanti
10	paṭhanti + udyogena	39	agniḥ + dahati
11	gr̥heṣu + akhādan	40	paśuḥ + jīvati
12	sarve + āgacchanti	41	mitrāṇi + arthayante
13	kasmai + āmraṃ yacchasi	42	tiṣṭhatu + iha
14	mitre + atra tiṣṭhataḥ	43	prabho + acireṇa + āgacchāmi
15	kaiḥ + bālaiḥ + ca	44	prabho + āgacchāmi
16	puṣpaiḥ + ratnaiḥ + ca	45	bhūmau + upaviśa
17	khādati + odanaṃ	46	bālayoḥ + janakaḥ
18	āgacchatu + iti vadati	47	narayoḥ + rathaḥ
19	vidyālaye + apaṭhan	48	patnī + aikṣata
20	gr̥he + udyāne ca	49	kṣetreṣu + ayajan
21	īkṣāmahai + atra	50	bhikṣo + adhunā gaccha
22	citre + icchāmi	51	śatro + īkṣasva
23	kaiḥ + tailaiḥ	52	dhanaṃ narau + icchataḥ
24	raviḥ + rājate	53	kuntaiḥ + bāṇaiḥ + ca
25	nṛpaḥ + api + asyati	54	nṛpatiḥ + rodati
26	hṛdeṣu + avagacchanti	55	sakhī + upagacchati
27	gr̥he + akhādan	56	madhu + ānayanti
28	kaṭe + upaviśati	57	bandho + atra + upaviśa
29	nṛpau + āgacchanti	58	sādho + icchāmi

Lektion 7

7.1 Schreib- und Leseübungen

Nehmen Sie die nächste Lektion im Begleitband Einführung in die Devanāgarī-Schrift durch.

7.2 Vokabular

Verben

आ-हृ (1) आ-हरति pflücken, sammeln

ईक्ष् (1) ईक्षते sehen

उद्-स्था (1) उत्-तिष्ठति aufstehen

जप् (1) जपति (leise) rezitieren

डी (4/1) डीयते / डयते fliegen

भ्रम् (1/4) भ्रमति / भ्राम्यति herumwandern

रुह् (1) रोहति wachsen

वस् (1) वस्-अ-ति wohnen, leben

वि-कस् (1) वि-कसति blühen

वृत् (1) वर्तते sich befinden, sein, existieren

Nomina

आकाश (m.) Himmel

आश्रम (m.) Einsiedelei

उद्यान (n.) Garten

कट (m.) Matte

कन्दुक (m.) Ball

कमल (n.) Lotus

कुसुम (n.) Blüte

कैलास (m.) Name eines Berges

ग्राम (m.) Dorf

तापस (m.) Asket

पर्वत (m.) Berg

पुष्प (n.) Blume, Blüte

मध्य (n.) Mitte, (m. Gen.) zwischen

मन्त्र (m.) heiliger Spruch, Meditationsformel

मृग (m.) Wild, Gazelle

वसन्त (m.) Frühling

वानर (m.) Affe

विहग (m.) Vogel

शिखर (m.) Gipfel

शिव (m.) Śiva, Name eines Gottes

हृद (m.) Teich

Adverbien/Fragewörter/Partikel

किंतु aber

क्व wo

प्रतिदिनम् täglich

प्रातर् morgens

विना (Postp. m. Instr.) ohne

समीपम् (Postp. mit Gen.) in die Nähe von

समीपे (Postp. mit Gen.) in der Nähe von, bei

हे o (Interjektion/Anredepartikel)

7.3 Texte/Übungen

I. Übungstext zum Lokativ “Rāma verehrt Śiva”

1. देशे नगराणि ग्रामाश्च वर्तन्ते ।
deśe nagarāṇi grāmāśca vartante.
(deśe nagarāṇi grāmāḥ ca vartante)
2. नगरेषु ग्रामेषु च जना वसन्ति ।
nagareṣu grāmeṣu ca janā vasanti.
(nagareṣu grāmeṣu ca janāḥ vasanti)
3. रामो नगरे न वसति किंतु ग्रामे वसति ।
rāmo nagare na vasati kiṃtu grāme vasati.
(rāmāḥ nagare na vasati kiṃtu grāme vasati)
4. रामस्य गृहं ग्रामस्य मध्ये वर्तते ।
rāmasya gr̥haṃ grāmasya madhye vartate.
(rāmasya gr̥ham grāmasya madhye vartate)
5. प्रतिदिनं प्राता रामः शिवं पुष्पैः पूजयति ।
pratidinam prātā rāmāḥ śivaṃ puṣpaiḥ pūjayati.
(pratidinam prātar rāmāḥ śivaṃ puṣpaiḥ pūjayati)
6. किंत्वद्य गृहे पुष्पाणि न वर्तन्ते ।
kiṃtvadya gr̥he puṣpāṇi na vartante.
(kiṃtu adya gr̥he puṣpāṇi na vartante)
7. हे सेवक! पुष्पाणि कुत्र वर्तन्त इति रामः पृच्छति ।
he sevaka! puṣpāṇi kutra vartanta iti rāmāḥ pṛcchati.
(he sevaka! puṣpāṇi kutra vartante iti rāmāḥ pṛcchati)
8. सेवकः कुसुमेभ्य उद्यानं गच्छति ।
sevakaḥ kusumebhya udyānaṃ gacchati.
(sevakaḥ kusumebhyaḥ udyānaṃ gacchati)
9. तत्र कुसुमानि वृक्षेषु विकसन्ति ।
tatra kusumāni vṛkṣeṣu vikasanti.
10. उद्याने ह्रदोऽपि वर्तते ।
udyāne hrado’pi vartate.
(udyāne hradaḥ api vartate)
11. ह्रदे कमलानि भवन्ति ।
hrade kamalāni bhavanti.

12. जलेन विना कमलानि न रोहन्ति ।
jalena vinā kamalāni na rohanti.
13. सेवको वृक्षात् पुष्पाण्याहरति ।
sevako vṛkṣāt puṣpāṅyāharati.
(sevakaḥ vṛkṣāt puṣpāṅi āharati)
14. स कुसुमानि रामाय यच्छति ।
sa kusumāni rāmāya yacchati.
15. अधुना रामः कट उपविशति ।
adhunā rāmaḥ kaṭa upaviśati.
(adhunā rāmaḥ kaṭe upaviśati)
16. रामः कुसुमैः शिवं पूजयति ।
rāmaḥ kusumaiḥ śivaṃ pūjayati.
17. स मन्त्राञ्जपति ।
sa mantrāñjapati.
(saḥ mantrān japati)
18. पश्चाद्राम उत्तिष्ठति गृहाच्चोद्यानं गच्छति ।
paścādrāma uttiṣṭhati gṛhāccodyānaṃ gacchati.
(paścāt rāmaḥ uttiṣṭhati gṛhāt ca udyānaṃ gacchati)
19. गृहस्य समीपे पर्वता वर्तन्ते ।
gṛhasya samīpe parvatā vartante.
(gṛhasya samīpe parvatāḥ vartante)
20. रामः पर्वतान् पश्यति चिन्तयति च ।
rāmaḥ parvatān paśyati cintayati ca.
(rāmaḥ parvatān paśyati cintayati ca)
21. पर्वतानां शिखरेषु देवा वसन्ति ।
parvatānām śikhareṣu devā vasanti.
(parvatānām śikhareṣu devāḥ vasanti)
22. कैलासस्य शिखरे शिवो वसति ।
kailāsasya śikhare śivo vasati.
(kailāsasya śikhare śivaḥ vasati)
23. यदा प्रतिदिनं शिवं पूजयामि तदा शिवस्तुष्यतीति ।
yadā pratidinaṃ śivaṃ pūjayāmi tadā śivastuṣyatīti.
(yadā pratidinaṃ śivaṃ pūjayāmi tadā śivaḥ tuṣyati iti)

24. तदा स आकाशमीक्षते ।
tadā sa ākāśamīkṣate.
(tadā saḥ ākāśam īkṣate)
25. आकाशे विहगा डयन्ते ।
ākāśe vihagā ḍayante.
(ākāśe vihagāḥ ḍayante)
26. रामस्य गृहस्य समीपे वनं वर्तते ।
rāmasya gr̥hasya samīpe vanam vartate.
27. वने मृगा वसन्ति ।
vane mṛgā vasanti.
(vane mṛgāḥ vasanti)
28. वने गजा भ्रमन्ति ।
vane gajā bhramanti.
(vane gajāḥ bhramanti)
29. तत्र रामो वृक्षेषु वानरानपीक्षते ।
tatra rāmo vṛkṣeṣu vānarānapīkṣate.
(tatra rāmaḥ vṛkṣeṣu vānarān api īkṣate)
30. रामस्य ग्राम एक आश्रमो वर्तते ।
rāmasya grāma eka āśramo vartate.
(rāmasya grāme ekaḥ āśramaḥ vartate.)
31. आश्रमे तापसा वसन्ति ।
āśrame tāpasā vasanti.
(āśrame tāpasāḥ vasanti.)
32. तेऽपि प्रातः शिवं नमन्ति
te'pi prātaḥ śivaḥ namanti
(te api prātaḥ śivaḥ namanti)

II. Beantworten Sie folgende Fragen zu obigem Text.

1. रामः क्व वसति? 2. रामस्य गृहं कुत्र वर्तते? 3. कं देवं रामः पूजयति?
4. देवाः कुत्र वसन्ति? 5. कस्य शिखरे शिवो वसति? 6. कमलानि कुत्र
विकसन्ति? 7. मृगाः कुत्र वसन्ति?

III. Übersetzen Sie ins Sanskrit:

1. Ich bin Gopālas Freund. 2. Täglich gehe ich zu Gopālas Haus. 3. In der Nähe seines Hauses befindet sich ein Garten. 4. In der Mitte des Gartens ist ein Weg. 5. Auf dem Weg spielen wir mit einem Ball. 6. Im Garten sind auch Bäume. 7. Auf den Bäumen sitzen Affen. 8. Sie vertreiben die Vögel. 9. Dann essen sie die Früchte der Bäume. 10. Von dem Garten aus sehen wir auch die Berge. 11. Gopāla sagt, daß auf den Gipfeln der Berge die Götter wohnten. 12. Deshalb verehrt er täglich die Götter.

IV. Konjugationsübung: Verändern Sie folgenden Satz, indem Sie die beiden verbalen Prädikate jeweils durch alle drei Personen und alle drei Numeri konjugieren.

यदा रामं धनं याचे तदा तदपि लभे

yadā rāmaṃ dhanam yāce tadā tad api labhe

“Wenn ich Rāma um Geld bitte, dann erhalte ich es auch.”

V. Deklinieren Sie folgende Nomina: योध yodha (m.) “Krieger”, कमल kamala (n.) “Lotus”, पर्वत parvata (m.) “Berg” und दान dāna (n.) “Geschenk”.

VI. Sandhi-Übung 1. Verbinden Sie folgende Wörter entsprechend den Sandhi-Regeln:

1	aśvān + ca gajān + ca paśyāmi	16	aśvān + śīghraṃ nayati
2	bālān + tyajati	17	hastān + limpati
3	mantrān + japati	18	gajān + paśyāmi
4	mantrān + śikṣate	19	aśvān + coraḥ + apanayati
5	aśvān + lobhāt + corayati	20	gajān + tatra paśyāmi
6	kuntān + asyāmi	21	kṣatriyān + jayati
7	bālān + cintayati	22	ācāryān + śiṣyo namati
8	śiṣyān + tāḍayati	23	aśvān + lāṅgalāni ca + ānayati
9	devān + janān + ca	24	bālān + diśati
10	bālān + śocati	25	rāmaḥ putrān + cumbati
11	aśvān + lubhyati	26	putrān + tīrthaṃ hvayati
12	grāmān + gacchāmi	27	kṣatriyān + sūdrān + ca
13	aśvān + corayati	28	lekhān + likhati
14	narān + taranti	29	devān + smarati
15	putrān + janayati	30	kuntān + yacchati

VII. Sandhi-Übung 2. Verbinden Sie folgende Wörter entsprechend den Sandhi-Regeln:

1	vṛkṣāt + apatat	31	tat + apaśyat
2	vanāt + kṣetram gacchati	32	nagarāt + kadā + āgacchasi
3	tat + cakram	33	vidyālayāt + chātrā āgacchanti
4	gṛhāt + giriṃ gacchati	34	krodhāt + gacchati
5	gṛhāt + tīrtham gacchati	35	duḥkhāt + tārayati
6	kṣetrāt + dhāvati	36	krodhāt + daṇḍena tudati
7	tat + pustakam	37	āsīt + pālakaḥ
8	tat + badhnāti	38	grāmāt + bāndhavā āgacchanti
9	duḥkhāt + rakṣati	39	vānāt + kaviḥ + āgacchati
10	tat + jalam	40	nagarāt + janāḥ + āgacchanti
11	tat + śāstram	41	krodhāt + śatruṃ hanti
12	tat + saṃgītam	42	vṛkṣāt + sarpaḥ + sarpati
13	tat + lakṣaṇam	43	āsīt + lubdhakaḥ
14	tat + nāṭyam	44	tat + mitram
15	tat + hr̥dayam	45	vanāt + hariṇaḥ + āgacchati
16	nagarāt + āgacchati	46	āsīt + ācāryaḥ
17	vṛkṣāt + kapiḥ skandati	47	āsīt + kaulikaḥ
18	lobhāt + corayati	48	āsīt + coraḥ
19	prāsādāt + gṛham gacchati	49	āsīt + guruḥ
20	grāmāt + takram + ānayati	50	āsīt + tarakṣuḥ
21	tyāgāt + dadāti	51	āsīt + daśarathaḥ
22	vṛkṣāt + patati	52	vanāt + puraṃ gacchati
23	nagarāt + bahiḥ	53	āsīt + bālaḥ
24	kṣetrāt + vanam gacchati	54	āsīt + vānaraḥ
25	lobhāt + jāyate krodhaḥ	55	gṛhāt + janakaḥ + āgacchati
26	śikṣakāt + śikṣate	56	āsīt + sūraḥ
27	gṛhāt + sevakaḥ + āgacchati	57	āsīt + siṃhaḥ
28	kṣetrāt + lāṅgalaṃ + ānayati	58	janakāt + labhate
29	udyānāt + nayati + aśvam	59	nagarāt + na + āgacchati
30	krodhāt + hanti	60	āsīt + haṃsaḥ

Lektion 8

8.1 Vokabular

Verben

अस् (2) अस्ति sein

उद्-गम् (1) उद्-गच्छति sich erheben, aufgehen (Gestirn)

कथ् (10) कथयति erzählen, sagen

काङ्क् (1) काङ्कति wünschen, begehren

कृ (8) करोति machen, tun

त्यज् (1) त्यजति verlassen, aufgeben

तृ (1) तरति überqueren, übersetzen, retten

दह् (1) दहति brennen, verbrennen

परि-नी (1) परि-णयति herumführen, heiraten

प्र-इष् (als Kausativ = 10) प्रेषयति schicken

प्रति-गम् (1) प्रति-गच्छति zurückkehren

स्रु (1) स्रवते hüpfen, springen, schwimmen

बुध् (1) बोधति erkennen, wissen

मृ (als Kausativ = 10) मारयति töten

रच् (10) रचयति zusammen-, herstellen, produzieren

रुच् (1) रोचते jmd. (m. Dat.) gefällt etwas (m. Nom.)

वन्द् (1) वन्दते verehren

विद् (6) विन्दति finden, erlangen, erreichen

व्यध् (4) व्यध्यति durchbohren, verletzen

हृ (1) हरति holen, nehmen, rauben

Nomina

अग्नि (m.) Feuer

अन्वेषण (n.) Suchen

अरि (m.) Feind

आदेश (m.) Befehl

ईश्वर (m.) Herr, Herrscher, höchster Gott

ऋषि (m.) Seher

ओषधि (f.) Heilkraut

कपि (m.) Affe

कवि (m.) Dichter

कीर्ति (f.) Ruhm

कुटुम्ब (n.) Familie

गिरि (m.) Berg

चरित (n.) Lebensgeschichte

दशरथ (m.) Name eines Königs (Vater des Rāma)

धर्म (m.) Recht, Gesetz

ध्यान (n.) Meditation

नायक (m.) Führer

नृपति (m.) König

पाणि (m.) Hand	समुद्र (m.) Meer
पूजन (n.) Verehrung	सीता (f.) weibl. Eigenname
भरत (m.) männl. Eigenname	सूर्य (m.) Sonne
भूमि (f.) Erdboden	हिमालय (m.) Himālaya (Ort des Schnees)
भोजन (n.) Essen, Speise, Nahrung	
मुक्ति (f.) Erlösung	Adverbien/Partikel/Zahlwörter
राक्षस (m.) Dämon	
रात्रि (f.) Nacht	अपि auch
रामायण (n.) Erzählung des Rāma (Epos)	इत्थम् so, auf diese Weise
रावण (m.) Eigenname eines Dämonen	एवम् so, auf diese Weise
लक्ष्मण (m.) männl. Eigenname	कथम् wie
लङ्का (f.) Insel Sri Lanka	कदा wann
वृत्तान्त (n.) Ereignis, Begebenheit	चतुर् vier (चत्वारः Nom. Pl.)
शत्रुघ्न (m.) männl. Eigenname (Feind schlagend)	तले (Postp. m. Gen.) unter
श्रुति (f.) offenbarte heilige Schrift	नाम namens, mit dem Namen
सत्य (n.) Wahrheit	सर्वत्र überall
	सायम् abends

8.2 Texte/Übungen

I. “Der Ṛṣi erzählt Gopāla das Rāmāyaṇa”

1. गोपालो ग्रामे वसति । 2. तस्य ग्रामस्य समीपे वनं वर्तते । 3. तस्मिन् वने तापसा वसन्ति । 4. वनस्य मध्य आश्रमो वर्तते । 5. तापसास्तस्मिन्नाश्रमे वसन्ति । 6. ते कुटुम्बानि त्यजन्ति वनं च गच्छन्ति । 7. तत्र ते मुक्तिं काङ्क्षन्ति । 8. आश्रमे ते कथं मुक्तिं लभन्ते? 9. प्रातर्यदा सूर्य उद्गच्छति तदा तापसा ईश्वरं पूजयन्ति । 10. ततो वृक्षाणां तले भूमावुपविशन्ति ध्यानं च कुर्वन्ति । 11. सायमपि पुनरीश्वरं पूजयन्ति । 12. रात्र्यामपि ते ध्यानं कुर्वन्ति । 13. एवं तापसा ईश्वरस्य पूजनेन मुक्तिं लभन्ते । 14. आश्रमे सर्वत्र वृक्षा रोहन्ति । 15. भोजनाय तापसा वृक्षेभ्यः फलान्यानयन्ति खादन्ति च ।

16. वृक्षेषु कपयो वसन्ति । 17. ते वृक्षाद्दृक्षं लवन्ते । 18. कपिभ्योऽपि वृक्षाणां फलानि रोचन्ते ते च तानि खादन्ति ।

19. अस्ति तस्मिन्नाश्रम एक ऋषिः । 20. ऋषिः सत्यं बोधति । 21. स श्रुतीनां सूक्तानि पश्यति । 22. शिष्याः श्रुतीः पठन्ति । 23. गोपालोऽपि तस्यर्षेः शिष्योऽस्ति । 24. स ऋषिं वन्दते । 25. अद्य स ऋषेर्दर्शनाय गच्छति । 26. गोपाल आश्रमं प्रविशति तत्र चर्षिं नमति । 27. ऋषये फलानि प्रयच्छति । 28. स ऋषेः पादौ पाणिभ्यां स्पृशति । 29. ऋषिः कट उपविशति । 30. अद्य स रामायणं गोपालाय कथयति । 31. रामस्य चरितमित्थमस्ति ।

32. अस्ति नृपतिर्दशरथो नाम । 33. तस्य चत्वारः पुत्राः सन्ति । 34. रामो लक्ष्मणो भरतः शत्रुघ्नश्चेति । (इति schließt hier eine Aufzählung ab; zu Deutsch: "nämlich") 35. रामः सीतां (Akk.) परिणयति । 36. दशरथस्यादेशाद्रामो वनं गच्छति । 37. रामेण सह सीता (Nom.) लक्ष्मणश्च वनं गच्छतः । 38. वने राक्षसो रावणः सीतां (Akk.) हरति । 39. रामः कपीन् सीताया (Gen.) अन्वेषणाय प्रेषयति । 40. कपिर्हनुमान् (Nom.) नाम समुद्रं तरति लङ्कां (Akk.) च प्रविशति । 41. तत्र स सीतां (Akk.) विन्दति । 42. तदनु रामः कपीनां सैन्यं रचयति । 43. स लङ्कां (Akk.) तेन सैन्येनाक्रामति । 44. युद्धे राक्षसा लक्ष्मणं व्यध्यन्ति । 45. तस्मात् कपीनां एक ओषधये हिमालयं गच्छति । 46. हिमालयात् स एकं गिरिमानयति । 47. तस्मिन् गिरावोषधयः सन्ति । 48. स ओषध्या लक्ष्मणं रक्षति । 49. रामो रावणं मारयति सीतां च विन्दति । 50. अरीणां गृहाणि कपयोऽग्निना दहन्ति । 51. एवं रामो धर्मं रक्षति । 52. ततो रामः स्वदेशं प्रतिगच्छति । 53. तत्र प्रासादे कवयो रामं प्रशंसन्ति । 54. रामः कीर्तिं लभते । 55. कविभिः सह स शिवं पूजयति ।

56. एवमृषिर्गोपालाय रामायणं कथयति । 57. पश्चाद्गोपालो वनाद्गृहं गच्छति । 58. मार्गे गोपालो रामायणस्य वृत्तान्तं स्मरति ।

II. Übersetzen Sie ins Sanskrit:

1. In der Nähe der Stadt befindet sich ein Berg. 2. Von diesem Berg aus greifen die Feinde die Stadt an. 3. Der König der Stadt ruft seine Krieger zum Kampf. 4. Da betreten die Feinde die Stadt des Königs. 5. Mit Feuer brennen sie die Häuser der Leute ab. 6. Da wird der König zornig und greift die Feinde an. 7. Er besiegt die Feinde im Kampf. 8. So rettet er die Stadt und bewahrt das Gesetz. 9. Die Leute freuen sich und gehen zum Palast des Königs. 10. Dort preisen sie mit den Dichtern den König.

III. Deklinieren Sie die folgenden vier Substantive:

कवि *kavi* (m.) “Dichter”, रात्रि *rātri* (f.) “Nacht”, नायक *nāyaka* (m.) “Fürst” und सूक्त *sūkta* (n.) “Hymne”.

IV. Konjugationsübung: Verändern Sie folgende Sätz, indem Sie die beiden verbalen Prädikate jeweils durch alle drei Personen und alle drei Numeri konjugieren.

यदा^{रि} षिं पश्यामि तदा तं वन्दे ।

yadā ṣiṃ paśyāmi tadā taṃ vande.

“Wenn ich den Weisen sehe, dann verehere ich ihn.”

प्रतिदिनमहं देवानां पूजां करोमि ध्यानं च करोमि ।

pratidinaṃ ahaṃ devānāṃ pūjāṃ karomi dhyānaṃ ca karomi.

“Täglich mache ich den Göttern eine Verehrungszeremonie und mache (übe) Meditation (aus).”

Lektion 9

9.1 Vokabular

Verben

उद्-डी (1/4) उड्-डयते / उड्-डीयते auffliegen

उप-गम् (1) उप-गच्छति sich nähern

गै (1) गायति singen

छद् (Kausativ = 10) छादयति bedecken, verbergen, verhüllen

नि-वस् (1) नि-वसति wohnen

प्र-अर्थ (10) प्रार्थयते / -ति bitten um, sich wünschen

स्निह् (4) स्निह्यति (m. Lok.) lieben

वह् (1) वहति tragen, ziehen, wehen

Nomina

अध्ययन (n.) Lernen

उद्योग (m.) Fleiß

उपदेश (m.) Belehrung, Unterweisung

काम (m.) Begierde, Wunsch, Lust

कारण (n.) Grund, Ursache

काव्य (n.) Gedicht

गुरु (m.) Lehrer

ज्ञान (n.) Wissen

तरु (m.) Baum

धेनु (f.) Kuh

पत्र (n.) Blatt, Brief

बिन्दु (m.) Tropfen

भक्ति (f.) Hingabe

भानु (m.) Sonne

मेघ (m.) Wolke

मोक्ष (m.) Erlösung

वायु (m.) Wind

वृष्टि (f.) Regen

शान्ति (f.) Ruhe, Frieden

हृदय (n.) Herz

Adverbien/Postpositionen/Zahlwörter

अतः deshalb, daher, von dann an

अधः (Postp. mit Gen.) unter

एकदा einst

एव doch

त्रि drei (Nom. Mask. त्रयः)

पुत्रवत् wie einen Sohn

पुरतः vor (Postp. mit Gen., Abl.),
(Adverb)

प्रभृति (Postp.) von ... an

शीघ्रम् schnell

9.2 Texte/Übungen

I. "Gopāla geht zum Guru"

1. गुरुभ्यः शिष्या ज्ञानं लभन्ते । 2. तस्माच्छिष्या गुरोराश्रमे निवसन्ति ।
3. शिष्याणां भक्तिरुद्योगश्च गुरुभ्यो रोचते । 4. अतो गुरवः शिष्येषु पुत्रवत्
सिंह्यन्ति ।

5. एकदा प्रातर्गोपालो गुरोर्गृहं गच्छति स्म । 6. अतः प्रभृति गोपालो
गुरुणा सह तस्याश्रमे न्यवसत् । 7. यदा गोपालो गुरोर्गृहं प्राविशत् तदा
गुरुर्गृहे नाभवत् । 8. गुरुद्वाने तरोरधो भूमावसीदत् । 9. तत्र वायुरवहत् ।
10. तरोः पश्चाद्धेनुरतिष्ठत् । 11. गुरुस्तत्र ध्यानं करोति स्म । 12. गोपालो
गुरुमुपागच्छत् । 13. तदा गुरुर्गोपालमपश्यत् तं चाह्वयत् । 14. गोपालो
गुरुमागच्छत् तं चानमत् । 15. सहसा गृहाच्छिष्या अप्यागच्छन् । 16. तेऽपि
गुरुमनमन् । 17. तदा शिष्या गुरोः पुरतो भूमावुपाविशन् ।

18. गुरुः शिष्याश्च देवं प्रार्थयन् । 19. ते सूक्तैरीश्वरमपूजयन् । 20. द्वौ बालौ
सूक्तान्यगायताम् । 21. तदा बाला गुरुणा सह सूक्तान्यगायन् । 22. पश्चात् सेवको
गुरवे जलमानयत् । 23. गुरुर्जलमपिबच्छिष्यांश्चावदत् । 24. उपदेशमधुना
यच्छामि । 25. कामः क्रोधो लोभश्च त्रयो नराणां दुःखस्य कारणानि सन्ति । 26.
यदा तान् त्यजथ तदा मोक्षं लभध्वे । 27. यदा श्रुतीरुद्योगेन पठथ तदा ज्ञानं
लभध्वे । 28. यदा ज्ञानं लभध्वे तदा हृदये शान्तिं विन्दथेति । 29. गुरोरुपदेशः
शिष्येभ्यो रोचते स्म । 30. सद्यस्ते श्रुतीनामध्ययनमारभन्ते स्म ।

31. सहसा मेघा भानुमच्छादयन् । (Siehe Grammatik 9.8.) 32. मेघेभ्यो
जलस्य बिन्दवोऽपतन् । 33. गिरीणां शिखरेभ्यो वायुरवहत् । 34. वायोर्बलात्
तरूणां पत्त्राण्यपतन् । 35. विहगास्तरोरुडुयन्ते स्म । 36. द्वौ कपी शीघ्रं वन
मधावताम् । 37. बाला वृष्टेर्भयाद्गृहमधावन् । 38. किंतु गुरुर्नोदतिष्ठत् । 39. स
तरोरधोऽसीदत् पुनश्च ध्यानं करोति स्म ॥

II. Übersetzen Sie ins Sanskrit:

1. Einst lebte ein König in seinem Palast. 2. Er wünschte sich Glück durch Reich-

tum. 3. Der König dachte: “Wenn ich Reichtum bekomme, dann erlange ich auch Glück”. 4. Er ging zu seinem Freund und fragte ihn: “Oh Freund, bist du zufrieden”. 5. Der Freund antwortete: “Oh König, ich bin ein Dichter. 6. Ein Dichter wünscht sich Glück durch Gedichte. 7. Wenn ich Gedichte schreibe, dann erlange ich Glück. 8. Ich habe keinen Reichtum. (Gen. von अहम् “ich” = मम) 9. Ich wünsche keinen Reichtum und bin ohne Reichtum zufrieden”. 10. Dann ging der König in den Wald und sah dort einen Asketen. 11. Der Asket saß unter einem Baum. 12. Der König ging zu dem Asketen und sagte: 13. “Oh Asket, du hast keinen Reichtum. (Gen. von त्वम् “du” = तव) 14. Wie bist du ohne Reichtum zufrieden? Reichtum ist doch Glück.” 15. Da antwortete der Asket: “Oh König, ich habe keinen Reichtum. 16. Ich wünsche keinen Reichtum, sondern wünsche Erlösung. 17. Ich bekomme Glück durch Erlösung. 18. Wenn ich jetzt im Wald Früchte bekomme, dann bin ich auch zufrieden.” 19. Da dachte der König nach und begehrte (wünschte) keinen Reichtum mehr.

III. Deklinieren Sie die folgenden Nomina: तरु taru (m.) “Baum”, धेनु dhenu (f.) “Kuh”, गिरि giri (m.) “Berg”, शान्ति śānti (f.) “Ruhe, Frieden”.

IV. Konjugationsübung: Verändern Sie folgenden Satz, indem Sie das Prädikat durch alle Personen und Numeri konjugieren:

यदा गृहमविशं तदा सेवकमह्वयम्
yadā gr̥ham aviśam tadā sevakam ahvayam
 “Als ich das Haus betrat, da rief ich den Diener.”

Lektion 10

10.1 Vokabular

Verben

अनु-इष् (4) अन्व्-इष्यति suchen

गाह् (1) गाहते (m. Akk.) tauchen

जन् (4) जायते entstehen, geboren werden

प्रति-भाष् (1) प्रति-भाषते antworten, erwidern

प्रति-वद् (1) प्रति-वदति antworten, erwidern

वि-स्मि (1) वि-स्मयते sich wundern, staunen über (m. Lok.)

सं-गम् (1) सं-गच्छते zusammenkommen, sich vereinigen mit (Inst.)

Nomina

आतप (m.) Glut, Hitze

कन्या (f.) Tochter, Mädchen

कश्-चिद् (m.) irgendeiner

का-चिद् (f.) irgendeine

क्षमा (f.) Geduld, Toleranz

गङ्गा (f.) Ganges (Name eines hl. Flusses)

छाया (f.) Schatten

जनन (n.) Geburt

जाया (f.) Ehefrau

तपस्या (f.) Askese

तीर (n.) Ufer

तीर्थ (n.) Wallfahrtsort, Badeplatz

देवता (f.) Gottheit

धर्मशाला (f.) Pilgerherberge

नवम neunter (Adj.)

निद्रा (f.) Schlaf

पूजा (f.) Verehrung

प्रयाग (m.) Allahabad (Name eines Ortes)

प्रिया (f.) Geliebte, Gattin

ब्राह्मण (m.) Brahmane

भक्त (m.) der Gläubige

भार्या (f.) Ehefrau

भिक्षा (f.) Almosen

भिक्षु (m.) Bettler

मन्दिर (n.) Tempel, Palast, Schloß

मास (m.) Monat (मासात् nach Ablauf eines Monats)

माला (f.) Girlande, Halskette

मुनि (m.) Weiser, Seher, Asket

यमुना (f.) Jamuna (Name eines Flusses)

यात्रा (f.) (Pilger)fahrt

शयन-शाला (f.) Schlafzimmer

शिशु (m.) Kind

संध्या (f.) Dämmerung

साधु (m.) Heiliger

सुवर्ण (n.) Gold

सौन्दर्य (n.) Schönheit

स्नान (n.) Bad, Waschung

Adverbien/Fragewörter/Partikel

अनुदिनम् täglich

तथापि allerdings, trotzdem

यदि ... तर्हि wenn ... dann

वा oder (nachgestellt wie च “und”)

10.2 Texte/Übungen

I. “Der Brahmane und die Geburt seines Sohnes”

1. रामस्य ग्रामे कश्चिद् ब्राह्मणोऽस्ति । 2. स ग्रामस्य मन्दिरे प्रतिदिनं पूजां करोति । 3. ब्राह्मणः कांचित् (Akk. Sg. von का - चित्) कन्यां पर्यणयत् । 4. तस्याः कन्यायाः सौन्दर्ये ग्रामस्य नरा विस्मयन्ते । 5. किंतु ब्राह्मणस्य भार्यायाश्च दुःखमासीत् । 6. ब्राह्मणो भार्या च शिशुमैच्छताम् । 7. तथापि भार्यायां पुत्रः कन्या वा नाजायत । 8. देवा भक्तेभ्यः पुत्रान् यच्छन्ति । 9. तस्माद्ब्राह्मणस्य जाया देवान् पूजयति । 10. प्रतिदिनं सा देवस्य पूजायै मन्दिरं गच्छति । 11. अनुदिनं संध्यायां देवं वन्दते । 12. प्रतिदिनं भिक्षुभ्यो भिक्षां यच्छति ।

13. एकदा जाया रामस्य गृहमगच्छत् । 14. तत्र सा रामस्य भार्यामभाषत । 15. अद्य यावच्छिशुर्नाजायत । 16. ब्राह्मणे क्षमा नास्ति । 17. रात्रौ दुःखान्निद्रा न भवतीति । 18. ततो रामस्य भार्यावदत् । 19. यदि प्रयागं गच्छथस्तर्हि देवानां प्रसादं लभेथे इति । 20. रात्र्यां ब्राह्मणः शयनशालां प्राविशत् । 21. ततो भार्यावदत् । 22. शिशोर्जननाय यात्रां कुर्वः । 23. तदा पुत्रो वा कन्या वा जायत इति । 24. किं तीर्थं गच्छाव इति ब्राह्मणोऽपृच्छत् । 25. प्रयागे गङ्गा यमुनया संगच्छते । 26. तत्र गच्छाव इति भार्या प्रत्यभाषत ।

27. ततो ब्राह्मणो भार्या च प्रयागमगच्छताम् । 28. प्रयागे गङ्गायास्तीरे साधवो वसन्ति । 29. भूमौ वृक्षाणां छायायां साधवः सीदन्ति । 30. तपस्यायै मुनयो भानोरातप एकेन पादेन तिष्ठन्ति । 31. ब्राह्मणो धर्मशालामन्वैष्यत् । 32. गङ्गायाः समीपे धर्मशाला वर्तन्ते । 33. तत्र ब्राह्मणो भार्या चागच्छताम् । 34. ततो ब्राह्मणो भार्याया सह गङ्गामगच्छत् । 35. तत्र तौ स्नानं कुरुतः स्म ।

36. गङ्गामगाहेतां मालां च जलेऽक्षिपताम् । 37. पश्चाद्ब्राह्मणो भार्यया सह मन्दिरमगच्छत् । 38. तत्र ब्राह्मणो भार्यामपृच्छत् । 39. प्रिये! देवतायै किं यच्छसीति । 40. सुवर्णं यच्छामीति भार्या प्रत्यवदत् । 41. ततो ब्राह्मणो भार्या च ग्रामं प्रत्यगच्छताम् ।

42. तत्र नवमाद् मासाद् भार्यायां पुत्रोऽजायत । 43. ब्राह्मणोऽतुष्यत् ॥

II. Übersetzen Sie ins Sanskrit:

1. In der Nähe der Stadt war ein Wald. 2. Einstmals lebte in dem Wald ein Weiser. 3. Der Weise lebte dort mit seiner Frau. 4. In der Nähe des Waldes befand sich eine Stadt. 5. In der Stadt lebte ein König. 6. Der König lebte dort in dem Palast mit seiner Frau. 7. Die Frau des Königs liebte den König nicht. 8. Daher war der König nicht zufrieden. 9. Der König dachte: “Wenn ich in den Wald gehe und dort einem Weisen meinen Kummer erzähle, dann vergeht (नश् 4. Kl.) mein Kummer.” 10. Der König ging in den Wald, sah einen Weisen und erzählte ihm seinen Kummer. 11. Der Weise lachte und sagte: “Meine Frau liebt mich (lok. मयि) auch nicht. 12. Deshalb kam ich in diesen Wald und wurde ein Weiser. 13. Wenn du auch hier bleibst, dann werde ich dein Freund. 14. Dann leben wir beide glücklich (सुखेन) hier.” 15. Der König kehrte zurück in den Palast und holte seine Frau. 16. Dann lebte der König mit seiner Frau im Wald in der Nähe des Weisen. 17. Im Verlauf der Zeit (कालात्) liebte die Frau des Königs den Weisen und die Frau des Weisen liebte den König. 18. Jetzt lebten der König und der Weise und die beiden Frauen glücklich.

III. Deklinieren Sie die folgenden Nomina:

पूजा pūjā (f.) “Verehrung”, जाया jāyā (f.) “Ehefrau”.

IV. Verändern Sie folgende Sätze, indem Sie jeweils das Prädikat durch alle Personen und Numeri konjugieren:

यदाहं गङ्गायास्तीरेऽतिष्ठं तदा गङ्गाया जलमपिबम्
 yadāham gaṅgāyās tīre ’tiṣṭham tadā gaṅgāyā jalam apibam
 “Als ich am Ufer des Ganges stand, da trank ich Wasser des Ganges.”

यदाहं गङ्गामवन्दे तदा गङ्गामगाहे
 yadāham gaṅgām avande tadā gaṅgām agāhe
 “Als ich den Ganges verehrte, da tauchte ich in den Ganges ein.”

Lektion 11

11.1 Vokabular

Verben

- आ - कर्ण (10) आ - कर्णयति hören
अव - पत् (1) अव - पतति herabfliegen
आ - लम् (1) आ - लभते ergreifen, erfassen
क्षुध् (4) क्षुध्यति hungrig sein
जीव् (1) जीवति leben
प्रति - ईक्ष् (1) प्रतीक्षते warten, erwarten
भक्ष् (10) भक्षयति essen, verzehren
मन् (4) मन्यते denken, halten für
मृ (6) म्रियते sterben
शुष् (4) शुष्यति (aus)trocknen
सं - भू (1) सं - भवति möglich sein, stattfinden, entstehen
सृप् (1) सर्पति kriechen

Nomina

- आश्चर्य (n.) Wunder
उपाय (m.) Mittel, List
कच्छप (m.) Schildkröte
कूप (m.) Brunnen
कोलाहल (m.) Lärm, Geschrei
दण्ड (m.) Stock
दिवस (m.) Tag
दुर्दान्त (m.) Ungezähmter
दोष (m.) Fehler, Schuld

- निदाघ (m.) Sommer, Hitze
पशु (m.) Tier
प्रतिबिम्ब (n.) Spiegelbild
प्राण (m.) Atem, (Pl.) Leben
मध्य - भाग (m.) Mittelteil
मरण (n.) Tod
वध (m.) Tötung, Mord
वचन (n.) Rede, Wort
वार (m.) Mal, Reihe
विलम्ब (m.) Zögern, Verzögerung, (mit Inst.) zu spät
शशक (m.) Hase
शङ्का (f.) Sorge, Angst, Zweifel
संस्कृत (n.) Sanskrit
सिंह (m.) Löwe
हंस (m.) eine Art Gans

Adverbien/Partikel

- अतीव sehr
अधिकाधिकम् mehr und mehr
अन्यत्र anderswo
अन्यथा sonst
क्रमेण der Reihe nach, allmählich
ततः प्रभृति von dieser Zeit an
मन्दम् langsam
सत्वरम् eilig, schnell,
सर्वदा immer, stets
स्वयम् selbst

11.2 Texte/Übungen

I. "Der Löwe und der Hase"

1. कस्मिंश्चिद्वने कश्चित् सिंहो दुर्दान्तो नाम वसति स्म । 2. स सर्वदा वनस्य पशूनां वधं करोति स्म । 3. प्रतिदिनं स कांश्चित् पशूनमारयत् ।

4. एकदा सर्वे पशवो दुर्दान्तस्य समीपमगच्छन्नवदंश्च । 5. हे सिंह! त्वं किमर्थं प्रतिदिनं पशून् मारयसि? 6. यदि त्वं तान् न मारयसि तर्हि वयं स्वयं तव भोजनाय प्रतिदिनमेकं पशुं प्रेषयामः । 7. तदा तं पशुं खादेति । 8. दुर्दान्तस्तद्वचनमाकर्णयत् पशूंश्चावदत् । 9. यदि यूयमेवमिच्छथ तर्हि तदेवं भवत्विति । 10. ततः प्रभृति प्रतिदिनमेकः पशुः क्रमेण दुर्दान्तस्य समीपमगच्छत् । 11. दुर्दान्तश्च तं पशुमखादत् ।

12. एकदैकस्य शशकस्य वार आसीत् । 13. सोऽचिन्तयदद्य मम मरणं भवति । तस्मान्मन्दं मन्दं सिंहस्य समीपं गच्छानीति 14. ततः शशको मन्दं मन्दं सिंहस्य समीपमगच्छत् । 15. तत्र दुर्दान्तोऽतीवाक्षुध्यत् शशकं च प्रत्यैक्षत् । 16. यदा दुर्दान्तस्तं शशकमपश्यत् तदा सोऽक्रुध्यत् तं चापृच्छत् । 17. त्वं कुतो विलम्बेनागच्छ इति । 18. शशकोऽवदत् । हे सिंह! कथयामि । एष न मम दोषः । 19. एतस्मिन् वनेऽन्यः सिंहोऽपि वसति । 20. मार्गे स मामपश्यदवदच्च । 21. अहमेतस्य वनस्य नृपः । अधुनाहं त्वां भक्षयामीति । 22. तदाहं तं सिंहमवदम् । त्वमेतस्य वनस्य नृपो नासि । 23. एतस्य वनस्य नृपोऽद्य मामन्यत्र प्रतीक्षते । 24. अहमधुना तस्य भोजनाय गच्छामीति । 25. स सिंहो मम वचनमाकर्णयदतीव चाक्रुध्यत् । 26. तस्माद्विलम्बेनात्रागच्छामीति शशकोऽवदत् । 27. तदा दुर्दान्तः क्रोधेनावदत् । 28. एतस्मिन् वनेऽहं नृपोऽस्मि । 29. सोऽन्यः सिंहः कुत्रास्ति? 30. तं सिंहं सत्वरं मां दर्शयेति ।

31. तदा शशकस्तं सिंहमेकं कूपमानयदवदच्च । 32. सिंह! एतस्मिन् कूप एव सोऽन्यः सिंहो वसतीति । 33. तस्य कूपस्य जले दुर्दान्तः स्वप्रतिबिम्बमपश्यत् । 34. स स्वप्रतिबिम्बमन्यं सिंहमन्यत । 35. क्रोधेन

सोऽवदत् । एष एव स सिंह इति । 36. अन्यस्य सिंहस्य वधाय कूपेऽल्लवताम्रियत च ।

II. “Die fliegende Schildkröte”

1. एकदा कश्चित् कच्छप आसीत् । 2. स वने ह्रदे वसति स्म । 3. निदाघे ह्रदस्य जलं मन्दमशुष्यत् । 4. जलेन विना कच्छपा न जीवन्ति । 5. ततः स कच्छपः शङ्कां करोति स्म । 6. तस्य कच्छपस्य द्वौ हंसौ मित्रे आस्ताम् । 7. तौ हंसौ प्रतिदिनं ह्रदस्य तीरेऽभ्रमताम् ।

8. एकस्मिन् दिवसे तौ तं कच्छपमपश्यतां तं चापृच्छताम् । 9. हे मित्र! त्वं किमर्थं शङ्कां करोषीति । 10. ह्रदस्य जलं प्रतिदिनमधिकाधिकं शुष्यतीति कच्छपः प्रत्यभाषत । 11. तदा हंसाववदताम् । 12. एक उपायोऽस्ति । आवां त्वामन्यं ह्रदं नयावः । 13. तत्र च्छायास्ति । तस्मिन् ह्रदे जलं न शुष्यतीति । 14. कच्छपः प्रत्यवदत् । कथमेतत् संभवति ? 15. युवामाकाशे डयेथे किंत्वहं भूमौ सर्पामीति । 16. तदा हंसाववदताम् । आवां कंचिद् दण्डमानयावः । 17. त्वं मुखेन दण्डस्य मध्यभागमालभस्व । 18. तदावां दण्डमादायाकाशमुडुयावहे । 19. पश्चात् त्वमाकाशे किंचिन्मा वद । 20. अन्यथा त्वमाकाशाद्भूमिमवपतसीति । 21. हंसौ कच्छपश्चैवं कुर्वन्ति स्म । 22. द्वौ हंसौ दण्डेन कच्छपेन च सहाकाश उदडयेताम् ।

23. मार्गे ग्रामस्य जना एतदाश्चर्यमाकाशेऽपश्यन् । 24. तत्र को लाहलोऽभवत् । 25. कच्छपस्तं कोलाहलमाकर्णयत् तस्य च कारणं किमिति नाबोधत् । 26. यदा सोऽधोऽपश्यत् तदा स भूमाववापतत् प्राणांश्चात्यजत् ।

III. Übersetzen Sie ins Sanskrit

1. In einem Wald lebte ein Hase. 2. In dem Wald befand sich auch ein See. 3. In diesem See lebte eine Schildkröte. 4. Sie bewegte sich immer sehr langsam. 5. Deshalb lachte der Hase die Schildkröte aus. 6. Eines Tages sah die Schildkröte den Hasen und fragte: 7. "O Freund, wohin gehst du heute." 8. Der Hase antwortete: "Ich gehe zum See." 9. Da antwortete die Schildkröte: "Ich gehe auch zum See. Ich komme mit (समा - गम्)." 10. Aber der Hase sagte: "Ich laufe schnell und du läufst langsam." 11. Da antwortete die Schildkröte: "Ich laufe auch schnell zum See." 12. "Dies ist nicht möglich", sagte der Hase. 13. Da sagte die Schildkröte: "Wir beide gehen jetzt zum See und schauen." 14. Dann liefen beide zum See. Der Hase lief sehr schnell und ermüdete bald (अचिरेण). 15. Er setzte sich deshalb unter einen Baum und ruhte sich aus (वि - आम्यति). 16. Als er die Schildkröte nicht sah, da schlief er ein (नि - द्रायते). 17. Dann kam langsam die Schildkröte, sah den Hasen und lachte. 18. Sie ruhte sich nicht aus und kam zuerst zum See. 19. Als der Hase später aufwachte (प्राबोधत्), zum See kam und die Schildkröte sah, da schämte er sich (लज्जते).

IV. Deklinieren Sie folgende Nomina: कथा kathā (f.) "Geschichte", साधु sādhu (m.) "Wanderheiliger" und मुनि muni (m.) "Weiser".

V. Verändern Sie folgenden Satz, indem Sie die Prädikate durch alle Personen und Numeri konjugieren:

प्रतिदिनं प्रातरहं संस्कृतं पठानि सूक्तानि च गायानि

pratidinam prātar aham saṃskṛtaṃ paṭhāni sūktāni ca gāyāni

"Täglich soll ich morgens Sanskrit lernen und Hymnen singen."

Lektion 12

12.1 Vokabular

Verben

अति - क्रम् (1) अति - क्रामति
überschreiten

अनु - मन् (4) अनु - मन्यते zustimmen

जन् (als Kausativ = 10) जनयति
erzeugen, zeugen

धृ (1/10) धरति / धारयति festhalten,
sich festhalten an

नि - द्रा (4) नि - द्रायते schlafen

निः - नी (1) निर् - णयति entscheiden

शप् (1) शपति verfluchen

सं - गै (1) सं - गायति zusammen sin-
gen

सं - भ्रंश् (1) सं - भ्रंशते entgleiten

Nomina

अन्त (m.) Ende

अवकाश (m.) (Frei)zeit, Gelegenheit

कार्य (n.) Arbeit, Sache, Angelegenheit

काल (m.) Zeit

गमन (n.) Gehen

जनक (m.) Vater

जननी (f.) Mutter

जीवन (n.) Leben

नगरी (f.) Stadt

नदी (f.) Fluß

नरक (m.) Hölle

नारी (f.) Frau, Ehefrau

नौका (f.) Boot

पत्नी (f.) Ehefrau

पार (n.) jenseitiges Ufer

प्रसव (m.) Geburt, Entbindung

बन्धु (m.) Verwandter

भय (n.) Not, Gefahr

यम (m.) Todesgott

यान (n.) Fahrzeug

वधू (f.) Braut, Schwiegertochter

विषय (m.) Sache, Angelegenheit

शीर्ष (m.) Kopf

शोभा (f.) Glanz, Pracht, Schönheit

श्वश्रू (f.) Schwiegermutter

सहचर (m.) Gefährte

Adverbien/Pronomen

एकक (m.), एकका (f.) allein

तु aber

सदा immer

साधु (adv.) gut

12.2 Texte/Übungen

I. "Der Fluch des Brahmanen"

1. कस्मिंश्चिन्नगरे कश्चिद् ब्राह्मणः पत्न्या सह स्वजनकस्य गृहेऽवसत् । 2. एकदा सायं ब्राह्मणस्य जननी वध्वा सह नद्यास्तीरमगच्छत् । 3. ते तत्रोपाविशतां नद्याश्च शोभामपश्यताम् । 4. तदा ब्राह्मणस्य पत्नी श्वश्रूमवदत् । 5. शिशोः प्रसवाय मम जनन्या गृहं गच्छानीति । 6. नार्यो हि शिशूञ्जनन्या गृहे जनयन्ति न तु श्वश्र्वा गृहे । 7. यदा ते गृहं पुनरागच्छतां तदा श्वश्रूर्ब्राह्मणमवदत् । 8. शिशोः प्रसवाय तव पत्नीं तस्या जनन्या गृहं नयेति । 9. किंतु पत्न्या जननी जनकश्चैतस्यां नगर्यां नावसताम् । 10. तौ कस्मिंश्चिद् ग्रामेऽवसताम् । 11. तत्र गमनाय ब्राह्मणस्यावकाशो नासीत् । 12. सदा तस्य कार्यमासीत् । 13. अनुदिनं स मन्दिरे पूजां करोति स्म ।

14. जाया स्वग्रामं गच्छत्विति सोऽचिन्तयत् । 15. तस्मात् स भार्यामेककां तत्र प्रैषयत् । 16. त्वं बन्धूनां गृहं गच्छ । 17. अहमत्र तिष्ठामीति ब्राह्मणोऽवदत् । 18. भार्या सदोऽन्वमन्यत । 19. किंतु नार्य एकका मा प्रतिष्ठन्त्विति भाषन्ते जनाः । 20. ततो भार्यया सह कश्चित् सहचरो ग्रामं गच्छत्विति ब्राह्मणो निरणयत् ।

21. ब्राह्मणस्य शिष्य आसीत् । 22. ब्राह्मणस्तमाह्वयदवदच्च । 23. हे शिष्य ! अत्रागच्छ । 24. मम जाया ग्रामं गच्छति । 25. त्वं तया सह गच्छ । 26. एतं दण्डं पश्य । 27. त्वं दण्डस्यैकमन्तं धारय । 28. मम जाया दण्डस्यान्यमन्तं धरतु । 29. किंतु त्वं तां (Akk.) मा स्पृश । 30. सापि त्वां मा स्पृशतु । 31. अधुना युवां ग्रामं प्रतिष्ठतमिति ।

32. शिष्यो भार्यया सह प्रातिष्ठत् । 33. ब्राह्मणस्य यानं नासीत् । 34. तस्मात् स शिष्यः सा च भार्या पादाभ्यामगच्छताम् । 35. मार्गे तौ नदी मागच्छताम् । 36. नद्यास्तीरे नौका नासीत् । 37. कथं नद्याः पारं गच्छाव इति शिष्योऽचिन्तयत् । 38. शिष्यो ब्राह्मणस्य भार्यामवदत् । 39. दण्डं साधु धर मया (= Instr. von अहम्) च सह नदीमवरोहेति । 40. नद्या मध्ये दण्डः

समभ्रंशत । 41. शिष्योऽचिन्तयत् । मम जायां मा स्पृशेति ब्राह्मणोऽवदत् । 42. अधुना किं करोमीति । 43. स ब्राह्मणस्य भार्यामवदत् । 44. भये पापं नास्ति । मम हस्तं धरेति । 45. तौ नदीमत्यक्राम्यतां ग्रामं चागच्छताम् ।

46. पश्चाद्ब्राह्मण एतदाकर्णयत् । 47. सोऽक्रुध्यच्छिष्यं चापृच्छत् । 48. शिष्य! त्वं मम जायां कस्मादस्पृशः? 49. अपि मम वचनं नाकर्णयः? 50. त्वं नरकं गच्छेति । 51. शिष्यः प्रत्यभाषत । 52. तस्मिन् विषये मम दोषो नास्ति । 53. त्वमेव नरकं गच्छेति ।

54. सहसा तयोः पुरतो यमोऽतिष्ठत् । यमोऽवदत् । 55. अत्र किं शपथः? 56. शिष्यस्य दोषो नास्ति । ब्राह्मणस्तं कस्मादशपत्? 57. एतत् पापम् । तस्माद्ब्राह्मणो नरकं गच्छतु । 58. शिष्यः गुरुं मा शपतु । एतदपि पापम् । 59. तस्माच्छिष्योऽपि नरकं गच्छत्विति ।

II. "Der Vogel und der Sādhu"

1. कश्चिद् विहगो वृक्षे सीदति । 2. प्रतिदिनं स तत्र गायति । 3. स दिवसे गायति । रात्रौ न गायति । 4. रात्रौ वृक्षे निद्रायते । 5. एकस्मिन् दिवसे कश्चित् साधुर्वृक्षस्याधः सीदति । 6. स दिवसे भूमौ सीदति । 7. रात्रौ भूमौ निद्रायते । 8. यदा प्रातः सूर्य उद्गच्छति तदा साधुः सूर्यस्य पूजां करोति । 9. साधुः सूर्यस्य सूक्तं पठति । 10. एकदा विहगः पृच्छति । 11. किं पठसीति? 12. साधुः प्रतिभाषते । 13. विहग! सूर्यस्य सूक्तं पठामि । सूर्यं पूजयामीति । 14. प्रतिदिनं प्रातः साधुः सूर्यस्य पूजां करोति । 15. यदा साधुः पूजां करोति तदा सूर्य उद्गच्छति । 16. तदा विहगः पृच्छति । 17. किं यदि त्वं न पूजयसि तर्हि सूर्यो नोद्गच्छतीति? 18. साधुः प्रतिभाषते । 19. सूर्य उद्गच्छति यदि गायामि न वा गायामि । 20. सूर्यो नरेभ्यो जीवनं भोजनं च यच्छति । 21. तस्मात् पूजां करोमीति । 22. तदा विहगः पृच्छति । 23. किं सूर्यो विहगेभ्योऽपि भोजनं यच्छतीति? 24. ततः साधुः प्रतिवदति । 25. हे विहग! विहगेभ्योऽपि सूर्यो भोजनं यच्छति । 26. वृक्षादवपत् मम शीर्षे चोपविश । 27. आवामधुना संगायामः । 28. त्वमपि सूर्यस्य सूक्तं पठेति । 29. विहगः प्रतिभाषते सूक्तं

पठामीति । 30. ततः प्रभृति प्रतिदिनं प्रातः साधुर्विहगश्च सूर्यस्य पूजां कुरुतः ॥

III. Übersetzen Sie ins Sanskrit

1. Eines Tages ging Rāma in den Wald und sah dort einen Teich. 2. Er ging zum Ufer des Teiches und setzte sich unter einen Baum. 3. Am Ufer des Teiches standen einige Schwäne. 4. Plötzlich kam ein Mädchen aus dem Wald und ging auch zum Teich. 5. Als die Schwäne das Mädchen sahen, flogen sie aus Angst weg (auf). 6. Das Mädchen ging zum Ufer und trank Wasser. 7. Im Wasser des Teiches betrachtete sie ihr Spiegelbild. 8. Dann fiel sie plötzlich in das Wasser. 9. Rāma stand auf und rannte schnell zum Ufer. 10. Ohne Zögern sprang er ins Wasser, ergriff das Mädchen und trug es mit beiden Händen zum Ufer. 11. Das Mädchen schaute Rāma an und rannte dann wieder in den Wald. 12. Rāma folgte dem Mädchen und rief: “Wer bist du”. 13. Das Mädchen antwortete: “Ich bin Sītā, die Tochter eines Sehers, und wohne in einer Einsiedelei im Wald”. 14. Dann lief das Mädchen schnell zur Einsiedelei.

IV. Deklinieren Sie die folgenden Nomina:

नगरी **nagarī** (f.) “Stadt”, पत्नी **patnī** (f.) “Ehefrau und वधू **vadhū** (f.) “Schwiegertochter”.

V. Verändern Sie folgenden Satz, indem Sie die Prädikate durch alle Personen und Numeri konjugieren:

प्रतिदिनमहं नद्यां गाहै परं च तीरं लवै

pratidinam ahaṃ nadyāṃ gāhai param ca tīraṃ plavai

“Täglich soll ich in den Fluß eintauchen und an das andere Ufer schwimmen.”

Lektion 13

13.1 Vokabular

Verben

अनु-भू (1) अनु-भवति erfahren, er-
leiden

अभि-भाष् (1) अभि-भाषते sagen,
sprechen zu jmd.

अव-स्रु (1) अव-स्रवते herabspringen

उप-ध्मा (1) उप-धमति anblasen

क्षुम् (4) क्षुभ्यति erregt sein, sein

चुर् (10) चोरयति stehlen

तड् (10) ताडयति schlagen, verwun-
den

नि-क्षिप् (6) नि-क्षिपति hin-, herun-
terwerfen

नि-सद् (1) नि-षीदति sich setzen

शङ्क् (1) शङ्क्ते sich ängstigen, sorgen,
befürchten

स्था (1) तिष्ठति (hier:) bleiben

Nomina

आनन्द (m.) Freude

उत्सव (m.) Feier, Fest

उष्णता (f.) Hitze, Wärme

कथा (f.) Geschichte

कपि-पति (m.) Affenkönig

काशी (f.) Benares (Ortsname)

कुम्भीर (m.) Krokodil

खद्योत (m.) Glühwürmchen

तट (m.) Ufer

तृण (n.) Grashalm

देवी (f.) Göttin, Königin

चोर (m.) Dieb

पति (m.) Herr

पृष्ठ (n.) Rücken, Gipfel

बलि (m.) Opfergabe

बिल (n.) Loch

भक्षण (n.) Verzehren

मण्डप (n.) Halle

मिष्ट (n.) Leckerbissen

मुख्य (m.) Anführer

मूढ (m.) Dummkopf, Tor

लता (f.) Liane, Ranke

शाखा (f.) Zweig, Ast

शीत (n.) Kälte, Frost

हेमन्त (m.) Winter

Adjektive

क्षुद्र klein, gemein, niedrig

चतुर klug, gewandt, geschickt

दीर्घ lang

दुष्ट böse, schlecht

पृथुल weit, breit

प्रभूत reichlich, zahlreich

प्रिय lieb

बहु viel

मधुर süß, lieblich

मिष्ट lecker

शीत kalt

सर्व all, ganz, jeder

13.2 Texte/Übungen

I. "Das Krokodil und der Affe"

1. रामस्य देशे काशी नाम नगर्यस्ति । 2. देव्याः पूजायै रामः काशीं गच्छति ।
3. काश्यां देव्याः पूजासु नरा गायन्ति नृत्यन्ति च । 4. ततो देव्यै बहून् बलीन्
यच्छन्ति । 5. एकदा रामो नद्या धर्मशालां प्रत्यगच्छत् । 6. धर्मशालायाः
समीपे किञ्चिद् मण्डपमवर्तत । 7. तत्र कश्चित् पुरुषोऽसीदत् कथां चाकथयत् ।
8. रामोऽपि तत्रोपाविशत् तां च कथामाकर्णयत् ।

9. अस्ति गङ्गा नाम नदी । 10. सर्वदा गङ्गाया जलं प्रभूतम् ।
11. गङ्गायां कुम्भीरोऽवसत् । 12. नद्यास्तटे बहवस्तरवोऽतिष्ठन् । 13. कुम्भीरस्य
प्रियं मित्रं वानरो वृक्षेष्ववसत् । 14. कुम्भीरो वृक्षाणां फलान्यैच्छत् । 15.
प्रतिदिनं वानरो वृक्षात् फलानि न्यक्षिपत् । 16. कुम्भीरः सुखेन मधुराणि
फलान्यखादत् । 17. किंतु कुम्भीरस्य पत्नी दुष्टासीत् । 18. कुम्भीरस्य पत्न्यै
मिष्टं भोजनमरोचत । 19. सा वानरस्य क्षुद्रं हृदयं भक्षणायैच्छत् । 20.
वानरस्य हृदयमतीव मिष्टमिति कुम्भीरस्य भार्यावदत् । 21. ततः सद्यो
हृदयमानयामीति कुम्भीरः पत्नीमवदत् । 22. हे वानर! मम गृह उत्सवो
भवतीति कुम्भीरोऽवदत् । 23. आनन्देनागच्छामीति वानरः प्रत्यवदत् । 24.
वानरः कुम्भीरस्य पृथुलं पृष्ठमारोहत् । 25. कुम्भीरो वानरमवहत् । 26. गङ्गाया
मध्ये कुम्भीरः सत्यमवदत् । 27. किंतु वानरोऽतीव चतुरः । 28. मम हृदयं वृक्षे
वर्तत इति वानरोऽवदत् । 29. पुनर्वृक्षं प्रति गच्छावेति कुम्भीरोऽभाषत । 30.
कुम्भीरो वानरं पुनर् गङ्गायास्तटमानयत् । 31. वानरः कुम्भीरस्य पृष्ठात्
तटेऽवाप्तवत् । 32. ततो वानरो वृक्षमारोहत् । 33. तत्र किञ्चिद् बिलमवर्तत ।
34. वानरो वृक्षस्य बिलेऽपश्यत् । 35. मम हृदयमत्र नास्ति । 36. कश्चिच्चोरो
मम हृदयमचोरयदिति वानरोऽवदत् । 37. वानरः पुनर्वृक्षादवाप्तवत् । 38. एवं

कुम्भीरश्चतुरश्च वानरो मित्रे अतिष्ठताम् ।

II. “Der Affenkönig und das Glühwürmchen”

1. हिमालये बहवो गिरयः । 2. सर्वेषु गिरिषु वनानि सन्ति । 3. तत्र वृक्षेषु कपयो वसन्ति । 4. कपयः शाखायाः शाखां लतायाश्च लतां प्लवन्ते । 5. किंत्वधुना हेमन्तः । 6. तस्मिन् काले भूमिः शीता नद्यः शीताः सर्वं शीतम् । 7. तरूणां शाखासु कपयः सीदन्ति । 8. ते शीतमनुभवन्ति । 9. कपयः क्षुभ्यन्ति । अग्निमिच्छन्ति । 10. कपीनां मुख्यः कंचित् कपिं भाषते । 11. काश्चिच्छाखाः कानिचित् तृणानि चाहरेति । 12. कपिः शाखास्तृणानि चाहरति । 13. स सर्वं भूमौ निक्षिपति । 14. सहसा कपीनां मुख्यो भूमौ कंचित् खद्योतं पश्यति । 15. स तं खद्योतमग्निं मन्यते । 16. तस्मात् तस्मिन् खद्योते शाखास्तृणानि च क्षिपेति स वदति । 17. पश्चात् कपीनां मुख्यः खद्योतमुपधमति । 18. अग्ने! दहेति स खद्योतं प्रार्थयते । 19. कपीनां समीपे कस्मिंश्चित् तरौ कश्चिद् विहगः सीदति । 20. स विहगस्तं कपीनां मुख्यं पश्यति । 21. विहगस्तरोरवपतति कपीनां मुख्यस्य समीपे च निषीदति । 22. स तमभिभाषते । कपिपते! नैषोऽग्निः । 23. त्वं खद्योतमुपधमसीति । 24. कपीनां मुख्यश्चिन्तयति । तत् सत्यम् । 25. एष विहगोऽधुना मां मूढं मन्यत इति । 26. क्रोधात् स तस्य शीर्षं दीर्घया शाखया ताडयति ॥

III. Übersetzen Sie ins Sanskrit

1. Es war einmal ein habgieriger (लुब्ध)Mann. 2. Um der Erlangung (लाभ m.) von Geld willen (finaler Dativ) ging er mit seinem Pferd von Dorf zu Dorf und von Stadt zu Stadt. 3. Eines Tages betrat er einen Wald und sah dort einen Teich. 4. In der Mitte des Teiches war ein alter Löwe. 5. Dieser hatte eine Kette aus/von (Genitiv) Gold. 6. Der habgierige Mann sah sofort diese Kette und begehrte sie. 7. Da sagte der Löwe zu dem Mann: “Oh Freund, ich bin alt. 8. Ich esse nichts. Um der Erlösung willen habe ich der (die) Nahrung entsagt (aufgegeben). 9. Um des religiösen Verdienstes (पुण्य n.) willen gebe ich dir (तुभ्यम्) diese Kette.” 10. Da dachte der habgierige Mann: “Um des Goldes willen bin ich von Stadt zu Stadt gegangen. 11. Aber ich fand nirgends Gold. Jetzt finde ich eine Kette aus Gold.” 12. Er stieg vom Pferd ab und ging zum Ufer. 13. Dort betrachtete er das Wasser und ängstigte sich. 14. Da sagte der Löwe: “Ängstige dich nicht vor dem Wasser.

Ich komme zum Ufer.” 15. Dann kam der Löwe an das Ufer. 16. Als der Mann den Löwen in seiner Nähe sah, da ängstigte er sich. 17. Aber der Löwe fraß sofort den habgierigen Mann.

IV. Deklinieren Sie die folgenden Nomina: वारि vāri (n.) “Wasser” und मधु madhu (n.) “Honig”

V. Verändern Sie folgenden Satz, indem Sie jeweils das Prädikat durch alle Personen und Numeri konjugieren:

यदा रात्रौ वनेऽभ्रमं तदा नाशङ्के

yadā rātrau vane ’bhramaṃ tadā nāśaṅke

“Als ich nachts im Wald herumwanderte, da fürchtete ich mich nicht.”

Lektion 14

14.1 Vokabular

Verben

अनु-धाव् (1) अनु-धावति nach-
laufen

अप-क्रम् (1) अप-क्रमति weggehen,
fliehen

अप-धाव् (1) अप-धावति weglaufen

आ-धाव् (1) आ-धावति herbeikom-
men

चर् (1) चरति gehen

धृ (1, 10) धरति / धारयति tragen

विप् (1) वेपते zittern

शिक्ष् (als Kausativ = 10) शिक्षयति
lehren

सह् (1) सहते ertragen

सेव् (1) सेवते dienen

Nomina

अधर्म (m.) Unrecht

गर्दभ (m.) Esel

गर्दभी (f.) Eselin

चर्मन् (n.) Fell (konsonantische Dekli-
nation)

चाप (m.) Bogen

पाठशाला (f.) Schule

पुण्य (n.) Verdienst

प्रकृति (f.) Natur

रक्षक (m.) Wächter, Hüter

रक्षा (f.) Schutz, Rettung

रजक (m.) Wäscher

रूपक (m.) Münze

वस्त्र (n.) Kleid, Gewand

व्याघ्र (m.) Tiger

व्याघ्रचर्मन् (n.) Tigerfell

शत्रु (m.) Feind

शब्द (m.) Laut

शास्त्र (n.) Regel, Lehrbuch

सस्य (n.) Getreide

स्वर्ग (m.) Himmel

हेतु (m.) Ursache, Grund

Adjektive

दरिद्र arm

धूम्र grau, rauchfarben

सुन्दर schön

Adverbien/Postpositionen, etc.

अथ da, dann

असंशयम् zweifelsohne

अहो Interjektion

प्रायेण gewöhnlich, meistens

यथाकामम् nach Belieben

14.2 Texte/Übungen

I. Übungssätze zum Optativ

1. गोपालः किमिच्छति ? एतस्मिन् जीवने बहु धनं लभेय । 2. कांचित् सुन्दरीं कन्यां परिणयेयम् । 3. पश्चात् काश्यां गङ्गायास्तीरे म्रियेय पुण्येन च स्वर्गं लभेयेति ।

4. रामः पुत्रान् वदति । 5. प्रतिदिनं भक्त्या देवान् प्रार्थयेध्वम् । 6. सर्वदा देवान् पूजयेत् । 7. पाठशालायां गुरुं नमेत सेवेध्वं चेति ।

8. तदा रामश्चिन्तयति । 9. शिष्याः शास्त्राणि साधु शिक्षेरन् । 10. नृपतयो जनान् रक्षेयुः । 11. नराः शत्रूणामधर्मं न सहेरन् । 12. नराः सर्वदा सत्यं वदेयुः । 13. ऋषयो वने वसेयुरिति ।

II. “Der Esel im Tigerfell (Version 1)”

1. कस्मिंश्चिद् देशे कश्चिद् रजको वसति स्म । 2. स एकस्मिन् दिवसे गर्दभमलभत् । 3. गर्दभो वस्त्राणि नदीं वहेदिति सोऽचिन्तयत् । 4. ततोऽनुदिनं गर्दभो वस्त्राणि नदीमवहत् । 5. तत्र रजको वस्त्राण्यक्षालयत् । 6. रात्रौ स पुनर्ग्रामं प्रत्यगच्छत् । 7. प्रायेण रजका दरिद्राः । एष रजकोऽतीव दरिद्रः । 8. गर्दभस्य भोजनाय कस्मात् तृणानि लभेयेति स प्रतिदिनमचिन्तयत् । 9. किंतु रजकोऽपि कस्माच्चतुरो न भवेत् । 10. चतुरस्य सर्वदा कश्चिदुपायो भवेत् ।

11. अथ नगरे रजको द्वाभ्यां रूपकाभ्यां व्याघ्रचर्म लभते स्म । (चर्म = Akk. Sg.) 12. रात्रौ गर्दभस्य पृष्ठं तेन व्याघ्रचर्मणा (Instr.) अच्छादयत् । 13. ततस्तं कस्मिंश्चित् क्षेत्रेऽनयत् । 14. अधुना गर्दभो यथाकामं भोजन मलभत् । 15. तस्मिन् क्षेत्रे गर्दभः सस्यं भक्षयेदिति रजकोऽचिन्तयद् गृहं चागच्छत् । 16. किंतु रात्रौ कश्चिद् रक्षकस्तं क्षेत्रं रक्षति स्म । 17. रक्षको धूम्रं वस्त्रमधारयत् । स शरांश्चापं चादाय तत्रातिष्ठत् । 18. यदा रक्षकस्तं गर्दभमपश्यत् तदा स भयादवेपत् । 19. स व्याघ्रो मां मा पश्यतु । यदि मां पश्येत् तर्हि स मां मारयेदिति रक्षकोऽशङ्कत मन्दं चापाक्रामत् । 20.

गर्दभो रक्षकं पश्चादपश्यत् तं गर्दभीं चामन्यत । 21. अहो! तत्र गर्दभी चरति । एतया गर्दभ्या सह चरेयम् । 22. असंशयं सा मां नापश्यदिति तस्याः समीपमधावत् । 23. रक्षको गर्दभमपश्यत् । देवा मां रक्षेयुरिति शीघ्रमपाधावत् । 24. केन हेतुना सा गर्दभ्यपधावतीति गर्दभोऽचिन्तयत् तं च रक्षकमन्वधावत् । 25. असंशयमेषा गर्दभी मम व्याघ्रचर्म पश्यति मां च व्याघ्रं मन्यते । 26. सा मम प्रकृतिं बोधेदिति सोऽचिन्तयद्गर्दभस्य च शब्दं करोति स्म । 27. रक्षकस्तं शब्दमाकर्णयत् । 28. किं व्याघ्रो गर्दभस्य शब्दं करोतीति सोऽचिन्तयत् । 29. यदा गर्दभ आधावत् पुनश्च पुनर्गर्दभस्य शब्दं करोति स्म तदा स रक्षकस्तं शरेणामारयत् ॥

III. Übersetzen Sie ins Sanskrit

1. Täglich gehen die Wäscher zum Fluß und waschen dort im Wasser die Kleider. 2. Einer der Wäscher macht stets irgendeinen Scherz. 3. Er schrie eines Tages: "Ein Krokodil kommt. 4. Es frißt mich. Kommt herbei und beschützt mich." 5. Alle Wäscher hörten ihn und rannten zu ihm. 6. Sie fragten den Wäscher: "Wo ist das Krokodil?. Wir beschützen dich." 7. Da lachte der Wäscher und sagte: "Hier ist kein Krokodil. Dies war ein Scherz." 8. Die anderen Wäscher ärgerten sich und gingen wieder. 9. Als eines Tages ein Krokodil in die Nähe des Wäschers kam, da schrie er wieder: 10. "Ein Krokodil kommt und frißt mich. Kommt herbei und beschützt mich." 11. Die anderen Wäscher hörten dies und sagten: "Er macht wieder einen Scherz." 12. Sie kamen nicht zu seinem Schutz. 13. Da fraß das Krokodil den Wäscher.

IV. Deklinieren Sie die folgenden Nomina: कीर्ति *kīrti* (f.) "Ruhm", राजक *rajaka* (m.) "Wäscher" und भिक्षु *bhikṣu* (m.) "Bettler".

V. Verändern Sie folgenden Satz, indem Sie die Prädikate durch alle Personen und Numeri konjugieren:

यदा तां सुन्दरीं कन्यां पश्येयं तदाहं तुष्येयम्
yadā tāṃ sundarīm kanyām paśyeyaṃ tadāhaṃ tuṣyeyam
 "Wenn ich jenes schöne Mädchen sähe, würde ich mich freuen."

यदि वने सहसा व्याघ्रमीक्षेय तर्हि वेपेय
yadi vane sahasā vyāghram īkṣeya tarhi vepeya
 "Wenn ich im Wald plötzlich einen Tiger sähe, würde ich zittern."

Lektion 15

15.1 Vokabular

Verben

अधि-गम् (1) अधि-गच्छति lernen

आ-मन्त्र् (10) आ-मन्त्रयति sich verabschieden von (m. Akk.)

आ-ह् (1) आ-हरति (auch:) holen, nehmen

उप-दिश् (6) उप-दिशति lehren

लिख् (6) लिखति schreiben

Nomina

आश्रम (m.) Lebensstadium

काक (m.) Krähe

कोकिल (m.) Kuckuck

क्षण (m.) Moment

खण्ड (m.) Stück

गीत (n.) Lied

दूर (n.) Ferne, Entfernung

द्वार (n.) Tür, Tor

नृत्य (n.) Tanz

पाठ (m.) Text

प्रभात (n.) Tagesanbruch

मनुष (m.) Mensch

मांस (n.) Fleisch

मांस-खण्ड (m.) Fleischstück

वेद (m.) Veda

शयन (n.) Schlaf

शाव्य (n.) Hinterlist

शृगाल (m.) Schakal

श्रवण (n.) Hören

स्तुति (f.) Lob, Lobpreisung

स्वभाव (m.) Natur

स्वर (m.) Stimme

Adjektive

अपूर्व unvergleichlich

ईदृश derartig

तृषित durstig

तुल्य gleich, gleichsam, vergleichbar mit

धूर्त schlau, gerissen, betrügerisch

नव neu

प्रसन्न froh, zufrieden

बुभुक्षित hungrig

विधेय gehorsam

वीर tapfer, heldenhaft

वृद्ध alt

श्रेष्ठ beste(r,s)

सरस saftig, frisch, schmackhaft

Adverbien

इतस्ततः hin und her

इव wie

पुरा früher, zuerst

15.2 Texte/Übungen

I. "Gopālas Tagesablauf"

1. प्रभाते गोपालो नदीं गत्वा स्नानं करोति । 2. तस्य जननी तं प्रतिदिनं वदति । 3. हे पुत्र, प्रातर् नद्यां स्नानं कृत्वा नवानि वस्त्राणि धारय । 4. स्नानं कृत्वा देवं वन्दस्वेति । 5. ततो विधेयः पुत्रः प्रतिदिनमेवं करोति । 6. देवं पूजयित्वा स भोजनं करोति । 7. स जनकं जननीं चामन्त्र्य पाठशालां प्रतिष्ठते ।

8. किंतु द्वारे वृद्धस्तृषितो भिक्षुः स्थित्वा जलं याचते । 9. जननी द्वारमागम्य भिक्षवे जलं यच्छति । 10. स तल्लब्ध्वा तुष्यति ।

11. पाठशालायां शिक्षकं दृष्ट्वा गोपालस्तं नमति । 12. कट उपविश्य पाठं पठति । 13. गोपालः शिक्षकस्य वचनं स्मृत्वा पाठं पठति । 14. पाठं पठित्वा पुस्तके लिखति । 15. सर्वं लिखित्वा शिक्षकाय तद्दर्शयति । 16. तदा शिक्षकश्चतुर आश्रमानुपदिशति (चतुरः = Akk. von चतुर् "vier") । 17. मानुषो वेदमधिगम्य कन्यां परिणीय पुत्रं जनयित्वा सर्वं त्यक्त्वा वनं गत्वा मोक्षं लभतामिति । 18. पश्चात् शिक्षकः किञ्चित् पुस्तकमाहृत्य पुराणीं (Akk. Sg. Fem.) कथां कथयति । 19. कथामाकर्ण्य सर्वे शिष्याः शिक्षकं वन्दन्ते । 20. गोपालः पाठशालायाः प्रस्थाय गृहं गच्छति ।

21. मार्गे किञ्चिद् मित्रं दृष्ट्वा स पृच्छति । 22. त्वं गृहं गत्वा किं करोषीति । 23. गृहेऽन्नं खादित्वा बालैः सह क्रीडामीति मित्रं प्रतिभाषते । 24. तदा गोपालो मित्रमामन्त्र्य शीघ्रं गृहं गच्छति ।

25. स गृहमागम्य द्वारे पादौ क्षालयति । 26. गृहं प्रविश्य जनकं जननीं च वन्दते । 27. जननी भोजनमानीय गोपालाय यच्छति । 28. गोपालो भोजनं सुखेन खादति । 29. सर्वं खादित्वा गृहादुद्यानं प्रतिष्ठते । 30. उद्याने बालैः सह क्रीडित्वा श्रान्त्वा गृहं गच्छति ।

31. तत्रेश्वरं वन्दित्वा शयनं गच्छति ॥

II. “Die Krähe und der Schakal”

1. एकदा कश्चित् काकोऽतीव बुभुक्षित आसीत् । 2. स सर्वत्र भोजनमन्विष्य भूमावेकं मांसखण्डमपश्यत् । 3. स तं मांसखण्डमालभ्य वृक्षं गत्वा कस्यांचित् शाखायामुपाविशत् । 4. तदा कश्चिद् बुभुक्षितः शृगालो वने भ्रान्त्वा तं वृक्षमागच्छत् । 5. स काकस्य मुखे मांसखण्डं दृष्ट्वालुभ्यत् । 6. शृगालस्तु स्वभावेन धूर्तः । 7. स वृक्षस्य समीपं गत्वा मार्गं उपविश्याचिन्तयत् । 8. तस्य काकस्य मुख एको मांसखण्डोऽस्ति । 9. स मांसखण्डोऽतीव सरसोऽस्ति । 10. केनोपायेन तं मांसखण्डं लभेयेति । 11. शृगालः शाद्येन तं काकमभ्यभाषत । 12. हे काक! त्वं सर्वेषु विहगेषु श्रेष्ठः । 13. अपूर्वा तव शोभा । 14. त्वया तुल्यो न कश्चिद् विहगोऽस्ति । 15. ईदृशं विहगं पूर्वं नापश्यम् । 16. तव स्वरोऽतीव मधुरः । 17. अहमत्र तव गीतस्य श्रवणायागच्छमिति ।

18. काकस्तां स्तुतिमाकर्ण्यतीव प्रसन्नोऽभवत् । 19. स तस्यां शाखायामितस्ततोऽनृत्यत् । 20. तदा शृगालस्तमवदत् । 21. तव नृत्यमप्यतीव सुन्दरम् । 22. तव गीतं कोकिलस्य गीतमिव मधुरमिति ।

23. तदा काको गीतमारभत । 24. एतस्मिन् क्षणे मांसखण्डस्तस्य मुखाद्भूमावपतत् । 25. तद् दृष्ट्वा शृगालः शीघ्रं तत्र गत्वा तं मांसखण्डमालभ्य दूरमधावत् ॥

III. Übersetzen Sie ins Sanskrit:

1. Einst kam ein Asket zu Rāmas Haus und stand an der Tür. 2. Er rief Rāmas Mutter und bat um eine Speise. 3. Nachdem er die Speise erhalten hatte, ging er wieder auf die Straße. 4. Dann setzte er sich in den Schatten eines Baumes und aß die Speise. 5. Danach lief der Asket in den Wald und suchte einen ruhigen Platz. 6. Nachdem er einen schönen Baum sah, ging er dorthin und setzte sich unter den Baum. 7. Dann rezitierte eine Hymne und verehrte die Sonne. 8. Nachdem er die Sonne verehrt hatte, übte (machte) er Meditation aus.

9. An diesem Tag erinnerte sich Rāmas Vater an den Winter und rief den Diener. 10. “Im Winter ist alles kalt. Gehe deshalb in den Wald und bringe Zweige für ein Feuer”, so sagte Rāmas Vater. 11. Der Diener stieg aufs Pferd, brach auf und ging in den Wald. 12. Dort sah er viele Bäume und stieg vom Pferd ab. 13. Dann ging er

zu einem Baum und schnitt die Äste ab. 14. Der Asket sah dies und wurde zornig. 15. Er dachte: “Auch im Wald ist keine Ruhe” und verfluchte den Diener. 16. Dann verließ der Asket den Wald und ging auf einen Berg. 17. Dort sah er eine Einsiedelei und freute sich. 18. Er betrat die Einsiedelei und begrüßte den Seher. 19. Der Seher und der Asket setzten sich auf die Erde und übten (machten) Meditation aus. 20. Jetzt fand der Asket Ruhe (Frieden) in seinem Herzen.

IV. Deklinieren Sie die folgenden Nomina: **jananī** (f.) “Mutter”, **tapasyā** (f.) “Askese”, **ṛṣi** (m.) “Seher”.

V. Verändern Sie folgenden Satz, indem Sie die Prädikate durch alle Personen und Numeri konjugieren:

यदा कन्यां पर्यणयं तदाहं पुत्रमैच्छम्

yadā kanyāṃ paryāṇayaṃ tadāhaṃ putram aiccham

“Als ich eine Frau heiratete, da wünschte ich mir einen Sohn.”

Lektion 16

16.1 Vokabular

Verben

अनु-गम् (1) अनु-गच्छति be-
gleiten, folgen

अनु-स्था (1) अनु-तिष्ठति befolgen

अव-गम् (1) अव-गच्छति verstehen

कुप् (4) कुप्यति zürnen, böse werden

कृत् (6) कृन्तति ab-hacken, -schneiden

गर्ज् (1) गर्जति brüllen

गुप् (10) गोपायति beschützen, hüten,
verstecken

दिव् (4) दीव्यति spielen

नश्् (4) नश्यति zugrunde gehen,
vergehen

पत् (1) पतति geraten in

फल् (1) फलति reifen, Frucht tragen

मृग् (10) मृगयते suchen, jagen

मुच् (als Kausativ = 10) मोचयति be-
freien

वि-चर् (1) वि-चरति sich verbrei-
ten, hervorkommen

वि-दंश्् (1) वि-दशति zerbeißen

वृष् (1) वर्षति regnen

शिक्ष् (1) शिक्षते lernen

शुच् (1) शोचति trauern

Nomina

अक्ष (m.) Würfel

अतिथि (m.) Gast

अलि (m.) Biene

उपकार (m.) Dienst, Hilfe

किङ्कर (m.) Diener

क्षत्रिय (m.) Angehöriger des Krieger-
standes

गुहा (f.) Höhle

ग्रहण (n.) Fangen

जाल (n.) Netz

दन्त (m.) Zahn

धृति (f.) Entschlossenheit

परशु (m.) Axt

पुत्री (f.) Tochter

मूषक (m.) Maus

लोक (m.) Welt

विनय (m.) Gehorsamkeit

व्याध (m.) Jäger

शरीर (n.) Körper

Adjektive

कृष्ण schwarz

शान्त ruhig, friedlich

Adverbien/Postpositionen

बहिः (Postp. m. Abl.) außerhalb

सम्यक् richtig, gut

श्चः morgen

16.2 Texte/Übungen

I. Übungsbeispiele:

1. यथा त्वं गायसि तथाहं गायामि । 2. यत्र रामो गच्छति तत्र सीता तमनुगच्छति । 3. यतो रामः सीतामत्यजत् ततः सा गृहं एकका शोचति । 4. यदा भक्ताः काश्यां गङ्गायास्तीरे म्रियन्ते तदा मोक्षं लभन्ते । 5. यदि श्वो वर्षति तर्हि न प्रतिष्ठामहे । 6. यावद्रामो गृहं नागच्छति तावत् सीता शोचति । 7. यथा नृपो युद्धे युध्यते तथा क्षत्रिया अपि युध्यन्ते । 8. यत्र सत्यमस्ति तत्र धर्मो भवति । 9. यतो मेघेभ्यो जलं पतति ततो बाला गृहं धावन्ति । 10. यदा रामः स्वकिङ्करमाहूयति तदा स शीघ्रमागच्छति । 11. यदि मम मित्रं पश्यसि तर्हि तदत्रानय । 12. यतो नृपो युद्धे जयति ततः कवयस्तं प्रशंसन्ति । 13. यथा मेघा आगच्छन्ति तथा पुनर्गच्छन्ति । 14. यतः शिष्याः शास्त्राणि सम्यक् पठन्ति ततो गुरुस्तुष्यति । 15. यदा नृपो युद्धाय गच्छति तदा यज्ञं करोति । 16. यदि मनुष्याः शास्त्राणि नानुतिष्ठेयुस्तर्हि धर्मो नश्येत् । 17. यावच्छिष्याः शास्त्राणि साधु पठन्ति तावद्गुरुर्न कुप्यति । 18. यथा गुरुः शास्त्राण्युपदिशति तथा शिष्यास्तानि शिक्षन्ते । 19. यत्र शान्तानि वनानि वर्तन्ते तत्रर्षयो मुनयश्च वसन्ति । 20. यतः पुत्रः पाठशालां न गच्छति ततो रामः कुप्यति । 21. यदा शिष्याः पाठं नाशिक्षन्त तदा शिक्षकोऽक्रुध्यत् । 22. यदि वृक्षे फलानि न फलन्ति तर्हि कपयः क्षुध्यन्ति । 23. यथा वृक्षस्तथा फलानीति शिक्षको वदति । 24. यत्र रामः प्रतिष्ठते तत्र सीतापि विनयाद्गच्छति । 25. यतो जना धनाय लुभ्यन्ति ततो दुःखं संभवति । 26. यदा सेवको जलमानयत् तदा रामः पादावक्षालयत् । 27. यदि कृष्णा मेघा आकाशे विचरन्ति तदा नरा गृहं गच्छन्ति । 28. यावज्जनाः पापं कुर्वन्ति तावल्लोके दुःखं भवति ।

II. Übungsbeispiele.

Übersetzen Sie ins Deutsche und bilden Sie gegebenenfalls die entsprechende zweite Variante des Relativsatzgefüges, bei der das Bezugsnomen im anderen Teilsatz steht.

1. यो बालस्तत्र तिष्ठति स रामस्य पुत्रः । 2. यन्नगरं रामो गच्छति तस्मिन् सीता वसति । 3. येन परशुना रामो वृक्षान् कृन्तति तमधुनानयामि । 4. यस्मै कवये नृपो दानानि यच्छति तं नराः प्रशंसन्ति । 5. यस्माद्गामात् सेवकोऽश्वमानयत् तं श्वोऽहं गच्छामि । 6. यस्मिन् शिष्ये विनयो नास्ति तस्मै गुरुः क्रुध्यति । 7. यस्मिन् वने गजा भ्रमन्ति तत्र रामोऽद्य गच्छति । 8. यः सीतां पर्यणयत् स रामः । 9. यां कन्यां राम उद्यानेऽपश्यत् सा नृपस्य पुत्री । 10. येभ्यः शिष्येभ्यो गुरुः शास्त्राण्युपदिशति ते पाठशालां गच्छन्ति । 11. यस्याः शाखायाः कपिरवाप्लवत तस्याः फलमपतत् । 12. यस्य क्षत्रियस्य धृतिं कवयः प्रशंसन्ति तमहं पश्यामि । 13. यस्यां शाखायां कपिरुपाविशत् तस्यां विहगोऽप्युपाविशत् । 14. यो ब्राह्मणः सूक्तानि पठति तमहं गृहमाह्वयामि । 15. यत् पुस्तकं गुरुरलिखत् तच्छिष्या अनुदिनं पठन्ति । 16. यस्यै कन्यायै रामः पुष्पाणि यच्छति सा तुष्यति । 17. यस्मात् कुसुमादलिरुडुयते तत् पश्यामि । 18. यस्य गजोऽस्ति स नरोऽत्रागच्छति । 19. यस्मिन् प्रासादे सीता वसति तं रामोऽनुदिनं गच्छति । 20. यो रामस्य गृहमागच्छति तस्मा अतिथये सीता जलं यच्छति । 21. यां कथां कविर्वदति सा रामाय रोचते । 22. यैर्नृपतयो दीव्यन्ति तानक्षान् किङ्कर आनयति । 23. यस्मात् क्रोधाद्रामो बालं ताडयति तं नावगच्छामि । 24. यस्मिन् गिरौ शिवो ध्याने सीदति स कैलासोऽस्ति । 25. यदन्नं राम इच्छति तत् सेवकः पचति । 26. यस्मै सीतानुदिनं भोजनं यच्छति स भिक्षुद्वारे तिष्ठति । 27. येषां बालानां वस्त्राणि रजकः क्षालयति ते नद्यास्तीरे सीदन्ति । 28. येषु नरा धनान्यगोपायन् तानि गृहाण्यरयः प्राविशन् ।

III. “Der Löwe und die Maus”

1. एकस्य गिरेः समीप एकं वनमासीत् । 2. तस्मिन् वन एकः सिंहो वसति स्म । 3. दिवसे स सिंहो गुहायामतिष्ठद् रात्रौ च गुहाया बहिरगच्छद् वने च पशूनमृगयत् । 4. एकदा स दिवसे गुहां नागच्छत् किंतु वृक्षस्य छायायामतिष्ठत् तत्र च भूमावुपाविशत् । 5. तस्य वृक्षस्य समीप एकस्मिन् बिल एको मूषकोऽपि वसति स्म । 6. तस्मिन् दिवसे स मूषको बिलाद् बहिरगच्छत् तं च सिंहं तत्रापश्यत् । 7. स सिंहमुपागच्छत् तस्य च शरीरेऽनृत्यत् । 8. तस्मात् सिंह उदतिष्ठत् तस्मै च मूषकायाक्रुध्यत् । 9. त्वां खादामीति सिंहो मूषकं क्रोधेनावदत् । 10. ततो मूषकस्तं सिंहं प्रत्यभाषत् । 11. यदि त्वमद्य मां न खादसि मुञ्चसि च तर्ह्यहमपि कदाचित् तवोपकारं करोमीति । 12. ततः सिंहोऽहसत् तं च मूषकममुञ्चत् ।

13. एकदा कश्चिद् व्याधस्तद् वनमागच्छत् । 14. पशूनां ग्रहणाय स एकं जालमानयत् । 15. सिंहस्तस्मिञ्जालेऽपतद्दुःखेन चागर्जत् । 16. मूषकस्तदाकर्णयत् शीघ्रं च तत्रागच्छत् । 17. स तस्मिञ्जाले सिंहमपश्यदवदच्च । 18. भयस्य कारणं नास्ति । अहं त्वां तस्माज्जालान् मोचयामि । 19. अहं तं जालं दन्तैर्विदशामीति । 20. मूषकः सिंहं जालादमोचयद् व्याधाच्चारक्षत् । 21. तदा सिंहो मूषकमवदत् । 22. पुरा त्वमवद उपकारं करोमीति । 23. तदा तव वचनं नावागच्छमहसं च । 24. अद्य तदवगच्छामीति । 25. एवं स सिंहो मूषकश्च मित्रे अभवताम् ॥

IV. Übersetzen Sie ins Sanskrit:

1. In einem Wald befand sich ein Berg. 2. In der Höhle des Berges lebte ein Schakal. 3. Eines Tages ging er um der Nahrung willen aus der Höhle heraus und wanderte im Wald hin und her. 4. Dort sah er einen Löwen, der seine Höhle betrat. 5. Dann kehrte der Schakal zu seiner Höhle zurück und sah vor der Höhle die Zeichen (चिह्न n.) der Füße des Löwen. 6. Da dachte der Schakal: “Wenn der Löwe in der Höhle ist, dann betrete ich nicht die Höhle. 7. Wenn der Löwe nicht in der Höhle ist, dann betrete ich sie. 8. Mit welchem(r) Mittel (List) erkenne ich die Wahrheit?” 9. Da dachte der Schakal eine List aus und schrie laut (उच्चैः): 10. “O Höhle, wenn

ich zurückkehre, dann rufst du mich immer. 11. Warum rufst du mich heute nicht. Rufe mich. Sonst gehe ich anderswo hin.” 12. Der Löwe hörte dies in der Höhle und dachte: 13. “Wenn ich den Schakal nicht rufe, dann geht er anderswo hin. 14. Aber wenn ich den Schakal rufe, dann betritt er die Höhle. Dann fresse ich ihn.” 15. Da brüllte der Löwe. Der Schakal hörte dies und lief weg. 16. So rettete er sein Leben.

V. Deklinieren Sie das Pronomen तद् tad in allen drei Genera.

VI. Verändern Sie folgenden Satz, indem Sie die Prädikate durch alle Personen und Numeri konjugieren:

यदा बहूनि दानानि लभेय तदाहं तानि मम पुत्रेभ्यो यच्छेयम्
 yadā bahūni dānāni labheya tadāhaṃ tāni mama putrebhyo yaccheyam
 “Wenn ich viele Geschenke erhielt, dann würde ich sie meinen Söhnen geben.”

Lektion 17

17.1 Vokabular

Verben

अर्ह् (1) अर्हति (mit Infinitiv) sollen, müssen

आ-पत् (1) आ-पतति passieren, geschehen, eintreffen

उद्-त् (1) उत्-तरति hervorkommen

उप-सृप् (1) उप-सर्पति heranschleichen

ग्रह् (9) गृह्णाति greifen, fangen, nehmen, sammeln

दंश् (1) दशति beißen, nagen

पाल् (10) पालयति hüten, aufziehen

प्रति-वस् (1) प्रति-वसति wohnen

वीज् (als Kausativ = 10) वीजयति (zu)fächeln

शक् (5) शक्नोति können, fähig sein

Nomina

अङ्गुष्ठ (m.) großer Zeh

अभाव (m.) Fehlen, Mangel

असि (m.) Schwert

ग्लानि (f.) Mattigkeit

दुग्ध (n.) Milch

दुर्दैव (n.) Unglück

नासिका (f.) Nase

प्रहार (m.) Schlag, Hieb

मक्षिका (f.) Fliege

मण्डूक (m.) Frosch

मण्डूक-राज (m.) Froschkönig (Das Nomen राजन् "König" wird als Schlußglied in einem Kompositum wie die Maskulina auf -अ dekliniert)

मोह (m.) Irrtum

वाहन (n.) Last-, Reit-, Zugtier (17)

व्यजन (n.) Fächer

शयन-गृह (m.) Schlafzimmer

सर्प (m.) Schlange

स्तोत्र (n.) Loblied

वर्षाकाल (m.) Regenzeit

Adjektive

अल्प wenig, klein

जात (PPP von जन्) geschehen, passiert

मृत tot

यावत् bis (Postp. mit Akk. o. Abl.)

समर्थ fähig

Adverbien/Fragewörter/Postp.

-अर्थम् (als Hinterglied zu einem Substantiv im Kompositum) um ... willen, zum Zwecke des ...

अन्येद्युः am folgenden Tag

उपरि oben, herauf

पूर्वम् (Postp. mit Abl.) vor

यथा-पूर्वम् wie früher

17.2 Texte/Übungen

I. Übungstext zum Infinitiv

1. प्रतिदिनं प्राता रामः स्नानाय नदीं गच्छति । 2. तत्र स स्तोत्राणि गातुमारभते । 3. पश्चात् स मन्त्राञ्जपितुं तीर उपविशति । 4. एतस्मिन् काले जलमानेतुं ग्रामस्य कन्या नदीमागच्छन्ति । 5. सहसा रामश्चिन्तयति । कदाचित् काशीं गत्वा गङ्गायां स्नानं कर्तुमिच्छामि । 6. किंतु वर्षाकाले काशीं गन्तुं न शक्नोमीति । 7. राम उद्यानं गत्वा पुत्रं भोजनायाह्वयति । 8. किंतु रामस्य पुत्रोऽद्य खादितुं नेच्छति । 9. सोऽद्य न किञ्चित् खादित्वा संस्कृतं पठितुं पाठशालां प्रतिष्ठते ।

10. अपि रामस्य पुत्रः संस्कृतं भाषितुं शक्नोति ? 11. स किञ्चिद् भाषितुं शक्नोति । 12. किंतु स संस्कृतं साध्ववगन्तुं समर्थः ॥

II. “Der Froschkönig und die Schlange”

1. कस्मिंश्चिद् वन एको हृदो वर्तते । 2. तस्मिन् हृदे बहवो मण्डूकाः प्रतिवसन्ति स्म । 3. तस्य समीप एकः कृष्णः सर्पोऽवसत् । 4. सोऽतीव वृद्धः । 5. तस्मात् स मण्डूकाँल्लब्धुं न शक्नोति स्म । 6. मण्डूकान् ग्रहीतुं तस्य बलं नासीत् ।

7. मण्डूकान् भक्षयितुमिच्छामीत्येकदा सर्पोऽचिन्तयत् । 8. किंतु केनोपायेन भोजनं विन्देयमिति स हृदस्य तीरमुपासर्पत् । 9. तत्र मण्डूकराजं दृष्ट्वा तमवदत् । 10. हे मण्डूकराज ! त्वं भयान् मा धाव यतस्त्वां ग्रहीतुं न शक्नोमीति । 11. किं जातमिति मण्डूकराजोऽपृच्छत् । 12. सर्पोऽभ्यभाषत् । दुर्दैवमापतत् । 13. मोहात् कस्यचिद् ऋषेरङ्गुष्ठमदशम् । 14. ऋषिरम्रियत् । किंतु मरणात् पूर्वं स क्रुद्धा मामशपद् मण्डूकानां वाहनं भवेति । 15. ततोऽहं वाहनार्थमत्रागच्छामीति । 16. आश्चर्यमेतदिति चिन्तयित्वा मण्डूकराजः स्वं जनं गत्वापृच्छत् । 17. एष सर्पो मण्डूकान् वोढुमिच्छामीत्यवदत् । यूयं किं मन्यध्व इति । 18. देवास्तं सर्पमत्र प्रैषयन्निति मण्डूकाः सर्पस्य वचनं सत्यममन्यन्त । 19. तदा मण्डूकराजो जलादुत्तीर्य सर्पस्य पृष्ठमुपाविशत् । 20. सर्पो गन्तुमारभत मण्डूकराजश्चातीवातुष्यत् ।

21. अन्येद्युरपि मण्डूकराजः पुनस्तीर उपाविशत् । 22. अद्य नवेन वाहनेन पुनर् गन्तुमिच्छामीति सर्पमभ्यभाषत । 23. मण्डूकराजः सर्पस्य पृष्ठमारोहत् । 24. किंत्वेतस्मिन् दिवसे सर्पो मन्दं गन्तुमारभत । 25. मण्डूकराजः सर्पस्य ग्लानौ विस्मित्य तमपृच्छत् । 26. केन हेतुना त्वमद्य मन्दं गच्छसि । यथापूर्वं त्वं मां न वहसीति । 27. भोजनस्याभावात् त्वां वोढुं मम बलं नास्तीति सर्पोऽवदत् । 28. अत्र कंचित् क्षुद्रं मण्डूकं भक्षयेति मण्डूकराजोऽभ्यभाषत । 29. यदि त्वं कंचिन् मण्डूकं यच्छेस्तिर्हि जीवेयमिति सर्पः प्रत्यवदत् । 30. तथा प्रतिदिनं स सर्पो भोजनाय मण्डूकाँल्लब्ध्वा हृदे सुखमजीवत् । 31. यावत् सर्पाय प्रतिदिनं भोजनमासीत् तावत् सर्पो मण्डूकराजश्च हृदे मित्रे इवावसताम् ॥

III. "Der Affe als Diener"

1. कस्मिंश्चिद् देशे कश्चिन्नृप आसीत् । 2. स तत्र प्रासादे स्वभार्यया द्वाभ्यां च पुत्रीभ्यां सहावसत् । 3. किंतु नृपस्य पुत्रो नासीत् । 4. पशवस्तस्य नृपस्यातीव प्रियाः । 5. तस्मात् स एकं वानरं पालयति स्म । 6. प्रतिदिनं स तस्मै वानराय स्वपुत्रायेव दुग्धं फलानि चायच्छत् । 7. स वानरोऽपि तस्मिन् नृपे स्वजनक इव स्निह्यति स्म । 8. स नृपस्य सेवकोऽभवत् ।

9. एकदा नृपः शयनगृहे शयनं करोति स्म । 10. वानरस्तस्य समीपे स्थित्वा नृपाय व्यजनेनावीजयत् । 11. व्यजनस्य वायुना नृपः शयने सुखमन्वभवत् । 12. सहसा काचिद् मक्षिकागम्य नृपस्य नासिकायामुपाविशत् । 13. यदा वानरस्तां मक्षिकामपश्यत् तदा स व्यजनेन तामताडयत् । 14. मक्षिकोदडयत् पुनश्च नृपस्य नासिकायामुपाविशत् । 15. वानरः पुनर्व्यजनेनाताडयत् किंतु मक्षिकोदडयत् पुनश्च तत्रोपाविशत् । 16. एवं वानरः पुनः पुनरताडयत् मक्षिका च पुनः पुनस्तत्रोपाविशत् । 17. ततो वानरो मक्षिकाया अक्रुध्यत् । 18. वानरः नृपस्य समीपेऽसिमपश्यत् । 19. स तत्रागच्छत् तं चासिं हस्ताभ्यामधारयत् । 20. ततो वानरस्तेनासिना मक्षिकामताडयत् । 21. मक्षिका पुनर्दूरमगच्छत् । 22. किंतु नृपस्तस्यासेः प्रहारेणाम्रियत ।

23. यदा नृपस्य भार्या शयनगृहमागम्य मृतं नृपमपश्यत् तदा साती वाशोचत् ॥

IV. Übersetzen Sie ins Sanskrit.

1. In einem Wald war eine Krähe. 2. Einmal war sie durstig und wollte Wasser trinken. 3. Um einen Teich zu suchen, flog sie in dem Wald hin und her. 4. Aber sie konnte nirgendwo im Wald einen Teich finden. 5. Nach einiger Zeit sah sie in einiger Entfernung einen (Ton)topf (घट m.) und flog dorthin. 6. Als die Krähe in den Topf schaute, war in diesem nur wenig Wasser. 7. Deshalb war sie nicht in der Lage (fähig), dieses Wasser zu trinken. 8. Da überlegte die Krähe eine List (dachte über eine List/Mittel nach). 9. In einiger Entfernung lagen auf dem Weg viele, kleine Steine (पाषाण n.). 10. Die Krähe begann diese Steine herbeizubringen und warf sie in den Topf. 11. So kam das Wasser allmählich (क्रमेण)hoch. 12. Als das Wasser zum Rand (तीर n.) des Topfes stieg, (da) war die Krähe in der Lage das Wasser zu trinken. 13. Die Krähe trank etwas Wasser und freute sich. 14. Dann flog sie auf einen Baum, setzte sich auf einen Ast und war zufrieden.

V. Deklinieren Sie die folgenden Nomina: देवता devatā (f.) “Gottheit”, पुत्री putrī (f.) “Tochter”, बन्धु bandhu (m.) “Verwandter” und अरि ari (m.) “Feind”.

Lektion 18

18.1 Vokabular

Verben

अप - नुद् (6) अप - नुदति wegtreiben

क्रन्द् (1) क्रन्दति schreien, weinen

दा (3) ददाति geben (Passiv: दीयते ;
wird anstatt der Passivformen von
यम् “überreichen, geben” benutzt

पाल् (10) पालयति beschützen, be-
herrschen

Nomina

उद्यम (m.) Anstrengung

काष्ठ (n.) Holzscheit

दासी (f.) Dienerin

महा - शाला (f.) Saal

रथ्या (f.) Straße

राज - पुत्री (f.) Königstochter

राज्य (n.) Königreich, -herrschaft

राशि (m.) Haufen

सखी (f.) Freundin

सूद (m.) Koch

Adjektive

कृश mager

दुर्बल schwach

पुष्ट fett (PPP)

मत्त brünstig, berauscht (PPP)

Adverbien/Postpositionen

अनु gemäß, nach (Postp. mit Akk.)

इतः von hier

नियतम् gewiß

18.2 Texte/Übungen

I. “Das Leben des Königs”

1. रामस्य नगरे बहूनि क्षुद्राणि गृहाणि विद्यन्ते । 2. तेषां मध्य एकं मन्दिरं
दृश्यते । 3. तस्य समीपे नृपतेः प्रासादो विद्यते । 4. तत्र भार्यया सह नृपः
सुखं जीवति । 5. प्रतिदिनं केनचिद् ब्राह्मणेन यज्ञाय नृपस्य प्रासादो गम्यते ।

6. यदाद्य ब्राह्मणेन प्रासादं प्रति प्रस्थीयते तदा केनचिद् वृद्धेन भिक्षुणा
भार्यया सह रथ्यायां गम्यते । 7. स भिक्षुर्भार्यया नीयते । 8. ब्राह्मणस्य गृहस्य
द्वारे भिक्षुणा स्थीयते । 9. भिक्षुणा जलं याच्यते । 10. ब्राह्मणस्य कन्यया जलं
दीयते । 11. भिक्षुणा भार्यया च जलं पीयते ।

12. तदा ब्राह्मणेन रथ्यायां पुनर् गम्यते । 13. तत्र कैश्चिद् बालैर्धाव्यते ।
14. बालैर्ब्राह्मणो दृश्यते । 15. ब्राह्मणा वन्द्यन्तामिति तैः स्मर्यते । 16. ततो
ब्राह्मणो बालैर्नम्यते ।

17. तदा तेन प्रासादो गम्यते । 18. तत्र नृपेण जायया च देवाः पुष्पैः
पूज्यन्ते । 19. अद्य नृपतिना यज्ञोऽपि क्रियते । 20. यज्ञाय किङ्करैः काष्ठानां
प्रभूता राशयः प्रासादमुह्यन्ते । 21. यदा यज्ञ आरभ्यते तदा ब्राह्मणेन
बलिरग्नौ क्षिप्यते ।

22. प्रासादे नृपः सेवकैः सेव्यते तस्य च भार्या दासीभिः सेव्यते । 23.
सर्वदाहं सेवकैः सेव्ये मया च सुखं जीव्यत इति नृपेण चिन्त्यते । 24. नृपतये
सूदेन मधुराण्यन्नानि पच्यन्ते । 25. कविभिर्नृपो महाशालायां शस्यते । 26.
राजपुत्री बहुभिः सखीभिरुद्यानेऽनुगम्यते । 27. एकया सख्या गीतं गीयते ।
28. धर्ममनु नृपतिना राज्यं पाल्यते । 29. नृपेण जना दुःखादरिभ्यश्च रक्ष्यन्ते ।
30. तत एते जना अतीव प्रसन्ना भवन्ति ।

II. “Der Esel im Tigerfell” (2. Version)

1. कस्मिंश्चिन्नगरे कोऽपि रजकोऽवसत् । 2. तस्यैकः कृशो गर्दभ आसीत् ।
3. यतो गर्दभाय भोजनं नादीयत ततः स दुर्बलोऽभवत् । 4. यदा वने
रजकेनाभ्रम्यत तदा तेन मृतो व्याघ्रोऽदृश्यत । 5. अधुना रजकेनाचिन्त्यत ।
6. एतेन व्याघ्रचर्मणा (Inst.) मम गर्दभ आच्छाद्यताम् । 7. ततो रात्रौ मया स
क्षेत्रं प्रेष्यते । 8. क्षेत्रे रक्षकैः स्थीयते । 9. यदि रक्षकास्तं गर्दभं पश्यन्ति तर्हि
तं व्याघ्रं मत्वा नापनुदन्तीति । 10. रजकेनैवमक्रियत ।

11. रात्रौ रात्रौ क्षेत्रं गत्वा गर्दभेण तत्राखाद्यत । 12. एकदा तं दृष्ट्वा
रक्षकैरेवमचिन्त्यत । 13. वयं व्याघ्रेण नियतमाक्रम्यामहे । तस्मादितः शीघ्रं
धावामेति । 14. रक्षकैरेवमक्रियत । 15. गर्दभो बहु खादित्वा पुष्टोऽभवत् ।

16. एकदा रक्षकैर्गर्दभः पुनरदृश्यत । 17. तस्मिन् क्षणे कयाचिद् मत्तया
गर्दभ्या दूरादक्रन्द्यत । 18. तदा गर्दभोऽप्यतुष्यदक्रन्दच्च । 19. एष व्याघ्रो

गर्दभोऽस्तीति रक्षकैरवागम्यत । 20. दण्डैस्ताडयित्वा गर्दभो रक्षकैरमार्यत ।

III. Übersetzen Sie ins Sanskrit. Verwenden Sie dabei wo möglich das Passiv.

1. In einem Wald war ein Baum. 2. Auf dem Baum lebten zwei Krähen. 3. In der Höhle (कोटर n.) des Baum(stamm)es lebte auch eine Schlange. 4. Eines Tages kam die Schlange aus der Höhle und fraß ein Junges (शावक m.) der Krähen. 5. Da erlitten die beiden Krähen Kummer. 6. Sie dachten über ein(e) Mittel (List) zum Schutz der Jungen nach. 7. Deshalb gingen sie zu ihrem Freund, dem Schakal, und fragten nach einer List. 8. Der Schakal sagte: "Geht in die Stadt, holt ein Schmuckstück (आभरण n.) eines Reichen (धनिक m.) und werft es in die Höhle der Schlange. 9. Dann suchen die Leute des Reichen das Schmuckstück und töten die Schlange." 10. Da ging eine Krähe in die Stadt und sah am Fluß die Tochter eines Reichen. 11. Diese nahm (machte) ein Bad im Fluß. 12. Ihre Schmuckstücke waren am Ufer des Flußes. 13. Sogleich nahm die Krähe ein Schmuckstück, brachte es zum Baum und warf es in die Höhle der Schlange. 14. Als die Zofen dies sahen, da folgten sie der Krähe zum Baum. 15. Sie sahen das Schmuckstück in der Nähe der Schlange, töteten die Schlange und nahmen das Schmuckstück zurück. 16. Auf diese Weise retteten die Krähen ihre Jungen.

Lektion 19

19.1 Vokabular

Verben

अप-गम् (1) अप-गच्छति weggehen

उद्-वह् (1) उद्-वहति aufheben

जीव् (1) जीवति leben

प्रति-आ-गम् (1) प्रत्या-गच्छति
zurückkehren

स्वी-कृ (8) स्वी-करोति annehmen,
akzeptieren

Nomina

अज (m.) Ziegenbock

अयोध्या (f.) Name e. Stadt (Geburts-
ort Rāmas)

आह्वान (n.) Ladung, Aufruf

कर्ण (m.) Ohr

कुक्कुर (m.) Hund

कौतूहल (n.) Neugier, Interesse

गण (m.) Schar

चौर (m.) Dieb

नकुल (m.) Mungo

प्रयाण (n.) Reise

भार (m.) Last

मूर्ख (m.) Dummkopf

रक्त (n.) Blut

लगुड (m.) Knüppel

शृङ्ग (n.) Horn

शूद्र (m.) Angehöriger der vierten
(niedrigsten) Kaste

स्कन्ध (m.) Schulter

स्तेन (m.) Dieb

Adjektive

घोर schrecklich

तादृश solch, derartig

दुःखित betrübt, unglücklich

परिश्रान्त (PPP) erschöpft

Adverbien/Zahlwörter/Postp.

तदर्थम् zu diesem Zweck

त्रयः drei

विहाय (Postp. mit Akk.) außer

19.2 Texte/Übungen

I. Bestimmen Sie mit Hilfe der folgenden Liste von Verbwurzeln und ihrer jeweiligen PPP-Formen die PPPs in den nachfolgenden Beispielsätzen und übersetzen Sie diese.

Wurzel	PPP	Wurzel	PPP
उपदिश्् lehren	उपदिष्ट	पत् fallen	पतित
कथ् erzählen	कथित	पा trinken	पीत
क्रुध् zürnen	क्रुद्ध	पूज् verehren	पूजित
गम् gehen	गत	प्र-इष् wegschicken	प्रेषित

घ्रा riechen	घ्रात	प्रच्छ् fragen	पृष्ट
चुर् stehlen	चोरित	भ्रम् wandern	भ्रान्त
जन् geboren werden	जात	मृ sterben	मृत
जि siegen	जित	यम् geben	यत
तुष् sich freuen	तुष्ट	याच् erbitten	याचित
तृ überqueren	तीर्ण	रक्ष् beschützen	रक्षित
त्यज् verlassen	त्यक्त	रुह् steigen auf	रूढ
दह् verbrennen	दग्ध	लभ् erlangen	लब्ध
दा geben	दत्त	वच् sagen, sprechen	उक्त
दृश् sehen	दृष्ट	वस् wohnen	उषित
धाव् rennen	धावित	शंस् preisen	शस्त
नश् zugrunde gehen	नष्ट	श्रम् ermüden	श्रान्त
नी führen	नीत	सृज् erschaffen	सृष्ट
नृत् tanzen	नृत्त	स्था stehen	स्थित
पच् kochen	पक्क / पक्त	ह् wegnehmen	हृत
पठ् lesen	पठित		

A) transitive Verben

1. युद्धेऽरिभिर्योधा जिताः । 2. रामेण बुभुक्षिताय पुत्राय फलं यतम् । 3. मनुष्यो देवेन सृष्टः । 4. दरिद्रेण भिक्षुणान्नं याचितम् । 5. नृपेण दूता अन्यं देशं प्रेषिताः । 6. हृदस्य जलं गजैः पीतम् । 7. शिष्यैर्बहूनि काव्यानि पठितानि । 8. गुरुणा शास्त्राण्युपदिष्टानि । 9. एका सुन्दरी कन्या मया रथ्यायां दृष्टा । 10. युद्धाय रामेण पुत्रो नीतः । 11. वीरेण नृपेण देशो रक्षितः । 12. स्तेनैर्गृहाद्वानि चोरितानि । 13. कविभिर्नृपतिः शस्तः । 14. सीतया पुष्पाण्युद्याने घ्रातानि । 15. सूदैर्नृपतये मधुराण्यन्नानि पक्कानि । 16. कुत्र गच्छसीति रामेण पुत्रः पृष्टः । 17. रामस्य पुत्रीभिः पुस्तकं लब्धम् । 18. अग्निना प्रासादो दग्धः । 19. शिष्येभ्यो गुरुणा कथा कथिता । 20. पुष्पैर्मुनिना देवः पूजितः । 21. वने सीता दुष्टेन राक्षसेन हृता । 22. नृपतिना न तादृशं वचनमुक्तम् । 23. नृपतिः क्षत्रियैर्युद्धे न त्यक्तः । 24. नरैर्नौकया नदी तीर्णा ।

B) Intransitive Verben und Verben der Bewegung

1. युद्धे सर्वे क्षत्रिया मृताः । 2. भयाद्बाला गृहं धाविताः । 3. रामः सीतया सह मन्दिरं गतः । 4. बालैः सुखेन मार्गे नृत्तम् । 5. नराः क्षेत्रे स्थिताः । 6. गजा वनेषु भ्रान्ताः । 7. वृक्षेभ्यः फलानि पतितानि । 8. ऋषिभिर्वन आश्रमेषूषितम् । 9. रामोऽयोध्यायां जातो न तु काश्यां । 10. कपयः फलाय वृक्षं रूढाः । 11. गुरुः शिष्येभ्यः क्रुद्धः । 12. अग्निना सर्वाणि गृहाणि दग्धानि । 13. जलेन विना पुष्पाणि नष्टानि । 14. शिष्याणामुद्योगेन गुरवस्तुष्टाः । 15. अश्वाः प्रयाणेन न श्रान्ताः ।

II. "Der Brahmane und die Diebe"

1. कस्मिंश्चिद् वने दुष्टानां चौराणां गणोऽवसत् । 2. केनचिद् ब्राह्मणेन यज्ञाय कश्चिद् अज इष्टः । 3. तदर्थं ब्राह्मणः कंचिद् नगरं गतः । 4. ग्रामादागतेन ब्राह्मणेन तत्र सुन्दरः कृष्णोऽजो लब्धः । 5. अतीव तुष्टो ब्राह्मणः स्वग्रामं प्रतिगतः । 6. ब्राह्मणेन स्कन्धेऽज ऊढः । 7. ब्राह्मणश्चौरैरुषितं वनं प्राविशत् ।

8. सद्यः चौरैर्ब्राह्मणो दृष्टः । 9. यमजं ब्राह्मणः स्कन्धेऽवहत् सोऽपि चौरैर्दृष्टः । 10. तेऽचिन्तयन्नद्य वयं तमजं भक्षयामेति । 11. तत एकश्चौरो मार्गं उपविष्टः । 12. तेन ब्राह्मणोऽभिभाषितः । 13. साधो! स्कन्धे किं वहसीति । 14. ब्राह्मणेन न किञ्चित्प्रत्युदितम् । 15. तेन स चौरो मूर्खो मतः ।

16. ततो द्वौ चौरौ मार्गेऽतिष्ठताम् । 17. ताभ्यां कथितम् । 18. ब्राह्मण! किं करोषि । कस्मात् कुक्कुरं स्कन्धे वहसि । 19. ईदृशो घोरः कुक्कुर आवाभ्यां न कुत्रापि दृष्ट इति । 20. ब्राह्मणेन चिन्तितम् । मया कुक्कुरः स्कन्धे नोह्यते । मयाज उह्यत इति । 21. ततः स ब्राह्मणः कौतूहलात् तं पशुं भूमौ न्यक्षिपत् । 22. ब्राह्मणेन तस्य कर्णौ स्पृष्टौ । 23. पश्चात् स तस्य शृङ्गे अस्पृशत् । 24. एतस्य द्वे शृङ्गे स्तः । कुक्कुरस्य शृङ्गे न भवतः । 25. अत एषोऽज इति पुनस्तमजं स्कन्ध उदवहत् । 26. ततस्त्रयश्चौराः मार्गेऽतिष्ठन् । 27. अजस्य भारेण परिश्रान्तं ब्राह्मणं तेऽभ्यभाषन्त । 28. हे ब्राह्मण! अपगच्छ! यतस्त्वं कुक्कुरं वहसि ततस्त्वं शूद्र इति । 29. तैरेवमभिभाषितो ब्राह्मणोऽचिन्तयत् । 30.

एते बहवः । अहमेकः । असंशयं नाजं वहामीति । 31. अजस्तेन भूमौ निक्षिप्तः ।
32. ततो ब्राह्मणेन स्वग्राममजेन विनागम्यत । 33. तस्याजश्चौरैर्भक्षितः ॥

III. "Der Brahmane und der Mungo"

1. कस्मिंश्चिन्नगर एको दरिद्रो ब्राह्मणो वसति स्म । 2. तस्य भार्यायामेकः पुत्रो जातः । 3. स ब्राह्मणः पुत्रेऽतीवासिह्यत् ।

4. एकदा वस्त्राणि क्षालयितुं ब्राह्मणस्य भार्या नदीं गता । 5. यदा भार्यया प्रास्थीयत तदा तया ब्राह्मणोऽभाष्यत । 6. अद्य त्वया गृहे स्थित्वा पुत्रो रक्ष्यतामिति । 7. गृहे ब्राह्मणः पुत्रेण सहाक्रीडत् ।

8. सहसा ब्राह्मणेन गृहाद् बहिर्माणे शब्द आकर्णितः । 9. उत्थाय ब्राह्मणो द्वारं गतः । 10. मार्गे स्थित्वा नृपस्य दूतेन जनेभ्यो घोषितम् । 11. यज्ञं कर्तुं नृपतिना कश्चिद् ब्राह्मण आहूयत इति । 12. यस्मात् स ब्राह्मणो दरिद्र आसीत् तस्मात् तेन नृपतेराह्वानं स्वीकृतम् । 13. किंतु यदा ब्राह्मणो नृपस्य यज्ञाय गच्छेत् तदा कस्तस्य पुत्रं रक्षेत् ? 14. ब्राह्मणेन चिन्तितं यद्यहं शीघ्रं दूतेन सह न गच्छेयं तर्ह्यन्येन ब्राह्मणेन तद् आह्वानं लभ्येत । 15. मम बालं रक्षितुं कुत्र कंचिद् विन्दामि । मां विहाय गृहे कश्चिन्नास्तीति । 16. तदा ब्राह्मणेन स्मृतम् । एकं नकुलं मम पुत्रमिव गृहे पालयामि । तेन मम बालो रक्ष्यतामिति । 17. एवं चिन्तयित्वा ब्राह्मणो नृपस्य दूतेन सह प्रस्थितः ।

18. यदा स नकुलो बालस्य समीप आसीत् तदा कश्चित् सर्प उद्यानाद्गृहमागम्य बालस्य समीपमसर्पत् । 19. बालस्य समीपं सृप्तः सर्पो नकुलेन मारितः । 20. ततः सर्पो नकुलेनोद्यानमानीतः । 21. गृहस्य भूमौ सर्वत्र रक्तमदृश्यत ।

22. नृपस्य प्रासादे यज्ञं कृत्वा गृहं प्रत्यागम्य रक्तेन लिप्ता भूमिस्तेन ब्राह्मणेन दृष्टा । 23. ब्राह्मणः स्वबालमन्वैष्यत् । 24. तदा रक्तेन लिप्तं नकुलं ब्राह्मणोऽपश्यत् । 25. एतेन नकुलेन मम बालो भक्षित इति चिन्तयित्वा लगुडेन ताडयित्वा तेन ब्राह्मणेन स नकुलो मारितः । 26. यदा स ब्राह्मण

उद्यानमगच्छत् तदा बालस्तत्राक्रीडत् । 27. तस्य समीपे ब्राह्मणेन मृतः सर्पोऽदृश्यत । 28. तद् दृष्ट्वा किं पापं मया कृतमिति चिन्तयित्वा स ब्राह्मणो दुःखितोऽभवत् ।

IV. Übersetzen Sie ins Sanskrit und benutzen Sie ein PPP wo immer möglich:

1. In einem Wald lebte ein Brahmane. 2. Einmal ging er in ein Dorf, erlangte dort eine Ziege und kehrte wieder in den Wald zurück. 3. Als er im Wald die Ziege auf der Schulter trug, da sahen ihn drei Betrüger (धूर्त m.). 4. Diese wünschten den Ziegenbock zu erlangen und überlegten (dachten an) eine List. 5. Der erste (प्रथम) Betrüger stellte sich auf den Weg und redete den Brahmanen an: 6. "Oh Brahmane, zu welchem Zweck trägst du einen Hund auf der Schulter?" 7. Der Brahmane antwortete: "Oh (du) Dummkopf, das ist doch kein Hund, das ist eine Ziege." 8. Plötzlich kam der zweite (द्वितीय) Betrüger und sprach zu dem Brahmanen: 9. "Warum trägst du einen Hund?" 10. Da erwiederte der Brahmane: "Kannst du nicht sehen? Dies ist eine Ziege." 11. Als der Brahmane wieder auf dem Weg (weiter) lief, da kam der dritte (तृतीय) Betrüger und sprach ebenso. 12. Da hielt der Brahmane seinen Ziegenbock für einen Hund. 13. Er warf ihn auf den Boden und ging nach Hause. 14. Die drei Betrüger freuten sich, kochten den Ziegenbock und aßen ihn.

Lektion 20

20.1 Vokabular

Verben

उप-स्था (1) उप-तिष्ठति anwesend
sein

स्था (als Kaus. = 10) स्थापयति
stellen, legen

Nomina

कारा-गृह (m.) Gefängnis

कलह (m.) Streit

न्याय (m.) Urteil

बाहु (m.) Arm

महा-राज großer König

विवाद (m.) Disput, Debatte, Streit

सभा (f.) Versammlung

Adjektive

कृपालु mitleidvoll

द्वितीय zweite(r,s)

प्रथम erste(r,s)

विचित्र sonderbar, wunderbar

Adverbien/Postpositionen

अग्रे (Postp. m. Gen.) vor

आम् ja

द्विधा in zwei Teile

परस्परम् gegenseitig

बाढम् gewiß

20.2 Texte/Übungen

I. "Das Urteil des Königs"

1. आसीद्बहुगुणो नाम नृपः । तस्य न्यायो जनैः प्रशस्तः । 2. एकदा यदा स सभायामुपविष्टस्तदा केनचित् किङ्करेण कंचिच्छिशुं बाहुभ्यां नीत्वा तत्रागतम् । 3. तेन सह द्वे नार्यौ तत्रागच्छताम् । 4. किङ्करेण स शिशुर्नृपस्याग्रे भूमौ स्थापितः । 5. तेनाभाष्यतैते द्वे नार्यौ शिशोर्हेतुना परस्परं विवादं कुरुतः । 6. एका वदत्येष शिशुर्मम पुत्र इति । अन्या वदति । एष शिशुस्तस्या नास्ति । एष तु मम पुत्र इति । 7. तस्मात् तव न्यायार्थं मया ते नार्यावत्रानीते इति ।

8. किङ्करस्य तद् वचनमाकर्ण्य किञ्चिच्चिन्तयित्वा नृपेणोदितम् । 9. हे किङ्कर! एतस्य शिशोः शरीरमसिना द्विधा कृत्वा द्वाभ्यां नारीभ्यामेकमेकं खण्डं यच्छेति । 10. सभायामुपस्थिता जनास्तं विचित्रं न्यायमाकर्ण्यतीव

विस्मिताः । 11. किङ्करो गत्वा कंचिदसिमानीय तं शिशुमुपागच्छत् । 12. असिं दृष्ट्वा द्वयोर्नार्योरिका नृपस्याग्रे भूमौ पतित्वाभाषत । 13. महाराज! कृपालुर्भव । मम शिशुं रक्ष । तं मा मारय । 14. मम पुत्रस्य मरणं नेच्छामि । मम पुत्रो जीवतु । त्वं शिशुं तस्यै नार्यै यच्छ । 15. एवं मम पुत्रो न म्रियते किंतु जीवतीति ।

16. तानि वचनान्याकर्ण्य नृपोऽवदत् । 17. एषा नारी सत्यं वदति । सा शिशोर्जननी । तस्मादेतस्यै प्रथमायै नार्यै शिशुं यच्छ । 18. किंतु तथा द्वितीयया नार्या सत्यं नोदितम् । तस्मात् तां कारागृहं नयेति । 19. तदा सर्वे जनास्तं नृपं प्राशंसन् ॥

II. Übersetzen Sie ins Sanskrit:

1. In einer Stadt lebte ein junger Mann (कुमार) namens Śravaṇa. 2. Sein Vater und seine Mutter waren alt und blind (अन्ध). 3. Sie waren auch nicht in der Lage zu laufen. 4. Dennoch wünschten sie eine Pilgerfahrt zu machen. 5. Deshalb trug Śravaṇa die beiden auf seiner Schulter mit einer विहंगिका (= zwei am jeweiligen Ende einer Bambustange befestigte Lastkörbe). 6. Als sie in einem Wald ermüdeten, da ging Śravaṇa zu einem Teich, um Wasser zu holen. 7. Zu dieser Zeit jagte ein König namens Daśaratha im Wald eine Gazelle. 8. Da wurde Śravaṇa von dessen Pfeil getroffen (विद्ध PPP von व्यध् 4. विध्यति). 9. Daśaratha kam zu dem vom Pfeil getroffenen Śravaṇa und fragte: 10. “Junger Mann, wer bist? Von mir wurde eine Sünde begangen.” 11. Da erzählte Śravaṇa: “Mein Vater und meine Mutter sind alt. 12. Sie können nicht laufen. Beide sind sehr durstig. Bringe du ihnen Wasser.” 13. Dann starb er. Daśaratha brachte Śravaṇas Vater und Mutter Wasser und erzählte von dem Tod (Akk.) des Sohnes. 14. Als diese das hörten, da tranken sie nicht das Wasser. 15. Sie fluchten: “Auch du wirst aufgrund der Trennung (वियोग m.) von deinem Sohn (Gen.) sterben.” 16. Nachdem sie so gesprochen hatten, gaben sie ihr Leben (Akk. Pl. von प्राण m.) auf.

Lektion 21

21.1 Vokabular

Verben

अर्च् (als Kaus. = 10) अर्चयति
verehren

प्रति-बुध् (1) प्रति-बोधति erwachen

भृ (1) भरति erhalten, ernähren

भ्रंश् (1) भ्रंशते fallen, verloren gehen

लुप् (6) लुम्पति zerstören, rauben,
plündern

वि-स्मृ (1) वि-स्मरति vergessen

व्यय् (1) व्ययति ausgeben

Nomina

अकीर्ति (f.) Unehre

अद्रि (m.) Gebirge

अस्त्र (n.) Schießkunst, Pfeil, Bogen

आगमन (n.) Kommen, Ankunft

आजीवन (n.) Lebensunterhalt

आरोग्य (n.) Gesundheit

कुटी (f.) Hütte

क्रोड (m.) Schoß

धनिक Reicher

बिडाल (m.) Katze

मूल (n.) Herkunft, Abstammung,
Wurzel

रूप (n.) Form, Aussehen, Gestalt

शक्ति (f.) Kraft

शाप (m.) Fluch

शावक (m.) Junges (eines Tieres)

सेना (f.) Heer

स्वरूप (n.) Wesen, Natur, Beschaffen-
heit

Adjektive

धनिक reich

मौल ursprünglich

Adverbien/Postpositionen

अग्रतः (Postp. mit Gen.) vor

अद्यापि immer noch

चिरम् lange

21.2 Texte/Übungen

I. Übungsbeispiele.

1. युद्धे जेष्याम इति नृपश्चिन्तयति । 2. प्रभाते नृपः सेनया सह प्रस्थास्यति ।
3. नृपतिः क्षत्रियान् युद्धाय नेष्यति । 4. तत्र जयाय शत्रुभिः सह योत्स्यते ।
5. युद्धे बहवः क्षत्रिया मरिष्यन्ति । 6. शत्रवो नगरस्य गृहाणि प्रवेक्ष्यन्ति
- धनानि च लोप्स्यन्ति । 7. ततः पश्चादग्निना गृहाणि धक्ष्यन्ति । 8. तदा वयं
- अस्माकं नगरे स्थातुं न समर्थाः । 9. अद्रिं गत्वा ततोऽन्यं नगरं द्रक्ष्यामः ।
10. तन्नगरं वयं गमिष्यामः । 11. तत्र गत्वा किं करिष्यसि ? 12. तत्र नवे गृहे
- वत्स्यामः । 13. तस्मिन् नगरे नवानि मित्राणि लप्स्यसे । 14. किं तत्रापि मां
- स्मरिष्यसि ? 15. तत्र त्वां न विस्मरिष्यामि । 16. यदि तद् ग्राममगमिष्यं तर्हि
- मम मित्रमद्रक्ष्यम् । 17. यदि शत्रवोऽजेष्यन् तर्हि बहून् क्षत्रियानमारयिष्यन् ।
18. यदि क्षत्रियः शत्रूणां नगरं प्रावेक्ष्यत् तर्हि स अमारिष्यत् । 19. यदि बालो
- जनकस्य वचनमाकर्णयिष्यत् तर्हि न स दुःखमनुभविष्यत् ।

II. “Der Tagtraum des armen Brahmanen”

1. कस्मिंश्चिद् ग्राम एको दरिद्रो ब्राह्मणः प्रतिवसति स्म । 2. दिवसे ग्रामस्य
- मार्गेषु भिक्षामयाचत । 3. अनुदिनं तेन द्वौ रूपकौ लब्धौ । 4. एको रूपकः
- प्रतिदिनं तेन भोजने व्ययितः । 5. अन्यो रूपकः प्रतिदिनं तेन रक्षितः । 6.
- एकदा शयने प्रतिबुध्य ब्राह्मणेनैवं चिन्तितम् ।

7. यदि प्रतिदिनमेकं रूपकं रक्षिष्यामि तर्हि मम बहु धनं भविष्यति ।
8. तेन धनेन धेनुं लप्स्ये प्रतिदिनं च क्षीरं पास्यामि । 9. तदा मम
- सेवको भविष्यति । स धेन्वै तृणमानेष्यति । 10. स मां सेविष्यते मह्यं च
- पक्ष्यति । 11. दरिद्रा नरा मद्धनं लप्स्यन्ते । 12. धनिकस्य कस्यचिद् ब्राह्मणस्य
- गृहं गमिष्यामि तस्य च कन्यां परिणेष्यामि । 13. तस्यां कन्यायां बहवः
- पुत्रा जनिष्यन्ते । 14. ते जनकं जननीं चार्चयिष्यन्ति । 15. दिवसे मित्रैः
- सहाक्षैर्देविष्यामि । 16. पुत्रानाश्रमं प्रेषयिष्यामि । 17. पाठशालायां ते सम्यक्
- पठिष्यन्ति । 18. पश्चात् पुत्रा मां भरिष्यन्ति गोपायिष्यन्ति च । 19. आरोग्यं
- चिरं च जीवनमनुभविष्यामि । 20. देवस्य पूजया हृदये शान्तिं वेत्स्यामीति ।

III. "Der Weise und das Mäusejunge"

1. कस्मिंश्चिद् वने कश्चिद् मुनिर्वसति स्म । 2. स तत्र स्वाश्रमे तपस्यां करोति स्म । 3. एकदा स स्वकुट्या अग्रतः कट उपविश्य समीपे कस्यचित् काकस्य मुखाद्भ्रष्टं कंचिद् मूषकस्य शावकमपश्यत् । 4. स कृपालुर्मुनिस्तं शावकं स्वीकृत्य स्वाश्रमेऽपालयत् ।

5. एकदा मुनेराश्रमस्य समीपमागतेन केनचिद् बिडालेन दृष्टः स मूषकोऽमृग्यत् । 6. तं बिडालं दृष्ट्वा स मूषको मुनिं प्रति धावित्वा तस्य क्रोडेऽप्लवत् । 7. तस्य भयस्य कारणं बुद्ध्वा मुनिना चिन्तितम् । 8. यदि एतं मूषकं बिडालं करिष्यामि तर्हि स मूषकोऽद्य प्रभृति बिडालान्न शङ्किष्यत इति । 9. एवं चिन्तयित्वा मुनिस्तं मूषकं बिडालमकरोत् ।

10. एकदा कश्चित् कुक्कुर आश्रमस्य समीपमागच्छत् । 11. मुनिना कृतो बिडालः कुक्कुरस्य भयात् पुनर्मुनेः क्रोडं धावितः । 12. तदा तेन मुनिना स बिडालः कुक्कुरः कृतः ।

13. प्रतिदिनं स कुक्कुरो यथाकामं वने सर्वत्र भ्रान्तः । 14. एकदा स वने कंचिद् व्याघ्रं दृष्ट्वा सत्वरं वनान्मुनेराश्रमं धावित्वा मुनेः समीपमागच्छत् । 15. कुक्कुरस्य भयस्य कारणं बुद्ध्वा मुनिरवदत् । 16. नास्ति तव भयस्य कारणम् । त्वमपि व्याघ्रो भवेः । 17. अधुना त्वां व्याघ्रं करिष्यामीति । 18. मुनेः प्रसादेन स कुक्कुरो व्याघ्रोऽभवत् । 19. किंत्वद्यापि मुनिना स व्याघ्रो मूषक इव दृष्टः ।

20. यदा यदा स मुनिर्वने कुत्राप्यगच्छत् तदा तदा स व्याघ्रस्तमन्वगच्छत् । 21. वने मुनिं व्याघ्रं च दृष्ट्वा जना अकथयन् । तेन मुनिना स्वशक्त्या मूषकात् स व्याघ्रः कृत इति । 22. एवं जनैर्भाषितानि वचनान्याकर्ण्य स व्याघ्रोऽतीव दुःखितोऽभवत् । 23. सोऽचिन्तयत् । यावद् मुनिर्जीवति तावत् सर्वे जना मम स्वरूपस्य कथां कथयन्ति । 24. ते मम शरीरस्य मूलं न विस्मरिष्यन्ति । 25. एवं ममाकीर्तिर्भविष्यति । 26. यावत् स मुनिर्जीविष्यति तावज्जना मम मौलं रूपं बोधिष्यन्ति । 27. यद्यहं तं

मुनिं खादामि तर्हि कोऽपि मम मौलं रूपं न बोधिष्यतीति । 28. एवं चिन्तयित्वा मुनिं खादितुं स तस्य समीपमगच्छत् । 29. यदा मुनिना स व्याघ्रो दृष्टस्तदा सद्यस्तेन व्याघ्रस्यागमनस्य कारणं बुद्धम् । 30. सोऽचिन्तयत् । मया मूषको व्याघ्रोऽक्रियत । 31. अधुना व्याघ्रो मां खादितुमागच्छतीति । 32. दूरान्मुनिरवदत् त्वं पुनर्मूषको भवेति । 33. सद्यो मुनेर्वचनेन स व्याघ्रः पुनर्मूषकोऽभवत् ॥

Lektion 22

22.1 Vokabular

Verben

- आ - दिश् (6) आ - दिशति befehlen
उद् - यम् (1) उद् - यच्छति versuchen,
sich bemühen
दण्ड् (10) दण्डयति (be)strafen
धाव् (als Kaus = 10) धावयति waschen
नमस् - कृ (8) नमस् - करोति grüßen
नि - धृ (1, 10) नि - धरति / नि -
धारयति legen auf, in (m. Lok.)
निः - गम् (1) निर् - गच्छति herausge-
hen, hervorkommen
परि - दंश् (1) परि - दशति zerbeißen
परि - अव - ईक्ष् (1) पर्यवेक्षते beauf-
sichtigen
पीड् (10) पीडयति quälen
प्र - बुध् (1) प्र - बोधति aufwachen
प्र - यम् (1) प्र - यच्छति geben, anbi-
eten
प्र - सृ (als Kaus = 10) प्र - सारयति
ausbreiten
मार्ग (10) मार्गयति jagen
भिक्ष् (1) भिक्षते erbetteln, um etw. bit-
ten
स्ना (als Kaus = 10) स्नापयति jmd.
baden, waschen
Nomina

- अन्धकार (m.) Finsternis
अरण्य (n.) Wald, Wildnis
इन्धन (n.) Brennholz
केसर (m.) Haar, Mähne
कौपीन (n.) Lendenschurz
क्षुधा (f.) Hunger
खल (m.) Bösewicht
चिन्ता (f.) Sorge
दोषा (f.) Abend
धनिक (m.) Reicher
प्रतिज्ञा (f.) Zusage, Behauptung
प्रयत्न (m.) Anstrengung, Mühe
प्रयोजन (n.) Nutzen, Zweck
मार्जार (m.) Katze
विश्वास (m.) Glauben, Vertrauen zu
(m. Lok.)
सायंकाल (m.) Abend, Abendzeit
Adjektive
अलस faul
क्रुद्ध zornig (PPP)
तावत् (Nom. तावान्) so viel, so groß
शुद्ध (PPP) sauber
Adverbien
अतः परम् weiterhin, künftig
अन्तर् (Postp. mit Gen.) innerhalb

(Sandhi wie पुनर्)
 अलम् (+ Dativ/Inst.) genug
 अहो (Interjektion) इदानीम् jetzt

कात्स्नर्येन vollständig
 दिवा - रात्रम् bei Tag und Nacht
 नूनम् gewiß, sicherlich
 भो (Interjektion der Anrede)

22.2 Texte/Übungen

I. Übungsbeispiele.

1. नृपेण देशो रक्षितव्यः । 2. युष्माभिस्तानि पुस्तकानि पठितव्यानि । 3. पाठशालायां शिष्यैर्गुरवो नम्याः । 4. बालेन क्षीरं पातव्यम् । 5. मम मित्रेण देयं धनं नालभे 6. अद्य सेवकेन वनादिन्धनमानेतव्यम् । 7. युद्धे क्षत्रियैः शत्रवो जेतव्याः । 8. अलसाः शिष्या गुरुणा दण्डयितव्याः । 9. अस्माभिरधुना तार्यां नदीं पश्यामि । 10. मया खादनीयं फलम् मम मित्रेण खादितम् । 11. शिष्यैः पाठा लेखितव्याः । 12. सर्वदा शुद्धमन्नं खादितव्यम् । 13. रामेण गमनीयं नगरं दूरेऽस्ति । 14. यदा शत्रव आक्रामन्ति तदा योधैर्न धावितव्यम् । 15. मया पाठ्यं पुस्तकमद्यालभे । 16. युष्माभिः सर्वदा सत्यं वदितव्यमिति गुरुरुपदिशति । 17. त्वया करणीयं कार्यं मया कृतम् ।

II. Übung: Bitte wandeln Sie die Sätze von Übung I um, indem Sie das Gerundiv durch ein Verb im Optativ oder Imperativ Passiv ersetzen.

III. "Der Asket und der Lendenschurz"

1. कस्मिंश्चिद् ग्रामे कश्चिद् मुनिर्वसति स्म । 2. तस्य गृहे भार्या बन्धवश्च नासन् । 3. तस्मिन् ग्रामे कश्चिद् धनिकः प्रत्यवसत् । 4. अनुदिनं मुनिस्तस्य गृहे भिक्षित्वा भोजनमलभत । 5. दिवारात्रं मुनिना ध्यानं जपश्च कृते । 6. तस्य वस्त्रं कौपीनमेव । 7. तस्य द्वे कौपीने आस्ताम् । प्रतिदिनं स एकं कौपीनमधारयदन्यं च कौपीनमधावयत् ।

8. एकदा मुनिः स्नानं कर्तुं नदीमगच्छत् । 9. एकं कौपीनं धावयित्वा

तत् तेन भूमौ प्रसारितम् । 10. यावत् कौपीनं शुष्यति तावद्धानं करोमीति मुनिना चिन्तितम् । 11. सहसा कश्चिद् मूषक आगम्य कौपीनं पर्यदशत् । 12. मुनिरक्रुध्यत् । कौपीनं मूषकाद्रक्षितुं स कंचिद् बिडालमलभत् । 13. अनुदिनं बिडालाय क्षीरं दातुं न शक्नोति स्म । 14. तस्माद् मुनिः प्रतिदिनं तं धनिकं गत्वा क्षीरमयाचत । एवं स बिडालाय किञ्चित् क्षीरमयच्छत् । 15. तदा मुनिरचिन्तयत् । बिडालाय क्षीरं दातुं मया धेनुर्लब्धव्येति । 16. अतो मुनिः काञ्चिद् धेनुमलभत् । 17. स प्रभाते सायंकाले च बिडालाय क्षीरमयच्छत् । 18. दिवसे दिवसे धेनुं स्नापयित्वा तस्यै तृणमानयत् । 19. किंत्वधुना ध्यानं कर्तुं मुनेः कालो नासीत् । 20. तस्मात् तेनैकः सेवक आनीयत । किंतु सेवकः सम्यक् कार्यं न करोति स्म । 21. एकस्मिन् दिवस आगच्छदन्यस्मिन् दिवसे नागच्छत् । 22. मुनिरचिन्तयत् किं करोमि । केनचिज्जनेन सेवकः पर्यवेक्षितव्यः । 23. यदा सेवको नागच्छति तदान्येन जनेन धेनुः सेवितव्येति । 24. ततो मुनिना काञ्चित् कन्या पर्यणीयत ।

25. एकदा रात्रौ मुनिर्भूमौ निषद्य ध्यानं करोति स्म । 26. तस्य भार्याक्रन्दत् । सदा ध्यानं करोषि । त्वं मां न मन्यसे । 27. मां व्यस्मरः । कस्माद् मां पर्यणय इत्यपृच्छत् । 28. मुनिरचिन्तयत् । किमर्थं तां पर्यणयम् । तथा धेनुः सेवितव्या । 29. किमर्थं धेनुः ? बिडालाय क्षीरं दातव्यम् । 30. किमर्थं बिडालः ? केनचिद् मूषको मारयितव्यः । 31. किमर्थं मूषको मारयितव्यः ? कौपीनं रक्षितव्यम् । 32. एकस्मात् कौपीनात् तावानयं प्रयत्न इति । 33. मुनिः क्रोधाद्दे अपि कौपीने अपक्षिप्य कात्स्नर्येन तपस्यां करोति स्म ॥

IV. "Der Löwe und die Katze"

1. कस्मिंश्चिदरण्ये कश्चन सिंहः प्रतिवसति स्म । 2. एकदा स गुहाया अग्रे भूमौ निषद्य शयनं करोति स्म । 3. तदा स्वबिलादागम्य कश्चिद् मूषकस्तमुपगम्य तस्य केसरानदशत् । 4. ततः प्रबुद्धेन सिंहेन दष्टाः केसरा अदृश्यन्त । 5. तदा तेन चिन्तितम् । अहो, मम केसराः कृत्ताः । 6. नूनमेतद् कस्यचिद् मूषकस्य कार्यम् । 7. किमधुना मया कर्तव्यम् । 8. एवमस्तु! मार्जारो मूषकस्य शत्रुः ।

तस्मादधुना कंचिद् मार्जारं पालयिष्यामि । 9. स मार्जारस्तं मूषकं मार्गयित्वा भक्षयिष्यतीति ।

10. अथ स क्रुद्धः सिंहः कंचिद् ग्रामं गतः । 11. मार्गे तेन कञ्चिन्मार्जारो दृष्टः । 12. तस्य समीपं गत्वा सिंहस्तं मार्जारमेवमवदत् । 13. भो मित्र मार्जार, त्वां नमस्करोमि । मम वचनमाकर्णय । 14. मम गुहायाः समीपे कञ्चन मूषकः प्रतिवसति । 15. शयनं कृतस्य मम केसरास्तेन दष्टाः । 16. एष मूषकोऽपहर्तव्यः । तस्मान्मया सह वस । 17. अहं ते प्रभूतं भोजनमपि दास्यामीति । 18. मार्जारेण प्रतिभाषितम् । 19. यथा त्वमादिशसि तथा करोमि । अहं त्वया सह वत्स्यामीति ।

20. सिंहो मार्जारेण सह स्वगुहामगच्छत् । 21. यदा द्वौ गुहामगच्छतां तदा मार्जारोऽवदत् । 22. अहं क्षुधया पीडितः । 23. त्वया मह्यं भोजनं दातव्यमिति । 24. सिंहेन तस्मै मांसखण्डानि दत्तानि । 25. प्रतिदिनं तानि भक्षयित्वा मार्जारेण तत्र सुखमवस्यत् । 26. सिंहस्य गुहामागतं मार्जारं दृष्ट्वा मूषको भयाद्विलाद्वहिर्नागतः । 27. अतोऽधुना सिंहेन मूषकाद्भयं विना तत्रोषितम् ।

28. मूषको भोजनेन विना बिलस्यान्तर्वसितुं न समर्थ आसीत् । 29. क्षुधया पीडितेन मूषकेण चिन्तितम् । 30. अधुना किं करिष्यामि । भोजनेन विना कथं जीविष्यामि । 31. यदि मया बिलाद्वहिर्गम्यते तर्हि मार्जारेणाहं भक्ष्ये । 32. अतोऽन्धकारे बहिर्गत्वा भोजनमन्विष्यामि । 33. अन्धकारे मार्जारो मां द्रष्टुं न शक्नोतीति ।

34. एवं चिन्तयित्वा भोजनं लब्धुं मूषको रात्रौ बिलान्निर्गतः । 35. सद्यः स मार्जारेण दृष्टः । 36. मार्जारस्तं गृहीत्वा सिंहमुपगम्य तमवदत् । 37. भो मृगराज, पश्य । तव शत्रुरयं मूषको मया गृहीतः । 38. अलमिदानीं तव चिन्तया । अद्य प्रभृत्यावां सुखेन वसाव इति । 39. एवमुदित्वा तेन स मूषको भक्षितः ।

40. तदा सिंहोऽचिन्तयत् । इदानीमनेन मार्जारेण मे किं प्रयोजनम् । 41.

अतोऽस्मै परं भोजनं न दास्यामीति । 42. ततः प्रभृति सिंहेन मार्जाराय भोजनं न दत्तम् । 43. एकदा क्षुधया पीडितो मार्जारः सिंहमवदत् । 44. मित्र , त्वया स्ववचनं विस्मृतम् । 45. त्वं स्ववचनं स्मर । मह्यं भोजनं प्रयच्छेति ।

46. तदा सिंहः प्रत्यभाषत । हे मूर्ख , त्वया मे न प्रयोजनम् । 47. न किंचन स्मरामि । गच्छेति । 48. तदा मार्जारोऽवदत् । एवमस्तु , गमिष्यामि । 49. त्वया पापं कृतम् । त्वया हि कृता प्रतिज्ञा विस्मृतेति । 50. तद् वचनमाकर्ण्य क्रुद्धेन सिंहेन तं मार्जारं मारयितुमुद्यतम् । 51. किंतु मार्जारः सत्वरं कंचिद् वृक्षमारुह्य सिंहमवदत् । 52. खलस्य मधुरेषु वचनेषु न कदाचिद् विश्वासः कर्तव्य इति ।

Lektion 23

23.1 Vokabular

Verben

आ-छद् (als Kaus. = 10) आ-
च्छादयति verhüllen, verbergen

आ-सद् (1) आ-सीदति sitzen, sich
setzen

दीप् (4) दीप्यते leuchten, glänzen

नि-क्षिप् (6) नि-क्षिपति hineinwer-
fen

नि-विद् (10 = Kaus) नि-वेदयति
mitteilen

भी (als Kaus. = 10) भीषयते er-
schrecken

प्रति-यम् (1) प्रति-यच्छति
zurückgeben

मील् (1) मीलति Augen schließen

लज्ज् (6) लज्जते sich schämen

सं-भ्रम् (1/4) सं-भ्रमति / सं-
भ्राम्यति verwirrt werden

Nomina

अनृत (n.) Unwahrheit

अमात्य (m.) Minister

असंभव (n.) Unmöglichkeit

असत्य (n.) Unwahrheit

असुर (m.) Dämon

अस्थि (n.) Knochen

आक्षेप (m.) Einwand, Einwurf

आयुध (n.) Waffe

आयुस् (n.) Lebenskraft

उपयोग (m.) Verwendung, Gebrauch

उपनिषद् (f.) Gattung der vedischen
Literatur

उपार्जन (n.) Erwerb

उषस् (f.) Morgenröte

ऋत्विज् (m.) Priester

औदार्य (n.) Edelmut, Freigebigkeit

कृपा (f.) Mitleid

क्रीडा (f.) Spiel

गायन (n.) Gesang

गुञ्जन (n.) Summen

जीवित (n.) Leben, Lebensdauer

ज्योतिस् (n.) Licht

तपस् (n.) Askese

तपो-वन (n.) Asketenhain

तमस् (n.) Dunkelheit, Finsternis

तुला (f.) Waage

तेजस् (n.) Glanz

धनुस् (n.) Bogen

नमस् (n.) Verehrung

निलय (m.) Wohnung, Wohnstätte

निवेदन (n.) Mitteilung, Nachricht

नेत्र (n.) Auge

प्रजापति (m.) Beiname des Gottes Brahmas	समाधि (m.) Versenkung, Vollendung, Vereinigung
प्रभु (m.) Herr	समिध् (f.) Brennholz
मनस् (n.) Geist, Sinn, Verstand	सरस् (n.) See
रोदन (n.) Weinen, Jammern	साधन (n.) Vollendung
वज्र (m.) Donnerkeil	साहाय्य (n.) Hilfe
वज्रायुध (n.) Donnerkeil als Waffe	हरि (m.) Beiname des Gottes Viṣṇu
वत्स (m.) Kalb, Junges, (im Vok.) Lieber!	Adjektive
वणिज् (m.) Kaufmann	तार laut, durchdringend
वाच् (f.) Wort, Stimme	बहुमूल्य wertvoll
वैकुण्ठ (m.) Wohnort Viṣṇus im Him- mel	रमणीय lieblich
वृत्र (m.) Name eines Dämonen	शङ्कित besorgt (PPP von शङ्क्)
शरण (n.) Schutz, Zuflucht	शाश्वत andauernd, stetig
शिरस् (n.) Kopf	संनिहित anwesend, gegenwärtig
शिला (f.) Fels, Stein	Postpositionen
श्येन (m.) Adler, Falke	समक्षम् (m. Gen.) im Beisein von

23.2 Texte/Übungen

I. Übungsbeispiele.

1. नमः शिवाय नमः शिवायेति बालो जपति । 2. कृष्णस्य शिरसि तेजो दृश्यते । 3. क्षत्रिया धनुर्भिः शरान् मुञ्चन्ति । 4. गिरिषु बहूनि सरांसि विद्यन्ते । 5. ऋषिस्तपसा हृदये मुक्तिं लभते । 6. सूर्यस्य ज्योतिषा तमोऽपह्रियते । 7. नद्यास्तीरे साधव उषसं पश्यन्ति । 8. अद्य वनात् सेवकेन समिदानेतव्या । 9. रामो हि देवान् समिधा यजति । 10. ऋषय उपनिषत्सु मोक्षस्य मार्गमुपदिशन्ति । 11. ऋत्विज उपनिषदः पठन्ति । 12. ऋत्विग्भिः सूक्तानि पठितानि ।

II. "Der Edelmut des Weisen Dadhīci"

1. पुरा वृत्रो नाम कश्चिदसुर आसीत् । तेन देवा अतीव पीडिताः । 2. साहाय्यं लब्धुं देवाः प्रजापतिमगच्छन् । 3. ते प्रजापतेः पुरतः स्थित्वा तम नमन् । 4. तान् समागतान् देवान् दृष्ट्वा प्रजापतिरागमनस्य कारणमपृच्छत् । 5. ते प्रत्यवदन् । प्रभो, वृत्रो नाम कश्चिदसुरोऽस्मान्तीव पीडयति । 6. तस्य पीडनं वयं सोढुं न समर्थाः । अतो वयमत्रागता इति । 7. प्रजापतिस्तां वाचमाकर्ण्य देवानवदत् । 8. हरिरेव युष्मान् रक्षितुं समर्थः । तं शरणं गच्छतेति ।

9. तदा प्रजापतिर्देवैः सह हरेर्निलयं वैकुण्ठं गत्वा हरये सर्वं वृत्तान्तमकथयत् । 10. सर्वमाकर्ण्य हरिः प्रत्यभाषत । ऋषिं दधीचिमुपगम्य देवैस्तं कानिचिदस्थीनि याचितव्यानि । 11. तेन ऋषिणा नूनं कानिचिदस्थीनि दास्यन्ते । 12. तैरस्थिभिस्ते कंचिद् वज्रायुधं रचयन्तु । 13. तेन शस्त्रेण वृत्रं मारयितुं सर्वाञ्चासुराञ्जेतुं समर्था भविष्यन्तीति ।

14. दधीचिर्नाम स ऋषिः कस्मिंश्चित् तपोवने वसति स्म । 15. तत् तपोवनं विहगानां गायनेन कपीनां क्रीडयालीनां च गुञ्जनेनातीव रमणीयमासीत् । 16. तत्र बहवो मुनय आसद्य तपस्यां कुर्वन्ति स्म । 17. तत् तपोवनं सर्वे देवा गताः ।

18. तत्र दधीचेराश्रमं प्रविश्यर्षिमपश्यन् । ऋषिः स्वज्योतिषस्तेजसा दीप्यते स्म । 19. इन्द्रो दधीचिना पृष्टः । किमर्थं यूयमत्रागता इति । 20. तदेन्द्रः प्रत्यभाषत । असुरेण वृत्रेण वयं पीड्यामहे । 21. तस्मात् त्वां शरण मागताः । कृपया त्वमस्मभ्यं स्वास्थीनि प्रयच्छ । 22. तैरस्थिभिर्वयमायुधं रचयिष्यामः । तेन वयं वृत्रं मारयितुं समर्था भविष्याम इति । 23. इन्द्रस्य तद् वचनमाकर्ण्य दधीचिरतुष्यत् । 24. सोऽवदत् । अद्य मम जीवितस्य साधनम् । तस्मान्मम शरीरं युष्माकमुपयोगाय भवेत् । 25. अहं

युष्मभ्यमिदं शरीरं प्रयच्छामि । स्वीकुरुतेति ⁷ । 26. तदा स नेत्रे मीलित्वा समाधिमगच्छत् । 27. देवास्तस्यास्थीन्यालभ्य तैर्वज्रायुधमरचयन् । 28. यदा देवास्तपोवनाद्धिरागच्छन् तदा वृत्रो मार्गे स्थित्वा तानभीषयत् । 29. तदा युद्ध इन्द्रस्तेन वज्रायुधेन वृत्रममारयत् । 30. एवं देवा दधीचेरौदार्येण वृत्रस्य भयान्मुक्ताः ॥

III. "Der Kaufmannssohn und der Reiche"

1. कस्मिंश्चिन्नगरे कस्यचिद् वणिज एकः पुत्र आसीत् । 2. धनस्योपार्जनाय सोऽन्यं देशं गन्तुमैच्छत् । 3. तस्य गृहे काचिद् बहुमूल्या तुलासीत् । 4. स तां तुलां कस्यचिद् धनिकस्य गृहे निक्षिप्य चिरं देशाद् देशमभ्रमत् । 5. एवं स बहु धनमालभ्य पुनः स्वनगरं प्रत्यागतः । 6. धनिकस्य गृहं गत्वा स तमवदत् । 7. भो! मम तुलां पुनर् मे प्रयच्छेति । 8. तदा स धनिकः प्रत्यभाषत । 9. हे मित्र! अत्र नास्ति तव तुला । मम गृहे प्रभूता मूषकाः सन्ति । 10. तव तुला मूषकैर्भक्षिता । आगम्य पश्येति । 11. वणिजः पुत्रश्चिन्तयित्वा प्रत्यवदत् । 12. नास्ति तव दोषः । एतस्मिंल्लोके किमपि शाश्वतं नास्ति । 13. एष लोक ईदृश एवास्ति । 14. दूरादागतोऽहं श्रान्तः । 15. अधुना स्नानाय नदीं गन्तुमिच्छामि । 16. यदि तवाक्षेपो नास्ति तर्हि तव पुत्रं मया सह नयामीति । 17. स धनिकः स्वपुत्रमाहूय तमवदत् । 18. वत्स! एतन्मम मित्रं स्नानाय नदीं गच्छति । 19. त्वं तेन सह गच्छेति ।

20. जनकस्य वचनमाकर्ण्य पुत्रस्तेन सह नदीं गतः । 21. नद्यास्तटे बहूयो गुहा आसन् । 22. वणिजः पुत्रो नद्यां स्नानं कृत्वा तं धनिकस्य पुत्रं कस्यांचिद् गुहायां निक्षिप्य तस्या द्वारं शिलयाच्छाद्य सत्वरं धनिकस्य गृहं प्रत्यागतः । 23. तमेककं दृष्ट्वा स्वपुत्राय शङ्कितः स धनिकस्तमपृच्छत् । 24. मित्र! कुत्रास्ति मे पुत्रः । कथयेति ।

25. वणिजः पुत्रः प्रत्यवदत् । मित्र! अहमतीव लज्जितोऽस्मि । 26. तव

⁷(स्वीकुरुत = Imperativ 2. Pl. von स्वीकृ)

पुत्रं रक्षितुं न समर्थोऽभवम् । 27. नद्यास्तट उपविष्टस्तव पुत्रः केनचिच्छ्रेणेना
ह्रियतेति । 28. तदाकर्ण्य क्रुद्धो धनिकोऽवदत् । असत्यम् । अनृतं वदसि त्वम् ।
29. यत् त्वं वदसि तदसंभवम् । 30. श्येनो बालं हर्तुं समर्थो नास्ति । प्रतियच्छ
मे पुत्रम् । 31. अन्यथा नृपस्य सभायां गत्वा सर्वं निवेदयिष्यामीति 32.
वणिजः पुत्रोऽवदत् । मित्र ! सत्यमेतत् । 33. मम समक्षं तव पुत्रं श्येनोऽहरत् ।
34. श्येनस्तव पुत्रं कुत्रानयदिति न बोधामि । 35. यदि नास्ति विश्वासो मम
कथायां तर्हि गच्छ नृपस्य सभायां निवेदनं कर्तुमिति ।

36. एवं द्वयोर्विवादः समभवत् । 37. धनिको वणिकपुत्रं नीत्वा नृपस्य
सभामगच्छत् । 38. सभां प्रविश्य तेन धनिकेन तारेण स्वरेण रोदनं कृतम् ।
39. अमात्यस्तं रोदनस्य कारणमपृच्छत् । 40. धनिकेन सर्वं कथितम् । 41.
ततोऽमात्यो वणिजः पुत्रमवदत् । भो ! प्रतियच्छ धनिकाय तस्य पुत्रम् । 42.
कुत्रापि श्येनो बालं हर्तुं समर्थो नास्ति । 43. अस्मान् मूर्खान् मा मन्यस्व ।
44. किमर्थमसत्यं वदसि ? 45. त्वां कारागृहे क्षेप्स्यामि यदि त्वं तस्मै पुत्रं न
प्रतियच्छसीति ।

46. तदनु वणिजः पुत्रः प्रत्यवदत् । असत्यं न वदामि । 47. यत्र
मूषकास्तुलां भक्षयन्ति तत्र श्येनोऽपि बालं हरतीति । 48. तदाकर्ण्य
संभ्रान्तोऽमात्योऽपृच्छत् । कथमेवमिति । 49. वणिकपुत्रेण कथितं सर्वं
वृत्तान्तमाकर्ण्य सभायां संनिहिता अहसन् । 50. धनिकस्तु लज्जितोऽभवत् ।
51. ततोऽमात्यस्यादेशाद् धनिकस्तां तुलां वणिकपुत्राय प्रत्ययच्छत् । 52.
वणिकपुत्रश्च धनिकस्य पुत्रं तस्मै प्रत्ययच्छत् । 53. एवं तौ प्रसन्नावभवताम् ।

Lektion 24

24.1 Vokabular

Verben

अव - मुच् (6) अव - मुञ्चते (Kleidung, Schmuck) ablegen

आ - श्रि (1) आश्रयते Zuflucht nehmen, sich halten an etw.

उद् - कृष् (1) उत् - कर्षति herausziehen

दा (3) ददाति geben

नि - मज्ज् (1) नि - मज्जति versinken

नि - रूप् (10) नि - रूपयति untersuchen, feststellen

निः - क्रम् (1) निष् - क्रामति herauskommen

परा - धाव् (1) परा - धावति weglaufen

वि - आ - पद् (als Kaus. = 10) व्यापादयति töten

Nomina

अण्ड (n.) Ei

अधिपति (m.) Vorsteher

अन् - अशन (n.) Fasten, Nichtessen

अपत्य (n.) Kind, Nachkommenschaft

आभरण (n.) Schmuckstück

कण्ठ (m.) Hals

कोटर (n.) Höhle (eines Baumstammes)

कोष्ठ (m.) Vorratskammer

गोप (m.) Hirte

चञ्चु (f.) Schnabel

नीड (m.) Nest

पङ्क (m.) Schlamm, Sumpf

पथिक (m.) Reisender

पान्थ (m.) Reisender

पिपासा (f.) Durst

भद्र (m.) Freund, guter Mensch

रति (f.) Lust, Liebesfreuden

रति - संबन्ध (m.) Liebesverhältnis

संशय (m.) Zweifel

शठ (m.) Betrüger

शय्या (f.) Bett

सुहृद् (m.) Freund

Adjektive

असमर्थ unfähig

एतावत् so groß, so weit, so viel

दुर्गत ärmlich, schlecht situiert

धनवत् reich

धार्मिक pflichtgemäß, tugendhaft

प्रबल intensiv, stark

महत् groß

विश्वस्त (PPP von वि - श्वस्) vertrauend

विषण्ण niedergeschlagen, bestürzt

लुब्ध (PPP von लुभ्) gierig

Adverbien

अन्ततः schließlich

शनैः langsam

24.2 Texte/Übungen

I. “Die Frau des Hirten”

1. कस्मिंश्चिद् ग्रामे कश्चिद् गोपो वसति स्म । 2. दिवसे रात्रौ च गोपः क्षेत्रे स्थितः । 3. रात्रौ क्षेत्रे धेनूररक्षत् ।

4. तस्य भार्या प्रतिदिनमेकका गृह आसीत् । 5. तस्याः कामः प्रबलः । 6. ततो गोपस्य भार्याया ग्रामस्याधिपतौ रतिसंबन्धोऽभवत् । 7. यतस्तस्याः कामोऽतीव प्रबलस्ततोऽधिपतेः पुत्रेऽपि रतिसंबन्ध आसीत् ।

8. एकदा सा शय्यायामधिपतेः पुत्रेण सह रतिमन्वभवत् । 9. ततोऽधिपतिः स्वयं तस्या गृहमागतः । 10. सद्यो गोपस्य भार्या तस्य पुत्रं कोष्ठेऽगोपयत् । 11. पश्चादधिपतिना सा रतिमन्वभवत् । 12. अन्ततः क्षेत्राद्गोपो गृहं प्रत्यागतः । 13. यदा भार्या गोपं मार्गेऽपश्यत् तदाधिपतिम भाषत । 14. अधिपते, दण्डमादाय क्रोधेन गृहादपगच्छेति । 15. अधिपतिः सत्वरं गृहान्निर्गच्छत् । 16. यदा गोपो गृहं प्राविशत् तदा स्वभार्यामपृच्छत् । 17. सोऽधिपतिरस्माकं गृहं कस्मादागत इति । 18. भार्याभ्यभाषत । स स्वपुत्रायाक्रुध्यत् । 19. पुत्रं ताडयामीत्यवदत् । 20. तस्मात् तस्य पुत्रोऽस्माकं गृहमाश्रयत । 21. तेन हेतुनाहं तस्य पुत्रं कोष्ठेऽगोपयम् । 22. अधिपतिस्तस्य पुत्रमत्र नाविन्दत् । 23. तस्मात् क्रुद्धः स गृहादपगच्छदिति । 24. ततो भार्या पुत्रं कोष्ठादानीय गोपायादर्शयत् ।

II. “Das Krähenpärchen und die Schlange”

1. अस्ति कस्मिंश्चिद् वने कश्चिन् महान् वृक्षः । 2. तत्र कश्चित् काकः काचित् काकी च प्रतिवसतः स्म । 3. तस्य वृक्षस्य कोटरे कश्चित् सर्पोऽपि वसति स्म । 4. काक्याः प्रसवस्य काले स सर्पो वृक्षस्य कोटरान्निष्क्रम्य वृक्षमारुह्य काक्या अण्डानि भक्षितवान् । 5. यदा यदा काक्याः प्रसवस्य

कालोऽभवत् तदा तदा स सर्पोऽण्डानि खादितवान् । 6. तस्मात् ताभ्यां काकाभ्यामतीव दुःखमन्वभूयत । 7. आवयोरपत्यानां रक्षायै किं कर्तव्यमिति तौ चिन्तितवन्तौ । 8. तयोः किञ्चित् प्रियं मित्रं शृगाल आसीत् । 9. तौ तं शृगालमुपगम्य किञ्चिदुपायं पृष्ठवन्तौ । 10. तौ कथितवन्तौ हे सुहृद्, एष दुष्टः सर्पो वृक्षस्य कोटरान्निर्गत्य नीडे स्थितान्यावयोरपत्यानि भक्षयति । 11. तेषां रक्षार्थं कश्चिदुपायस्त्वया कथ्यतामिति ।

12. स शृगालोऽवदत् । एतस्मिन् विषये युवां विषण्णौ मा भवतम् । 13. नूनं स लुब्धः सर्पः केनचिदुपायेन विना युवाभ्यां न व्यापाद्येत । 14. काक, कस्यचिद् धनवतः पुरुषस्य गृहं गच्छ । 15. तत्र धनिकस्याभरणं हृत्वा तस्य सर्पस्य कोटरे प्रक्षिप । 16. तदनु धनिकस्य जना आभरणस्य ग्रहणाय तस्य सर्पस्य वधं करिष्यन्ति । 17. एवं युवामपत्यानि रक्षेतमिति ।

18. तदाकर्ण्य काकः काकी चोड्डीनौ । 19. ततः काकी नगरस्य समीपं डीनवती तत्र च कस्मिंश्चिद् वृक्षे निषण्णा । 20. नगरस्य समीपे किञ्चित् सरोऽस्ति । 21. तस्मिन् क्षणे तस्य नगरस्य नृपतेः पुत्री सखीभिः सह तस्मिन् सरसि स्नातुमागच्छत् । 22. सा स्वाभरणानि सरसस्तटेऽवमुक्तवती । 23. तद् दृष्टवती काक्येकमाभरणं चञ्च्वा धारयित्वा स्वनीडं प्रस्थिता । 24. यदा नृपतेः पुत्री तदपश्यत् तदा सा सत्वरं नृपस्य योधानाहूय तस्याभरणस्य ग्रहणाय प्रैषयत् । 25. काकी नीडमागम्य तत्र तदाभरणं सर्पस्य कोटरे निक्षिप्तवती । 26. नृपस्य योधास्तं वृक्षमागम्य कोटरं दृष्टवन्तः । 27. यदा ते तत्र काक्या हृतस्याभरणस्य समीपे तं सर्पमपश्यन्स्तदा तस्य वधं कृतवन्तः । 28. पश्चात् काकौ स्वापत्यानि रक्षित्वा सुखेन न्यवसताम् ।

III. "Der gierige Reisende und der Tiger"

1. आसीत् पुरा कश्चिल्लुब्धः पथिकः । 2. सोऽश्वमारुह्य धनस्य लाभाय नगरान्नगरं ग्रामाच्च ग्रामं गच्छति स्म । 3. एकदा स किञ्चिद् वनं प्रविष्टवान् ।

4. तस्य मध्ये कश्चन हृद आसीत् । 5. पिपासया पीडितमश्वं दृष्ट्वा जलस्य लाभाय स पथिकस्तं हृदमुपागतः । 6. स हृदस्य मध्ये स्थितं कंचिद् वृद्धं व्याघ्रं दृष्टवान् । 7. व्याघ्रस्य कण्ठे काचित् सुवर्णा मालावर्तत । 8. यदा स व्याघ्रस्तं पथिकं हृदस्य तीरेऽपश्यत् तदा सोऽवदत् । 9. भो पान्थ! मम सुवर्णा मालां पश्य । सा त्वया लभ्यताम् । 10. तां मालां तुभ्यं प्रयच्छामीति ।

11. एवं कथितवतो व्याघ्रस्य वचनमाकर्ण्य स लुब्धः पान्थश्चिन्तितवान् । 12. सुवर्णस्य लाभाय सर्वत्र भ्रमामि । 13. किंतु सुवर्णं कुत्रापि नाविन्द्यत मया । 14. अधुना सुवर्णं लभेय । किमहं संशयेन विना तत् सुवर्णं लभेय? 15. पूर्वं तन्निरूपयामीति । 16. ततः स व्याघ्रमुदितवान् । 17. कथं त्वयि विश्वासो मम भवेदिति?

18. व्याघ्रः प्रत्यभाषत । हे पान्थ! आकर्णय । 19. अहं पूर्वमतीव दुष्ट आसम् । 20. मया बहवः पशवो मानुषाश्च व्यापादिताः । 21. एकदा तु केनचिद् धार्मिकेणाहमुपदिष्टः । 22. तस्मादुपदेशादिदानीं मोक्षायानशनं करोमि दानं च प्रयच्छामि । 23. अहं वृद्धोऽस्मि किंचिच्च खादितुं न समर्थः । 24. कथं तव मयि न विश्वासोऽस्ति । 25. मम चैतावालोभो नास्ति । 26. पुण्यायैतां सुवर्णा मालां कस्मैचिद् दातुमिच्छामि । 27. मया शास्त्राण्यधिगतानि । त्वं चातीव दुर्गतः । 28. तस्मादेतां मालां तुभ्यं प्रयच्छामि । 29. तदेतस्मिन् सरसि प्रविश्य सुवर्णा मालां धारयेति ।

30. तदाकर्ण्य व्याघ्रस्य वचने विश्वस्तः स पान्थो लोभादश्वादवरुह्य सरसो जले प्रविष्टवान् । 31. तत्र पङ्क आसीत् । 32. सद्यः स पङ्के न्यमज्जन्निर्गन्तुं चासमर्थोऽभवत् । 33. पङ्के पतितं पान्थं दृष्ट्वा व्याघ्रोऽवदत् । 34. पङ्के पतितोऽसि । नास्ति भयस्य कारणम् । 35. अहमागम्य त्वां पङ्काद् उत्कक्ष्यामीति । 36. एवमुदित्वा व्याघ्रः शनैः शनैस्तं पान्थमुपगम्य तं मारयित्वा खादितवान् ।

37. तस्मात् साधु कथ्यते । यः संशयं नारोहति स शठान् न पश्यति । 38.

यदा संशयमारुह्य जीवति तदा भद्रान् पश्यति । 39. योऽतीव लुब्धोऽस्ति स
विनश्यति । 40. यदा नरो लोभेन विना जीवति तदा नूनं चिरं जीविष्यति ।

Lektion 25

25.1 Vokabular

Verben

- अप - नी (1) अप - नयति wegnehmen
अस्तं गम् (1) अस्तं गच्छति (Ge-
stirn) untergehen
आ - नी (als Kaus. = 10) आ -
नाययति herbeibringen lassen
तुष् (als Kaus. = 10) तोषयति
zufriedenstellen, erfreuen
पृ (als Kaus. = 10) पूरयति (Wunsch,
Versprechen) erfüllen
प्र - काश् (1) प्र - काशते glänzen
प्र - नम् (1) प्रणमति (m. Akk.)
begrüßen, sich verneigen vor
प्र - विश् (als Kaus. = 10) प्र - वेशयति
eintreten lassen
प्रति - दृश्यते erscheinen
वृ (als Kaus. = 10) वरयति
(aus)wählen
सं - तुष् (4) सं - तुष्यति zufrieden sein
समा - श्वस् (als Kaus. = 10) समा -
श्वसयति beruhigen, trösten

Nomina

- अध्वन् (m.) Weg
अश्मन् (m.) Stein
आत्मन् (m.) Selbst
कनक (n.) Gold
कर्मन् (n.) Tat

- कुमारी (f.) Mädchen, Tochter
कुशल (n.) Glück, Heil, Wohlbefinden
चर्मन् (n.) Fell
चर्मन् (n.) Fell
दिशा (f.) (Himmels)richtung
नामन् (n.) Name
पुनर् - जन्मन् (n.) Wiedergeburt
भस्मन् (n.) Asche
मणि (m.) Edelstein
मूर्धन् (m.) Haupt, Kopf
राजन् (m.) König
वर (m.) Wunsch वरं वृ (als
Kaus. = 10) वरं वरयति Wunsch
äußern/gewähren
वस्तु (n.) Ding
शाला (f.) Zimmer
सत्कार (m.) Freundlichkeit, Be-
wirtung, Bewillkommnung
सिंहासन (n.) Thron

Adjektive

- परम höchste(r, s)
प्राच् östlich
प्रत्यच् westlich
वास्तव wirklich
सौवर्ण golden

Adverbien

| वस्तुतः in Wirklichkeit

25.2 Texte/Übungen

I. Übungsbeispiele.

1. राजा स्वभार्यां हूयति । 2. राजानः प्रासादेऽक्षैर्दीव्यन्ति । 3. बालानां नामानि न स्मरामि । 4. कवयो राजानं प्रशंसन्ति । 5. ते क्षत्रियाणां कर्माणि प्रशंसेयुः । 6. अध्वनि बहवः पथिका दृष्टाः । 7. ऋषय आत्मनो ज्ञानेन मोक्षं लभन्ते । 8. आत्मानं प्रशंसति राजा । 9. कर्मणो हेतुना दुष्टाः पुनर्जन्मनि मनुष्येषु न जायन्ते । 10. राज्ञो मूर्ध्नि मणयः प्रकाशन्ते । 11. राज्ञा सह क्षत्रिया युद्धाय गच्छन्ति । 12. साधुः शरीरं भस्मना लिम्पति । 13. वने व्याधा व्याघ्रांश्चर्मभ्यो मारयन्ति । 14. कविभी राज्ञे गीतानि गीयन्ते । 15. प्राच्यां दिशायां सूर्य उद्गच्छति प्रत्यच्यां दिशायामस्तं गच्छति । 16. प्रतीचः शत्रवो नगरमाक्रामन्ति ।

II. “Der habgierige König Mahīdāsa”

1. कस्मिंश्चिद् देशे कश्चिद् राजासीत् । 2. तस्य नाम महीदासः । 3. सोऽतीव लुब्ध आसीत् । राजापि स दरिद्र इव जीवति स्म ।

4. एकदा कोऽपि मुनिर्महीदासस्य प्रासादमागम्य तं द्रष्टुमैच्छत् । 5. एकः किङ्करो राजानमागम्यावदत् । 6. देव, कश्चिन्मुनिः प्रासादाद्बहिः स्थित्वा त्वां द्रष्टुमिच्छतीति । 7. सद्यस्तं मुनिं प्रवेशयेति राजावदत् । 8. यदा स मुनिः प्रासादं प्राविशत् तदा महीदासः सिंहासनादुत्थाय तं मुनिं प्राणमत् । 9. मुनी राज्ञा फलैः कुसुमैश्च पूजितः । 10. एवं राजा तं मुनिं सत्कारेणातीवातोषयत् । 11. राज्ञः सत्कारेण संतुष्टो मुनिरवदत् । 12. राजन्, कुशलमस्तु ते । 13. त्वयेष्टं वरं वरयेति । 14. एवं मुनिनाभिभाषितः स राजा लोभेनावदत् । 15. हे मुने, मया धनमिष्यते । मया यत् स्पृश्यते तत् सद्यः सौवर्णं वस्तु भवत्विति । 16. तव वरं पूरयामि । त्वया यत् स्पृश्यते तत् कनकं भविष्यतीत्युदित्वा मुनिना

निरगम्यत ।

17. मुनेर्वचनं सुखेनाकर्ण्य महीदासेन स्वशालायां स्थितानि सर्वाणि वस्तूनि दृष्ट्वा स्पृष्टानि । 18. एवं राज्ञा स्पृष्टानि वस्तूनि सद्यः सौवर्णानि भूतानि । 19. तद् दृष्ट्वा तेनातीवातुष्यत । 20. तदा तस्य पिपासा जाता । तेन जलं पातुमुद्यतम् । 21. यदा तेन जलं स्पृष्टं तदा तज्जलमपि सौवर्णमभवत् । 22. राज्ञा चिन्तितम् । तेन मुनिना सत्यमुदितमिति ।

23. तस्मिन्नेव क्षणे राजकुमारी किञ्चित् कुसुममादाय तत्रागता । 24. जनक, मयानीतं सुन्दरं कुसुमं पश्येत्यवदत् । 25. हस्तेन स्पृष्ट्वा राज्ञा तत् कुसुममीक्षितम् । 26. तेन स्पृष्टं कुसुमं सद्यः सौवर्णं जातम् । 27. तत् सौवर्णं कुसुमं दृष्ट्वा कुमारी दुःखिताभवत् । 28. तद् दृष्ट्वा स्वपुत्रीं समाश्वासयितुं कामेन नृपतिना तस्या हस्तोऽस्पृश्यत । 29. सद्यो राजकुमारी कनकमभवत् । 30. स्वपुत्र्याः सौवर्णं रूपं दृष्ट्वा महीदासोऽतीवाशोचत् ।

31. तदा राज्ञः पुरतः स मुनिः प्रत्यदृश्यत । 32. दुःखितेन नृपतिना सोऽभिभाषितः । 33. हे मुने, यं वरं त्वं कृपया मह्यं प्रायच्छः स मद् अपनेतव्यः । 34. इयं पुत्री मम जीवनम् । अनया विना जीवितुं न शक्नोमीति ।

35. मुनिरवदत् । महीदास, लोके त्वया सुवर्णं परमं मतम् । 36. किंतु सुवर्णस्य लोभो दुःखस्य कारणम् । 37. वस्तुतः सुवर्णं न वास्तवम् । 38. ईश्वर एव वास्तवः । तस्मात् सुवर्णं मा चिन्तय । ईश्वरमेव चिन्तय । 39. यदीश्वरं चिन्तयसि तर्हि सुवर्णं न वास्तवमिति बोधसि । 40. तद् बुद्ध्वा सर्वाणि वस्तूनि जलेनास्यां शालायां सिञ्च । 41. तदा सर्वाणि वस्तूनि यथापूर्वं वर्तेरन्निति ।

42. भूमौ निषद्य हृदय ईश्वरं चिन्तयित्वा महीदास उद्यानाज्जलमानाययत् । 43. सर्वाणि सौवर्णानि वस्तूनि राज्ञा जलेन सिक्तानि । 44. तदा जलेन सिक्तानि वस्तूनि मौलानि रूपाण्यलभन्त । 45. राजकुमार्यपि मन्दं हसित्वा स्वजनकमुपगम्य तस्य हृदयमतोषयत् ॥

Lektion 26

26.1 Vokabular

Verben

अभि-अस् (4) अभ्य्-अस्यति
studieren

उद्-पद् (1) उत्-पद्यते entstehen

उप-गम् (1) उप-गच्छति erlangen,
erreichen

नि-सेव् (1) नि-षेवते besuchen

परि-भ्रम् (1/4) परि-भ्रमति / परि-
भ्राम्यति umherschweifen

प्रति-ज्ञा (9) प्रति-जानीति / प्रति-
जानीते versprechen

वि-क्रुश् (1) वि-क्रोशति aufschreiben

स्मि (1) स्मयते lächeln

Nomina

अ-द्वैत (n.) (Phil.) Nichtzweiheit,
Eins-heit, Monismus

अनुमति (f.) Erlaubnis

आगमन (n.) Ankunft

आचार्य (m.) (geistlicher) Lehrer

कर्तृ (m.) Täter

केरल (m.) (Pl.) Name der Bewohner
der Malabarküste

क्रोश (m.) Ruf, Schrei

गृहिन् (m.) Haus besitzend, Hausherr

चरण (m.) Fuß

जेतृ (m.) Sieger

तपस्विन् (m.) Asket

दातृ (m.) Geber, Spender

दुहितृ (f.) Tochter

धन्विन् (m.) Bogenschütze

नक्र (m.) Krokodil

नप्तृ (m.) Enkel

निश्चय (m.) Entscheidung, Entschluß

नेतृ (m.) Führer

पक्षिन् (m.) Vogel

परिव्राजक (m.) Wandermönch

पितृ (m.) Vater

प्रणाम (m.) Verbeugung

प्रार्थना (f.) Wunsch

बाण (m.) Pfeil

ब्रह्म-भाव (m.) Einswerden mit dem
Brahman

ब्रह्म-सूत्र (n.) Leitfaden des Vedānta

भगवद्-गीता (f.) Gesang des
Erhabenen, Name eines phil.
Lehrgedichtes aus dem Mahābhārata

भर्तृ (m.) Ehemann

भाष्य (n.) Kommentar

भ्रातृ (m.) Bruder

मन्त्रिन् (m.) Minister

मातृ (f.) Mutter

योगिन् (m.) Yogi

रक्षितृ (m.) Beschützer	कष्ट gezwungen, (im Inst.) gezwun- genermaßen
वर्ष (n.) Jahr, Regen	द्वा - त्रिंश zweiunddreißig
विद्या (f.) Wissen, Wissenschaft	धनिन् reich
वेदान्त (m.) Ende der Veden, Name eines philosophischen Systems	बलिन् stark
संन्यास (m.) Entsagung	मुख्य hauptsächlich
संसार (n.) Geburtenkreislauf, Welt	सुखिन् glücklich
स्वसृ (f.) Schwester	Adverbien
Adjektive	सर्वतः überall
अनन्तर nächst(e,r)	उच्चैः laut

26.2 Texte/Übungen

I. Übungsbeispiele.

1. स्वभर्तारं दृष्ट्वा भार्या तं नतवती । 2. पुत्रः पितुर्वचनं स्मृत्वा पाठं पठति ।
3. क्षत्रिया नेतारमनुगम्य क्षेत्रं प्राविशन् । 4. साधवो दातृभ्यो धनं लब्ध्वा
तुष्यन्ति । 5. रामो नमृन् हूत्वा कथां कथयति । 6. भर्तारो भार्याभिः सह
मन्दिरं गत्वा देवान् पूजयन्ति । 7. मातरो दुहितृभिः सह द्वारे स्थित्वा मार्गं
पश्यन्ति । 8. बालो भ्रात्रे स्वसृभ्यश्च पुस्तकं दर्शयति । 9. रामस्य भ्रातरः
स्वसारश्च नद्यां स्नानं कृत्वा तीर उपाविशन् । 10. मम मातुः स्वसा रामस्य
भ्रातुर्भार्या । 11. दुहितरो मातृः कुशलं पृच्छन्ति । 12. रामः स्वभ्रात्रा सह वन
उषित्वा पशून् मृगयते । 13. नरा महान्तं बलिनं वीरं रामं प्रशंसन्ति । 14.
अरण्ये योगिनो वृक्षाणामध उपविश्य ध्यानं कुर्वन्ति । 15. तपस्विनः सर्वं
शरीरं भस्मना लिप्यते । 16. धन्वी बाणेन पक्षिणं व्यापादयति । 17. राजा
मन्त्रिणो वचनमाकर्णयति । 18. सुखिनो बाला उद्याने क्रीडन्ति । 19. नगरे
बहवो धनिनो वणिजो वसन्ति । 20. बालानामागमनात् पक्षिण उदपतन् । 21.
तपस्विभ्यो धनिनो धनं यच्छन्ति । 22. योगिना मोक्षो लब्धः ।

II. "Śrī Śaṅkarācāryaḥ"

1. अस्ति केरलेषु कश्चिद् ग्रामः । 2. स नद्यास्तीरे वर्तते । 3. तस्मिन् ग्रामे श्रीशङ्करो नामाचार्योऽजायत । 4. माता पुत्रं पालयति स्म । 5. सा पुत्रं गृहिणं कर्तुमैच्छत् । 6. किंतु शङ्करः संसारं त्यक्तुमैच्छत् । 7. स मातरं प्रार्थयत् । 8. मातः! मह्यं संन्यासो रोचते । तदर्थं मह्यमनुमतिं प्रयच्छेति । 9. माता पुत्रस्य प्रार्थनां न स्वीकृतवती ।

10. एकदा स्नातुं नदीं गतः शङ्करो नक्रेणाक्रान्तः । 11. उच्चैर्विक्रुष्टवान् शङ्करः । 12. क्रोशमाकर्ण्य नद्यास्तीरं गता माता नक्रेणाक्रान्तं पुत्रं दृष्टवती । 13. यदा शङ्करो मातरमपश्यत् तदावदत् । 14. मातः! यदि मम संन्यासमनुमंस्यसे तर्ह्यहं नक्रान्मुच्येयेति । 15. माता कष्टेन प्रत्यवदत् । 16. वत्स! यथा तुभ्यं रोचते तथा कुर्विति (कुरु = Imp. 2. Sg. von कृ) । 17. सद्यो नक्रान्मुक्तः शङ्करो मातुश्चरणयोः प्रणामं कृतवान् । 18. मात्रा च तस्य निश्चयः स्वीकृतः । 19. मातः! कदापि पुनरागमिष्यामीति प्रतिज्ञाय शङ्करो गृहान्निर्गतः । 20. देशाद् देशं गत्वा परिव्राजकैः सह काशीमागतः । 21. तत्र कस्माच्चिदाचार्याद् वेदान्तस्य विद्यामधिगतवान् ।

22. अनन्तरं स मुख्यानामुपनिषदां ब्रह्मसूत्राणां भगवद्गीतायाश्च भाष्याणि कृतवान् । 23. ततः स स्वस्याद्वैतवेदान्तस्य विद्यामुपदिष्टवान् । 24. बहवो जनास्तस्य शिष्या अभवन् ।

25. सर्वदा मात्रा स्मृतः शङ्करो तस्या मरणस्य काले तस्याः समीप मागच्छत् । 26. तस्मिन् क्षणे कर्तव्यं सर्वं कृत्वा स पुनः प्रातिष्ठत् । 27. सर्वतः परिभ्रम्य स जनानुपदिश्य द्वात्रिंशे वर्षे ब्रह्मभावमुपगतः ।

Lektion 27

27.1 Vokabular

Verben

उद् - जीव् (1) उज् - जीवति aufleben

उप - स्था (1) उप - तिष्ठति stehen-
bleiben, herantreten

जीव् (als Kaus. = 10) जीवयति zum
Leben erwecken

ज्वल् (als Kaus. = 10) ज्वालयति
anzünden

पा (als Kaus. = 10) पाययति (m. dop-
peltem Akk.) jmdm. etw. zu trinken
geben

प्रत्यागम् (1) प्रत्या - गच्छति
zurückkehren

प्रयुज् (7) प्र - युनक्ति benützen, ge-
brauchen

भस्मसात् कृ (8) भस्मसात् करोति zu
Asche machen

मन्त्र् (Denominativ = 10) मन्त्रयति
sich beraten

मिश्र् (Denominativ = 10) मिश्रयति
mischen

लक्ष् (10) लक्षयति bemerken

स्फुट् (als Kaus. = 10) स्फोटयति
sprengen, spalten

Nomina

अध्यापन (n.) Unterrichten

अध्ययन (n.) Lernen

अञ्जलि (m.) Zusammenfalten der
Hände zum Zwecke des Grußes und
der Anbetung

अस्थि (n.) Knochen

अमृत (n.) Unsterblichkeitstrank

आशङ्का (f.) Besorgnis, Furcht

उदर (n.) Bauch

उपवन (n.) Hain, Wäldchen

कच (m.) Eigenname, Sohn des Gottes
Brhaspati

कुटीर (m.) Hütte

देवयानी (f.) weibl. Eigenname

पर्ण (m.) Blatt, Laub

पुनरुज्जीवन (n.) Belebung

पुर (n.) Stadt

प्रतियुद्ध (m.) Gegenwehr, Gegenangriff

प्रयोग (n.) Anwendung, Gebrauch

प्रीति (f.) Liebe, Zuneigung

बृहस्पति (m.) Name eines Gottes

भगिनी (f.) Schwester

भीति (f.) Furcht

मद्य (n.) Rauschtrank, Wein

शुक्र (m.) Venus, Name eines Gottes

सैनिक (m.) Soldat

Adjektive

अमर unsterblich

उपकारिन् hilfsbereit

एकाकिन् allein

तत्पर (m. Lok.) ganz damit beschäftigt, ganz hingegeben	Adverbien
बुद्धिमत् klug	अत्यन्तम् überaus
योग्य tauglich, fähig, geeignet	केवलम् allein, nur
शक्य möglich, fähig	भृशम् sehr, heftig
	सोत्कण्ठम् sehnsüchtig

27.2 Texte/Übungen

I. "Das Wissen um die Wiederbelebung der Verstorbenen"

1. पुरा देवानामसुराणां च मध्ये सदा युद्धं बभूव । 2. देवा असुरान् मारयामासुः । 3. किंत्वसुरा उज्जीविताः । पुनश्च देवैः सह युद्धं चक्रुः । 4. तस्माद् देवाः कदापि तान् मारयितुं न समर्थाः । 5. किंतु देवाः केनचिद् उपायेनासुरान् मारयितुं समर्था अभवन् । 6. तत् कथं समभवत् ?

7. असुराणां गुरुः शुक्रो नामासीत् । 8. तस्य मृतानां पुनरुज्जीवनस्य विद्यासीत् । 9. स मन्त्रं पठित्वा मृतानसुरान् पुनर्जीवयामास । 10. सा विद्या केवलं शुक्रस्यासीन्न तु देवानां न च तेषां गुरोर्बृहस्पतेः । 11. तद् दृष्ट्वा देवानां मनसि भीतिरुत्पन्ना । 12. ते मृतानां पुनरुज्जीवनस्य विद्यां बोद्धुमीषुः । 13. किंतु कः शुक्रं गत्वा तां विद्यां पृच्छेत् ? 14. मन्त्रयित्वा सर्वे देवा इमं निश्चयं चक्रुः । 15. तदर्थं देवानां गुरोः पुत्रः कचो नाम योग्यः । 16. सोऽत्यन्तं बुद्धिमानुपकारी च । 17. स शुक्रस्याश्रम उषित्वा तस्मान् मृतानां पुनरुज्जीवनस्य विद्यां लब्ध्वा शीघ्रं देवानां लोकं प्रत्यागत्य तां विद्यामस्माञ्छिक्षयेत् इति । 18. एवं देवाश्चिन्तयामासुः ।

19. कचोऽसुराणां पुरं जगाम । 20. असुराणां राजा तेषां गुरवे शुक्राय कस्मिंश्चिद् रमणीय उपवने शान्तमाश्रमं रचयामास । 21. तत्र पर्णैः कृते कुटीरे शुक्रः स्वपुत्र्या देवान्या सह न्युवास । 22. कचो गुरोर्द्वार उपस्थायञ्जलिं चकार । 23. शुक्रस्तस्य सत्कारं कृत्वा तं पप्रच्छ । 24. कस्त्वम् ? कुत आगतः ? किमर्थमत्रागत इति । 25. कचः स्वागमनस्य सत्यं कारणं न कथयामास । 26. किंतु गुरुस्तस्यागमनस्य कारणं बुबोध । 27. अस्मै मृतानां पुनरुज्जीवनस्य विद्यां न दास्यामीति मनसि निर्णय्य स तस्मा अध्यायनायानुमतिं प्रददौ ।

28. आश्रमे कचस्याध्यापनमारब्धम् । 29. कचो बह्वीर्विद्याः शिशिक्षे । 30. आश्रमस्य कार्येष्वपि तत्पर आसीत् । 31. एवं कचो गुरोः प्रीतिं लेभे ।

32. कचे गुरोः प्रीतिं लक्षयामासुरसुराः । 33. तत इयमाशङ्का तेषां मनस्युत्पन्ना । 34. यदि गुरुस्तं पुनरुज्जीवनस्य विद्यां शिक्षयेत् तर्हि किं भवेदिति ।

35. एकदा कचो वन एकाकी बभ्राम । 36. तस्मिन् क्षणेऽसुरास्तं मारया मासुः । 37. यदा सायङ्कालं यावत् कचो गुरोर्गृहं नाजगाम तदा देवयानी भृशं चक्रन्द । 38. तस्याः पिता मा क्रन्देति भाषित्वा मृतानां पुनरुज्जीवनस्य मन्त्रं पपाठ । 39. कचश्च पुनरुज्जीवनमालभ्य तत्र प्रत्यागच्छत् । 40. तद् दृष्ट्वा पुनरसुराः कचममारयन् । 41. पुनरपि पुत्र्या दुःखाच्छुक्राचार्यः कचं जीवयामास । 42. एकदासुराः कचं पुनर् मारयित्वा ज्वालयित्वा तस्यास्थीनि भस्मसात् कृत्वा मद्ये मिश्रयित्वा तद् गुरुं पाययामासुः । 43. यदा शुक्रो मन्त्रं पपाठ तदा तस्योदरे कचो जीवनं लेभे । 44. तदनुभूय शुक्रोऽचिन्तयत् । 45. यदा ममोदरे स्थितः कचः पुनर् जीवनं लब्ध्वा ममोदरं स्फोटयिष्यति तदाहं मरिष्यामि । 46. तस्मात् शीघ्रं मृतानां पुनरुज्जीवनस्य विद्यां तं शिक्षयामि । 47. स पुनर् जीवनं लब्ध्वा मां जीवयेदिति 48. गुरुस्तमवदत् । वत्स! अहं त्वां मृतानां पुनरुज्जीवनस्य विद्यां शिक्षयामि । 49. त्वं ममोदरं स्फोटयित्वा बहिरागच्छ मां च मन्त्रं पठित्वा जीवयेति ।

50. कचो मन्त्रं शिक्षित्वा गुरुमजीवयत् । 51. पश्चात् स देवानां लोकं प्रस्थातुमारेभे । 52. किंतु देवयानी तेन सह विवाहमियेष । 53. कचोऽभाषत । अहं तव पितुरुदराज्जातः । 54. अतोऽहं तव भ्राता त्वं च मम भगिनी । 55. आवयोर्विवाहः कथं शक्य इति कचो देवयानीं प्रत्यवदत् । 56. क्रुद्धा देवयानी शापमुवाद त्वं कदापि पुनरुज्जीवनस्य विद्यां प्रयोक्तुं समर्थो न भवेरिति । 57. कचः स्वर्गं प्रस्थाय तां विद्यां देवानशिक्षयत् । ते च तस्याः प्रयोगं चक्रुः । 58. तथा देवा एतेनोपायेनासुरान् मारयितुम् समर्था अभवन् ।

Lektion 28

28.1 Vokabular

Verben

अव - तृ (1) अव - तरति herabsteigen
(als Inkarnation)

कम्प् (1) कम्पते (er)zittern

Nomina

अङ्गुलीय (n.) Fingerring

पथिक (m.) Reisender

यत्न (m.) Anstrengung

लाभ (m.) Erlangen

हर्ष (m.) Freude, Entzückung

Adjektive

पूर्ण voll, gefüllt, vollendet, abgelaufen
(PPP von पृ)

-वादिन् sprechend

Zahlwörter

एक eins

द्वि zwei

त्रि drei

चतुर् vier

पञ्च fünf

षष् sechs (Nom. षट्)

सप्त sieben

अष्ट acht

नव neun

दश zehn

28.2 Texte/Übungen

I. Übersetzen Sie die folgenden Sätze und bestimmen Sie jeweils das Kompositum.
Die Auflösung der Komposita ist im Appendix gegeben.

1. नरकपतिता कन्या बहु दुःखमनुभवति ।
2. जना नृपस्य जयं देवकृतं कार्यं मन्यन्ते ।
3. यदा जना धनलोभं त्यजन्ति तदा मोक्षं लभन्ते ।
4. युद्धे क्षत्रियभार्या मन्दिरं समागम्य देवान् पूजयामासुः ।
5. पूजायै भक्ताः सप्तफलीमानिन्युः ।
6. प्रातःकाले दासी नवपुष्पाण्युद्यानादानयति ।
7. गोपालरक्षिता धेनवो ग्रामं प्रत्याजग्मुः ।
8. वायोर्बलेन वृक्षशाखाश्चकम्पिरे ।

9. सहसाकाशात् पुष्पवृष्टिरपतत् ।
10. पथिकः पञ्चदिवसेन यात्रां चकार ।
11. कृष्णः शरणागतान् नरान् रक्षति ।
12. राजा दरिद्रजनेभ्यो दानानि प्रयच्छति ।
13. मद्यं शयनोत्तममिति राजा वदति ।
14. पथिकः प्रयत्नेन गिरिशिखरमारुरोह ।
15. राजा सत्यवादिनं स्तेनं मुञ्चति ।
16. मुनिदीर्घकालं वनेऽवसत् ।
17. अपि तुभ्यं मत्कथिता कथा रोचते ? ।
18. रामोऽङ्गुलीयसुवर्णलाभाय सेवकं नगरं प्रेषयति ।
19. कृष्णो देवलोकादवतीर्णः ।
20. कन्याभ्यो जलक्रीडा रोचते ।
21. कवयो धर्मज्ञं नृपं प्रशशंसुः ।
22. प्रतिदिनं प्रातर्जनाः स्वगृहेषु परमेश्वरं पूजयन्ति ।
23. वनात् सेवकैर्यज्ञकाष्ठान्यानीयन्त ।
24. एतस्मै पुरुषाय मद्भनं न प्रयच्छामीति सोऽवदत् ।
25. ब्राह्मणो मार्गस्थेन चोरेणादृश्यत ।
26. नृपतेः सेनायाः शत्रुभिः सह महायुद्धमभवत् ।
27. वृक्षपतितानि पत्राणि ह्रदे लवन्ते ।
28. सायंकाले हर्षपूर्णाः शिष्या गृहं प्रत्यागच्छन्ति ।
29. जनाञ्चौरभयाद्धनं गृहेषु गोपयन्ति ।
30. गृहस्थेन पुत्रेण कार्यं साधु न कृतम् ।

Lektion 29

29.1 Vokabular

Verben

- गण् (10) गणयति zählen, berechnen
निः-कृष् (1) निः-कर्षति her-
ausziehen
प्रति-वृ (als Kaus. = 10) प्रति-
वारयति zurückhalten
मुद् (1) मोदते (m. Lok.) sich freuen
über
विनश् (4) वि-नश्यति zugrunde
gehen, verschwinden
वृ (als Kaus = 10) वरयति um jmd.
werben
सम्-वृध् (1) सम्-वर्धते heranwach-
sen
सम्-आ-ह्वे (1) समा-ह्वयति
zusammenrufen

Nomina

- अङ्गुष्ठ (m.) Daumen
अपहरण (n.) Wegnehmen
अश्वपति (m.) Name eines Königs
उत्सङ्ग (m.) Schoß
उपवास (m.) Fasten
और्ध्वदेहिक (n.) Totenritus
चक्षुस् (n.) Augenlicht, Sicht
चतुष्टय (n.) Vierzahl
जीव (m.) Leben, Seele
देह (m.) Körper

- द्युमत्सेन (m.) Name eines Königs
नारद (m.) Name eines Sehers
पार्श्व (n.) Seite
प्रजा (f.) Nachkommenschaft, प्रजार्थे
um der Nachkommenschaft willen
प्रदान (n.) Geben (z.B. zum Zwecke der
Ehe)
प्रमाद (m.) Fehler, Unachtsamkeit
मद्र (m.) (Pl.) Name einer
Bevölkerungsgruppe
मात्रा (f.) Maß, Umfang, Größe
वरण (n.) Wahl (eines Ehemannes)
वेदना (f.) Schmerz, Verkünden
व्रत (n.) Gelübde, Gebot, व्रतं स्था
Gelübde befolgen
शाल्व (m.) (pl.) Name einer
Bevölkerungsgruppe (bei Jaipur)
श्वशुर (m.) Schwiegervater
संतुष्टि (f.) Zufriedenheit
सत्यवत् (m.) Sohn des Königs Dyu-
matsena
सावित्री (f.) Mädchenname, Name
einer Hymne, Name einer Göttin
- Adjektive
- अ-प्रज kinderlos
अन्त्य letzte(r,s)
ईप्सित gewünscht

क्षीण erschöpft	Adverbien
क्षीणायुस् dem Tode verfallen	तृतीयम् drittens
गुणवत् tugendhaft	द्वितीयम् zweitens
चतुर्थ vierter	नित्यशः ständig
तेजस्विन् glänzend	परम् dann, darauf, aber
-वासिन् wohnend, lebend	प्रथमम् erstens, zuerst
वृत (PPP von वृ (9)) erwählt	संवत्सरेण in einem Jahr
शत hundert	सकृद् einmal
सहस्र tausend	

Anmerkung: Das Substantiv पति pati (m.) "Ehemann" wird in folgenden Kasus des Singulars unregelmäßig dekliniert: Instr. Sg. पत्या patyā, Dat. Sg. पत्ये patye, Abl. Sg. पत्युः patyuh, Gen. Sg. पत्युः patyuh, Lok. Sg. पत्यौ patyau. In allen anderen Kasus sowie als Endglied von Komposita in allen Kasus wird es regelmäßig wie die Maskulina auf -इ -i (vgl. 8.1) dekliniert.

29.2 Texte/Übungen

I. "Sāvitrī"

1. आसीन्मद्रेषु धार्मिको नृपतिरश्वपतिर्नाम । 2. अश्वपतिरप्रजः । स प्रजार्थं शतसहस्रवारं सावित्रीसूक्तं पठित्वैतेन महाव्रतेन दीर्घकालमतिष्ठत् । 3. अथ देवीसावित्रीसंतुष्ट्या तस्य भार्यायामेका कन्याजायत । 4. प्रसन्नेनाश्वपतिना तस्याः कन्यायाः सावित्रीति नाम कृतम् । 5. परं तस्याः कन्यायास्तेजसा प्रतिवारितेषु राजपुत्रेषु न कश्चित् तामवरयत् । 6. ततो मन्त्रिणमाहूय नृपतिरादिष्टवान् मत्कन्यया सह सर्वदेशेषु यात्रां कृत्वा पत्युरन्वेषणं कुर्वति । 7. मन्त्रिणा सह कृतयात्रा पुनः प्रत्यागम्य सावित्र्यश्वपतिमेवमभाषत । 8. सर्वाणि तीर्थानि सर्वाञ्चाश्रमान् गत्वा शाल्वेषु द्युमत्सेनस्य नृपतेः पुत्रः सत्यवान् मया पतिरिति वृत इति । 9. यदा सत्यवाञ्छिशुरासीत् तदा विनष्टचक्षुषो द्युमत्सेनस्य समीपवासी कश्चिन्नृपतिस्तस्य राज्यं हतवान् ।

10. तदा हृतराज्यो द्युमत्सेनः स्वपुत्रेण सह महारण्यं गतः । तत्र तेन तपः कृतम् । 11. एतस्मिंस्तपोवने तस्य पुत्रः समवर्धत । 12. सावित्र्या वरणमाकर्ण्य सभायां संनिहितेन मुनिना नारदेनैवमुदितम् । 13. यत् सावित्र्या कृतं स महान् प्रमाद इति । 14. ततोऽश्वपतिरुदितवान् । भवान् किं वदति । तेजस्वी बुद्धिमांश्च राजपुत्रः स सत्यवानिति । 15. नारदः प्रत्यभाषत । किंतु तस्यैको दोषोऽस्ति । अद्यप्रभृति संवत्सरेण सत्यवान् क्षीणायुर्मरिष्यति । 16. सकृद् वृतं पतिं त्यक्त्वा द्वितीयं वरयितुं न शक्यत इति । 17. तदाश्वपतिः समाहूतसर्वब्राह्मणः कन्यया सह महारण्यं प्रातिष्ठत् । 18. द्युमत्सेनाश्रमं गत्वा कन्याप्रदानं कृत्वा सुखेन स्वभवनं प्रत्यागच्छत् । 19. सत्यवान् तां कन्यां लब्ध्वा गुणवद्भार्यायाममोदत । ईप्सितं पतिं लब्ध्वा सावित्र्यप्यमोदत ।

20. दिवसान् गणितवत्याः सावित्र्या हृदये नारदवाचो नित्यशोऽवर्तन्त । 21. एकदा सावित्र्या मनसि दृष्टं सत्यवान् चतुर्दिवसेन मरिष्यतीति । 22. ततः सा त्रिरात्रमुपवासं कृत्वा व्रतं तस्थौ । 23. चतुर्थदिवसे यदा सत्यवान् काष्ठं कर्तितुं परशुं स्कन्धे धृत्वा प्रातिष्ठत् तदा सावित्री तं बभाषे । 24. अद्याहमपि त्वया सह वनं गच्छामीति । श्रान्तबलः सत्यवान् वनमेकाकी मा गच्छत्विति सा चिन्तयामास । 25. त्वं यदि मया सहागच्छसि तर्हि प्रथमं मम मातापितरावामन्त्रयेति सत्यवानवदत् । 26. एवं कृत्वा सावित्री पत्या सहागच्छत् । 27. वने सत्यवान् काष्ठं कर्तित्वा श्रान्तः । तस्य शिरसि वेदना जाता । 28. पतिं दुर्बलशरीरं दृष्ट्वा सावित्री भूमावुपविश्य पत्युः शिर उत्सङ्गेऽधारयत् ।

29. ततः सा सत्यवतः पार्श्वे स्थितं सूर्यतेजसं पुरुषमैक्षत । 30. सोऽभाषत । अहं यमः । तव पत्युरायुषोऽपहरणायात्रागत इति । 31. ततो यमः सत्यवतो देहात् तस्य जीवमङ्गुष्ठमात्रं निरकर्षत् प्रातिष्ठच्च । 32. यदा सावित्री यममन्वगच्छत् तदा सोऽवदत् । सावित्री! प्रत्यागच्छ । तव पत्युरौर्ध्वदेहिकं त्वया कर्तव्यमिति । 33. सावित्री तु प्रत्यभाषत । यत्र मे पतिर्नीतो यत्र वा स स्वयं गच्छति तत्राहं गच्छामीति । 34. तदाकर्ण्य

तस्याः पतिभक्त्या प्रसन्नो यमोऽवदत् । अत्रागच्छ । संतुष्टोऽस्मि तव वचनेन ।
 वरचतुष्टयं वरयेति । 35. एवं सावित्र्या वरचतुष्टयं वृतम् । 36. प्रथमं मम
 श्वशुरश्चक्षुर्लभतामिति । द्वितीयं स स्वराज्यं पुनर्लभतामिति । 37. तृतीयं
 मम जनकोऽश्वपतिरपुत्रः शतपुत्राँल्लभतामिति । 38. अथ चतुर्थवरेण मयि
 पुत्रशतं जायतामिति सावित्र्यवदत् । 39. ततः सावित्र्या वचनेन संतुष्टो
 यमोऽन्त्यं वरं दातुमैच्छत् । 40. तदा सावित्र्यवदत् । मयि पत्या विना पुत्रशतं
 कथं जनिष्यति । अतः सत्यवाञ्जीवत्विति । 41. यमस्तस्य जीवितं प्रतिदाय
 सावित्रीमवदत् । 42. पत्या सह सहस्रवर्षाणि जीवेरिति । 43. तदा सत्यवान्
 प्रबुध्य सावित्र्या सह मातापितरौ प्रतिजगाम ॥

Siehe Anmerkungen zu den Komposita in der entsprechenden Textversion im Appendix.

Lektion 30

30.1 Vokabular

Verben

उद्-धृ (10) उद्-धारयति heraus-
nehmen

उप-हृ (1) उप-हरति darreichen

भूष् (als Kausativ = 10) भूषयति
schmücken

भक्ष् (1) भक्षति essen

Nomina

इच्छा (f.) Wunsch, Verlangen

ओदन (n.) Reisbrei

खड्ग (m.) Schwert

देवदत्त (m.) männl. Eigenname (wörtl.
der von Gott Gegebene)

पद्म (m.) Lotusblüte

मयूर (m.) Pfau

मौन (n.) Schweigen

यशस् (n.) Ruhm, Ehre

राग (m.) Farbe

शील (n.) Gewohnheit, Wesen, An-
stand

शमश्रु (n.) Bart

संधा (f.) Versprechen, Abkommen

स्थाली (f.) Topf, Gefäß

Adjektive

ऊढ PPP von वह् ziehen

शोकवत् traurig

स्वल्प gering

30.2 Texte/Übungen

I. Übersetzen Sie die folgenden Sätze und bestimmen Sie jeweils das Kompositum.
Die Auflösung der Komposita ist im Appendix gegeben.

1. वने स्थित आश्रमे मौनव्रतो मुनिः वसति स्म ।
2. ह्यो वनगतो व्याधः सायंकाले न तावत् प्रत्यागतः ।
3. अप्रजेन राज्ञा प्रतिदिनं यज्ञः क्रियते ।
4. उपगिरि बहूनि गृहाणि वर्तन्ते ।
5. ऊढरथोऽश्वो मार्गे शमाम ।
6. वायुभक्षो मुनिर्वने वृक्षस्याधो वसति ।
7. सहसा दीर्घशमश्रुर्मुनिः प्रासादं प्रविश्य नृपं नमस्करोति स्म ।

8. त्वत्ताडितो बालः शिक्षकं प्रति दधाव ।
9. बालाः क्षिप्रलगुडं वीरं प्रशंसन्ति ।
10. ग्रामस्य मार्गेऽश्वधेनुगर्दभा दृश्यन्ते ।
11. यदा राम उद्यानमगच्छत् तदा कमलनेत्रां कन्यामपश्यत् ।
12. एतस्मिन् देशेऽब्राह्मणा ग्रामा अल्पाः सन्ति ।
13. कूपपतितानि पत्राणि जले लवन्ते ।
14. योधाः सकामं प्रासादात् सुवर्णमपजहूः ।
15. तदा दत्तपुस्तको बालः पठितुमारभत ।
16. कवयो महायशसं नृपतिं प्रशंसन्ति ।
17. प्रतिदिनं प्रातः स्नानशीलो बालो नद्यास्तीरं गच्छति ।
18. नृपतिर्यथाशास्त्रं राज्यं चकार ।
19. सुपुत्रो ब्राह्मणः प्रसन्नं जिजीव ।
20. वने बालाः कोकिलमयूरौ ददृशुः ।
21. उद्धृतौदनां स्थालीं माता भूमौ स्थापयति ।
22. देवासुरयुद्धे देवाः सर्वदा जयन्ति ।
23. माता शोकवन्मुखीं कन्यां समाश्वासयति ।
24. कस्मिंश्चिद् ग्रामे देवदत्तनामा बालो वसति स्म ।
25. सभार्यो ब्राह्मणो गङ्गायास्तीरं गच्छति ।
26. स्वल्पेच्छो मुनिर्मोक्षं लेभे ।
27. नृपस्य प्रासादे दासीदासाः वर्तन्ते ।
28. शत्रवो निर्गतजनं ग्रामं प्राविशन् ।
29. विष्णुशिवौ त्रिशिर्षां देवतामुपागच्छताम् ।
30. शत्रवो दुर्जयं नगरं पुनःपुनराक्रामन्ति ।
31. उपहतपशुर्देवता प्रसन्नाभवत् ।

32. देवतायाः पूजायै रामेण फलपुष्पाण्यानीतानि ।
33. जनाः सत्यसंधं नृपं पूजयन्ति ।
34. खड्गपाणिः क्षत्रियः प्रासादं प्रविवेश ।
35. मार्गे सर्वाभरणभूषिताः कन्याः पश्यामि ।
36. कन्या पद्मरागेण मणिना भूषिता ।
37. शत्रवो वीरपुरुषं ग्रामं नाक्रामन्ति ।
38. मुनिर्बहुजनं नगरं न प्रविशति ।

II. Übersetzen Sie ins Sanskrit, wobei die kursiv gedruckten Phrasen bzw. Relativsätze durch Komposita ausgedrückt werden sollen.

1. Der König, *dessen Name Daśaratha war*, betrat die Stadt.
2. Der Lehrer *mit einem Buch in der Hand* las die Geschichte der Könige und Krieger.
3. Der Yogi saß *im Schatten der großen Bäume des Waldes*.
4. *Derjenige, dessen Haare lang sind*, ist der Führer der Krieger.
5. Die Frauen, *die ohne Nachkommenschaft sind*, wünschen sich einen Sohn.
6. *Die Frau des Königs* geht mit den Dienerinnen in den Wald.
7. Die Leute preisen den König, *dessen Minister dabei ist*.
8. Die Mutter ruft das Kind, *dem ein Geschenk gegeben wurde*.
9. Der Krieger schlägt *den Kopf des Königs der Feinde* mit dem Schwert ab.
10. Das Land wird von dem König, *dessen Sohn Rāma ist*, beschützt.
11. Die in den Wald gegangenen *Rāma und Sītā* sahen dort *Löwen, Elefanten, Tiger und Schakale*.
12. *Die von den Ehemännern verlassenen Frauen* erwarten die Regenzeit.
13. *Der große König* jagt *im großen Wald* einen *großen Tiger*.
14. Die Kinder spielen *mit dem Sohn des Boten des Königs* im Garten.
15. *Die von dem König getöteten Krieger* sind alle *solche ohne Kopf*.
16. *Aus Furcht vor den Feinden* laufen die Leute aus der kleinen Stadt.
17. Die Leute hörten die *zornige Rede des alten Königs*.
18. In dem Ort, *in dem viele Tempel sind*, leben viele Brāhmanen.
19. *Derjenige, dessen Denken kontrolliert ist*, wird die Befreiung erreichen.
20. Śiva ist die Gottheit, *deren Hals blau ist*.

Lektion 31

31.1 Das Śrīrāmodantam

Als Übungstext wird in den folgenden Lektionen das **Śrīrāmodantam** (**śrī-rāmodantam**) “Geschichte des Rāma” benutzt. Das Śrīrāmodantam ist ein einfacher, kurzer, eleganter Sanskrit-Text im Śloka-Versmaß, der in knapp 200 zweizeiligen Strophen die sieben Kapitel des Rāmāyaṇa zusammenfassend nacherzählt. Das Śrīrāmodantam ist ein in Südindien überaus bekannter Text, der ungefähr zwischen dem 10. und 12. Jh. von einem unbekanntem Autor in Kerala geschrieben wurde, und in Südindien jedem Sanskrit-Lernenden als erste Sanskrit-Lektüre dient. Der Text wurde nicht als eine vereinfachte Nacherzählung des Rāmāyaṇa verfaßt, wie die populären Rāma-kathā-Versionen, sondern um als ein erster, einführender Text zur Erlernung der Sanskritsprache zu dienen. Als solcher will er nicht in den Inhalt des Rāmāyaṇas einführen, sondern in die Sanskrit-Sprache. Dabei setzt er die Kenntnis des Inhalts des Rāmāyaṇa voraus. Aus diesem Grunde bedarf es bei einer Reihe von Versen der Kontexterklärung durch den Unterrichtenden, bzw. dem Lernenden wird parallel zum Studium des Śrīrāmodantam die Lektüre einer Zusammenfassung oder Nacherzählung des Rāmāyaṇa empfohlen.

Das Śrīrāmodantam ist ein grammatisch einfacher, aber stilistisch eleganter Text, der zudem in seiner Lexik aus dem Grundvokabular sowohl des epischen Sanskrits als auch der Kunstdichtung schöpft. Somit ist das Śrīrāmodantam einerseits bereits ein Text der Originalliteratur, andererseits aber auch gleichzeitig eine ideale Einführung bzw. Einstieg in die Originalliteratur des Sanskrits, z.B. in die oben erwähnten Episoden der Nala-Geschichte und der Bhagavadgītā, die den Studierenden im dritten und vierten Semester als Lektüre empfohlen werden.

Aus Platzgründen (Beschränkung auf die letzten zehn Lektionen) kann hier nicht das gesamte Śrīrāmodantam präsentiert werden. Von den sieben Kapiteln des Textes werden in den folgenden zehn Lektionen die ersten fünf Kapitel, also vom Bālakāṇḍa bis zum Kiṣkindhakāṇḍa, sowie das siebte Kapitel gegeben. Dabei mußten vom ersten Kapitel jedoch einige Verse ausgelassen werden.

Natürlich ist das Śrīrāmodantam kein Text, der in den folgenden Lektionen behandelten Grammatik genau angepaßt ist, sondern enthält Formen des gesamten Systems der Sanskrit-Grammatik. Dabei finden sich jedoch nur wenige Formen von Kategorien, wie die des Aorists, die erst in späteren Lektionen behandelt werden. Solche Fälle von grammatischer Vorwegnahme erscheinen somit nur vereinzelt und beeinträchtigen in keinster Weise die Lektüre dieses Textes.

Bālakāṇḍa, Vers 2, 6, 9, 10

श्रीरामोदन्तम् — बालकाण्डः

...

पुरा विश्रवसः पुत्रो रावणो नाम राक्षसः ।
आसीदस्यानुजौ चास्तां कुम्भकर्णविभीषणौ ॥ २ ॥

...

रावणस्तु ततो गत्वा रणे जित्वा धनाधिपम् ।
लङ्कापुरीं पुष्पकं च हत्वा तत्रावसत् सुखम् ॥ ६ ॥

...

रसां रसातलं चैव विजित्य स तु रावणः ।
लोकानाक्रमयन् सर्वान् जहार च विलासिनीः ॥ ९ ॥

दूषयन् वैदिकं कर्म द्विजानर्दयति स्म सः ।
आत्मजेन ततो युद्धे वासवं चाप्यपीडयत् ॥ १० ॥

2. विश्रवसः = Gen. Sg. von विश्रवस्
आसीद् अस्य अनुजौ च आस्ताम्
अस्य Gen. von इदम् dieser

9. आक्रमयन् Partizip Präsens Aktiv von आ-क्रम् (Kausativ = 10) durchschreiten
= während/indem er durchschritt

10. दूषयन् Partz. Präs. von दूष् = während/indem er beleidigte
आत्मजेन (Instr.) mit seinem Sohn

2.

विश्रवस् m. Name eines Ṛsis

अनुज m. jüngerer Bruder

कुम्भकर्ण m. Eigenname (Krug-Ohr)

विभीषण m. Eigenname (Fürchterlicher)

6.

धनाधिप m. (wörtl. Herr der Reichtums) Name des Kubera

पुरी f. Stadt

पुष्पक n. myth. Himmelswagen des Kubera

9.

रसा (f.) Erde

रसातल (n.) Unterwelt

वि - जि (1) vi-jayati besiegen

विलासिनी (f.) Frau

10.

दूष् (Denominativ = 10) दूषयति beleidigen, schlecht machen

वैदिक vedisch

कर्मन् (n.) hier: Ritual

द्विज (m.) Zweimalgeborener = Angehöriger der drei oberen Kasten

अर्द् (Kaus = 10) अर्दयति quälen

आत्मज (m.) Sohn

वासव (m.) Beinamen des Indra

Bālakāṇḍa Vers 12, 13, 15,

...

ततस्तस्मिन्नवसरे विधातारं दिवोकसः ।
उपगम्योचिरे सर्वं रावणस्य विचेष्टितम् ॥ १२ ॥

तदाकर्ण्य सुरैः साकं प्राप्य दुग्धोदधेस्तटम् ।
तुष्टाव च हृषीकेशं विधाता विविधैः स्तवैः ॥ १३ ॥

...

ततो दशाननात् पीडामजस्तस्मै न्यवेदयत् ।
तच्छ्रुत्वोवाच धातारं हर्षयन् विष्टरश्रवाः ॥ १५ ॥

12. उपगम्य ऊचिरे

ऊचिरे Perf. Ātm. 3. Pl. von वच् (2) वक्ति sagen (anstatt der Präsensformen ब्रू
(2) ब्रवीति)

13.

15. हर्षयन् Partizip Präsens Aktiv von हृष् erfreuen (= während/indem er erfreute)

12.

अवसर (m.) Gelegenheit, Zeit

विधातृ Ordner, Einrichter, Beinamen Brahmas

दिवोकस् (m.) Himmelsbewohner, Gott (wörtl. **diva** Himmel + **okas** Wohnung =
Bahuvrīhi: er, dessen Wohnung der Himmel ist)

विचेष्टित (n.) Benehmen, Betragen, Handeln, Treiben

13.

सुर (m.) Gott

साकम् (Postp. mit Inst.) mit

प्र-आप् (5) प्राप्नोति erreichen, ankommen

दुग्धोदधि (m.) Milchmeer = Wohnsitz Viṣṇus (**dugdha** Milch + **udadhi** Meer)

स्तु (2) स्तौति preisen

हृषीकेश (m.) Herr der Sinne, Beinamen Viṣṇus (**hr̥ṣīka** Sinn + **īśa** Herr)

विविध mannigfaltig, verschiedenartig

स्तव (m.) Loblied

15.

दशानन (m.) Beinamen des Rāvaṇa (Bahu. "er, dessen Gesicht zehnte sind")

पीडा (f.) Qual, Plage, Bedrängnis

अज (m.) (a-ja = der Nichtgeborene) Beinamen Brahmas

नि-विद् (als Kausativ = 10) नि-वेदयति mitteilen, berichten, informieren

धातृ (m.) Schöpfer

हृष् (1) हर्षते sich freuen; Kaus. हर्षयति erfreuen

विष्टर ausgestreut

श्रवस् (n.) Ruhm

विष्टर-श्रवस् (m.) (Bahuvrīhi, er dessen Ruhm weitverbreitet ist,) Beinamen Viṣṇus

Bālakāṇḍa Vers 16 bis 19

अलं भयेनात्मयोने गच्छ देवगणैः सह ।
 अहं दाशरथिर्भूत्वा हनिष्यामि दशाननम् ॥ १६ ॥
 आत्मांशैश्च सुराः सर्वे भूमौ वानररूपिणः ।
 जायेरन् मम साहाय्यं कर्तुं रावणनिग्रहे ॥ १७ ॥
 एवमुक्त्वा विधातारं तत्रैवान्तर्दधे प्रभुः ।
 पद्मयोनिस्तु गीर्वाणैः समं प्रायात् प्रहृष्टधीः ॥ १८ ॥
 अजीजनत् ततः शक्रो वालिनं नाम वानरम् ।
 सुग्रीवमपि मार्ताण्डो हनुमन्तं च मारुतः ॥ १९ ॥

-
16. अलम् regiert den Instr., hier भयेन
 भयेन आत्म-योने
17. आत्म-अंशैः च ... जायेरन् mittels Teile ihrer selbst ... mögen sie geboren werden/sich verkörpern
 वानर-रूपिणः
 रावण-निग्रहे
18. तत्र एव अन्तर्दधे
 अन्तर्दधे Perf. Ātm. 3. Sg.
 प्रायात् Imperfekt. 3. Sg.
 प्रहृष्ट-धीः (Bahuv. er, dessen Gedanken froh sind,)
19. अजीजनत् redupl. Aorist (vgl. Lektion 40) von जन् (Kaus. = 10) जनयति erzeugen, gebären. Der Aorist ist wie der Imperfekt zu übersetzen.

16.

योनि (f.) Ursprung, Quelle

आत्म-योनि (m.) (Bahuv. er, dessen Ursprung das Selbst ist, = der Selbstgeborene) Beinamen Brahmas

दाशरथि (m.) Sohn des Daśaratha (Sekundärsuffix -i "Nachkomme des")

हन् (2) हन्ति töten

17.

अंश (m.) Teil

रूपिन् Gestalt habend

निग्रह (m.) Ergreifung, Bestrafung

18.

अन्तर्-धा (3) अन्तर्-दधाति / -धत्ते verschwinden

पद्म-योनिः (m.) (Bahuv. "er, dessen Ursprung der Lotus ist = der Lotusgeborene")
Beiname des Brahmas

गीर्वाण (m.) Gottheit

समम् (Postp. m. Instr.) (zusammen) mit

प्र-या (2) प्रयाति aufbrechen

प्रहृष्ट (PPP) froh (von प्र-हृष्)

धी (f.) Gedanke, Verstand, Intellekt, Gemüt

19.

शक्र kräftig, (m.) Beinamen des Indra

वालिन् (m.) Name eines Affen

सुग्रीव (m.) Name eines Affen

मार्ताण्ड (m.) Sonnengott

हनुमत् Kinnbacken habend, (m.) Name eines Affen

मारुत (m.) Windgott

Bālakāṇḍa Vers 20, 21

पुरैव जनयामास जाम्बवन्तं च पद्मजः ।
 एवमन्ये च विबुधाः कपीनजनयन् बहून् ॥ २० ॥
 ततो वानरसङ्घानां वाली परिवृढोऽभवत् ।
 अमीभिरखिलैः साकं किष्किन्धामध्युवास च ॥ २१ ॥

20.

जाम्बवत् (m.) Name eines Affen

पद्मज (m.) Beiname Brahmas (**padmāt jātaḥ yaḥ saḥ** wörtl. der aus dem Lotus Geborene)

विबुध i. klug, weise; ii. (m.) Weiser, Gott

21.

सङ्घ (m.) Menge, Gruppe

परिवृढ (m.) Führer

अखिल alle

किष्किन्धा (f.) Name einer Höhle auf einem Berg

अधि-वस् (1) अधिवसति (m. Akk.) bewohnen

20. कपीन् अजनयन्

21. अमीभिः Instr. Pl. von अदस् jener

Lektion 32

Übungssätze mit Verben der Klasse 5

आप् (5) आप्नोति erlangen, erhalten

चि (5) चिनोति sammeln

प्र-हि (5) प्र-हिणोति schicken

श्रु (5) शृणोति hören

सु (5) सुनोति auspressen

1. पाठशालायां गुरोर्वचनानि शृण्वामेति बाला वदन्ति । 2. तस्मात् ते गुरोरुपदेशं शृण्वन्ति । 3. शस्त्रैर्विना क्षत्रिया योद्धुं न शक्नुवन्ति । 4. हे सेवकाः , फलानि चिनुध्वं सुनुध्वं च । 5. तस्मात् तेऽद्य फलानि चिन्वते च सुन्वते । 6. कन्या सखीभिः सहोद्यानं गत्वा कुसुमान्यचिनोत् । 7. अद्य भिक्षवो मार्गे भिक्षां नाप्नुवन् । 8. भक्ताः स्वभक्त्या स्वर्गमाप्नुयुः । 9. कंचिद् दूतं शत्रूणां नगरं प्रहिण्वति राजावदत् ।

Bālakāṇḍa Vers 22 bis 26

आसीद्दशरथो नाम सूर्यवंशेऽथ पार्थिवः ।
 भार्यास्तिस्रोऽपि लब्धासौ तासु लेभे न सन्ततिम् ॥ २२ ॥
 ततः सुमन्त्रवचनादृष्यशृङ्गं स भूपतिः ।
 आनीय पुत्रकामेष्टिमारेभे सपुरोहितः ॥ २३ ॥
 अथाग्नेरुत्थितः कश्चिद् गृहीत्वा पायसं चरुम् ।
 एतत्प्राशय पत्नीस्त्वमित्युक्त्वादानृपाय सः ॥ २४ ॥
 तद्गृहीत्वा तदैवासौ पत्नीः प्राशयदुत्सुकः ।
 ताश्च तत्प्राशनादेव नृपाद्गर्भमधारयन् ॥ २५ ॥
 पूर्णे कालेऽथ कौसल्या सज्जनाम्भोजभास्करम् ।
 अजीजनद्रामचन्द्रं कैकेयी भरतं तथा ॥ २६ ॥

-
22. भार्याः तिस्रः अपि
 तिस्रः Akk. von त्रि drei
23. पुत्र-काम-इष्टिम् = Tatp. = Opfer aufgrund des Wunsches nach einem Sohn
 स-पुरोहितः Bahuv. er, der mit dem Hauspriester war, = mit seinem Haus-
 priester
24. अथ अग्नेः उत्थितः कश्चित् (konstituiert den ersten Satz) कश्चित् wörtl. irgend-
 einer = eine Gestalt
 उत्थित PPP von उद्-स्था (1) उत्-तिष्ठति aufsteigen
 प्राशय Imp 2. Sg. von प्र-अश् (9) प्राश्नाति (Kaus = 10) प्राशयति zu essen geben
 (mit doppeltem Akk.)
 पत्नीः त्वम् इति उक्त्वा अदात् नृपाय
 अदात् = Wurzelaorist (vgl. Lektion 40) von दा (3) ददाति geben
 Erster Satz: कश्चित् उत्थितः . Zweiter Satz: सः ... गृहीत्वा ... उक्त्वा ... अदात्
25. तदा एव असौ ... तत् प्राशनात् एव ... नृपात् गर्भम् अधारयन्
26. पूर्णे काले Lokativus absolutus, siehe Lektion 37
 [सज्जन-अम्भोज]-भास्कर = [Karm.] + Tatp. [सज्जनानि एव अम्भोजानि] die
 Lotusblüten, die nämlich die guten Leute sind. [सज्जनानि एव अम्भोजानां]
 भास्कर = Tatp. = eine Sonne für die Lotusblüten, die nämlich die guten Leute
 sind, (steht in Apposition zu रामचन्द्रम्, dem Objekt von अजीजनत्)
 अजीजनत् vgl. Vers 19

22.

सूर्य - वंश (m.) Sonnendynastie

पार्थिव (m.) König

सन्तति (f.) Nachkommenschaft

23.

सुमन्त्र (m.) Name eines Ministers des D. (Bahuv. er, dessen Rat gut ist)

ऋष्य - शृङ्ग (m.) Name eines Ṛṣis (ṛṣya Antilope + śṛṅga Horn)

इष्टि (f.) Opfer

पुरोहित (m.) Hauspriester

24.

पायस mit Milch bereitet

चरु (m.) Opferspeise

प्र - अश् (9) प्राश्नाति essen

प्र - अश् (Kaus. = 10) प्राशयति zu essen geben (mit doppeltem Akk.)

पत्नी (f.) Ehegattin

25.

उत्सुक verlangend, sich sehnd nach

प्राशन (n.) Essen, Speise

गर्भ (m.) Embryo, Kind

धृ (10) धारयति hier: empfangen, schwanger werden

26.

कौसल्या (f.) Ehegattin des D.

सज्जन (m.) (Pl.) gute Leute

अम्भोज (n.) Lotusblüte

भास्कर (m.) Sonne

राम - चन्द्र (m.) Rāma wie ein Mond, Beiname für Rāma, Sohn des D.

कैकेयी (f.) Ehegattin des Daśaratha

तथा ebenso

Bālakāṇḍa Vers 27 bis 31

ततो लक्ष्मणशत्रुघ्नौ सुमित्राजीजनत् सुतौ ।
 अकारयत् पिता तेषां जातकर्मादिकं द्विजैः ॥ २७ ॥
 ततो ववृधिरेऽन्योन्यं स्निग्धाश्चत्वार एव ते ।
 सकलासु च विद्यासु नैपुण्यमभिलेभिरे ॥ २८ ॥
 ततः कदाचिदागत्य विश्वामित्रो महामुनिः ।
 ययाचे यज्ञरक्षार्थं रामं शक्तिधरोपमम् ॥ २९ ॥
 वसिष्ठवचनाद्रामं लक्ष्मणेन समन्वितम् ।
 कृच्छ्रेण नृपतिस्तस्य कौशिकस्य करे ददौ ॥ ३० ॥
 तौ गृहीत्वा ततो गच्छन् बलामतिबलां तथा ।
 अस्त्राणि च समग्राणि ताभ्यामुपदिदेश सः ॥ ३१ ॥

27. अजीजनत् vgl. Vers 19

अकारयत् Impf. 3. Sg. von der Kausativform कारयति von कृ machen
जात-कर्म-आदिक

28. ववृधिरे Perf. Ātm. 3. Pl. von वृध् aufwachsen

29. यज्ञ-रक्षा अर्थम्

30.

31. गच्छन् Partizip Präsens Aktiv von गम् gehen

(= während er ging)

उपदिदेश hat als Akkusativ-Objekt die Koordination der Elemente बलाम्,
अतिबलाम् und अस्त्राणि

27.

सुमित्रा (f.) Ehegattin des D.

जात - कर्मन् (n.) Geburtsritual

-आदिक beginnend mit ..., usw.

द्विज i. zweimal geboren; ii. (m.) Brahmane

28.

अन्योन्यम् einander

स्निग्ध (PPP) anhänglich, liebend (von सिंह)

सकल alle

नैपुण्य n. Geschicklichkeit

अभि - लभ् (1) अभिलभते erlangen

29.

विश्वामित्र m. Name eines Ṛṣis

शक्ति m. Speer

- धर tragend, besitzend, bewahrend, habend

शक्ति - धर (m.) Speerträger, Beiname des Gottes Skanda

उपम gleich

30.

वसिष्ठ m. Name eines Ṛṣis am Hofe Daśarathas

समन्वित (PPP) zusammen mit (m. Instr.; von सम् - अनु - इ (2))

कृच्छ्र m. Schwierigkeit, Mühe (m. Instr. mit Mühe)

कौशिक m. Name des Abstammungsgeschlechtes des विश्वामित्र

कर m. Hand

31

बला f. Mantra zur Unterdrückung von Hunger und Durst

अति - बला f. vgl. बला

तथा hier: ebenso. anstelle von च

समग्र ganz, vollständig, all

Bālakāṇḍa Vers 32 bis 34

गच्छन् सहानुजो रामः कौशिकेन प्रचोदितः ।
ताटकामवधीद्धीमान् लोकपीडनतत्पराम् ॥ ३२ ॥
ततः सिद्धाश्रमं प्राप्य कौशिकः सहराघवः ।
अध्वरं च समारेभे राक्षसाश्च समागमन् ॥ ३३ ॥
राघवस्तु ततोऽस्त्रेण क्षिप्त्वा मारीचमर्णवे ।
सुबाहुप्रमुखान् हत्वा यज्ञं चापालयन्मुनेः ॥ ३४ ॥

32

प्रचोदित PPP von प्र-चुद् (Kaus. = 10) antreiben, begeistern

ताटका f. Name einer Dämonin

धीमत् intelligent

तत्पर ganz damit beschäftigt (wörtl. Bahuvrīhi: dieses als höchstes habend)

33.

सिद्ध m. Heiliger, Seher

राघव (m.) Nachkomme des Rāghu, Beiname des Rāma

अध्वर m. Opferfest

34.

मारीच m. Name eines Rākṣasas

अर्णव m. Meer

सुबाहु m. Name eines Rākṣasas

प्रमुख m. Erster, Vorderster, (als Bahu.) angeführt von

32. सहानुज = सानुज = सह + अनुज Bahuvrīhi

ताटकाम् अवधीत् धीमान् लोक-पीडन-तत्पराम्

अवधीत् 4. oder -s-Aorist (vgl. Lektion 40) von वध् (1) töten

33. सह-राघवः = Bahuvrīhi

समारेभे Perf. Ātm. 3. Sg. von सम्-आ-रम् anfangen

समागमन् 2. oder thematischer Aorist (vgl. Lektion 40) von सम्-आ-गम्
zusammenkommen

34. सुबाहु-प्रमुखान् (Substantivierter Bahuvrīhi) सुबाहुः प्रमुखः येषां ते

च अपालयत् मुनेः

Lektion 33

Übungssätze mit Verben der Klasse 9

क्री (9) क्रीणाति kaufen

ग्रह् (9) गृह्णाति ergreifen, fangen

ज्ञा (9) जानाति wissen, erkennen

पू (9) पुनाति reinigen

पृ (9) पृणाति füllen

बन्ध् (9) बध्नाति binden, fesseln, zusammenfügen

वृ (9) वृणीते wählen

घट (m.) Krug, Topf

ऋक्ष (m.) Bär

धान्य (n.) Getreide

मत्स्य (m.) Fisch

रज्जु (f.) Seil, Strick

1. नगरं गत्वा फलानि क्रीणीमः । 2. रामो धनमात्वा कृष्णमश्वमक्रीणात् । 3. हे बाल, ग्रामं गत्वा धान्यं क्रीणीहि । 4. नराः स्तेनं दृष्ट्वा सद्योऽगृह्णन् । 5. ऋषयः सत्यं जानन्ति । 6. यदि ध्यानं करोषि तर्ह्यात्मानं जानासि । 7. पिता माता च स्वपुत्रस्य मित्रस्य शीलमजानीताम् । 8. कन्याः पुष्पाणि गृहीत्वा माला बध्नन्ति । 9. ग्रामस्य बाला नदीषु मत्स्यान् गृह्णन्ति । 10. वने व्याधो बलिनमृक्षं गृह्णाति । 11. हे गोप, रज्ज्वा धेनुं वृक्षे बधान । 12. हे सुवर्णकार, एतत् सुवर्णं पुनीहि । 13. सेवको घटेषु जलं पृणातु । 14. नृपस्य कन्या स्वभर्तारं वृणीते ।

Bālakāṇḍa Vers 35 bis 39

कौशिकेन ततो रामो नीयमानः सहानुजः ।
 अहल्याशापनिर्मोक्षं कृत्वा सम्प्राप मैथिलम् ॥ ३५ ॥
 जनकेनार्चितो रामः कौशिकेन प्रचोदितः ।
 सीतानिमित्तमानीतं बभञ्ज धनुरैश्वरम् ॥ ३६ ॥
 ततो दशरथं दूतैरानाय्य मिथिलाधिपः ।
 रामादिभ्यस्तत्सुतेभ्यः सीताद्याः कन्यका ददौ ॥ ३७ ॥
 ततो गुरुनियोगेन कृतोद्वाहः सहानुजः ।
 राघवो निर्ययौ तेन जनकेनोरु मानितः ॥ ३८ ॥
 तदाकर्ण्य धनुर्भङ्गमायान्तं रोषभीषणम् ।
 विजित्य भार्गवं राममयोध्यां प्राप राघवः ॥ ३९ ॥

-
35. नीयमानः Partizip Präsens Passiv von नी führen
 अहल्या - शाप - निर्मोक्षम् zweifacher Tatpuruṣa
 अहल्या wurde von ihrem Mann verflucht und in einen Stein verwandelt. Als
 Rāma diesen Stein berührte, wurde sie erlöst und in ihre ursprüngliche
 Gestalt zurückverwandelt.
 सम्प्राप Perf. Para. 3. Sg. von सम्-प्र-आप् (5) सम्-प्राप्नोति erreichen
36. सीता - निमित्तम् आनीतं
 बभञ्ज Perf. Para. 3. Sg. von भञ्ज् (7) भनक्ति brechen
37. आनाय्य Abs. von आ-नी (Kaus. = 10) आ-नाययति veranlassen herbeizubrin-
 gen
 रामादि = राम + आदि m. Anfang (Bahuvrīhi: diejenigen, deren Anfang Rāma
 ist, = Rāma, usw. = alle vier Brüder)
 तत्-सुतेभ्यः = Gen.-Tatpuruṣa, तत् = Daśaratha
 सीताद्या = सीता + आद्या f. Anfang (s.o.)
38. कृत + उद्वाहः Bahuvrīhi
39. आयान्तं Part. Präs. Akt. im Akk. Sg. von आ-या (2)
 आ-याति kommen (attributiv zu भार्गवं रामम्)
 रोष-भीषणम् adjektivischer Tatp. zu भार्गवं रामम्
 प्राप Perf. Para. 3. Sg. von प्र + आप् (5) प्राप्नोति erreichen

35.

अहल्या f. Name der Frau des Weisen Gautama

शाप m. Fluch

निर्मोक्ष m. Befreiung

सम्-प्र-आप् (5) सम्-प्राप्नोति erreichen

मैथिल m. König von Mithilā = जनक

36.

अर्चितः PPP von अर्च् (Kaus. = 10) अर्चयति verehren

निमित्तम् wegen

भङ्ग (7) भनक्ति brechen, biegen, zerstören

ऐश्वर्य majestätisch, Īśvara gehörig

37.

अधिप (m.) Herrscher

सुत m. Sohn

कन्यका (f.) Tochter

38.

नियोग (m.) Auftrag, Befehl

उद्वाह m. Heirat

निः-या (2) निर्-याति (hinaus)gehen

मानित (PPP) geehrt (von मन् (Kaus. = 10) मानयति ehren)

उरु sehr

39.

भङ्ग (m.) Brechen, Krümmung

आ-या (2) आ-याति kommen

रोष m. Zorn, Wut

भीषण Furcht einflößend (aus Zorn)

भार्गव von Bhṛgu stammend

भार्गव + राम = परशुराम

Bālakāṇḍa Vers 40, Ayodhyākāṇḍa Vers 1 bis 4

ततः सर्वजनानन्दं कुर्वाणश्चेष्टितैः स्वकैः ।
तामध्युवास काकुत्स्थः सीतया सहितः सुखम् ॥ ४० ॥

अयोध्याकाण्डः

एतस्मिन्नन्तरे गेहं मातुलस्य युधाजितः ।
प्रययौ भरतः प्रीतः शत्रुघ्नेन समन्वितः ॥ १ ॥
ततः प्रकृतिभिः साकं मन्त्रयित्वा स भूपतिः ।
अभिषेकाय रामस्य समारेभे मुदान्वितः ॥ २ ॥
कैकेयी तु महीपालं मन्थरादूषिताशया ।
वरद्वयं पुरा दत्तं ययाचे सत्यसङ्गरम् ॥ ३ ॥
वनवासाय रामस्य राज्याप्त्यै भरतस्य च ।
तस्या वरद्वयं कृच्छ्रमनुजज्ञे महीपतिः ॥ ४ ॥

40. सर्व-जन-आनन्द

कुर्वाणः Partizip Präsens Ātmanepada im Nom. von कृ tun, machen

ताम् अध्युवास

ताम् bezieht sich auf अयोध्या

अध्युवास Perf. Para. 3. Sg. von अधि-वस् bewohnen

1.

2. मुदा + अन्वितः

3. मन्थरा + दूषित + आशया = Bahuvrīhi

सत्य-सङ्गर = Bahuvrīhi (sich auf महीपालम् beziehend)

4. राज्य + आप्ति

40.

चेष्टित PPP, hier: Handlung (von चेष्ट् (1) चेष्टति handeln, vollbringen)

स्वक eigen

काकुत्स्थ (m.) Nachkomme des Kakutstha, Beiname des Rāma

सहित (Postp. mit Instr.) zusammen mit

1.

एतस्मिन् - अन्तरे in der Zwischenzeit

गेह n. Haus

मातुल m. Onkel (mütterlicherseits)

युधा - जित् m. (wörtl. im Kampf siegend) Eigenname des Bruders der Kaikeyī

प्रीत (PPP) erfreut

2.

प्रकृति f. Minister

भूपति m. Herrscher, König

अभिषेक m. Krönung, Königsweihe

मुदा f. Freude

3.

महीपाल m. König (wörtl. Beschützer der Erde)

मन्थरा f. weibl. Eigenname einer Dienerin

दूषित verdorben, schlecht gemacht (PPP von दूष्)

आशय m. Gemüt, Gesinnung

द्वय n. Zweiheit, Paar

सङ्गर m. Versprechen

4.

वास m. Verweilen, Wohnen, Bleiben

आसि f. Erlangen

कृच्छ्रम् mit Mühe, widerwillig

अनु - ज्ञा (9) अनु - जानीते erlauben

Ayodhyākāṇḍa Vers 5 bis 7

रामं तदैव कैकेयी वनवासाय चादिशत् ।
 अनुज्ञाप्य गुरुन् सर्वान् निर्ययौ च वनाय सः ॥ ५ ॥
 दृष्ट्वा तं निर्गतं सीता लक्ष्मणश्चानुजग्मतुः ।
 संत्यज्य स्वगृहान् सर्वे पौराश्चानुययुर्दुतम् ॥ ६ ॥
 वञ्चयित्वा कृशान् पौरान् निद्राणान् निशि राघवः ।
 वाह्यमानं सुमन्त्रेण रथमारुह्य चागमत् ॥ ७ ॥

5.

दिश् (6) दिशति befehlen

अनु-ज्ञा (Kaus. = 10) अनु-ज्ञापयति (m. Akk) sich von jmd. verabschieden
 गुरु m. Ehrwürdiger

6.

सं-त्यज् (1) सं-त्यजति verlassen

गृह (hier Maskulinum Plural) Wohnung

पौर (m.) Bürger

दुतम् eilig, rasch

7.

वञ्च् (Kaus. = 10) वञ्चयति täuschen

निश् f. Nacht

 5. वन-वासाय = वन-वासं कर्तुं

6. निद्राणान् Partizip Präsens Aktiv Akk. Pl. von नि-द्रा (2) नि-द्रति schlafen (attributiv)

वाह्यमान Partizip Präsens Passiv Akk. Sg. von वह् (Kaus. = 10) वाहयति lenken (attributiv)

रथम् आरुह्य

अगमत् Thematischer Aorist 3. Sg. von गम् gehen (vgl. Lektion 40)

Lektion 34

Übungssätze mit Verben der Klasse 2

अधि-इ (2) अधीते studieren

इ (2) एति gehen

ब्रू (2) ब्रवीति sagen

या (2) याति gehen

रुद् (2) रोदिति weinen, jammern

लिह् (2) लेढि lecken

स्तु (2) स्तौति preisen

स्वप् (2) स्वपिति schlafen

हन् (2) हन्ति töten

1. मन्त्री ब्रवीति राजा स्तवनीय इति । 2. पश्चात् सर्वे कवयो राजानं स्तुवन्ति ।
3. नृपोऽब्रवीत् तत् काव्यं श्रुत्वा सुखं स्वपिमीति । 4. नेतारो ब्रुवन्ति युष्माकं शत्रून् हतेति । 5. तव शत्रुं मा जहीति कृष्णोऽब्रवीत् । 6. युद्धे क्षत्रियाः शत्रून् घ्नन्ति । 7. नृपो ब्रवीति शत्रून् हं हन्मीति । 8. तद्वचनं श्रुत्वा क्षत्रिया अरीन्घ्नन् । 9. कस्मात् शत्रून् द्वेक्षीति बालः क्षत्रियं पृच्छति । 10. कुक्कुरो मम हस्तं लेढि । 11. बालको गजं दृष्ट्वा भयाद्रोदिति । 12. मात्रा मा रुदिहीत्युच्यते । 13. अद्य पाठशालामेमि वेदं चाधीय इति शिष्यो ब्रवीति । 14. बाला गुरुं यन्ति वेदं चाधीयते ।

Ayodhyākāṇḍa Vers 8 bis 12

शृङ्गिवेरपुरं गत्वा गङ्गाकूलेऽथ राघवः ।
 गुहेन सत्कृतस्तत्र निशामेकामुवास च ॥ ८ ॥
 सारथिं संनिमन्त्र्यासौ सीतालक्ष्मणसंयुतः ।
 गुहेनानीतया नावा संततार च जाह्नवीम् ॥ ९ ॥
 भरद्वाजमुनिं प्राप्य तं नत्वा तेन सत्कृतः ।
 राघवस्तस्य निर्देशाच्चित्रकूटेऽवसत् सुखम् ॥ १० ॥
 अयोध्यां तु ततो गत्वा सुमन्त्रः शोकविह्वलः ।
 राज्ञे न्यवेदयत् सर्वं राघवस्य विचेष्टितम् ॥ ११ ॥
 तदाकर्ण्य सुमन्त्रोक्तं राजा दुःखविमूढधीः ।
 राम रामेति विलपन् देहं त्यक्त्वा दिवं ययौ ॥ १२ ॥

8. निशाम् एकाम् उवास

9. सन्निमन्त्र्य असौ

सन्-ततार Perf. Para. 3. Sg. von सन्-तृ

10. राघवः तस्य निर्देशात् चित्रकूटे

12. तत् आकर्ण्य सुमन्त्र + उक्तम्

उक्त PPP von वच् (2) वक्ति sprechen, sagen

दुःख-विमूढ-धीः = Bahuvrihi mit Tatpuruṣa im Vorderglied.

विलपन् Partizip Präsens Aktiv Nom. Sg. von वि-लप् (1) वि-लपति jammern,
wehklagen

8.

शृङ्गिवेरपुर n. Name einer Stadt am Ganges

कूल n. Ufer

गुह m. Name des Königs von शृङ्गिवेरपुर

सत्कृत (PPP) geehrt, gastfreundschaftlich aufgenommen

निशा f. Nacht (Akk. hier: für die Dauer einer Nacht)

9.

सारथि m. Wagenlenker

सम्-नि-मन्त्र् (10) सन्नि-मन्त्रयते (m. Akk.) sich verabschieden von

संयुत begleitet von, PPP von सं-यु (2) सं-यौति

नावा Instr. Sg. von नौः f. Boot

सम्-तृ (1) सन्-तरति überschreiten

जाह्नवी f. Beiname des Ganges (wörtl. Tochter des जह्नु)

10.

भरद्वाज m. Name eines Ṛṣis

निर्देश m. Anordnung, Befehl

चित्रकूट m. Name eines Berges

11.

विह्वल bestürzt, verwirrt, zitternd

12.

विमूढ PPP von वि-मुह् (4) वि-मुह्यति verwirrt werden

धी f. Geist, Verstand

वि-लप् (1) वि-लपति jammern, wehklagen

दिव n. Himmel

दिवं या (2) याति (wörtl. in den Himmel gehen = sterben)

Ayodhyakāṇḍa Vers 13 bis 17

मन्त्रिणस्तु वसिष्ठोक्त्या देहं संरक्ष्य भूपतेः ।
 दूतैरानाययामासुः भरतं मातुलालयात् ॥ १३ ॥
 भरतस्तु मृतं श्रुत्वा पितरं कैकेयीगिरा ।
 संस्कारादि चकारास्य यथाविधि सहानुजः ॥ १४ ॥
 अमात्यैश्चोद्यमानोऽपि राज्याय भरतस्तदा ।
 वनायैव ययौ राममानेतुं नागरैः सह ॥ १५ ॥
 स गत्वा चित्रकूटस्थं रामं चीरजटाधरम् ।
 ययाचे रक्षितुं राज्यं वसिष्ठाद्यैर्द्विजैः सह ॥ १६ ॥
 चतुर्दश समा नीत्वा पुनरैष्याम्यहं पुरीम् ।
 इत्युक्त्वा पादुके दत्त्वा तं रामः प्रत्ययापयत् ॥ १७ ॥

13. वसिष्ठ + उक्त्या

आनाययमासुः Periphr. Perf. 3. Pl. von आ-नी (Kaus. = 10) आ-नाययति ver-
anlassen zu bringen

14. श्रुत्वा Abs. von श्रु (5) शृणोति hören

संस्कार + आदि = (wörtl. Bahuvrīhi "etwas, dessen Anfang das Totenritual
ist = das Totenritual, usw.)

चकार + अस्य (dessen, bezieht sich auf D.)

15. चोद्यमान Partizip Präsens Passiv Nom. Sg. von चुद् (1) चोदति antreiben

16. चित्रकूट-स्थ Upapada-Tatpuruṣa

चीर-जटा-धर Tatpuruṣa mit Dvandva als Vorderglied

वसिष्ठ + आद्यैः (Bahuvrīhi) द्विजैः सह

17. ऐष्यामि = आ + एष्यामि Futur 1. Sg. von आ + इ (2) ऐति kommen

प्रत्ययापयत् Kausativ Imperfekt von प्रतियापयति

13.

उक्ति f. Rede, Wort, Anordnung

सं - रक्ष् (1) सं - रक्षति bewahren

मातुल m. Onkel (mütterlicherseits)

आलय m. Haus

14.

गिर् f. Rede, Wort; Nom. गीः, Akk. गिरम्, Instr. गिरा

संस्कार m. Totenritual

विधि m. Gesetz, Vorschrift, Schicksal

15.

अमात्य m. Minister

चुद् (Kaus. = 10) चोदयति antreiben

नागर m. Stadtbewohner

16.

चीर n. Fetzen, Lumpen

जटा f. Haarflechte

आद्य m. Erster, Führer

17.

चतुर् - दश vierzehn

समा f. Jahr

नी (1) नयति (Zeit) verbringen (m. Akk.)

आ + इ (2) एति kommen

पादुका f. Sandale

प्रति - या (Kaus. = 10) प्रत्यापयति veranlassen zurückzugehen

Ayodhyākāṇḍa Vers 18 bis 20

गृहीत्वा पादुके तस्मात् भरतो दीनमानसः ।
 नन्दिग्रामे स्थितस्ताभ्यां ररक्ष च वसुन्धराम् ॥ १८ ॥
 राघवस्तु गिरेस्तस्मात् गत्वात्रिं समवन्दत ।
 तत्पत्नी तु तदा सीतां भूषणैः स्वैरभूषयत् ॥ १९ ॥
 उषित्वा तु निशामेकामाश्रमे तस्य राघवः ।
 विवेश दण्डकारण्यं सीतालक्ष्मणसंयुतः ॥ २० ॥

18

दीन traurig, niedergeschlagen

मानस n. Geist, Gemüt

नन्दि-ग्राम m. Name einer Stadt, von der aus Bharata regierte

वसुन्धरा f. Erde, Land (wörtl. Reichtum tragend)

19.

अत्रि m. Name eines Ṛṣis

सम्-वन्द् (1) सम्-वन्दते ehren, verehren

20.

निशा f. Nacht

दण्डक m. Name eines Waldes

18. दीन-मानसः = Bahuvrīhi

ताभ्याम् Instr. Dual, bezieht sich auf पादुके. Die beiden Sandalen sind ein Symbol der Königsherrschaft.

19. स्वैः Instr. Pl. von स्व eigen (mit eigenen Schmuckstücken)

20. उषित्वा Absolutiv von वस् wohnen, bleiben

Lektion 35

Übungssätze mit Verben der Klasse 3

- धा (3) दधाति setzen, stellen, legen
भी (3) बिभेति sich fürchten
भृ (3) बिभर्ति unterstützen, halten
हा (3) जहाति aufgeben, verlassen
हु (3) जुहोति opfern

1. जना भिक्षुभ्योऽल्पं धनं ददति । 2. राजा कविभ्यो दानान्यददात् । 3. राज्ञा कविभ्यो दानमदीयत । 4. बालौ जलमश्वाय दत्ताम् । 5. हे बाल , मह्यमधुना द्वौ घटौ देहि । 6. पाठशालायां गुरुः शिष्यायैकं पुस्तकं ददाति । 7. यत् त्वं मह्यं ददासि तदहं तुभ्यं ददामि । 8. शिष्या गुरवे फलानि मिष्टानि चान्नानि दद्युः । 9. रामः सीतां न कदाचिद् जहात् । 10. यदि स्वमित्राणि जह्यास्तर्हि तानि त्वां न बिभृयुः । 11. युद्धे क्षत्रियाणां नेतारः सैन्यं नाजहुः । 12. सेवकाः काष्ठानि भूमौ दधति । 13. द्वे कन्ये घटान् गृहे धत्ताम् । 14. सेवकः काष्ठमग्नावदधात् । 15. ब्राह्मणा यज्ञे फलानि जुह्वति । 16. किंत्वेको ब्राह्मणो फलानि न जुहोति । 17. भये स्वस्य मित्राणि बिभर्तु । 18. यदि बालो गजं पश्यति तर्हि तस्मान्न बिभेतु । 19. क्षत्रिया युद्धाय गत्वा शत्रुभ्यो नाबिभयुः ।

Āraṇyakāṇḍa Vers 1 bis 5

ब्रजन् वनेन काकुत्स्थो विराधं विधिचोदितम् ।
 सदारानुजमात्मानं हरन्तमवधीत् तदा ॥ १ ॥
 शरभङ्गाश्रमं प्राप्य स्वर्गतिं तस्य वीक्ष्य सः ।
 प्रतिजज्ञे राक्षसानां वधं मुनिभिरर्थितः ॥ २ ॥
 तस्माद्गत्वा सुतीक्ष्णं च प्रणम्यानेन पूजितः ।
 अगस्त्यस्याश्रमं प्राप्य तं ननाम रघूत्तमः ॥ ३ ॥
 रामाय वैष्णवं चापमैन्द्रं तूणीयुगं तथा ।
 ब्राह्मं चास्त्रं च खड्गं च प्रददौ कुम्भसम्भवः ॥ ४ ॥
 ततः स गच्छन् काकुत्स्थः समागम्य जटायुषम् ।
 वैदेह्याः पालनायैनं श्रद्धे पितृवल्लभम् ॥ ५ ॥

1. विधि-चोदित = Tatpuruṣa = विधिना चोदित

स + [दार + अनुज] = Bahuvrīhi (mit Dvandva als Hinterglied); dieser Bahuv ist attributiv zu आत्मानम्

आत्मानम् Objekt von हरन्तम्

हरन्तम् Part. Präs. Aktiv — attributiv zu विराधम्, dem Objekt von अवधीत्
 सदारानुजम् आत्मानं हरन्तं विराधम् अवधीत् “(er) tötete den V., der ihn selbst
 zusammen mit dem Bruder und der Ehefrau wegtrug”

अवधीत् vgl. Bāla. Vers 32

2. प्रतिजज्ञे Perf. Ātm. 3. Sg. von प्रति-ज्ञा

3. प्रणम्य + अनेन

रघु + उत्तम = bester der Rāghus = Rāma

5. पालनाय + एनं ; एनं = इमं

श्रद्-दधे Perf. Ātm. 3. Sg. von श्रद्-धा

1.

व्रज् (1) व्रजति wandern

विराध (m.) Eigenname eines Dämons चुद् (Kaus. = 10) चोदयति antreiben,
fordern (m. Lok.)

दार m. (!) Ehefrau (immer im Plural)

2.

शरभङ्ग m. Name eines Ṛṣis

स्वर्गति f. Gang zum Himmel, Tod

वि - ईक्ष् = ईक्ष् (1) ईक्षते erblicken

अर्थित PPP von अर्थ् (Denominative = 10) अर्थयते bitten um

3.

सुतीक्ष्ण m. Eigenname eines Ṛṣis

अगस्त्य m. Eigenname eines Ṛṣis

4.

वैष्णव dem Viṣṇu gehörend

ऐन्द्र dem Indra gehörend

तूणी f. Köcher

युग n. Paar, zwei

ब्राह्म dem Brahma gehörend

प्र - दा (3) प्र - ददाति übergeben, schenken

कुम्भ m. Topf

सम्भव m. Entstehung

कुम्भ - सम्भव m. Beiname des Agastya (wörtl. Bahuv. कुम्भात् सम्भवः यस्य सः)

5.

सम् - आ - गम् (1) समागच्छति (m. Akk.) zusammenkommen mit

जटायुस् m. Name eines Geiers

वैदेही f. Tochter des Königs von Videha, Beiname der Sītā

पालन n. Beschützen

श्रत् + धा (3) श्रद् - दधाते (an)vertrauen, glauben

वल्लभ m. Liebling, Freund

Āraṇyakāṇḍa Vers 6 bis 11

ततः पञ्चवटीं प्राप्य तत्र लक्ष्मणनिर्मिताम् ।
 पर्णशालामध्युवास सीतया सहितः सुखम् ॥ ६ ॥
 तत्राभ्येत्यैकदा रामं वव्रे शूर्पणखाभिका ।
 तन्निरस्ता लक्ष्मणं च वव्रे सोऽपि निराकरोत् ॥ ७ ॥
 राममेव ततो वव्रे कामार्ता कामसंनिभम् ।
 पुनश्च धिक्कृता तेन सीतामभ्यद्रवद्रुषा ॥ ८ ॥
 लक्ष्मणेन तदा रोषात् कृत्तश्रवणनासिका ।
 सा तु गत्वा जनस्थानं खरायैतन्न्यवेदयत् ॥ ९ ॥
 तदाकर्ण्य खरः क्रुद्धो राघवं हन्तुमाययौ ।
 दूषणत्रिशिरोमुख्यैर्यातुधानैः समन्वितः ॥ १० ॥
 तत्क्षणं लक्ष्मणे सीतां निधाय रघुनन्दनः ।
 खरं सहानुगं संख्ये जघान लघुविक्रमः ॥ ११ ॥

-
6. अध्युवास vgl. बालकाण्ड Vers 21
 निर्मित PPP
 7. तत्-निरस्ता = Tatpuruṣa; तत् bezieht sich auf राम, निरस्ता PPP fem. von
 निः-अस्
 8. सीताम् अभ्यद्रवत् (Impf.) रुषा (Instr.)
 9. कृत्त-श्रवण-नासिका = Bahuvrīhi
 खराय एतत् न्यवेदयत्
 10. दूषण-त्रिशिरः-मुख्यैः यातु-धानैः
 11. लघु-विक्रमः = Bahuvrīhi

6.

पञ्चवटी Ortsname

निः - मा (2) निर्माति herstellen

पर्ण - शाला f. Laubhütte

7.

अभि - इ (2) अभ्येति hingelangen

शूर्पणखा = Name der Schwester Rāvaṇas

अभिक verliebt, lüstern

निः - अस् (4) निर् - अस्यति abweisen (wörtl. hinauswerfen)

निः - आ - कृ (8) निरा - करोति zurückweisen

8.

आर्त betroffen von

काम m. Name des Liebesgottes

संनिभ gleich

धिक् - कृ (8) धिक्करोति verachten

अभि - दृ (1) अभि - द्रवति angreifen (wörtl. auf jmd. zurennen)

रुष् f. Zorn

9.

जनस्थान n. Name des Wohnorts der Rākṣasās

खर m. Name des Bruders der Śūrpaṇakhā und des Rāvaṇa

10.

दूषण m. Name von Kharas Heerführer

त्रिशिरस् m. Name von Kharas Minister

यातुधान m. Dämon

11.

तत्क्षणम् in demselben Augenblick, sofort

रघुनन्दन m. Beiname des Rāma (wörtl. Sohn/Erfreuer des Raghu)

नि - धा (3) नि - दधाति m. Lok. anvertrauen

अनुग m. Begleiter

संख्य n. Kampf, Schlacht

लघु leicht, einfach

विक्रम m. Kraft; hier Demonstration von Kraft

Lektion 36

Übungssätze mit Verben der Klasse 7

छिद् (7) छिनत्ति (ab)schneiden

भिद् (7) भिनत्ति brechen

भुज् (7) भुङ्क्ते genießen, essen

युज् (7) युनक्ति anschirren, verbinden

रुध् (7) रुणद्धि verhindern, zurückhalten

हिंस् (7) हिनस्ति verletzen

स्कन्ध (m.) Stamm

राष्ट्र (n.) Herrschaft, Land, Reich

1. रामोऽन्यं देशं गन्तुं रथं युनक्तु 2. युद्धे क्षत्रियाः शत्रून् रुन्धन् 3.
सेवकोऽधुनाश्च बालाद्गुणद्धु 4. नरा वने वृक्षानिन्धनाय छिन्दन्ति 5. वनादागतो
गजो नरं हिनस्ति स्म 6. नृपः देशं भुञ्ज्यात् 7. किंतु स राष्ट्रं केवलमभुङ्क्त 8.
कपयस्तरुषु फलानि भुञ्जते 9. प्रतिदिनं बालः सम्यग् भुञ्जीत 10. यदि तं न
रुन्ध्यास्तर्हि शत्रुं हिंस्यात् 11. वायुर्वृक्षाणां स्कन्धानभिनत् 12. तव दुःखमधुना
गीतेन छिन्दः ।

Āraṇyakāṇḍa Vers 12 bis 13

ततः शूर्पणखा गत्वा लङ्कां शोकसमन्विता ।
 न्यवेदयद्रावणाय वृत्तान्तं सर्वमादितः ॥ १२ ॥
 तच्छ्रुत्वा रावणः सीतां हर्तुं कृतमतिस्तदा ।
 मारीचस्याश्रमं प्राप्य साहाय्ये तमचोदयत् ॥ १३ ॥

12.

आदितः von Anfang an

शोक m. Kummer, Schmerz

13.

मति f. hier: Entschluß

मारीच m. Name eines Dämonen, Sohn der Tāṭakā

12. शोक-समन्विता

न्यवेदयत् रावणाय

13. तत् श्रुत्वा (Abs. von श्रु hören)

कृत-मतिः तदा

कृत-मतिः = Bahuvrīhi

Āraṇyakāṇḍa Vers 14 bis 18

सोऽपि स्वर्णमृगो भूत्वा सीतायाः प्रमुखेऽचरत् ।
 सा तु तं मृगमाहर्तुं भर्तारं समयाचत ॥ १४ ॥
 नियुज्य लक्ष्मणं सीतां रक्षितुं रघुनन्दनः ।
 अन्वगच्छन्मृगं तूर्णं द्रवन्तं काननान्तरे ॥ १५ ॥
 विव्याध च मृगं रामः स निजं रूपमास्थितः ।
 हा सीते लक्ष्मणेत्येवं रुदन् प्राणान् समत्यजत् ॥ १६ ॥
 एतदाकर्ण्य वैदेह्या लक्ष्मणञ्चोदितो भृशम् ।
 तद्रक्षां देवताः प्रार्थ्य प्रययौ राघवान्तिकम् ॥ १७ ॥
 तदन्तरं समासाद्य रावणो यतिरूपधृत् ।
 सीतां गृहीत्वा प्रययौ गगनेन मुदान्वितः ॥ १८ ॥

-
15. अन्वगच्छत् मृगं
 द्रवन्तम् Partizip Präsens Aktiv Akk. Sg.
 16. विव्याध Perf. Par. 3. Sg. von व्यध् töten
 लक्ष्मण इति एवं
 17. चोदित PPP von चुद् (Kaus = 10) vgl. Vers 13.
 तद्रक्षां = Tatp. = तस्याः रक्षाम्
 राघव + अन्तिक
 18. यति-रूप-धृत् = Upapada-Tatpuruṣa
 गगनेन (Instr.) durch den Himmel
 मुदा + अन्वितः

14.

स्वर्ण (n.) Gold

प्रमुखे (Postp. mit Gen.) vor

सम्-याच् (1) सम्-याचते bitten

15.

नि-युज् (7) नि-युनक्ति einsetzen, beauftragen, bestimmen

तूर्णम् schnell

दृ (1) द्रवति laufen

कानन n. Wald

अन्तर n. Inneres

16.

निज eigen, gehörend

आ-स्था (1) आ-तिष्ठति eingehen in, sich befinden in

हा (Interjektion) O weh

सम्-त्यज् (1) संत्यजति aufgeben

17.

भृशम् sehr

रक्षा f. Schutz

अन्तिक n. Nähe

18.

अन्तर n. (im Akk. oder Lokativ) inzwischen

सम्-आ-सद् (1) समासीदति ankommen

यति m. Asket

गगन n. Himmel

मुद् f. Freude

Āraṇyakāṇḍa Vers 19 bis 24

ततो जटायुरालोक्य नीयमानां तु जानकीम् ।
 प्राहरद्रावणं प्राप्य तुण्डपक्षनखैर्भृशम् ॥ १९ ॥
 छित्त्वैनं चन्द्रहासेन पातयित्वा च भूतले ।
 गृहीत्वा रावणः सीतां प्राविशन्निजमन्दिरम् ॥ २० ॥
 अशोकवनिकामध्ये संस्थाप्य जनकात्मजाम् ।
 रावणो रक्षितुं चैनां नियुयोज निशाचरीः ॥ २१ ॥
 हत्वा रामस्तु मारीचमागच्छन्ननुजेरिताम् ।
 वार्त्तामाकर्ण्य दुःखार्तः पर्णशालामुपागमत् ॥ २२ ॥
 अदृष्ट्वा तत्र वैदेहीं विचिन्वानो वनान्तरे ।
 सहानुजो गृध्रराजं छिन्नपक्षं ददर्श सः ॥ २३ ॥
 तेनोक्तां जानकीवार्त्तां श्रुत्वा पञ्चान्मृतं च तम् ।
 दग्ध्वा सहानुजो रामश्चक्रे तस्योदकक्रियाम् ॥ २४ ॥

-
19. नीयमानाम् Partizip Präsens Passiv Akk. Sg. von नी
 20. प्राविशत् निज-मन्दिरम्
 21. नियुयोज Perf. Par. 3. Sg. von नि-युज्
 च + एनाम् , एना jene
 22. मारीचम् आगच्छन् अनुज ईरितां वार्ताम्
 दुःख + आर्त (vgl. Vers 8)
 उपागमत् 2. oder thematischer Aorist von उप-आ-गम्
 23. अ-दृष्ट्वा Verneintes Absolutiv
 वि-चिन्वान Partizip Präsens Ātmanepada von वि-चि
 वन + अन्तरे
 गृध्र-राजम् = Tatpuruṣa
 छिन्न-पक्षम् = Bahuvrīhi
 छिन्न = PPP von छिद्
 24. तेन उक्ताम्
 दग्ध्वा Abs. von दह् (1) दहति verbrennen (bei der Kremation)

19.

जटायुस् m. Name eines Geiers

आ-लोक (1) आ-लोकते erblicken

जानकी Tochter des Janaka, Name der Sītā

प्र-हृ (1) प्र-हरति losschlagen auf

तुण्ड n. Gesicht, (hier) Schnabel

पक्ष m. Flügel

नख m. Nagel (hier: Krallen)

20.

चन्द्रहास m. Name des Schwertes des Rāvaṇa

पत् (Kaus. = 10) पातयति fallen lassen, niederwerfen

भूतल n. Erdboden

निज eigen

मन्दिर m. Palast

21.

अशोक m. Name eines Baumes

वनिका f. Wäldchen

सम्-स्था (Kaus. = 10) संस्थापयति hinsetzen

आत्मजा f. Tochter

नि-युज् (7) नियुनक्ति anstellen zu

निशाचरी f. Unholdin, Dämonin

22.

ईर् (Kaus. = 10) ईरयति verkünden, sagen

वार्ता f. Nachricht, Kunde

उप-आ-गम् (1) उपागच्छति zurückkehren

23.

वि-चि (5) वि-चिनोति / चिनुते suchen nach

गृध्र m. Geier

24.

उदक-क्रिया f. zehntägiges Ritual der Wasserspende für Verstorbene nach der Verbrennung

Lektion 37

Āraṇyakāṇḍa Vers 25 bis 28, Kiṣkindhākāṇḍa Vers 1 bis 2

आत्मनोऽभिभवं पश्चात् कुर्वतीं पथि लक्ष्मणः ।
अयोमुखीं चकाराशु कृत्तश्रवणनासिकाम् ॥ २५ ॥
गृहीतौ तौ कबन्धेन भुजौ तस्य न्यकृन्तताम् ।
ततस्तु याचितौ तेन तद्देहं देहतुश्च तौ ॥ २६ ॥
स तु दिव्याकृतिर्भूत्वा रामं सीतोपलब्धये ।
सुग्रीवमृष्यमूकस्थं याहीत्युक्त्वा दिवं ययौ ॥ २७ ॥
ततः प्रीतो रघुश्रेष्ठः शबर्याश्रममभ्ययात् ।
तयाभिपूजितः पश्चात् पम्पां प्राप सलक्ष्मणः ॥ २८ ॥

किष्किन्धाकाण्ड

हनुमानथ सुग्रीवनिर्दिष्टो रामलक्ष्मणौ ।
प्राप्य श्रुत्वा च वृत्तान्तं तेन तौ समयोजयत् ॥ १ ॥
ततो रामस्य वृत्तान्तं सुग्रीवाय निवेद्य सः ।
सख्यं च कारयामास तयोः पावकसन्निधौ ॥ २ ॥

25. चकार + आशु

कृत्त-श्रवण-नासिका = substantivierter Bahuvrīhi

चकार (mit zwei Akkusativobjekten) machte A. zu einer, deren ...

26. तद्-देहं Tatpuruṣa

देहतुः Perf. Par. 3. Dual von दह् verbrennen

27. दिव्य + आकृति = substantivierter Bahuvrīhi

ऋष्यमूक-स्थ = Upapada-Tatpuruṣa

याहि Imperativ 2. Sg. von या gehen

1. तेन bezieht sich auf Sugrīva

2. कारयामास Periphr. Perfekt von कृ (Kausativ = 10) कारयति

Ra. und Su. besiegelten ihre Freundschaft durch Anbetung eines von Ha. angezündeten Feuers.

25.

अभिभव m. Verachtung

पथ् m. Weg

अयोमुखी f. Name einer Rākṣasī

आशु schnell

26.

कबन्ध m. Name eines Dämons

भुज m. Arm

नि - कृत् (6) नि - कृन्तति abschneiden

27.

दिव्य himmlisch, göttlich, herrlich

आकृति f. Form

उपलब्धि f. Erlangung

ऋष्यमूक m. Name eines Berges

28.

प्रीत (PPP) erfreut

शबरी f. Name einer Asketin

अभि - या (2) अभि - याति losgehen auf

अभि - पूज् (10) अभि - पूजयति begrüßen, verehren

पम्पा f. Name eines Sees

1.

निः - दिश् (6) निर्दिशति bestimmen, zuweisen, beauftragen

सम् - युज् (Kaus. = 10) संयोजयति (m. Instr.) zusammenbringen mit

2.

सख्य n. Freundschaft

पावक m. Feuer

सन्निधि m. Nähe, Gegenwart, (mit Lok.) in der Gegenwart von

Kiṣkindhākāṇḍa Vers 3 bis 8

प्रतिजज्ञे तदा रामो हनिष्यामीति वालिनम् ।
 दर्शयिष्यामि वैदेहीमित्यन्येन च संश्रुतम् ॥ ३ ॥
 सुग्रीवेणाथ रामाय भ्रातृवैरस्य कारणम् ।
 निवेदितमशेषं च बलाधिक्यं च तस्य तत् ॥ ४ ॥
 तत्क्षणं दुन्दुभेः कायं सुग्रीवेण प्रदर्शितम् ।
 सुदूरं प्रेषयामास पादाङ्गुष्ठेन राघवः ॥ ५ ॥
 पुनश्च दर्शितान् तेन सालान् सप्त रघूत्तमः ।
 बाणेनैकेन चिच्छेद सार्धं तस्यानुशङ्कया ॥ ६ ॥
 किष्किन्धां प्राप्य सुग्रीवस्ततो रामसमन्वितः ।
 जगर्जातीव संहृष्टः कोपयन् वानराधिपम् ॥ ७ ॥
 वाली निष्क्रम्य सुग्रीवं समरेऽपीडयद्भृशम् ।
 सोऽपि संभग्नसर्वाङ्गः प्राद्रवद्राघवान्तिकम् ॥ ८ ॥

-
3. वालिन् Name von Sugrīvas Bruder, der mit ihm verfeindet ist
 4. बल + आधिक्य = Tatpuruṣa
 5. प्रेषयामास Periphr. Perf. von प्र-इष्
 6. रघु + उत्तम bester der Raghus
बाणेन + एकेन
चिच्छेद Perf. Par. 3. Sg. von छिद् (7) छिनत्ति spalten
Rāma zerstreute durch diese beiden Taten (Wegschleudern des Leichnams des Du. und Spalten der Bäume) den Zweifel Su.s an seiner Stärke.
 7. जगर्ज Perf. Par. 3. Sg. von गर्ज् (1) गर्जति brüllen + अतीव
कोपयन् Part. Präs. Aktiv von कुप् (Kaus. = 10) कोपयति jmd. zornig machen
 8. संभग्न-सर्व + अङ्गः = Bahuvrīhi
प्राद्रवत् राघव + अन्तिकम्

3.

सम् - श्रु (4) संशृणोति versprechen

4.

वैर n. Feindschaft

अशेषम् restlos

आधिक्य n. Überlegenheit

5.

दुन्दुभि m. Name eines Rākṣasas, der von Vālin getötet wurde

काय m. Körper (hier: toter Körper)

प्र - दृश् (Kaus. = 10) प्र - दर्शयति zeigen

सुदूरम् (adv.) weit, weg

प्र - इष् (Kaus. = 10) प्रेषयति werfen, wegschleudern

पादाङ्गुष्ठ m. großer Zeh

6

साल m. Name einer Baumart

सार्धम् zusammen mit (m. Instr.)

अनुशङ्का f. Zweifel

7.

किष्किन्धा Name einer Höhle

संहृष्ट (PPP) erfreut, zufrieden

अधिप m. Herrscher

8.

निः - क्रम् (1) निष्क्रमति hinausgehen

समर m. Kampf

भृशम् vgl. आरण्यकाण्ड Vers 17

सम् - भञ्ज् (7) संभनक्ति zerschmettern

अङ्ग n. Körperteil

प्र - द्रु (1) प्र - द्रवति losrennen auf, fliehen zu

अन्तिक n. Nähe

Lektion 38

Kiṣkindhākāṇḍa Vers 9 bis 14

कृतचिह्नस्तु रामेण पुनरेव स वालिनम् ।
रणायाह्वयत क्षिप्रं तस्थौ रामस्तिरोहितः ॥ ९ ॥
हेममाली ततो वाली तारयाभिहितं हितम् ।
निरस्य कुपितो भ्रात्रा रणं चक्रे सुदारुणम् ॥ १० ॥
बाणेन वालिनं रामो विद्ध्वा भूमौ न्यपातयत् ।
सोऽपि राम इति ज्ञात्वा देहं त्यक्त्वा दिवं ययौ ॥ ११ ॥
पश्चात् तपन्तं सुग्रीवं समाश्र्वास्य रघूत्तमः ।
वानराणामधिपतिं चकाराश्रितवत्सलः ॥ १२ ॥
ततो माल्यवतः पृष्ठे रामो लक्ष्मणसंयुतः ।
उवास चतुरो मासान् सीताविरहदुःखितः ॥ १३ ॥
अथ रामस्य निर्देशाल्लक्ष्मणो वानराधिपम् ।
आनयत् ऋवगैः सार्धं हनुमत्प्रमुखैर्गिरिम् ॥ १४ ॥

-
9. कृत - चिह्न = Bahuvrīhi. Rāma hatte Su. im Kampf nicht geholfen, da er ihn von Vā. nicht unterscheiden konnte. Deshalb gab er ihm für den zweiten Kampf ein unterscheidendes Merkmal in Form einer Blumengirlande.

रणाय + आह्वयत (Prädikat des 1. Satzes)

तस्थौ ist Prädikat des 2. Satzes

10. अभि - हित PPP von अभि - धा

11. विद्ध्वा Abs. von व्यध्

12. वानराणाम् अधिपतिम् चकार आश्रित - वत्सलः

13. सीता - विरह - दुःखितः

14. हनुमत् - प्रमुखैः = Bahuvrīhi zu ऋवगैः ; für प्रमुख vgl. Bālakhāṇḍa 34

9.

चिह्न n. Merkmal, Zeichen

रण m. Kampf

क्षिप्रम् schnell, rasch

तिरोहित verborgen (PPP von तिरः - धा (3) तिरो - दधाति sich verbergen)

10.

हेमन् n. Gold

मालिन् bekränzt mit

तारा f. Gattin des Affen Vālin

अभि - धा (3) अभि - दधाति jmd. etw. sagen

हित n. guter Rat

सु - दारुण ganz schrecklich

11.

व्यध् (4) विध्यति durchbohren, verwunden

नि - पत् (Kaus. = 10) नि - पातयति nieder fallen lassen, niederwerfen

12.

पश्चात् तप् (1) पश्चात् तपति bereuen

आश्रित m. Zufluchtsuchender

वत्सल liebevoll (zu)

13.

माल्यवान् m. Name eines Berges

विरह m. Trennung (von)

14.

स्रवग m. Affe

Kiṣkindhākāṇḍa Vers 15 bis 20

सुग्रीवो राघवं दृष्ट्वा वचनात् तस्य वानरान् ।
 न्ययुङ्क्त सीतामन्वेष्टुमाशासु चतसृष्वपि ॥ १५ ॥
 ततो हनुमतः पाणौ ददौ रामोऽङ्गुलीयकम् ।
 विश्वासाय तु वैदेह्यास्तद्गृहीत्वा स निर्ययौ ॥ १६ ॥
 ततो हनूमत्प्रमुखा वानरा दक्षिणां दिशम् ।
 गत्वा सीतां विचिन्वन्तः पर्वतं विन्ध्यमाप्नुवन् ॥ १७ ॥
 समयातिक्रमात् तत्र चक्रुः प्रायोपवेशनम् ।
 तेऽत्र सम्पातिना प्रोक्तां सीतावार्त्तां च शुश्रुवुः ॥ १८ ॥
 ततः प्रापुरुदन्वन्तमङ्गदाद्याः लवङ्गमाः ।
 तं विलङ्घयितुं तेषां न कश्चिदभवत् क्षमः ॥ १९ ॥
 स्वप्रभावप्रशंसाभिस्तदा जाम्बवदुक्तिभिः ।
 संवर्धितो महेन्द्राद्रिमारुरोहानिलात्मजः ॥ २० ॥

-
15. सीताम् अन्वेष्टुम् आशासु चतसृषु अपि
16. विश्वासाय वैदेह्याः = (er gab den Ring) zum Zwecke des Vertrauens (Gewinn) der Sītā, d.h. damit sie ihn als von Rāma gesandten Boten erkenne) स bezieht sich auf Hanumān
17. हनूमान् = हनुमान्
विन्ध्यम् आप्नुवन्
विचिन्वन्तः Partizip Präsens Aktiv Nom. Pl. von वि-चि
विन्ध्य m. Name eines Gebirges
18. प्रोक्त PPP von प्र-वच्
19. प्रापुर्-उदन्वन्तम्-अङ्गद + आद्याः
प्रापुः Perf. Par. 3. Pl. von प्र-आप् erreichen, gelangen zu
अङ्गद + आदि = Bahuvrīhi, vgl. Bālakāṇḍa 37 ("beginnend mit Aṅgada")
तेषां न कश्चित् keiner von ihnen
20. स्वप्रभाव-प्रशंसाभिः = Bahuvrīhi zu उक्तिभिः (wörtl. durch die Worte, in denen der Preis seine Größe war)
महेन्द्र + अद्रिम् आरुरोह + अनिलात्मजः

15.

नि - युज् (7) नि - युङ्क्ते anstellen zu, befehlen

आशा f. Himmelsgegend, Richtung

चतसृ Femininum von चतुर् vier

16.

अङ्गुलीयक n. Fingerring

17.

दक्षिण südlich

दिश् f. Richtung

आप् (5) आप्नोति erreichen, erlangen, finden

18.

समय m. Frist

अतिक्रम m. Vorübergehen, Verstreichen

प्रायोपवेशन n. Freitod durch Fasten

सम्पाति m. Name des Bruders des Geiers जटायुस्

प्र - वच् (3) प्र - वक्ति sagen, verkünden

19.

उदन्वत् m. Meer

अङ्गद m. Name des Sohnes des Affen वालिन्

स्रवङ्गम m. Affe

वि - लङ् (Kaus. = 10) वि - लङ्घयति überschreiten

क्षम fähig, imstande

20.

प्रभाव m. Macht

प्रशंसा f. Lob, Preis

सं - वृध् (Kaus. = 10) संवर्धयति vergrößern, stärken

महेन्द्र m. Name eines Berges (den Hanumān bestieg, um von dort aus nach Laṅkā zu springen)

अनिलात्मज m. Beinamen des Hanumān (अनिल Windgott + आत्म - ज aus dem Selbst geboren)

Lektion 39

Sundarakāṇḍa Vers 1 bis 5

सुन्दरकाण्ड

अभिवाद्याथ सकलानमरान् पवनात्मजः ।
पुल्लुवे च गिरेस्तस्माद् विलङ्घयितुमर्णवम् ॥ १ ॥
स समुल्लङ्घ्य मैनाकं सुरसामभिवाद्य च ।
निहत्य सिंहिकां नीत्या पारं प्राप महोदधेः ॥ २ ॥
लङ्काधिदेवतां जित्वा तां प्रविश्यानिलात्मजः ।
सीतां विचिन्वन्नद्राक्षीन्निद्राणं निशि रावणम् ॥ ३ ॥
अपश्यंस्तत्र वैदेहीं विचिन्वानस्ततस्ततः ।
अशोकवनिकां गत्वा सीतां खिन्नां ददर्श सः ॥ ४ ॥
पादपं कञ्चिदारुह्य तत्पलाशैः सुसंवृतः ।
आस्ते स्म मारुतिस्तत्र सीतेयमिति तर्कयन् ॥ ५ ॥

-
1. पुल्लुवे Perf. Ātm. 3. Sg. von लु springen
 2. सुरसाम् अभिवाद्य च
महा + उदधि
 3. अनिलात्मज m. vgl. Kiṣkindhākāṇḍa Vers 20
विचिन्वन् अद्राक्षीत् निद्राणम्
विचिन्वन् Partizip Präsens Aktiv von वि-चि suchen nach
अद्राक्षीत् 4. oder -s-Aorist von दृश् sehen
निद्राणं Partizip Präsens Aktiv von नि-द्रा schlafen
 4. अशोकवनिका vgl. Āraṇyakāṇḍa Vers 21
अ-पश्यन् verneintes Partizip Präsens Aktiv von दृश् sehen
विचिन्वानः Partizip Präsens Aktiv Ātmanepada von वि-चि (5) वि-चिनुते
suchen nach
 5. सीता इयम् इति

1.

अभि-वद् (Kaus. = 10) अभि-वादयति begrüßen

अमर m. Gott (wörtl. Unsterblicher)

पवनात्मज m. Beinname des Hanumān (पवन Windgott + आत्म Selbst + ज
geboren)

2.

सम्-उद्-लङ् (Kaus. = 10) समुल्लङ्घयति hinüberspringen

मैनाक m. Name eines Berges

सुरसा f. Mutter der Schlangen

सिंहिका f. Name einer Rakṣasī

नि-हन् (2) नि-हन्ति niederschlagen, töten, vernichten

नीति f. gutes Betragen, Diplomatie, hier: cleverness

उदधि m. Meer

3.

अधिदेवता f. Schutzgottheit

4.

खिन्न betrübt (PPP von खिद् (6) खिदति betrüben)

ततस्ततः hier und dort

5.

पादप m. Baum

पलाश m. Blatt

सु-संवृत gut versteckt; संवृत = PPP von सम्-वृ (5) संवृणोति verstecken

आस् (2) आस्ते sitzen

मारुति m. Nachkomme des Maruts (Windgottes)

तर्क (10) तर्कयति vermuten

Sundarakāṇḍa Vers 6 bis 12

रावणस्तु तदाभ्येत्य मैथिलीं मदनार्दितः ।
 भार्या भव ममेत्येवं बहुधा समयाचत ॥ ६ ॥
 अहं त्वदनुगा न स्यामित्येषा तं निराकरोत् ।
 काममन्युपरीतात्मा रावणोऽथ गृहं ययौ ॥ ७ ॥
 गते तु रावणे सीतां प्रलपन्तीं स मारुतिः ।
 उक्त्वा रामस्य वृत्तान्तं प्रददौ चाङ्गुलीयकम् ॥ ८ ॥
 तत् समादाय वैदेही विलप्य च भृशं पुनः ।
 चूडामणिं ददौ तस्य करे सा मारुतेः प्रियम् ॥ ९ ॥
 मा विषादं कृथा देवि राघवो रावणं रणे ।
 हत्वा त्वां नेष्यतीत्येनामाश्वास्य स विनिर्ययौ ॥ १० ॥
 नीतिमान् सोऽपि सञ्चिन्त्य बभञ्जोपवनं च तत् ।
 अक्षादीनि च रक्षांसि बहूनि समरेऽवधीत् ॥ ११ ॥
 ततः शक्रजिता युद्धे बद्धः पवननन्दनः ।
 प्रतापं रघुनाथस्य रावणं तं न्यवेदयत् ॥ १२ ॥

-
6. अभ्येत्य Abs. von अभि-इ (2) अभ्येति herangehen
 मदन + अर्दितः
 7. काम-मन्यु-परीत + आत्मा = Bahuvrīhi
 8. रावणे ... गते = Lokativus absolutus
 प्रलपन्ती Partizip Präsens Aktiv Nom. Sg. Fem.
 10. कृथाः augmentloser Aorist Ātm. 2. Sg. von कृ (+ मा = Prohibitiv, vgl. Lektion 40.2)
 नेष्यति इति एनाम् आश्वास्य
 11. बभञ्ज Perf. Par. 3. Sg. von भञ्ज् (7) भनक्ति zerstören
 अक्ष + आदीनि = Bahuvrīhi

6.

मैथिली f. Beiname der Sītā (wörtl. aus Mithilā stammende)

मदन m. Liebesgott

अर्दित bedrängt (PPP von ऋद् (Kaus. = 10) अर्दयति bedrängen)

बहुधा vielfach

7.

अनुगा f. Begleiterin

मन्यु m. Zorn, Wut

परीत ergriffen, gequält von (PPP von परि-इ (2) पर्येति umgeben)

8.

प्र-लप् (1) प्र-लपति wehklagen, jammern, schwatzen

9.

सम्-आ-दा (3) समाददाति annehmen

चूडामणि m. Stirnjuwel

10.

विषाद m. Verzweiflung, Bestürzung

आ-श्चस् (Kaus. = 10) आश्वासयति = समा-श्चस् beruhigen

वि-निः-या (2) विनिर्याति hinausgehen

11.

नीतिमत् listig

सम्-चिन्त् (10) संचिन्तयति überlegen, ersinnen

रक्षस् n. Dämon

अक्ष m. Name eines Dämons, Sohn des Rāvaṇa

12.

शक्रजित् m. Name des Sohnes von Rāvaṇa

नन्दन m. Sohn

पवन-नन्दन m. Beiname des Hanumān (wörtl. Sohn des Windgottes)

प्रताप m. Glanz, Pracht, Majestät

रघु-नाथ m. Beiname des Rāma (wörtl. Raghuherr)

Lektion 40

Sundarakāṇḍa Vers 13 bis 14

रक्षोदीपितलाङ्गुलः स तु लङ्कामशेषतः ।
दग्ध्वा सागरमुत्तीर्य वानरान् समुपागमत् ॥ १३ ॥
स गत्वा वानरैः साकं राघवायात्मना कृतम् ।
निवेदयित्वा सकलं ददौ चूडामणिं च तम् ॥ १४ ॥

13.

दीप् (Kaus. = 10) दीपयति anzünden

लाङ्गुल n. Schwanz

अशेषतः ganz, völlig

सागर m. Meer

सम् - उप - आ - गम् (1) समुपागच्छति gelangen zu

13. रक्षः - दीपित - लाङ्गुल = Bahuvrīhi

उत्तीर्य Absolutiv von उद् - तृ (1) उत्तरति übersetzen

समुपागमत् 1. oder Wurzelaorist 3. Sg. von समुपागम्

14. राघवाय आत्मना कृतम् ... was er selbst gemacht hatte

Yuddhakāṇḍa (Zusammenfassung von Vers 1 bis 68)

Nachdem Rāma von Hanumān die Botschaft Sītās und die Beschreibung Laṅkā erhalten hat, entschließt er sich zum Kampf und läßt das Affenheer in Marschordnung aufstellen. Als sie auf ihrem Weg nach Süden an den Meeresstrand kommen, verbündet sich Rāma mit dem Meeresgott und dieser ermöglicht, daß die Affen mit Felsen und Bäumen eine Brücke über den Ozean bauen. So ziehen Rāma und das große Affenheer nach Laṅkā hinüber.

Dort umzingelt das Affenheer die Residenzstadt Rāvaṇas und es kommt zum großen Kampf. Als Rāma und Lakṣmaṇa einmal verwundet werden, fliegt Hanumān zum Himālaya, um auf dem Berg Kailāsa Heilkräuter zu holen. Dabei bringt er gleich den ganzen Berggipfel mit und durch den Duft der Kräuter werden alle Verwundeten sofort geheilt. Als Rāvaṇas Sohn im Kampf getötet wird, schreitet auch Rāvaṇa zum Kampf. Mit Hilfe der Götter gelingt es Rāma, schließlich Rāvaṇa zu töten.

Nun läßt Rāma Sītā herbeirufen und verkündet ihr, daß er sie nicht mehr als Ehefrau annehmen kann, da sie doch wohl das Eigentum eines anderen Mannes gewesen sei. Sītā weist jedoch den ungerechten Verdacht zurück und beteuert ihre Reinheit. Sie läßt einen Scheiterhaufen errichten und verkündet, zum Beweis ihrer Reinheit ins Feuer zu steigen. Dabei bleibt sie in den Flammen unversehrt. Da erhebt sich aus den Flammen zusammen mit ihr der Feuergott Agni und versichert, daß Sītā stets rein geblieben sei und somit ihrem Ehemann die Treue gehalten habe. Daraufhin beteuert Rāma, daß er nie an Sītās Unschuld gezweifelt habe und daß solch eine Feuerprobe jedoch notwendig gewesen sei, um ihre Unschuld vor den Augen des Volkes sichtbar zu machen.

Nun kehren Rāma und Sītā nach Ayodhyā zurück, und Rāma wird zum König geweiht.

Uttarakāṇḍa Vers 1 bis 4

उत्तरकाण्ड

राजा पर्यग्रहीदेव भार्यां रावणदूषिताम् ।
 इत्यज्ञजनवादेन रामस्तत्याज मैथिलीम् ॥ १ ॥
 तद्विदित्वाथ वाल्मीकिरानीयैनां निजाश्रमम् ।
 अन्तर्वत्नीं समाश्रास्य तत्रैवावासयत् सुखम् ॥ २ ॥
 ऋषिभिः प्रार्थितस्याथ राघवस्य नियोगतः ।
 शत्रुघ्नो लवणं युद्धे निहत्यैनानपालयत् ॥ ३ ॥
 रामे हेममयीं पत्नीं कृत्वा यज्ञं वितन्वति ।
 आनीय ससुतां सीतां तस्मै प्राचेतसो ददौ ॥ ४ ॥

-
1. पर्यग्रहीत् 1. oder Wurzelaorist 3. Sg. von परि-ग्रह्
अज्ञ-जन-वादेन
 2. तत् विदित्वा अथ वाल्मीकिः आनीय एनाम्
अवासयत् Kausativ Imperfekt 3. Sg. von वस्
 3. प्रार्थित gebeten (PPP von प्र-अर्थ् bitten)
निहत्य एनान् अपालयत्
एनान् bezieht sich auf die Ṛṣis
 4. रामे ... वितन्वति Lokativus absolutus
Da Rāma das Opfer nur in Anwesenheit seiner Ehefrau ausführen konnte,
formte er als Ersatz für Sītā eine Frauenfigur aus Gold
स-सुत Bahuvrīhi mit den (beiden) Söhnen

1.

परि-ग्रह् (9) परि-गृह्णाति zu sich nehmen

अ-ज्ञ unwissend

वाद m. Rede

2. वाल्मीकि m. Eigenname eines Einsiedlers, der Sītā aufnahm

अन्तर्वत्नी f. schwangere Frau

3.

नियोगतः auf Befehl

लवण Name eines Dämons

4.

हेम n. Gold

वि-तन् (8) वि-तनोति ausführen, vollziehen

प्राचेतस m. = Vālmiki

Uttarakāṇḍa Vers 5 bis 9

शङ्कमाना पुनश्चैवं रामेण जनकात्मजा ।
 भूम्या प्रार्थितया दत्तं विवरं प्रविवेश सा ॥ ५ ॥
 अथ रामस्य निर्देशात् पौरैः सह वनौकसः ।
 निमज्ज्य सरयूतीर्थं देहं त्यक्त्वा दिवं ययुः ॥ ६ ॥
 ततो भरतशत्रुघ्नौ निजं रूपमवापतुः ।
 रामोऽपि मानुषं देहं त्यक्त्वा धामाविशत् स्वकम् ॥ ७ ॥
 श्रीरामोदन्तमाख्यातमिदं मन्दधिया मया ।
 समीक्ष्य निपुणैः सद्भिः संशोध्य परिगृह्यताम् ॥ ८ ॥
 यस्तु दाशरथिर्भूत्वा रणे हत्वा च रावणम् ।
 ररक्ष लोकान् वैकुण्ठः स मां रक्षतु चिन्मयः ॥ ९ ॥

5. शङ्कमाना Partizip Präsens Passiv Sg. Fem.

जनक + आत्म-जा Upapada-tatpuruṣa: geboren aus dem Selbst des Janaka = Sītā

Wortstellung: प्रार्थितया भूम्या (Instr.) दत्तं विवरम्

7. अवापतुः Perf. Par. 3. Du. von अव-आप्

स्वकं धाम अविशत् d.h. er kehrte zurück als Viṣṇu

8. श्रीरामोदन्तम्-आख्यातम्-इदम् मन्द-धिया

मन्द-धिया = Bahuvrīhi zu मया “von mir, dessen Geist träge” (dieser selbsterniedrigende Ausdruck dient als Ausdruck der Bescheidenheit)

परिगृह्यताम् Passiv, Imperativ 3. Sg.

5.

शङ्क (1) शङ्कते hier: mißtrauen, verdächtigen

भूमि f. hier: Erdgöttin

विवर m. Öffnung

6.

वनौकस् m. Waldbewohner (= Affen)

नि - मज्ज् (1) नि - मज्जति eintauchen

सरयू f. Name eines Flußes

7.

अव - आप् (5) अवाप्नोति annehmen

धामन् n. Wohnsitz

8.

आ - ख्या (2) आ - ख्याति erzählen

मन्द träge

निपुण erfahren

सत् m. Pl. gute Leute

सम् - शुध् (Kaus. = 10) संशोधयति reinigen, prüfen, verbessern

परि - ग्रह् (9) परि - गृह्णाति annehmen

9.

वैकुण्ठ m. hier: Viṣṇu

चिन्मय geistig

Appendix

Lösungen der Sandhi-Übungen

Lektion 3:

1	rāmo gāyati	16	deva uvāca
2	bālaḥ khādati	17	rāmo 'pi vadati
3	rāmo 'tra tiṣṭhati	18	bālaḥ śaṃsati
4	devo vadati	19	devo rakṣati
5	bāla icchati	20	rāmo bodhati
6	rāmo jayati	21	bālaḥ kṣipati
7	bālaḥ paṭhati	22	bālo mādyati
8	rāma evaṃ vadati	23	narā viśanti
9	bālā namanti	24	putra āgacchati
10	putro 'nnam	25	rāma evam
11	bālaḥ sīdati	26	devā atra vasanti
12	putrāḥ khādanti	27	rāmo viśati
13	devo yacchati	28	narā gacchanti
14	bālo 'śvaṃ nayati	29	bālā āgacchanti
15	putrā icchanti	30	narā yacchanti

Lektion 4:

Sandhi-Übung 1

1	nrpaśca kṣatriyaśca	29	yajatheśvaram
2	rāmastatra tiṣṭhati	30	sevakaḥ pacati
3	rāmaḥ kutra gacchati	31	satyaṃ noktvā
4	rāmo 'trāgacchati	32	tatrarkṣān paśyāmi
5	kutra gacchasīti pṛcchati	33	bālāḥ paṭhanti
6	guruḥ sādḥūpadiśati	34	atraitaṃ gajaṃ paśyāmi
7	gajam-adhunekṣate	35	rāmaścintayati
8	gacchathodyānam	36	bālaḥ ślokaṃ vadati
9	tadarṣir vadati	37	bālāstuṣyanti
10	adyaivaṃ vadati	38	narāḥ śāstrāṇi paṭhanti
11	adhunauśadhaṃ yacchati	39	adhunātra sīdāmaḥ
12	bālaścandraṃ paśyati	40	indrāṇīndraśca
13	devāstaranti	41	rāmaḥ śaṃsati
14	bālaḥ kṣīraṃ pibati	42	madhūttamam
15	kṣatriyaḥ kuntaṃ nāsyati	43	tadendraṃ pūjayanti
16	phalānīva patanti	44	kṣatriyaḥ ṣaḍ aśvān nayati
17	kiṃtūdyānaṃ na kṛṣati	45	atropavanaṃ gacchati

18	phalam-adyecchāmi	46	maharṣiḥ
19	śāstram-adyopadiśati	47	bālāḥ stenam paśyati
20	adyargvedaṃ paṭhati	48	adhunaiva vadāmi
21	tatraike gacchanti	49	bālaścakraṃ harati
22	aśvāscaranti	50	narāstīrtham gacchanti
23	nṛpastyajati	51	rāmaḥ smarati
24	nṛpaḥ krudhyati	52	atrāśvastiṣṭhati
25	nṛpastatrādyā yajati	53	kṣetrāṅikṣate
26	dānānīcchāmi	54	devateva nṛpaṃ śamsanti
27	narāḥ phalam khādati	55	adhunā nopagacchati
28	sādhūktvā	56	nṛpaḥ sevakaṃ hvayati

Sandhi-Übung 2

1	rāmaḥ kṛṣati	32	kāko bhūmau sīdati
2	rāmo janān paśyati	33	nṛpo lumpati
3	kṣatriyo yudhyate	34	śiṣyā gītaṃ gāyanti
4	rāma iṣūn asyati	35	narāḥ śamsanti devān
5	bālo roditi	36	bālā ānayanti pustakāni
6	bālāḥ pāyasam khādanti	37	nṛpāḥ pālayanti
7	putraḥ śīghram-āgacchati	38	bālā akāśam paśyanti
8	śiṣyā āgacchanti	39	kākā bhakṣayanti
9	narā bhāṣante	40	narā yajanti
10	nṛpā rakṣanti	41	putro gacchati
11	sevakā grāmaṃ gacchanti	42	bālo yācate
12	śiṣyā likhanti	43	dūto ghoṣayati
13	nṛpā gopāyanti	44	kṣatriyaḥ śrāmyati
14	sevakāḥ sevante	45	kṛṣṇa indram hvayati
15	kāko 'tra tiṣṭhati	46	śikṣaka upadiśati
16	śiṣya udyogena paṭhati	47	bālā īkṣante
17	kākāḥ patanti	48	kṣatriyaḥ kṣipanti
18	gajo bhrāmyati	49	narā jīvanti
19	putraḥ khādati	50	narā īsvaram pūjayanti
20	nṛpo jayati	51	bālā ulūkaṃ paśyanti
21	śiṣyāḥ krudhyanti	52	bālāḥ phalam khādati
22	bālā japanti	53	śiṣyo guruṃ namati
23	bāla upaviśati	54	rāmo 'nnaṃ khādati
24	sevakā idānīm-āgacchanti	55	bālāḥ sīdanti
25	kākā udḍīyante	56	narāḥ pūjayanti
26	śiṣyā jñānam-āpnuvanti	57	narā lubhyanti

27	rāma icchati jalam	58	putraḥ paśūn paśyati
28	rāma udyānaṃ gacchati	59	rāmo bālaṃ hvayati
29	bālaḥ krandati	60	śiṣyaḥ śāstrāṇi paṭhati
30	bālo jalam pibati	61	śikṣāḥ kathayanti
31	sevako 'dhunā pacati	62	tatra vidyālayo bhavati

Lektion 5:

Übungen zur Retroflexions-Regel

akṣarāṇi, anusarāṇi, aparādhinaḥ, antareṇa, andhrāṇām, arcanam, aparīṇītānām, arīṇām, aśrūṇi, arjunasya, āryāṇām, īkṣamāṇā, īśvareṇa, asamarthānām, urūṇi, ākrṣṭena, kuśiṣyeṇa, kṛcchreṇa, ārādhanāya, kṛtrimeṇa, krameṇa, kṣayīnyaḥ, arthinaḥ, kṣīriṇyaḥ, gantrṇī, kāṣṭhānām, garimāṇam, garhaṇīyāḥ, girīṇām, kṛtsnam, gr̥hāṇi, gr̥hiṇyā, grāvāṇaḥ, krīḍanāya, carmaṇi, jhaṣāṇām, krodhena, tāruṇyaḥ, tārakāṇi, doṣāṇi, dvestṛṇām, krośena, dharmeṇa, nirvāpaṇam, garhitāni, niṣkramaṇam, tiṣṭhāni, nr̥pāṇām, darśanāni, pakṣiṇam, parihīṇo, durjanasya, paruṣāṇi, paryāṇayat, purāṇeṣu, puṣpāṇām, duṣkṛtāni, pramāṇam, prayāṇāt, bāṣpāṇām, dhūrtena, bhakṣaṇāt, bhikṣukeṇa, manuṣyāṇām, paraśunā, māreṇa, murkhāṇām, mṛgayamāṇaḥ, ramaṇaiḥ, parājayena, rāvaṇam, rūpakāṇām, pradhānam, rogiṇaḥ, prāsyāni, varṇānām, viprayogeṇa, vyaghrāṇām, śikṣyamāṇaḥ, mūrdhni, śiṣyāṇām, sarpeṇa, rathena, sarvāṇi, surabhīṇi, rodanam, harmyāṇām durgāṇi, prāyeṇa, mūṣakāṇam, mriyamāṇaḥ, hr̥dayāni

Sandhi-Übung 1

1	āgacchāmyaham	26	phalaṃ nvicchati
2	bhavatvetat	27	phalaṃ te 'dhunā yacchati
3	mātroṣṭham	28	kṣetra īśvaram yajati
4	vane 'śvaścarati	29	ṛṣiryajati
5	guro 'dyopadiśa	30	kṣetrāṇyaraṇyāni ca
6	bālairannaṃ yacchati	31	sādhvasyanti
7	vṛkṣa āmrāṇi vartante	32	pitrupadeśaḥ
8	gura āgacchāmi	33	grāme 'haṃ vasāmi
9	kasmā atra dānaṃ yacchasi	34	guro 'dhunā paṭhāmi
10	nr̥pāvaśvān gacchataḥ	35	bālai ratham-ārohāmi
11	aśvairvinā gacchanti	36	dānaṃ ma eva yacchati
12	dvau phale icchāmi	37	gura udyogena paṭhāmi
13	yadyapi	38	kanyāyā adhunā paṭhāmi
14	kadā khalvāgacchāmi	39	kāvatra vadataḥ

15	pitṛānandaḥ	40	śaṃsatyudyogam
16	kṣetre 'dya yajāmaḥ	41	narai ratnāni yacchati
17	narairnṛpo jayati	42	gurvicchā
18	sādho 'trāgaccha	43	devaṃ me 'dya yajati
19	gṛha udyogena paṭhati	44	prabho 'śvam-ānayāmi
20	prabha udyānaṃ gacchāmi	45	nṛpata icchāmi dānam
21	adya na vā āgacchati	46	prabha īśvaram pūjayanti
22	aśvāvicchāmaḥ	47	agnī rohati
23	gururvadati	48	tasmā āmraṃ yacchāmi
24	dāne 'pi yacchāmaḥ	49	putrāvudyogena paṭhataḥ
25	ityeko bālo	50	gurū ratham-ārohati

Sandhi-Übung 2

1	aśvaścalati	28	tatropādhyāyastiṣṭhati
2	atrāśvastiṣṭhati	29	adyaiva rāma āgacchati
3	paṭhati likhati ceti vadanti	30	adhunartaṃ bodhāmi
4	nṛpastarati	31	sahasaindrajāliko vadati
5	rāmaḥ phalānīcchati	32	rāmaścauraṃ tudati
6	krodhenopadiśati	33	nṛpo nāgacchati
7	tatraikaḥ sevakastiṣṭhati	34	kutra gacchatheti pṛcchati
8	yodha ivarṣati	35	nṛpastatra tiṣṭhati
9	nāsikā cauṣṭhaśca	36	paṭhatūdyogena
10	tatraināvaścalati	37	sahasoccaiḥ krandati
11	adhunauśadhaṃ pṛcchati	38	adhunaitat pustakaṃ paṭha
12	rāmaśca lakṣmaṇaśca	39	rathenaṣiṃ gacchati
13	adyāhaṃ paṭhāmi	40	śiṣyāścintayanti
14	ekena netreṇekṣate	41	sukheneha nṛtyati
15	rāmastyajati	42	bālāstuṣyanti
16	adyāgacchatīti vadati	43	rāmaḥ sītā cottīṣṭhataḥ
17	ahaṃ tatra nopaviśāmi	44	rāmo 'śvenaiva gacchati
18	tadaivaṃ vadati	45	stenāścorayanti
19	atrartvik tiṣṭhati	46	sahasendro vadati
20	adyaudanaṃ khādati	47	yodhāstudanti
21	nṛpasyaiśvaram śaṃsanti	48	udyogenodyamena ca
22	nṛpasyaudāryaṃ śaṃsanti	49	atraiko vṛkṣastiṣṭhati
23	bālāścandraṃ paśyati	50	bālāścitrāṇi paśyanti
24	tatrāvāṃ krīḍāvaḥ	51	narāstīrthaṃ gacchanti
25	phalaṃ necchāmi	52	sevakāśchādayanti
26	sevakāstrṇaṃ harati	53	yodhāstān kuntān kṣipanti
27	gacchatūpari	54	sa evaupakāryaṃ viśati

Lektion 6:

Sandhi-Übung 1

1	nagarādgacchati	26	dāridrāccorayati
2	dhanam nṛpādicchāmi	27	ācāryājñānam labhate
3	kṣetrādgrham gacchati	28	nṛpam bhayācchamsanti
4	śārānvṛkṣātkṣipati	29	kṣetrāllāngalam vahanti
5	krodhāddhastena tāḍayati	30	krodhānmārayati
6	nagarādgrāmācca	31	grhādbālam nayati
7	grhājalam harati	32	nagarādāgacchati
8	rathāccharānkṣipati	33	krodhādbhāṣate
9	lobhāllubhyanti	34	vṛkṣātskandati
10	prāsādānnṛpa āgacchati	35	grhāddhvayati
11	kṣetrādgajam nayati	36	grhāccoro dhāvati
12	kṣetrādaśvam nayati	37	kṣetrājjanā gacchanti
13	krodhāddaḍena tāḍayati	38	ācāryācchāstram labhate
14	krodhāttudati	39	rāmāllekham labhate
15	aśvam kṣetrāddharati	40	aśvam kṣetrānnayati
16	kṣetrāccarati	41	duḥkham lobhādbhavati
17	megho jalājāyate	42	grhādīkṣate
18	grhācchiṣyo gacchati	43	nṛpādyācate
19	krodhāllumpanti	44	vṛkṣāt phalam patati
20	grhānnagaram gacchati	45	rathāddhamsaḥ patati
21	nṛpāddānāni yācante	46	prāsādāccitram corayati
22	śārānvṛkṣādasyati	47	grāmācchūdra āgacchati
23	kṣetrāddūtā āgacchanti	48	lobhānnaśyati
24	aśvātpatati	49	duḥkhādrakṣati
25	sukhāddhasati	50	duḥkhādvīṣam pibati

Sandhi-Übung 2

1	aśvaigacchanti	30	bhāṣāvahā adhunā
2	śāstrai rakṣati	31	dāne āpnoti
3	pustakānyānayati	32	gururvadati
4	khalvāgacchati	33	kapirīkṣate
5	īkṣate rthayate ca	34	ityuvāca
6	tasmā ekam phalam yaccha	35	sādhvīkṣante

7	phale ānāyati	36	guro 'vagacchāmi
8	yodhairāgacchati	37	gura emi
9	tarū rohati	38	śiṣyāvatra paṭhanti
10	paṭhatyudyogena	39	agnirdahati
11	gṛheṣvakhādan	40	paśurjīvati
12	sarva āgacchanti	41	mitrāṇyarthayante
13	kasmā āmraṃ yacchasi	42	tiṣṭhatviha
14	mitre atra tiṣṭhataḥ	43	prabho 'cireṇāgacchāmi
15	kairbālaiśca	44	prabha āgacchāmi
16	puṣpai ratnaiśca	45	bhūmāvupaviśa
17	khādatyodanam	46	bālayorjanakaḥ
18	āgacchatviti vadati	47	narayo rathaḥ
19	vidyālaye 'paṭhan	48	patnyaikṣata
20	gṛha udyāne ca	49	kṣetreṣvayajan
21	īkṣāmahā atra	50	bhikṣo 'dhunā gaccha
22	citre icchāmi	51	śatra īkṣasva
23	kaistailaiḥ	52	dhanam narāvicchataḥ
24	ravī rājate	53	kuntairbānaiśca
25	nṛpo 'pyasyati	54	nṛpatī rodati
26	hrdeṣvavagacchanti	55	sakhyupagacchati
27	gṛhe 'khādan	56	madhvānayanti
28	kaṭa upaviśati	57	bandho 'tropaviśa
29	nṛpāvāgacchanti	58	sādha icchāmi

Lektion 7:

Sandhi-Übung 1

1	aśvāṃśca gajāṃśca paśyāmi	16	aśvāñchīghraṃ nayati
2	bālāṃstyajati	17	hastāṃllimpati
3	mantrāñjapati	18	gajān paśyāmi
4	mantrāñchikṣate	19	aśvāṃścoro 'panayati
5	aśvāṃllobhāccorayati	20	gajāṃstatra paśyāmi
6	kuntānasyāmi	21	kṣatriyāñjayati
7	bālāṃścintayati	22	ācāryāñchiṣyo namati
8	śiṣyāṃstādayati	23	aśvāṃllāṅgalāni cānayati
9	devāñjanāṃśca	24	bālān diśati
10	bālāñhocati	25	rāmaḥ putrāṃścumbati
11	aśvāṃllubhyati	26	putrāṃstīrthaṃ hvayati
12	grāmān gacchāmi	27	kṣatriyāñchūdrāṃśca
13	aśvāṃścorayati	28	lekhāṃllikhati

14	narāṃstaranti	29	devān smarati
15	putrāñjanayati	30	kuntān yacchati

Sandhi-Übung 2

1	vṛkṣādapatat	31	tadapaśyat
2	vanāt kṣetram gacchati	32	nagarāt kadāgacchasi
3	taccakram	33	vidyālayācchātrā āgacchanti
4	gṛhādgirim gacchati	34	krodhādgacchati
5	gṛhāt tīrtham gacchati	35	duḥkhāt tārayati
6	kṣetrāddhāvati	36	krodhāddaṇḍena tudati
7	tat pustakam	37	āsīt pālakaḥ
8	tadbaddhnāti	38	grāmādbandhava āgacchanti
9	duḥkhādrakṣati	39	vanādvatirāgacchati
10	tajjalām	40	nagarājjanā āgacchanti
11	tacchastram	41	krodhācchatrum hanti
12	tat saṃgītam	42	vṛkṣāt sarpaḥ sarpati
13	tallakṣaṇam	43	āsīlubdhakaḥ
14	tannāṭyam	44	tanmitram
15	taddhr̥dayam	45	vanāddhariṇa āgacchati
16	nagarādāgacchati	46	āsīdācāryaḥ
17	vṛkṣāt kapiḥ skandati	47	āsīt kaulikaḥ
18	lobhāccorayati	48	āsīccoraḥ
19	prāsādādgr̥ham gacchati	49	āsīdguruḥ
20	grāmāt takramānayati	50	āsīt tarakṣuḥ
21	tyāgāddadāti	51	āsīddaśarathāḥ
22	vṛkṣāt patati	52	vanāt puram gacchati
23	nagarādbahiḥ	53	āsīdbālaḥ
24	kṣetrādvanaṃ gacchati	54	āsīdvānaraḥ
25	lobhājjāyate krodhaḥ	55	gṛhājjanaka āgacchati
26	śikṣakācchikṣate	56	āsīcchūraḥ
27	gṛhāt sevaka āgacchati	57	āsīt siṃhaḥ
28	kṣetrāllāṅgalamānayati	58	janakāllabhate
29	udyānānnayatyāśvam	59	nagarānnāgacchati
30	krodhāddhanti	60	āsīddhamaḥ

Lektion 28

1. [नरकपतिता] कन्या = नरकं पतिता कन्या
2. [देवकृतं] कार्यम् = देवैः कृतं कार्यम्
3. धनलोभः = धनाय लोभः
4. क्षत्रियभार्याः = क्षत्रियाणां भार्याः
5. सप्तफली = सप्तानां फलानां समाहारः
6. नवपुष्पाणि = नवानि पुष्पाणि
7. [गोपालरक्षिता] धेनवः = गोपालेन रक्षिता धेनवः
8. वृक्षशाखाः = वृक्षाणां शाखाः
9. पुष्पवृष्टिः = पुष्पाणां वृष्टिः
10. पञ्चदिवसम् = पञ्चानां दिवसानां समाहारः
11. [शरणागता] नराः = शरणमागता नराः
12. दरिद्रजनाः = दरिद्रा जनाः
13. शयनोत्तमम् = शयनाय उत्तमम्
14. गिरिशिखरः = गिरेः शिखरः
15. [सत्यवादी] स्तेनः = सत्यं वादी स्तेनः
16. दीर्घकालः = दीर्घः कालः
17. [मत्कथिता] कथा = मया कथिता कथा
18. अङ्गुलीयसुवर्णलभ = अङ्गुलीयाय सुवर्णस्य लाभ
19. देवलोकः = देवानां लोकः
20. जलक्रीडा = जले क्रीडा

21. धर्मज्ञः = धर्मं जानाति
22. परमेश्वरः = परम ईश्वरः
23. यज्ञकाष्ठम् = यज्ञाय काष्ठम्
24. मद्धनम् = मम धनम्
25. [मार्गस्थः] चौरः = मार्गे तिष्ठति यः स चौरः
26. महायुद्धम् = महद् युद्धम्
27. [वृक्षपतितानि] पत्राणि = वृक्षेभ्यः पतितानि पत्राणि
28. [दूरस्थितो] बालः = न दूरे स्थितो बालः
29. [हर्षपूर्णाः] शिष्याः = हर्षेण पूर्णाः शिष्याः
30. चौरभयम् = चोरेभ्यो भयम्
31. [गृहस्थः] पुत्रः = गृहे तिष्ठति यः स पुत्रः

Lektion 29: "Sāvitri"

- Satz 7: ... कृतयात्रा ... सावित्री = Bahu.
- Satz 9: ... द्युमत्सेनस्य विनष्टचक्षुषः = Bahu.
- Satz 10: ... हतराज्यो द्युमत्सेनः = Bahu.
- Satz 17: ... अश्वपतिः समाहूतसर्वब्राह्मणः = Bahu. mit Karm.
- Satz 24: ... श्रान्तबलः सत्यवान् = Bahu.
- Satz 28: ... पतिं दुर्बलशरीरं = Bahu.
- Satz 29: ... सूर्यतेजसं पुरुषम् = Bahu.
- Satz 31: ... जीवमद्भुष्टमात्राम् = Bahu.
- Satz 37: ... अश्वपतिरपुत्रः = Bahu.

Lektion 30

1. [मौनव्रतो] मुनिः = मौनं व्रतं यस्य स मुनिः
2. [वनगतो] व्याधः = वनं गतो व्याधः
3. [अप्रजो] राजा = न प्रजा यस्य स राजा
4. उपगिरि = गिरेः समीपे
5. [ऊढरथो] ऽश्वः = ऊढो रथो येन सोऽश्वः
6. [वायुभक्षः] मुनिः = वायुं भक्षयति यः स मुनिः
7. [दीर्घश्मश्रुर्] मुनिः = दीर्घं श्मश्रु यस्य स मुनिः
8. [त्वत्ताडितो] बालः = त्वया ताडितो बालः
9. [क्षिप्तलगुडो] वीरः = क्षिप्तो लगुडो येन स वीरः
10. अश्वधेनुगर्दभाः
11. [कमलनेत्रा] कन्या = कमले इव नेत्रे यस्याः सा कन्या
12. [अब्राह्मणाः] ग्रामाः = न ब्राह्मणाः सन्ति यस्मिन् स ग्रामः
13. [कूपपतितानि] पत्त्राणि = कूपे पतितानि पत्त्राणि
14. सकामम् = कमेन सह
15. [दत्तपुस्तको] बालो = दत्तं पुस्तकं यस्मै स बालः
16. [महायशा] नृपतिः = महद् यशो यस्य स नृपतिः
17. [स्नानशीलो] बालः = स्नानं शीलं यस्य स बालः
18. यथाशास्त्रम् = शास्त्रामनत्क्रम्य
19. [सुपुत्रो] ब्राह्मणः = der Brahmane, dessen Söhne gut sind, (Bahu.)

20. कोकिलमयूरौ
21. [उद्धृतौदना] स्थाली = उद्धृतम् ओदनं यस्याः सा स्थाली
22. देवासुरयुद्धम् = देवाः च असुराः च । देवासुराणां युद्धम्
23. [शोकवन्मुखी] कन्या = शोकवद् मुखं यस्याः सा कन्या
24. [देवदत्तनामा] बालः = देवदत्तः नाम यस्य सः बालः
25. [सभार्यो] ब्राह्मणः = der Brahmane, dessen Frau dabei ist, (Bahu.)
26. [स्वल्पेच्छो] मुनिः = स्वल्पा इच्छा यस्य स मुनिः
27. दासीदासाः Sklavinnen und Sklaven (Dvan.)
28. [निर्गतजनो] ग्रामः = निर्गता जना यस्मात् स ग्रामः
29. विष्णुशिवौ = विष्णुश्च शिवश्च
[त्रिशिर्षा] देवता = त्रीणि शीर्षाणि यस्या देवता
30. [दुर्जयं] नगरम् = die Stadt, deren Eroberung schwierig ist, (Bahu.)
31. [उपहतपशुर्] देवता = उपहतः पशुर् यस्यै सा देवता
32. फलपुष्पाणि = फलानि च पुष्पाणि च
33. [सत्यसंधो] नृपः = सत्या संधा यस्य स नृपः
34. [खड्गपाणिः] क्षत्रियः = खड्गः पाणौ यस्य स क्षत्रियः
35. [सर्वाभरणभूषिताः] कन्याः = सर्वैराभरणैर्भूषिताः कन्याः
36. [पद्मरागो] मणिः = पद्मस्य राग इव रागो यस्य स मणिः
37. [वीरपुरुषो] ग्रामः = वीराः पुरुषा यस्मिन् स ग्रामः
38. [बहुजनं] नगरम् = बहवो जना यस्मिन् तन्नगरम्

Glossar: Sanskrit—Deutsch

Die Zahl in Klammer nach der deutschen Bedeutung bezeichnet das Kapitel des vorliegenden Bandes, in dem das Lexem zum ersten Mal auftritt.

अंश (m.) Teil (31)	अति - क्रम् (1) अतिक्रामति überschreiten (12)
अकीर्ति (f.) Unehre (21)	अतिक्रम (m.) Vorübergehen, Verstreichen (38)
अक्ष (m.) Würfel (16), Name eines Dämons (39)	अतिथि (m.) Gast (16)
अखिल alle (31)	अतिबला (f.) vgl. बला (32)
अगस्त्य (m.) Eigenname eines Ṛṣis (35)	अतीव sehr (11)
अग्नि (m.) Feuer (8)	अत्यन्तम् überaus (27)
अग्रतः (Postp. mit Gen.) vor (21)	अत्र hier (2)
अग्रे (Postp. mit Gen.) vor (20)	अत्रि (m.) Name eines Ṛṣis (34)
अङ्ग (n.) Körperteil (37)	अथ da, dann (14)
अङ्गद (m.) Name des Sohnes des Affen वालिन् (38)	अदः jene(r,s) (20)
अङ्गुलीय (n.) Fingerring (28)	अद्य heute (4)
अङ्गुलीयक (n.) Fingerring (38)	अद्यापि immer noch (21)
अङ्गुष्ठ (m.) Daumen, großer Zeh (17)	अद्रि (m.) Gebirge (21)
अचिरेण bald (21)	अद्वैत (n.) (Phil.) Nichtzweiheit, Einsheit (26)
अज (m.) Ziegenbock (19), (अज = der Nichtgeborene) Beiname Brahmas (31)	अधर्म (m.) Unrecht (14)
अज्ञ unwissend (40)	अधः (Postp. mit Gen.) unter (9)
अञ्जलि (m.) Zusammenfalten der Hände zum Zwecke des Grußes und der Anbetung (27)	अधि - इ (2) अधीते studieren(34)
अण्ड (n.) Ei (24)	अधिकाधिक mehr und mehr (11)
अतः deshalb (9)	अधि - गम् (1) अधिगच्छति lernen (15)
अतः परम् weiterhin, künftig (22)	अधिदेवता (f.) Schutzgottheit (39)
	अधिप (m.) Herrscher (33)
	अधिपति (m.) Vorsteher (24)

- अधि-वस् (1) अधिवसति (m. Akk.) be-
wohnen(31)
- अधुना jetzt (2)
- अध्यापन (n.) Unterrichten (27)
- अध्यायन (n.) Lernen (27)
- अध्वन् (m.) Weg (25)
- अध्वर (m.) Opferfest(32)
- अनन्तर nächst(e,r) (26)
- अनशन (n.) Fasten, Nichtessen (24)
- अनिलात्मज (m.) Beinname des
Hanumān (अनिल Windgott +
आत्मज aus dem Selbst geboren)
(38)
- अनु gemäß, nach (Postp. mit Akk.)
(18)
- अनु-इष् (4) अन्विष्यति suchen (10)
- अनुग (m.) Begleiter (35)
- अनु-गम् (1) अनुगच्छति begleiten, fol-
gen (16)
- अनुगा (f.) Begleiterin (39)
- अनुज (m.) jüngerer Bruder (31)
- अनु-ज्ञा (9) अनुजानीते erlauben, (als
Kausativ = 10) अनुज्ञापयति (m.
Akk) sich von jmd.verabschieden
(33)
- अनुदिनम् täglich (10)
- अनु-धाव् (1) अनुधावति nachlaufen (14)
- अनु-भू (1) अनुभवति erfahren, erleiden
(13)
- अनुमति (f.) Erlaubnis (26)
- अनु-मन् (4) अनुमन्यते zustimmen (12)
- अनुशङ्का (f.) Zweifel (37)
- अनु-स्था (1) अनुतिष्ठति befolgen (16)
- अनृत (n.) Unwahrheit (23)
- अन्त (m.) Ende (12)
- अन्ततः schließlich (24)
- अन्तर (n.) Inneres (36) अन्तर्-धा
(3) अन्तर्दधाति / -धत्ते verschwinden
(31)
- अन्तर्वती (f.) schwangere Frau (40)
- अन्तर् (Postp. mit Gen.) innerhalb
(Sandhi wie पुनर्) (22)
- अन्तिक (n.) Nähe (37)
- अन्त्य letzte(r,s) (29)
- अन्धकार (m.) Finsternis (22)
- अन्न (n.) Essen, Speise (3)
- अन्य , अन्या , अन्यत् andere(r,s) (11)
- अन्यत्र anderswo (11)
- अन्यथा sonst (11)
- अन्येद्युः am folgenden Tag (17)
- अन्योन्यम् einander (32)
- अन्वेषण (n.) Suche (8)
- अप-क्रम् (1) अपक्रमति weggehen,
fliehen (14)
- अप-गम् (1) अपगच्छति weggehen (19)
- अपत्य (n.) Kind, Nachkommenschaft
(24)
- अप-धाव् (1) अपधावति weglaufen (14)
- अप-नी (1) अपनयति wegnehmen (25)
- अप-नुद् (6) अपनुदति wegtreiben (18)
- अपहरण (n.) Wegnehmen (29)
- अप-हृ (1) अपहरति vertreiben, weg-
nehmen (3)

- अपि auch (3), obwohl (25)
- अपूर्व unvergleichlich (15)
- अप्रज kinderlos (29)
- अभाव (m.) Fehlen, Mangel (17)
- अभि-अस् (4) अभ्यस्यति studieren (26)
- अभि-इ (2) अभ्येति hingelangen (35)
- अभिक verliebt, lüstern (35)
- अभितः (m. Akk.) um ... herum (3)
- अभि-दृ (1) अभिद्रवति heimsuchen, an- greifen (35)
- अभि-धा (3) अभिदधाति jmd. etw. sagen (38)
- अभि-पूज् (10) अभिपूजयति begrüßen, verehren (37)
- अभि-भव (m.) Verachtung (37)
- अभि-भाष् (1) अभिभाषते sagen, sprechen zu jmd. (13)
- अभि-या (2) अभियाति losgehen auf (37)
- अभि-लभ् (1) अभिलभते erlangen (32)
- अभि-वद् (als Kausativ = 10) अभि वादयति begrüßen (39)
- अभिषेक (m.) Krönung, Königsweihe (33)
- अमर unsterblich (27), (m.) Gott (39)
- अमात्य (m.) Minister (34)
- अमृत (n.) Unsterblichkeitstrank (27)
- अम्भोज (n.) Lotusblüte (32)
- अम्यत्य (m.) Minister (23)
- अयोध्या (f.) Name e. Stadt (Geburts- ort Rāmas) (19)
- अयोमुखी (f.) Name einer Rākṣasī (37)
- अरण्य (n.) Wald, Wildnis (22)
- अरि (m.) Feind (8)
- अर्च् (als Kausativ = 10) अर्चयति verehren (21)
- अर्चितः PPP von अर्च् (als Kausativ = 10) अर्चयति verehren (33)
- अर्णव (m.) Meer (32)
- अर्थम् (als Hinterglied zu einem Sub- stantiv im Kompositum) um ... willen, zum Zwecke des ... (17)
- अर्थित PPP von अर्थ् (Denominative = 10) अर्थयते bitten um (35)
- अर्थे (Postp. mit Gen.) um ... willen (14)
- अर्द् (Kaus = 10) अर्दयति quälen (31)
- अर्दित bedrängt (PPP von ऋद् (als Kausativ = 10) अर्दयति bedrängen) (39)
- अर्ह् (1) अर्हति (mit Infinitiv) sollen, müssen (17)
- अलम् genug (22)
- अलस faul (22)
- अलि (m.) Biene (16)
- अल्प wenig, klein (17)
- अव-आप् (5) अवाप्नोति annehmern (40)
- अवकाश (m.) (Frei)zeit, Gelegenheit (12)
- अव-गम् (1) अवगच्छति verstehen (16)
- अव-तृ (1) अवतरति herabsteigen (als Inkarnation) (28)
- अव-पत् (1) अवपतति herabfliegen (11)
- अव-स्रु (1) अवस्रवते herabspringen (13)

- अव-मुच् (6) अवमुञ्चते (Kleidung, Schmuck) ablegen (24)
 अव-रुह् (1) अवरोहति herabsteigen (6)
 अवसर (m.) Gelegenheit, Zeit (31)
 अशेषतः ganz, völlig (40)
 अशेषम् ganz (37)
 अशोक (m.) Name eines Baumes (36)
 अश्मन् (m.) Stein (25)
 अश्व (m.) Pferd (5)
 अश्वपति (m.) Name eines Königs (29)
 अस् (2) अस्ति sein (4)
 अस् (4) अस्यति werfen, schleudern (4)
 असंभव (n.) Unmöglichkeit (23)
 असंशयम् zweifelsohne (14)
 असत्य (n.) Unwahrheit (23)
 असमर्थ unfähig (24)
 असि (m.) Schwert (17)
 असुर (m.) Dämon (23)
 अस्तं गम् (1) अस्तं गच्छति (Gestirn) untergehen (25)
 अस्त्र (n.) Schießkunst, Pfeil, Bogen (21)
 अस्थि (n.) Knochen (23)
 अहल्या (f.) Name der Frau des Weisen Gautama (33)
 आ-इ (2) ऐति kommen (34)
 आ-कर्ण् (10) आकर्णयति hören (11)
 आकाश (m.) Himmel (7)
 आकृति (f.) Form (37)
 आ-क्रम् (1,4) आक्रामति / आक्राम्यति angreifen, herantreten (6)
 आक्षेप (m.) Einwand (23)
 आ-ख्या (2) आख्याति erzählen (40)
 आ-गम् (1) आगच्छति kommen (3)
 आगमन (n.) Kommen, Ankunft (21)
 आचार्य (m.) (geistlicher) Lehrer (26)
 आ-छद् (10 = Kausativ) आच्छादयति verhüllen, verbergen (23)
 आतप (m.) Glut, Hitze (10)
 आत्मज (m.) Sohn (31)
 आत्मजा (f.) Tochter (36)
 आत्मन् (m.) Selbst (25)
 आत्मयोनि (m.) (Bahuv. er, dessen Ursprung das Selbst ist, = der Selbstgeborene) Beiname Brahmas (31)
 आदाय (Postp. mit Akk.) mit (Dingen) (5)
 आदिक beginnend mit ..., usw. (32)
 आदितः von Anfang an (36)
 आदिश् (6) आदिशति befehlen (22)
 आदेश (m.) Befehl (8)
 आद्य (m.) Erster, Führer (34)
 आधाव् (1) आधावति herbeikommen (14)
 आधिक्य (n.) Überlegenheit (37)
 आनन्द (m.) Freude (13)
 आनी (1) आनयति bringen (3), (als Kausativ = 10) आनाययति herbeibringen lassen (25)
 आप् (5) आप्नोति erlangen, erhalten (31)
 आपत् (1) आपतति passieren, geschehen, eintreffen (17)
 आप्ति (f.) Erlangen (33)

- आभरण (n.) Schmuckstück (24)
 आम् ja (20)
 आ-मन्त्रय् (10) आमन्त्रयति sich verabschieden von (m. Akk.) (15)
 आया (2) आयाति kommen (33)
 आयुध (n.) Waffe (23)
 आयुस् (n.) Lebenskraft (23)
 आरम् (1) आरभते anfangen, beginnen (6)
 आ-रुह् (1) आरोहति besteigen (6)
 आरोग्य (n.) Gesundheit (21)
 आर्त betroffen von (35)
 आलम् (1) आलभते ergreifen, erfassen (11)
 आलय (m.) Haus (34)
 आ-लोक् (1) आलोकते erblicken (36)
 आशङ्का (f.) Besorgnis, Furcht (27)
 आशय (m.) Gemüt, Gesinnung (33)
 आशा (f.) Himmelsgegend, Richtung (38)
 आशु schnell (37)
 आश्चर्य (n.) Wunder (11)
 आश्रम (m.) Einsiedelei (7), Lebensstadium (15)
 आश्रि (1) आश्रयते Zuflucht nehmen, sich halten an etw. (24)
 आश्रित (m.) Zufluchtsuchender (38)
 आश्वस् (als Kausativ = 10) आश्वसयति = समाश्वस् beruhigen (39)
 आस् (2) आस्ते sitzen (39)
 आ-सद् (1) आसीदति sitzen, sich setzen (23)
- आ-स्था (1) आतिष्ठति eingehen in, sich befinden in (36)
 आ-हृ (1) आहरति pflücken, sammeln (7)
 आह्वान (n.) Ladung, Aufruf (19)
 आ-ह्वे (1) आह्वयति herbeirufen (2)
 इ (2) एति gehen (34)
 इच्छा (f.) Wunsch (30)
 इतः von hier (18)
 इतस्ततः hin und her (15)
 इत्थम् so, auf diese Weise (8)
 इदानीम् jetzt (22)
 इदम् diese(r,s) (20)
 इन्धन (n.) Brennholz (22)
 इव wie (15)
 इष् (6) इच्छति wünschen (3)
 इष्टि (f.) Opfer (32)
 ईक्ष् (1) ईक्षते sehen (7)
 ईदृश derartig (15)
 ईप्सित gewünscht (29)
 ईर् (als Kausativ = 10) ईरयति verkünden, sagen (36)
 ईश्वर (m.) Herr, Herrscher, höchster Gott (8)
 उक्ति (f.) Rede, Wort, Anordnung (34)
 उच्चैः laut (26)
 उत्तम bester (35)
 उत्सङ्ग (m.) Schoß (29)
 उत्सव (m.) Feier, Fest (13)
 उत्सुक verlangend, sich sehrend nach (32)

- उदकक्रीया (f.) zehntägiges Ritual der Wasserspende für Verstorbene nach der Verbrennung (36)
- उदधि (m.) Meer (39)
- उदन्वत् (m.) Meer (38)
- उदर (n.) Bauch (27)
- उद्-कृष् (1) उत्कर्षति herausziehen (24)
- उद्-गम् (1) उद्गच्छति sich erheben, aufgehen (Gestirn) (8)
- उद्-जीव् (1) उज्जीवति aufleben (27)
- उद्-डी (1/4) उड्डयते / उड्डीयते auffliegen (9)
- उद्-तृ (1) उत्तरति hervorkommen (17)
- उद्-धृ (10) उद्धरयति herausnehmen (30)
- उद्-पत् (1) उत्पतति auffliegen, entstehen (26)
- उद्-यम् (1) उद्यच्छति versuchen, sich bemühen (22)
- उद्यम (m.) Anstrengung (18)
- उद्यान (n.) Garten (7)
- उद्योग (m.) Fleiß (9)
- उद्-वह् (1) उद्धहति aufheben (19)
- उद्वाह (m.) Heirat (33)
- उद्-स्था (1) उत्तिष्ठति aufstehen (7)
- उपकार (m.) Dienst, Hilfe (16)
- उपकारिन् hilfsbereit (27)
- उपकार्य (m.) Hilfe (23)
- उप-गम् (1) उपगच्छति sich nähern (9), erlangen, erreichen (26)
- उप-दिश् (6) उपदिशति lehren (16)
- उपदेश (m.) Belehrung, Unterweisung (9)
- उप-ध्मा (1) उपधमति anblasen (13)
- उपनिषद् (f.) Gattung der vedischen Literatur (23)
- उपम gleich (32)
- उपरि oben, herauf (17)
- उपलब्धि (f.) Erlangung (37)
- उपवन (n.) Hain, Wäldchen (27)
- उपवास (m.) Fasten (29)
- उप-विश् (6) उपविशति sich setzen (2)
- उप-सृप् (1) उपसर्पति heranschleichen (17)
- उप-स्था (1) उपतिष्ठति anwesend sein (20), stehenbleiben, herantreten (27)
- उप-हृ (1) उपहरति darreichen (30)
- उपा-गम् (1) उपागच्छति zurückkehren (36)
- उपाय (m.) Mittel, List (11)
- उपार्जन (n.) Erwerb (23)
- उरु sehr (33)
- उषस् (f.) Morgenröte (23)
- उष्णता (f.) Hitze, Wärme (13)
- ऋक्ष (m.) Bär (32)
- ऋत्विज् (m.) Priester (23)
- ऋश्यशृङ्ग (m.) Name eines R̥sis (ऋश्य Antilope + शृङ्ग Horn) (32)
- ऋषि (m.) Seher (8)
- ऋष्यमूक (m.) Name eines Berges (37)
- एकक allein (12)
- एकदा einst (9)
- एकाकिन् allein (27)

एतद् diese(r,s) (11)	कर (m.) Hand(32)
एतस्मिन्नन्तरे in der Zwischenzeit (33)	कर्ण (m.) Ohr (19)
एतावत् so groß, so weit, so viel (24)	कर्तृ (m.) Täter (26)
एव nur, eben, gerade (9)	कर्मन् (n.) Tat (25), Ritual (31)
एवम् so (8)	कलह (m.) Streit (20)
ऐन्द्र dem Indra gehörend (35)	कवि (m.) Dichter (8)
ऐश्वर majestätisch, Śiva gehörig (33)	कश्चिद् (m.) irgendeiner (10)
ओदन (n.) Reisbrei (30)	कष्ट gezwungen; (m. Inst.) gezwun- germaßen (26)
ओषधि (f.) Heilkraut (8)	काक (m.) Krähe (15)
औदार्य (n.) Edelmut, Freigiebigkeit (23)	काकुत्स्थ (m.) Nachkomme des Kakut- stha, Beiname des Rāma (33)
और्ध्वदेहिक (n.) Totenritus (29)	काङ्क्ष् (1) काङ्क्षति wünschen, begehren (8)
कच (m.) Eigenname, Sohn des Gottes Bṛhaspati (27)	काचिद् (f.) irgendeine (10)
कच्छप (m.) Schildkröte (11)	कानन (n.) Wald (36)
कट (m.) Matte (7)	काम (m.) Begierde, Wunsch, Lust (9)
कण्ठ (m.) Hals (24)	काम (m.) Name des Liebesgottes (35)
कथ् (10) कथयति erzählen, sagen (8)	काय (m.) Körper (hier: toter Körper) (37)
कथम् wie (8)	कारण (n.) Grund, Ursache (9)
कथा (f.) Geschichte (13)	कारागृह (m.) Gefängnis (20)
कदा wann (8)	कात्स्न्येन vollständig (22)
कनक (n.) Gold (25)	कार्यं (n.) Arbeit, Sache, Angelegenheit (12)
कन्दुक (m.) Ball, Kugel (5)	काल (m.) Zeit (12)
कन्यका (f.) Tochter (33)	काव्य (n.) Gedicht (9)
कन्या (f.) Tochter, Mädchen (10)	काशी (f.) Benares (Ortsname) (13)
कपि (m.) Affe (8)	काष्ठ (n.) Holzscheit (18)
कपिपति (m.) Affenkönig (13)	किंतु aber (7)
कबन्ध (m.) Name eines Dämons (37)	किङ्कर (m.) Diener (16)
कमल (n.) Lotus (7)	किम् अर्थम् wozu (5)
कम्प् (1) कम्पते (er)zittern (28)	

किष्किन्धा (f.) Name einer Höhle auf einem Berg (31)	कृश mager (18)
कीर्ति (f.) Ruhm (8)	कृष् (6) कृषति pflügen (5)
कुङ्कुर (m.) Hund (19)	कृष् (1) कर्षति ziehen, zerren (7)
कुटी (f.) Hütte (21)	कृषक (m.) Bauer (5)
कुटीर (m.) Hütte (27)	कृष्ण schwarz (16)
कुटुम्ब (n.) Familie (8)	केरल (m.) (Pl.) Name der Bewohner der Malabarküste (26)
कुतः weshalb, warum, woher (6)	केवलम् allein, nur (27)
कुत्र wo, wohin (3)	केसर (m.) Haar, Mähne (22)
कुन्त (m.) Speer (4)	कैकेयी (f.) Ehegattin des D. (32)
कुप् (4) कुप्यति zürnen, böse werden (16)	कैलास (m.) Kailas, Name eines Berges (7)
कुमारी (f.) Mädchen, Tochter (25)	कोकिल (m.) Kuckuck (15)
कुम्भ (m.) Topf (35)	कोटर (n.) Höhle (eines Baumstammes) (24)
कुम्भकर्ण (m.) Eigename (KrugOhr) (31)	कोप (m.) Zorn
कुम्भसम्भव (m.) Beiname des Agastya (35)	कोलाहल (m.) Lärm, Geschrei (11)
कुम्भीर (m.) Krokodil (13)	कोष्ठ (m.) Vorratskammer (24)
कुशल (n.) Glück, Heil, Wohlbefinden (25)	कौतूहल (n.) Neugier, Interesse (19)
कुसुम (n.) Blüte (7)	कौपीन (n.) Lendenschurz (22)
कूप (m.) Brunnen (11)	कौशिक (m.) Name des Abstammungsgeschlechtes des विश्वामित्र (32)
कूल (n.) Ufer (34)	कौसल्या (f.) Ehegattin des D. (32)
कृ (8) करोति machen, tun (8)	क्रन्द (1) क्रन्दति schreien, weinen (18)
कृच्छ्र (m.) Schwierigkeit, Mühe (m. Instr. mit Mühe) (32)	क्रमेण der Reihe nach, allmählich (11)
कृच्छ्रम् mit Mühe (33)	क्री (9) क्रीणाति kaufen (32)
कृत् (6) कृन्तति abhacken, schneiden (16)	क्रीड् (1) क्रीडति spielen (2)
कृपा (f.) Mitleid (23)	क्रीडा (f.) Spiel (23)
कृपालु mitleidvoll (20)	क्रुद्ध zornig (PPP) (22)
	क्रुध् (4) क्रुध्यति zürnen (2)
	क्रुश् (1) क्रोशति schreien, wehklagen

- क्रोड (m.) Schoß (21)
 क्रोध (m.) Zorn (6)
 क्रोश (m.) Ruf, Schrei (26)
 क्व wo (7)
 क्षण (m.) Moment (15)
 क्षति (f.) Verletzung (8)
 क्षत्रिय (m.) Angehöriger des Kriegerstandes (16)
 क्षम fähig, imstande (38)
 क्षमा (f.) Geduld, Toleranz (10)
 क्षल् (10) क्षालयति waschen (3)
 क्षिप् (6) क्षिपति werfen, schleudern (4)
 क्षिप्रम् schnell, rasch (38)
 क्षीण erschöpft (29)
 क्षीणायुस् dem Tode verfallen (29)
 क्षीर (n.) Milch (2)
 क्षुद्र klein, gemein, niedrig (13)
 क्षुध् (4) क्षुध्यति hungrig sein (11)
 क्षुधा (f.) Hunger (22)
 क्षुभ् (4) क्षुभ्यति erregt sein (13)
 क्षेत्र (n.) Feld (4)
 खड्ग (m.) Schwert (305)
 खण्ड (m.) Stück (15)
 खद्योत (m.) Glühwürmchen (13)
 खर (m.) Name des Bruders der Śūrpaṇakhā und des Rāvaṇa (35)
 खल (m.) Bösewicht (22)
 खाद् (1) खादति essen, fressen (2)
 खिन्न bedrückt (PPP von खिद् (6) खिदति betrüben) (39)
 गगन (n.) Himmel (36)
 गङ्गा (f.) Ganges (Name eines hl. Flusses) (10)
 गज (m.) Elefant (4)
 गण् (10) गणयति zählen, berechnen (29)
 गण (m.) Schar (19)
 गम् (1) गच्छति gehen (2)
 गमन (n.) Gehen (12)
 गर्ज् (1) गर्जति brüllen (16)
 गर्दभ (m.) Esel (14)
 गर्दभी (f.) Eselin (14)
 गर्भ (m.) Embryo, Kind (32)
 गायन (n.) Gesang (23)
 गाह् (1) गाहते (m. Akk.) tauchen (10)
 गिर् (f.) Rede, Wort; Nom. गीः, Akk. गिरम्, Instr. गिरा (34)
 गिरि (m.) Berg (8)
 गीत (n.) Lied (15)
 गीर्वाण (m.) Gottheit (31)
 गुञ्जन (n.) Summen (23)
 गुणवत् tugendhaft (29)
 गुप् (10) गोपायति beschützen, hüten, verstecken (16)
 गुरु (m.) Lehrer (9), Ehrwürdiger (33)
 गुह (m.) Name des Königs von शृङ्गिवेरपुर (34)
 गुहा (f.) Höhle (16)
 गृध्र (m.) Geier (36)
 गृह (n.) Haus (3), Wohnung (33)
 गृहिन् (m.) Haus besitzend, Hausherr (26)

- गेह (n.) Haus (33)
 गै (1) गायति singen (9)
 गोप (m.) Hirte (24)
 गोपाल (m.) männl. Eigenname (2)
 ग्रह् (9) गृह्णाति greifen, fangen, nehmen,
 sammeln (17)
 ग्रहण (n.) Fangen, Ergreifen (16)
 ग्राम (m.) Dorf (7)
 ग्लानि (f.) Mattigkeit (17)
 घट (m.) Krug, Topf (33)
 घुष् (10) घोषयति verkünden (4)
 घोर schrecklich (19)
 चक्षुस् (n.) Augenlicht, Sicht (29)
 चञ्चु (f.) Schnabel (24)
 चतसृ Femininum von चतुर् vier (38)
 चतुर् vier (Nom. चत्वारः)(8)
 चतुर klug, gewandt, geschickt (13)
 चतुर्दश vierzehn (34)
 चन्द्र (m.) Mond (20)
 चन्द्रहास (m.) Name des Schwertes des
 Rāvaṇa (36)
 चर् (1) चरति gehen (14)
 चरण (m.) Fuß (26)
 चरित (n.) Lebensgeschichte (8)
 चरु (m.) Opferspeise (32)
 चर्मन् (n.) Fell (konsonantische Dekli-
 nation) (14/25)
 चल् (1) चलति sich bewegen (6)
 चाप (m.) Bogen (14)
 चि (5) चिनोति sammeln(31)
 चित्त (n.) Geist, Gedanke
 चित्र (n.) Bild, Gemälde (4)
 चित्रकूट (m.) Name eines Berges (34)
 चिन्त् (10) चिन्तयति nachdenken (5)
 चिन्ता (f.) Sorge (22)
 चिन्मय geistig (40)
 चिरम् lange (21)
 चिह्न (n.) Merkmal, Zeichen (38)
 चीर (n.) Fetzen, Lumpen (34)
 चुद् (1) चोदति antreiben (34)
 चुद् (als Kausativ = 10) चोदयति (m.
 Lok.) antreiben, fordern (35)
 चुर् (10) चोरयति stehlen (13)
 चूडामणि (m.) Stirnjuwel (39)
 चेष्टित PPP, hier: Handlung (von चेष्ट्
 (1) चेष्टति handeln, vollbringen) (33)
 चोर (m.) Dieb (13)
 चौर (m.) Dieb (19)
 छद् (als Kausativ =10) छादयति be-
 decken, verbergen, verhüllen (9)
 छाया (f.) Schatten (10)
 छिद् (7) छिनत्ति (ab)schneiden (36)
 जटा (f.) Haarflechte (34)
 जटायु (m.) Name eines Geiers (36)
 जटायुस् (m.) Name eines Geiers (35)
 जन् (4) जायते entstehen, geboren wer-
 den (10)
 जन् (als Kausativ = 10) जनयति erzeu-
 gen, zeugen (12)
 जन (m.) Leute, Volk, Mann (6)
 जनक (m.) Vater (12)

जनन (n.) Geburt (10)	डी (4/1) डीयते / डयते fliegen (7)
जननी (f.) Mutter (12)	तट (m.) Ufer (13)
जनस्थान (n.) Name des Wohnorts der rākṣasās (35)	तड् (10) ताडयति schlagen, verwunden (13)
जप् (1) जपति rezitieren (7)	ततस्ततः hier und dort (39)
जय (m.) Sieg (4)	ततः प्रभृति von dieser Zeit an (11)
जल (n.) Wasser (3)	ततः dann, deshalb, daher (2)
जाह्नवी (f.) Beiname des Ganges (wörtl. Tochter des जह्नु)(34)	तत्क्षणम् in demselben Augenblick, so- fort (35)
जात (PPP von जन्)geschehen, passiert (17)	तत्पर (m. Lok.) ganz damit beschäftigt, ganz hingegeben (27)
जातकर्मन् (n.) Geburtsritual (32)	तत्पर ganz damit beschäftigt (32)
जानकी Tochter des Janaka, Name der Sītā (36)	तत्र dort (2)
जाम्बवत् (m.) Name eines Affen (31)	तथा ebenso (32)
जाया (f.) Ehefrau (10)	तथा hier: ebenso. anstelle von च (32)
जाल (n.) Netz (16)	तथापि allerdings, trotzdem (10)
जि (1) जयति siegen, besiegen, erobern (4)	तदनु darauf (2)
जीव् (1) जीवति leben (11)	तदर्थम् zu diesem Zweck (19)
जीव् (als Kausativ = 10) जीवयति zum Leben erwecken (27)	तदा da, dann (9)
जीव (m.) Leben, Seele (29)	तपस् (n.) Askese (23)
जीवन (n.) Leben (12)	तपस्या (f.) Askese (10)
जीवित (n.) Leben, Lebensdauer (23)	तपस्विन् (m.) Asket (26)
जेतृ (m.) Sieger (26)	तपोवन (n.) Asketenhain (23)
ज्ञा (9) जानाति wissen, erkennen(32)	तमस् (n.) Dunkelheit, Finsternis (23)
ज्ञान (n.) Wissen (9)	तरु (m.) Baum (9)
ज्योतिस् (n.) Licht (23)	तर्क् (10) तर्कयति vermuten (39)
ज्वल् (als Kausativ = 10) ज्वालयति anzünden (27)	तर्हि siehe यदा, यदि
	तले (Postp. mit Gen.) unter (8)
	तस्मात् (Abl. von तद्)deshalb, aus diesem Grund (6)
	ताटका (f.) Name einer Dämonin (32)

- तादृश solch, derartig (19)
 तापस (m.) Asket (7)
 तार laut, durchdringend (23)
 तारा (f.) Gattin des Affen Vālin (38)
 तावत् (Nom. तावान्) so viel, so groß (22)
 तिरोहित verborgen (PPP von तिरःधा
 (3) तिरोदधाति sich verbergen) (38)
 तीर (n.) Ufer (10)
 तीर्थ (n.) Wallfahrtsort, Badeplatz (10)
 तु aber (12)
 तुण्ड (n.) Schnabel (36)
 तुद् (6) तुदति schlagen (5)
 तुला (f.) Waage (23)
 तुल्य gleich, gleichsam, vergleichbar mit
 (15)
 तुष् (4) तुष्यति sich freuen, zufrieden
 sein (4)
 तुष् (als Kausativ = 10) तोषयति
 zufriedenstellen, erfreuen (25)
 तूणि (m.) Köcher (35)
 तूर्णम् schnell (36)
 तृण (n.) Grashalm (13)
 तृतीयम् drittens (29)
 तृषित durstig (15)
 तृ (1) तरति überqueren, übersetzen,
 retten (8)
 तेजस् (n.) Glanz (23)
 तेजस्विन् glänzend (29)
 त्यज् (1) त्यजति verlassen, aufgeben (8)
 त्रय (n.) Dreizahl, Dreiergruppe (29)
 त्रयः drei (19)
 त्रि drei (Nom. Mask. त्रयह्)(9)
 त्रिशिरस् (m.) Name von Kharas
 Minister (35)
 दंश् (1) दशति beißen, nagen (17)
 दक्षिण südlich (38)
 दण्ड् (10) दण्डयति (be)strafen (22)
 दण्ड (m.) Stock (11)
 दण्डक (m.) Name eines Waldes (34)
 दन्त (m.) Zahn (16)
 दरिद्र arm (14)
 दरिद्रता (f.) Armut (10)
 दर्शन (n.) Anblick (6)
 दशरथ (m.) Name eines Königs (Vater
 des Rāma) (8)
 दशानन (m.) Beiname des Rāvaṇa
 (Bahu. “er, dessen Gesichter zehn
 sind”)(31)
 दह् (1) दहति brennen, verbrennen (8)
 दा (3) ददाति geben (18)
 दातृ (m.) Geber, Spender (26)
 दान (n.) Geschenk (4)
 दारा (m.) Ehefrau (35)
 दाशरथि (m.) Sohn des Dāśaratha
 (Sekundärsuffix इ “Nachkomme
 des”) (31)
 दासी (f.) Dienerin (18)
 दिव् (4) दीव्यति spielen (16)
 दिव (n.) Himmel (34)
 दिवं या (wörtl. in den Himmel gehen =
 sterben) (34)
 दिवस (m.) Tag (11)

- दिवारात्रम् bei Tag und Nacht (22)
- दिवौकस् (m.) Himmelsbewohner, Gott (31)
- दिव्य himmlisch, göttlich, herrlich (37)
- दिश् (f.) Richtung (38)
- दिश् (6) दिशति befehlen (33)
- दिशा (f.) (Himmels)richtung (25)
- दीन traurig, niedergeschlagen (34)
- दीप् (4) दीप्यते leuchten, glänzen (23)
- दीप् (als Kausativ = 10) दीपयति anzünden (40)
- दीर्घ lang (13)
- दुग्ध (n.) Milch (17)
- दुग्धोदधि (m.) Milchmeer = Wohnsitz Viṣṇus (दुग्ध Milch + उदधि Meer)(31)
- दुन्दुभि (m.) Name eines Rākṣasas, der von Vālin getötet wurde (37)
- दुर्गत ärmlich, schlecht situiert (24)
- दुर्दान्त (m.) Ungezähmter (11)
- दुर्दैव (n.) Unglück (17)
- दुर्बल schwach (18)
- दुषण (m.) Name von Kharas Heerführer (35)
- दुष्ट böse, schlecht (13)
- दुहितृ (f.) Tochter (26)
- दुःख (n.) Kummer, Schmerz, Elend (6)
- दुःखित betrübt, unglücklich (19)
- दूत (m.) Bote (4)
- दूर (n.) Ferne, Entfernung (15)
- दूरे (Postp. mit Abl.) weit (entfernt)(von) (7)
- दूष् (Denominativ = 10) दूषयति beleidigen, schlecht machen (31)
- दूषित verdorben, schlecht gemacht (PPP von दूष्)(33)
- दृश् (4) पश्यति sehen, schauen (2)
- दृश् (als Kausativ = 10) दर्शयति zeigen (5)
- देव (m.) Gott, Gottheit (3)
- देवता (f.) Gottheit (10)
- देवदत्त (m.) männl. Eigenname (wörtl. der von Gott Gegebene) (30)
- देवयानी (f.) weibl. Eigenname (27)
- देवी (f.) Göttin, Königin (13)
- देश (m.) Land (6)
- देह (m.) Körper (29)
- दोष (m.) Fehler, Schuld (11)
- दोषा (f.) Abend (22)
- द्युमत्सेन (m.) Name eines Königs (29)
- द्रा (2) द्राति schlafen (39)
- दृ (1) द्रवति laufen (36)
- दृतम् eilig, rasch (33)
- द्वय (n.) Zweiheit, Paar (33)
- द्वात्रिंश zweiunddreißig (26)
- द्वार (n.) Tür, Tor (15)
- द्वि zwei (2)
- द्विज (m.) Zweimalgeborener = Angehöriger der drei oberen Kasten (31)
- द्विज i. zweimal geboren; ii. (m.) Zweimalgeborener, Brahmane (32)

द्वितीय	zweite(r,s) (20)	धृ (1/10) धरति / धारयति	festhalten, sich festhalten an (12), tragen (14)
द्वितीयम्	zweitens (29)	धृ (10) धारयति	hier: empfangen, schwanger werden (32)
द्विधा	in zwei Teile (20)	धृति (f.)	Entschlossenheit (16)
धन (n.)	Geld, Reichtum (5)	धेनु (f.)	Kuh (9)
धनवत्	reich (24)	ध्यान (n.)	Meditation (8)
धनाधिप (m.)	(wörtl. Herr der Reichtums) Name des Kubera (31)	न	nicht (4)
धनिक	reich (21)	नकुल (m.)	Mungo (19)
धनिन्	reich (26)	नक्र (m.)	Krokodil (26)
धनुस् (n.)	Bogen (23)	नख (m.)	Nagel (36)
धन्विन् (m.)	Bogenschütze (26)	नगर (n.)	Stadt (4)
धर	tragend, besitzend, bewahrend, habend (32)	नगरी (f.)	Stadt (12)
धर्म (m.)	Recht, Gesetz (8)	नदी (f.)	Fluß (12)
धर्मशाला (f.)	Pilgerherberge (10)	नन्दन (m.)	Sohn (39)
धा (3)	दधाति setzen, stellen, legen (35)	नन्दिग्राम (m.)	Name einer Stadt, von der aus Bharata regierte (34)
धातृ (m.)	Schöpfer (31)	नप्तृ (m.)	Enkel (26)
धान्य (n.)	Getreide (33)	नम् (1)	नमति begrüßen, verehren (2)
धामन् (n.)	Wohnsitz (40)	नमस् (n.)	Verehrung (23)
धार्मिक	pflichtgemäß, tugendhaft (24)	नमस्कार (m.)	Verehrung (20)
धाव् (1)	धावति laufen, rennen (6)	नमस्कृ (8)	नमस्करोति grüßen (22)
धाव् (Kausativ = 10)	धावयति waschen (22)	नर (m.)	Mann, Mensch (6)
धिक्कृ (8)	धिक्करोति verachten (35)	नरक (m.)	Hölle (12)
धी (f.)	Geist, Verstand (34)	नव	neun (28)
धी (f.)	Gedanke, Verstand, Intellekt (31)	नव	neu (15)
धीमन्	intelligent (32)	नवम	neunter (Adj.) (10)
धूम्र	grau (14)	नश् (4)	नश्यति zugrunde gehen, vergehen (16)
धूर्त	schlau, gerissen, betrügerisch (15)	नागर (m.)	Stadtbewohner (34)
		नाम	namens, mit dem Namen (9)

- नामधेय (n.) Namen (20)
 नामन् (n.) Name (25)
 नायक (m.) Führer (8)
 नारी (f.) Frau, Ehefrau (12)
 नावा Instr. Sg. von नौः (f.) Boot (34)
 नासिका (f.) Nase (17)
 नि-कृत् (6) निकृन्तति abschneiden (37)
 नि-क्षिप् (6) निक्षिपति hin-, herunterwerfen (13)
 नि-ग्रह (m.) Ergreifung, Bestrafung (31)
 निज eigen (36)
 निज eigen, gehörend (36)
 नित्यशः ständig (29)
 निदाघ (m.) Sommer, Hitze (11)
 निद्रा (4) निद्रायते schlafen (12)
 निद्रा (f.) Schlaf (10)
 नि-धा (3) निदधाति (m. Lok.) anvertrauen (35)
 नि-धृ (1, 10) निधरति / निधारयति legen auf, in (m. Lok.) (22)
 नि-पत् (als Kausativ = 10) निपातयति nieder fallen lassen, niederwerfen (38)
 निपुण erfahren (40)
 नि-मज्ज् (1) निमज्जति versinken (24)
 नि-मज्ज् (1) निमज्जति eintauchen (40)
 निमित्तम् wegen (33)
 नियतम् gewiß (18)
 नि-युज् (7) नियुनक्ति anstellen zu, einsetzen, beauftragen, bestimmen (36)
 नियोग (m.) Auftrag, Befehl (33)
 नियोगतः auf Befehl (40)
 निरूप् (10) निरूपयति untersuchen, feststellen (24)
 निर्देश (m.) Anordnung, Befehl (34)
 निर्मोक्ष (m.) Befreiung (33)
 निलय (m.) Wohnung, Wohnstätte (23)
 नि-वस् (1) निवसति wohnen (9)
 नि-विद् (als Kausativ = 10) निवेदयति mitteilen, berichten, informieren (23)
 निवेदन (n.) Mitteilung, Nachricht (23)
 निश् (f.) Nacht (33)
 निशा (f.) Nacht (34), (m. Akk.: für die Dauer einer Nacht) (34)
 निशाचरी (f.) Unholdin (36)
 निश्चय (m.) Entscheidung, Entschluß (26)
 नि-सद् (1) निषीदति sich setzen (13)
 नि-सेव् (1) निषेवते besuchen (26)
 नि-हन् (2) निहन्ति niederschlagen, töten, vernichten (39)
 निः-अस् (4) निरस्यति abweisen (35)
 निः-आकृ (8) निराकरोति zurückweisen (35)
 निः-कृष् (1) निःकर्षति herausziehen (29)
 निः-क्रम् (1) निष्क्रामति herauskommen (24), hinausgehen (37)
 निः-गम् (1) निर्गच्छति hinausgehen, hervorkommen (22)
 निः-दिश् (6) निर्दिशति bestimmen, zuweisen (37)

- निः-नी (1) निर्णयति entscheiden (12)
 निः-मा (2) निर्माति herstellen (35)
 निः-या (2) निर्याति (hinaus)gehen (33)
 नी (1) नयति führen (5), (Zeit) verbringen (m. Akk.) (34)
 नीड (m) Nest (24)
 नीति (f.) gutes Betragen, Diplomatie, hier: cleverness (39)
 नीतिमत् listig (39)
 नूनम् gewiß, sicherlich (22)
 नृत् (4) नृत्यति tanzen (5)
 नृत्य (n.) Tanz (15)
 नृप (m.) König (4)
 नृपति (m.)König (8)
 नेतृ (m.) Führer (26)
 नेत्र (n.) Auge (23)
 नैपुण्य (n.) Geschicklichkeit(32)
 नौका (f.) Boot (12)
 न्याय (m.) Urteil (20)
 पक्ष (m.) Flügel (36)
 पक्षिन् (m.) Vogel (26)
 पङ्क (m.) Schlamm, Sumpf (24)
 पच् (1) पचति kochen (3)
 पञ्च fünf (28)
 पञ्चवटी Ortsname (35)
 पठ् (1) पठति rezitieren, lesen, studieren (2)
 पठ् (als Kausativ = 10) पाठयति unterrichten, lehren (2)
 पत् (1) पतति fallen, fliegen, geraten in (2)
 पत् (als Kausativ = 10) पातयति fallen lassen, niederwerfen (36)
 पति (m.) Herr (13)
 पत्नी (f.) Ehefrau (12)
 पत्नी (f.) Ehegattin(32)
 पत्र (n.) Blatt, Brief (9)
 पथ् (m.) Weg (37)
 पथिक (m.) Reisender (24)
 पद्म (m.) Lotusblüte (30)
 पद्मज (m.) Beinamen Brahmas (पद्मात् जायते यः सः wörtl. der aus dem Lotus Geborene) (31)
 पद्मयोनि (m.) (Bahu. “er, dessen Ursprung der Lotus ist = der Lotusgeborene”) Beinamen des Brahmas (31)
 पम्पा (f.) Name eines Feldes (37)
 पर (m.) Feind, Fremder (6)
 परम höchste(r, s) (25)
 परशु (m.) Axt (16)
 परस्परम् gegenseitig (20)
 परा-धाव् (1) पराधावति weglaufen (24)
 परि-ग्रह् (9) परिगृह्णाति zu sich nehmen, annehmen (40)
 परि-दंश् (1) परिदशति zerbeißen (22)
 परि-नी (1) परिणयति herumführen, heiraten (8)
 परि-भ्रम् (1/4) परिभ्रमति / परिभ्राम्यति umherschweifen (26)
 परिवृढ (m.) Führer (31)
 परिव्राजक (m.) Wandermönch (26)
 परिश्रान्त (PPP) erschöpft (19)

- परीत ergriffen, gequält von (PPP von परी (2) पर्येति umgeben) (39)
- पर्ण (m.) Blatt, Laub (27)
- पर्णशाला (f.) Laubhütte (35)
- पर्यव-ईक्ष् (1) पर्यवेक्षते beaufsichtigen (22)
- पर्वत (m.) Berg (7)
- पलाश (m.) Blatt (39)
- पवननन्दन (m.) Beinname des Hanumān (wörtl. Sohn des Windgottes) (39)
- पवनात्मज (m.) Beinname des Hanumān (पवन Windgott + आत्म Selbst + ज geboren) (39)
- पशु (m.) Tier (11)
- पश्चात् तप् (1) पश्चात् तपति bereuen (38)
- पश्चात् danach, von hinten (6)
- पा (1) पिबति trinken (2)
- पा (als Kausativ = 10) पाययति (m. doppeltem Akk.) jmdm. etw. zu trinken geben (27)
- पाठ (m.) Text (15)
- पाठशाला (f.) Schule (14)
- पाणि (m.) Hand (8)
- पाद (m.) Fuß (3)
- पादप (m.) Baum (39)
- पादाङ्गुष्ठ (m.) großer Zeh (37)
- पादुका (f.) Sandale (34)
- पान्थ (m.) Reisender (24)
- पाप (n.) das Böse, Sünde (6)
- पायस mit Milch bereitet (32)
- पार (n.) jenseitiges Ufer (12)
- पार्थिव (m.) König (32)
- पार्श्व (n.) Seite (29)
- पाल् (10) पालयति hüten, beschützen, aufziehen (17)
- पालन (n.) Beschützen (35)
- पावक (m.) Feuer (37)
- पितृ (m.) Vater (26)
- पिपासा (f.) Durst (24)
- पीड् (10) पीडयति quälen (22)
- पीडन (n.) Bedrängen, Quälerei (23)
- पीडा (f.) Qual, Plage, Bedrängnis (31)
- पुण्य (n.) Verdienst (14)
- पुत्र (m.) Sohn (3)
- पुत्रवत् wie ein Sohn (9)
- पुत्री (f.) Tochter (16)
- पुनरुज्जीवन (n.) Belebung (27)
- पुनर्जन्मन् (n.) Wiedergeburt (25)
- पुनर् wieder (6)
- पुर (n.) Stadt (27)
- पुरतः vor (Postp. mit Gen./Abl.)/(Adverb) (9)
- पुरा einst, früher, zuerst (15)
- पुराण alt (13)
- पुरी (f.) Stadt
- पुरुष (m.) Mann (6)
- पुरोहित (m.) Hauspriester(32)
- पुष्ट fett (18)
- पुष्प (n.) Blume, Blüte (7)
- पुष्पक (n.) myth. Himmelswagen des Kubera(31)
- पुस्तक (n.) Buch (4)

- पू (9) पुनाति reinigen(32)
 पूज् (10) पूजयति verehren (3)
 पूजन (n.) Verehrung (8)
 पूजा (f.) Verehrung (10)
 पूर्णं voll, gefüllt, vollendet, abgelaufen
 (PPP von पृ)(28)
 पूर्वम् zuerst (2)
 पृथुल weit, breit (13)
 पृष्ठ (n.) Rücken, Gipfel (13)
 पू (9) pṛṇāti füllen (32)
 पू (als Kausativ = 10) पूरयति (Wunsch,
 Versprechen) erfüllen (25)
 पौर (m.) Bürger (33)
 प्र-अर्थ् (10) प्रार्थयते / ति bitten um, an-
 rufen (9)
 प्र-अश् (9) प्राश्नाति essen (32)
 प्र-अश् (als Kausativ = 10) प्राशयति
 zu essen geben (mit doppeltem
 Akk.)(32)
 प्र-आप् (5) प्राप्नोति erreichen, ankomm-
 en (31)
 प्रकाश् (1) प्रकाशते glänzen (25)
 प्रकृति (f.) Natur (14), Minister (33)
 प्र-क्षिप् (6) प्र-क्षिपति hineinwerfen
 प्र-यम् (1) प्र-यच्छति überreichen (4)
 प्रचोदित PPP von प्रचुद् (als Kausativ =
 10) antreiben, begeistern (32)
 प्रच्छ (6) पृच्छति fragen (5)
 प्रजन् (4) प्रजायते entstehen, geboren
 werden (21)
 प्रजा (f.) Nachkommenschaft, प्रजार्थे um
 der Nachkommenschaft willen (29)
 प्रजापति (m.) Beiname des Gottes
 Brahmas (23)
 प्रणाम (m.) Verbeugung (26)
 प्रताप (m.) Glanz, Pracht, Majestät
 (39)
 प्रति (Postp. mit Akk.) zu, nach, mit
 Bezug auf (6)
 प्रति-इ (als Kausativ = 10) प्रत्यापयति
 veranlassen zurückzugehen (34)
 प्रति-ईक्ष् (1) प्रतीक्षते warten, erwarten
 (11)
 प्रति-गम् (1) प्रतिगच्छति zurückkehren
 (8)
 प्रति-ज्ञा (9) प्रतिजानाति / जानीते ver-
 sprechen (26)
 प्रतिज्ञा (f.) Zusage, Behauptung (22)
 प्रतिदिनम् täglich (7)
 प्रति-दृष्यते erscheinen (25)
 प्रतिबिम्ब (n.) Spiegelbild, Wider-
 spiegelung (11)
 प्रति-बुध् (1) प्रतिबोधति erwachen (21)
 प्रति-भाष् (1) प्रतिभाषते antworten, er-
 widern (10)
 प्रति-यम् (1) प्रतियच्छति zurückgeben
 (23)
 प्रतियुद्ध (m.) Gegenwehr, Gegenangriff
 (27)
 प्रति-वद् (1) प्रतिवदति antworten, er-
 widern (10)
 प्रति-वस् (1) प्रतिवसति wohnen (17)
 प्रति-वृ (als Kausativ = 10) प्रतिवारयति
 zurückhalten (29)

प्रत्यागम् (1) प्रत्यागच्छति zurückkehren (19)	प्र-युच् (7) प्रयुनक्ति benutzen, gebrauchen (27)
प्रथम erste(r,s) (20)	प्रयोग (n.) Anwendung, Gebrauch (27)
प्रथमम् erstens, zuerst (29)	प्रयोजन (n.) Nutzen, Zweck (22)
प्रदा (3) प्रददाति übergeben, schenken (35)	प्र-लप् (1) प्रलपति wehklagen, jammern, schwatzen (39)
प्रदान (n.) Geben (z.B. zum Zwecke der Ehe) (29)	प्र-वच् (3) प्रवक्ति sagen, verkünden (38)
प्रदृश् (als Kausativ = 10) प्रदर्शयति zeigen (37)	प्र-विश् (6) प्रविशति ein-, betreten (2)
प्र-दृ (1) प्रद्ववति losrennen auf, fliehen zu (37)	प्र-विश् (als Kausativ = 10) प्रवेशयति eintreten lassen (25)
प्रनम् (1) प्रणमति (m. Akk.) begrüßen, sich verneigen vor (25)	प्र-शंस् (1) प्रशंसति preisen (4)
प्रपद् (4) प्रपद्यते gelangen (nach, an) (12)	प्रशंसा (f.) Lob, Preis (38)
प्रबल intensiv, stark (24)	प्रसन्न froh, zufrieden (15)
प्रबुध् (1) प्रबोधति aufwachen (22)	प्रसव (m.) Geburt, Entbindung (12)
प्रभात (n.) Tagesanbruch (15)	प्रसाद (m.) Gnade (6)
प्रभाव (m.) Macht (38)	प्रसृ (Kaus =10) प्रसारयति ausbreiten (22)
प्रभु (m.) Herr (23)	प्र-स्था (1) प्रतिष्ठति aufbrechen (5)
प्रभूत reichlich, zahlreich (13)	प्रहार (m.) Schlag, Hieb (17)
प्रभृति (Postp.) von ... an (9)	प्रहि (5) प्रहिणोति schicken(31)
प्रमाद (m.) Fehler, Unachtsamkeit (29)	प्रहृ (1) प्रहरति losschlagen auf (36)
प्रमुख (m.) Erster, Vorderster, (als Bahu.) angeführt von (32)	प्रहृष्ट (PPP) froh (von प्रहृष्)(31)
प्रमुखे (Postp. mit Gen.) vor (36)	प्राचेतस (m.) = Vālmīki (40)
प्रयत्न (m.) Anstrengung, Mühe (22)	प्राण (m.) Atem, Leben (Pl.) (11)
प्र-या (2) प्रयाति aufbrechen (31)	प्रातर् morgens (7)
प्रयाग (m.) Allahabad (Name eines Ortes) (10)	प्रायेण gewöhnlich, meistens (14)
प्रयाण (n.) Reise (19)	प्रायोपवेशन (n.) Freitod durch Fasten (38)
	प्रार्थना (f.) Wunsch (26)
	प्राशन (n.) Essen, Speise (32)
	प्रासाद (m.) Palast (5)

- प्रिय lieb (13)
 प्रिया (f.) Geliebte, Gattin (10)
 प्रीत (PPP) erfreut (33)
 प्रीति (f.) Liebe, Freundschaft (27)
 प्रैष् (als Kausativ = 10) प्रेषयति schicken (8), werfen, wegschleudern (37)
 स्रवग (m.) Affe (38)
 स्रवङ्गम (m.) Affe (38)
 स्रु (1) स्रवते hüpfen, springen, schwimmen (8)
 फल् (1) फलति reifen, Frucht tragen (16)
 फल (n.) Frucht (2)
 बन्ध् (9) बध्नाति binden, fesseln, zusammenfügen (32)
 बन्धु (m.) Verwandter (12)
 बल (n.) Kraft, Stärke (6)
 बला (f.) Mantra zur Unterdrückung von Hunger und Durst (32)
 बलि (m.) Opfergabe (13)
 बलिन् stark (26)
 बहिः (Postp. mit Abl.) außerhalb (16)
 बहु viel (13)
 बहुधा vielfach (39)
 बहुमूल्य wertvoll (23)
 बाढम् gewiß (20)
 बाण (m.) Pfeil (26)
 बाल (m.) Kind, Junge (2)
 बाहु (m.) Arm (20)
 बिडाल (m.) Katze (21)
 बिन्दु (m.) Tropfen (9)
 बिल (n.) Loch (13)
 बुद्धिमत् klug (27)
 बुध् (1) बोधति erkennen, wissen (8)
 बुभुक्षित hungrig (15)
 बृहस्पति (m.) Name eines Gottes (27)
 ब्रह्मभाव (m.) Einswerden mit dem Brahman (26)
 ब्रह्मसूत्र (n.) Leitfaden des Vedānta (26)
 ब्राह्म dem Brahma gehörend (35)
 ब्राह्मण (m.) Brahmane (10)
 ब्रू (2) ब्रवीति sagen (34)
 भक्त (m.) Gläubiger (10)
 भक्ति (f.) Hingabe (9)
 भक्ष् (10) भक्षयति essen, verzehren (11)
 भक्षण (n.) Verzehren (13)
 भगवद्गीता (f.) Gesang des Erhabenen, Name eines phil. Lehrgedichtes aus dem Mahābhārata (26)
 भगिनी (f.) Schwester (27)
 भङ्ग (m.) Brechen, Krümmung (33)
 भञ्ज् (7) भनक्ति brechen, zerstören (33)
 भद्र (m.) Freund, guter Mensch (24)
 भय (n.) Angst (6), Not, Gefahr (12)
 भरत (m.) männl. Eigenname (8)
 भरद्वाज (m.) Name eines Ṛṣis (34)
 भर्तृ (m.) Ehemann (26)
 भवन (n.) Palast (20)
 भस्मन् (n.) Asche (25)
 भस्मसा कृ (8) भस्मसात् करोति zu Asche machen (27)
 भानु (m.) Sonne (9)

भार (m.) Last (19)	भोजन (n.) Essen, Speise, Nahrung (8)
भार्गव + राम = परशुराम (33)	भ्रंश् (1) भ्रंशते fallen, verloren gehen (21)
भार्गव von Bhṛgu stammend (33)	भ्रम् (1/4) भ्रमति / भ्राम्यति herumwandern (7)
भार्या (f.) Ehefrau (10)	भ्रातृ (m.) Bruder (26)
भाष् (1) भाषते sprechen (6)	मक्षिका (f.) Fliege (17)
भाष्य (n.) Kommentar (26)	मणि (n.) Edelstein (25)
भास्कर (m.) Sonne (32)	मण्डप (n.) Halle (13)
भिक्षा (f.) Almosen (10)	मण्डूक (m.) Frosch (17)
भिक्षु (m.) Bettler (10)	मण्डूकराज (m.) Froschkönig (17)
भिद् (7) भिनत्ति brechen (36)	मति (f.) hier: Entschluß (36)
भी (3) बिभेति sich fürchten (35)	मत्त brünstig (PPP) (18)
भी (als Kausativ = 10) भीषयते ängstigen, erschrecken (23)	मत्स्य (m.) Fisch(32)
भीति (f.) Furcht (27)	मदन (m.) Liebesgott (39)
भीषण Furcht einflößend (aus Zorn) (33)	मद्य (n.) Rauschtrank, Wein (27)
भुज् (7) भुङ्क्ते genießen, essen (36)	मद्य (n.) Wein (28)
भुज (m.) Arm (37)	मद्र (m.) (pl.) Name einer Bevölkerungsgruppe (29)
भू (1) भवति sein, werden (6)	मधुर süß, lieblich (13)
भूतल (n.) Erdboden (36)	मध्य (n.) Mitte, (m. Gen.) zwischen (7)
भूपति (m.) Herrscher, König (33)	मध्यभाग (m.) Mittelteil (11)
भूमि (f.) Erdboden (8)	मन् (4) मन्यते denken, halten für (11)
भूमी (f.) hier: Erdgöttin (40)	मनस् (n.) Geist, Sinn, Verstand (23)
भूष् (als Kausativ = 10) भूषयति schmücken (30)	मानुष (m.) Mensch (15)
भृ (3) बिभर्ति unterstützen, halten (35)	मनुष्य (m.) Mensch (16)
भृ (1) भरति erhalten, ernähren (21)	मन्त्र (10) मन्त्रयति sich beraten (27)
भृशम् sehr, heftig (27)	मन्त्र (m.) heiliger Spruch, Meditations- formel (7)
भृशम् vgl. आरण्यकाण्ड Vers 17 (37)	मन्त्रिन् (m.) Minister (26)
भोः (Interjektion der Anrede) (22)	

- मन्थरा (f.) weibl. Eigenname einer Dienerin (33)
- मन्द träge (40)
- मन्दम् langsam (11)
- मन्दिर (n.) Tempel (10), (m.) Palast (36)
- मन्यु (m.) Zorn, Wut (39)
- मयूर (m.) Pfau (30)
- मरण (n.) Tod (11)
- महत् groß (24)
- महाराजन् großer König (20)
- महाशाला Saal (18)
- महीपाल (m.) König (wörtl. Beschützer der Erde) (33)
- महेन्द्र (m.) Name eines Berges (den Hanumān bestieg, um von dort aus nach Laṅkā zu springen) (38)
- मांस (n.) Fleisch (15)
- मांसखण्ड (m.) Fleischstück (15)
- मातुल (m.) Onkel (mütterlicherseits) (34)
- मातुल (m.) Onkel (mütterlicherseits) (33)
- मातृ (f.) Mutter (26)
- मात्रा (f.) Maß, Umfang, Größe (29)
- मानित (PPP) geehrt (von मन् (als Kausativ = 10) मानयति ehren) (33)
- मारीच (m.) Name eines Rākṣasas (32)
- मारुत (m.) Windgott (31)
- मारुति (m.) Nachkomme des Maruts (Windgottes) (39)
- मार्ग (m.) Straße, Weg (5)
- मार्जार (m.) Katze (22)
- मार्ताण्ड (m.) Sonnengott (31)
- माला (f.) Girlande, Halskette (10)
- मालिन् bekränzt mit (38)
- माल्यवान् (m.) Name eines Berges (38)
- मास (m.) Monat (मासे nach Ablauf eines Monats) (10)
- मित्र (n.,m.) Freund (5)
- मिश्र (10) मिश्रयति mischen (27)
- मिष्ट lecker (13)
- मिष्ट (n.) Leckerbissen (13)
- मील् (1) मीलति Augen schließen (23)
- मुक्ति (f.) Erlösung (8)
- मुख (n.) Gesicht, Mund (3)
- मुख्य (m.) Anführer, hauptsächlich (13/26)
- मुच् (6) मुञ्चति schießen, loslassen, befreien, verschonen (6)
- मुच् (als Kausativ = 10) मोचयति befreien (16)
- मुद् (1) मोदते (m. Lok.) sich freuen über (29)
- मुद् (f.) Freude (36)
- मुदा (f.) Freude (33)
- मुनि (m.) Weiser, Seher, Asket (10)
- मूढ (m.) Dummkopf, Tor (13)
- मूर्ख (m.) Dummkopf (19)
- मूर्धन् (m.) Haupt, Kopf (25)
- मूल (n.) Herkunft, Abstammung (21)
- मूषक (m.) Maus (16)
- मृ (6) म्रियते sterben (11)

- मृ (als Kausativ = 10) मारयति töten (8)
 मृग् (10) मृगयते suchen, jagen (16)
 मृग (m.) Wild, Gazelle (7)
 मृत tot (17)
 मेघ (m.) Wolke (9)
 मैथिल (m.) König von Mithilā = जनक (33)
 मैथिली (f.) Beiname der Sītā (wörtl. aus Mithilā stammende) (39)
 मैनाक (m.) Name eines Berges (39)
 मोक्ष (m.) Erlösung (9)
 मोह (m.) Irrtum (17)
 मौन (n.) Schweigen (30)
 मौल ursprünglich (21)
 यज् (1) यजति jemandem etwas opfern (3)
 यज्ञ (m.) Opfer (6)
 यतः weil
 यति (m.) Asket (36)
 यथाकामम् nach Belieben (14)
 यथापूर्वम् wie früher (17)
 यदा ... तदा wenn ... dann (temporal) (4)
 यदि ... तर्हि wenn/falls ... dann (conditional) (4)
 यम् (1) यच्छति überreichen (3)
 यम (m.) Todesgott (12)
 यमुना (f.) Jamuna (Name eines Flusses) (10)
 यशस् (n.) Ruhm, Ehre (30)
 या (2) याति gehen (34)
 याच् (1) याचते bitten um, etw. von jmd. erbitten (m. doppeltem Akk.) (6)
 यातुधान (m.) Dämon (35)
 यात्रा (f.) (Pilger)fahrt (10)
 यान (n.) Fahrzeug (12)
 यावत् bis (Postp. mit Akk. o. Abl.) (17)
 युग (n.) Paar (35)
 युज् (7) युनक्ति anschirren, verbinden (36)
 युद्ध (n.) Kampf (5)
 युध् (4) युध्यते kämpfen (6)
 युधाजित् (m.) (wörtl. durch Kampf siegend) Eigenname des Bruders der Kaikeyī (33)
 योगिन् (m.) Yogi (26)
 योग्य tauglich, fähig, geeignet (27)
 योध (m.) Krieger, Soldat (4)
 योनि (f.) Ursprung, Quelle (31)
 रक्त (n.) Blut (19)
 रक्ष् (1) रक्षति bewachen, schützen (4)
 रक्षक (m.) Wächter, Hüter (14)
 रक्षस् (n.) Dämon (39)
 रक्षा (f.) Schutz, Rettung (14)
 रक्षित् (m.) Beschützer (26)
 रघुनन्दन (m.) Beiname des Rāma (wörtl. Sohn des Raghu) (35)
 रघुनाथ (m.) Beiname des Rāma (wörtl. Raghuherr) (39)
 रच् (10) रचयति zusammen-, herstellen, produzieren (8)
 रजक (m.) Wäscher (14)

- रज्जु (f.) Seil, Strick(32)
 रण (m.,n.) Kampf (38)
 रति (f.) Lust, Liebesfreuden (24)
 रतिसंबन्ध (m.) Liebesverhältnis (24)
 रत्न (n.) Juwel (6)
 रथ (m.) (Streit)wagen (5)
 रथ्या (f.) Straße (18)
 रमणीय lieblich (23)
 रसा (f.) Erde (31)
 रसातल (n.) Unterwelt (31)
 राक्षस (m.) Dämon (8)
 राग (m.) Farbe (30)
 राघव (m.) Nachkomme des Rāghu,
 Beiname des Rāma (32)
 राजन् (m.) König (25)
 राज्य (n.) Königreich, herrschaft (18)
 रात्रि (f.) Nacht (8)
 राम (m.) männl. Eigenname (2)
 रामचन्द्र (m.) Rāma wie ein Mond,
 Beiname für Rāma, Sohn des D. (32)
 रामायण (n.) Erzählung des Rāma
 (Epos) (8)
 रावण (m.) Eigenname eines Dämonen
 (8)
 राशि (m.) Haufen (18)
 राष्ट्र (n.) Herrschaft (36)
 रुच् (1) रोचते jmd. (m. Dat.) gefällt
 etwas (m. Nom.)(8)
 रुद् (2) रोदिति weinen, jammern (34)
 रुध् (7) रुणद्धि verhindern,
 zurückhalten (36)
 रुष् (f.) Zorn (35)
 रुह् (1) रोहति wachsen (7)
 रूप (n.) Form, Aussehen, Gestalt (21)
 रूपक (m.) Münze (14)
 रूपिन् Gestalt habend (31)
 रोदन (n.) Weinen, Jammern (23)
 रोष (m.) Zorn, Wut (33)
 लक्ष् (10) लक्षयति bemerken (27)
 लक्ष्मण (m.) männl. Eigenname (8)
 लगुड (m.) Knüppel (19)
 लघु leicht (35)
 लङ्का (f.) Insel Sri Lanka (8)
 लज् (6) लज्जते sich schämen (23)
 लज्जा (f.) Scham (20)
 लता (f.) Liane, Ranke (13)
 लभ् (1) लभते bekommen, erhalten (6)
 लवण Name eines Dämons (40)
 लाङ्गल (n.) Pflug (5)
 लाङ्गूल (n.) Schwanz (40)
 लाभ (m.) Erlangen (24)
 लिख् (6) लिखति schreiben (15)
 लिप् (6) लिम्पति beschmieren (5)
 लिह् (2) लेढि lecken(34)
 लुभ् (4) लुभ्यति begehren, verlangen,
 sich interessieren für (6)
 लोक (m.) Welt, Himmel, Erde (16)
 लोभ (m.) Gier (6)
 वच् (2) वक्ति sagen, sprechen (19)
 वचन (n.) Wort, Rede (11)

- वज्र (m.) Donnerkeil (23)
 वज्रायुध (n.) Donnerkeil als Waffe (23)
 वञ्च (als Kausativ = 10) वञ्चयति
 täuschen (33)
 वणिज् (m.) Kaufmann (23)
 वत्स (m.) Kalb, Junges, (im Vok.)
 Lieber! (23)
 वत्सल liebevoll (zu) (38)
 वद् (1) वदति sagen, sprechen (4)
 वध् (1) वधति töten (39)
 वध (m.) Tötung, Mord (11)
 वधू (f.) Braut (12)
 वन (n.) Wald (5)
 वनिका (f.) Wäldchen (36)
 वनौकस् (m.) Waldbewohner (= Affen)
 (40)
 वन्द् (1) वन्दते verehren (8)
 वयस् (n.) (Lebens)alter (26)
 वर (m.) Wunsch; वरं वृ (als
 Kausativ = 10) वरं वरयति Wunsch
 äußern/gewähren
 वरण (n.) Wahl (eines Ehemannes) (29)
 वर्ष (n.) Jahr, Regen (26)
 वर्षाकाल (m.) Regenzeit (17)
 वल्लभ (m.) Liebling, Freund (35)
 वस् (1) वसति wohnen, leben (7)
 वसन्त (m.) Frühling (7)
 वसिष्ठ (m.) Name eines Ṛṣis am Hofe
 Daśarathas (32)
 वसुन्धरा (f.) Erde (34)
 वस्तु (n.) Ding (25)
 वस्तुतः in Wirklichkeit (25)
 वस्त्र (n.) Kleid, Gewand (14)
 वह् (1) वहति tragen, ziehen, wehen (9)
 वा oder (nachgestellt wie च “und”) (10)
 वाच् (f.) Wort, Stimme (23)
 वाद (m.) Rede (40)
 वादिन् sprechend (28)
 वानर (m.) Affe (7)
 वायु (m.) Wind (9)
 वार (m.) Mal, Reihe (11)
 वार्ता (f.) Nachricht, Kunde (36)
 वालिन् (m.) Name eines Affen (31)
 वाल्मीकि (m.) Eigennamen eines Ein-
 siedlers, der Sītā aufnahm (40)
 वास (m.) Verweilen, Wohnen, Bleiben
 (33)
 वासव (m.) Beiname des Indra (31)
 वासिन् wohnend, lebend (29)
 वास्तव wirklich (25)
 वाहन (n.) Last, Reit, Zugtier (17)
 वि-आपद् (10 = Kausativ) व्यापादयति
 töten (24)
 वि-ईक्ष् = ईक्ष् (1) ईक्षते erblicken (35)
 वि-कस् (1) विकसति blühen (7)
 वि-क्रम (m.) Kraft; hier Darstellung
 von Kraft (35)
 वि-क्रुश् (1) विक्रोशति aufschreien (26)
 वि-चर् (1) विचरति sich verbreiten, her-
 vorkommen (16)
 वि-चि (5) विचिनुते suchen nach (36)
 विचित्र sonderbar, wunderbar (20)

- विचेष्टित (n.) Benehmen, Betragen, Handeln, Treiben (31)
- वि-जि (1) विजयति besiegen (31)
- वि-तन् (8) वितनोति ausführen, vollziehen (40)
- विद् (6) विन्दति finden, erlangen, erreichen (8)
- विदंश् (1) विदशति zerbeißen (16)
- विद्या (f.) Wissen, Wissenschaft (26)
- विद्यालय (m.) Schule (2)
- विधातृ Ordner, Einrichter, Beiname Brahmās (31)
- विधि (m.) Gesetz, Vorschrift, Schicksal (34)
- विधेय gehorsam (15)
- विनय (m.) Gehorsam (16)
- वि-नश् (4) विनश्यति zugrunde gehen, verschwinden (29)
- विना (Postp. mit Instr.) ohne (7)
- वि-निः-या (2) विनिर्याति hinausgehen (39)
- विप् (1) वेपते zittern (14)
- विबुध i. klug, weise; ii. (m.) Weiser, Gott(31)
- विभीषण (m.) Eigenname (Fürchterlicher)(31)
- विमूढ PPP von विमुह् (4) विमुह्यति verwirrt werden (34)
- विरह (m.) Trennung (von) (38)
- विराध (m.) Eigenname eines Dämons (35)
- वि-लङ्घ् (als Kausativ = 10) विलङ्घयति überschreiten (38)
- वि-लप् (1) विलपति jammern, wehklagen (34)
- विलम्ब (m.) Zögern, Verzögerung, (Inst.) zu spät (11)
- विलासिनी (f.) Ehefrau(31)
- विवर (m.) Öffnung (40)
- विवाद (m.) Disput (20)
- विवाह (m.) Heirat, Hochzeit (20)
- विविध mannigfaltig, verschiedenartig (31)
- विश्रवस् (m.) Name eines Ṛṣis (31)
- विश्वस्त (PPP von विश्वस्) vertrauend (24)
- विश्वामित्र (m.) Name eines Ṛṣis (32)
- विश्वास (m.) Glauben, Vertrauen (m. Lok.) (22)
- विष (n.) Gift (5)
- विषण्ण niedergeschlagen, bestürzt (24)
- विषय (m.) Sache, Angelegenheit (12)
- विषाद (m.) Verzweiflung, Bestürzung (39)
- विष्टर ausgestreut (31)
- विष्टरश्रवस् (m.) (Bahuvrīhi, er dessen Ruhm weitverbreitet ist,) Beiname Viṣṇus
- वि-स्मि (1) विस्मयते sich wundern, staunen über (m. Lok.) (10)
- वि-स्मृ (1) विस्मरति vergessen (21)
- विहग (m.) Vogel (7)
- विहाय (Postp. mit Akk.) außer (19)
- विह्वल bestürzt, verwirrt (34)

- वीज् (als Kausativ = 10) वीजयति
(zu)fächeln (17)
- वीर tapfer, heldenhaft (15)
- वीर (m.) Held (4)
- वृ (9) वृणीते wählen(32)
- वृ (als Kausativ = 10) वरयति
(aus)wählen (25), um jmd. werben
(29)
- वृक्ष (m.) Baum (3)
- वृत् (1) वर्तते sich befinden, sein (7)
- वृत्तान्त (n.) Ereignis, Begebenheit (8)
- वृत्र (m.) Name eines Dämonen (23)
- वृद्ध alt (15)
- वृष् (1) वर्षति regnen (16)
- वृष्टि (f.) Regen (9)
- वेद (m.) Veda (15)
- वेदना (f.) Schmerz, Verkünden (29)
- वेदान्त (m.) Ende der Veden, Name
eines philosophischen Systems (26)
- वैकुण्ठ (m.) Wohnort Viṣṇus im Him-
mel (23), Viṣṇu (40)
- वैदिक vedisch (31)
- वैदेही (f.) Tochter des Königs von
Videha, Beiname der Sītā (35)
- वैर (n.) Feindschaft (37)
- वैष्णव dem Viṣṇu gehörend (35)
- व्यजन (n.) Fächer (17)
- व्यध् (4) विध्यति durchbohren, verwun-
den (38)
- व्यय् (1) व्ययति ausgeben, verschwen-
den (21)
- व्याघ्र (m.) Tiger (14)
- व्याघ्रचर्मन् (n.) Tigerfell (14)
- व्याध (m.) Jäger (16)
- व्रज् (1) व्रजति wandern (35)
- व्रत (n.) Gelübde, Gebot (29), व्रतं स्था
Gelübde befolgen
- शंस् (1) शंसति preisen
- शक् (5) शक्नोति können, fähig sein (17)
- शकट (n.) Wagen (7)
- शक्ति (f.) Kraft (21)
- शक्ति (m.) Speer (32)
- शक्तिधर (m.) Speerträger, Beiname des
Gottes Skandha(32)
- शक्यः möglich, fähig (27)
- शक्र kräftig, (m.) Beiname des Indra
(31)
- शक्रजित् (m.) Name des Sohnes von
Rāvaṇa (39)
- शङ्क् (1) शङ्कते sich ängstigen, sor-
gen, befürchten (13), mißtrauen,
verdächtigen (40)
- शङ्का (f.) Sorge, Angst, Zweifel (11)
- शठ Betrüger (24)
- शत hundert (29)
- शत्रु (m.) Feind (14)
- शत्रुघ्न (m.) männl. Eigenname (Feind
schlagend) (8)
- शनैः (adv) langsam (24)
- शप् (1) शपति verfluchen (12)
- शबरी (f.) Name einer Asketin (37)
- शब्द (m.) Laut (14)
- शयन (n.) Schlaf (15)

- शयनगृह (n.) Schlafzimmer (17)
 शयनशाला (f.) Schlafzimmer (10)
 शय्या (f.) Bett (24)
 शर (m.) Pfeil (4)
 शरण (n.) Schutz, Zuflucht (23)
 शरभङ्ग (m.) Name eines R̥ṣis (35)
 शरीर (n.) Körper (16)
 शशक (m.) Hase (11)
 शस्त्र (n.) Waffe (5)
 शाखा (f.) Zweig, Ast (13)
 शाद्य (n.) Hinterlist (15)
 शान्त ruhig, friedlich (16)
 शान्ति (f.) Ruhe, Frieden (9)
 शाप (m.) Fluch (21)
 शाप (m.) Fluch (33)
 शाला (f.) Zimmer (25)
 शाल्व (m.) (pl.) Name einer
 Bevölkerungsgruppe (bei Jaipur)
 (29)
 शावक (m.) Junges (eines Tieres) (21)
 शाश्वत andauernd, stetig (23)
 शास्त्र (n.) Vorschrift, Gebot, Regel,
 Lehrbuch (14)
 शिक्ष् (1) शिक्षते lernen (14)
 शिक्ष् (als Kausativ = 10) शिक्षयति
 lehren (16)
 शिक्षक (m.) Lehrer (2)
 शिखर (m.) Gipfel (7)
 शिरस् (n.) Kopf (23)
 शिला (f.) Fels, Stein (23)
 शिव (m.) Śiva, Name eines Gottes (7)
 शिशु (m.) Kind (10)
 शिष्य (m.) Schüler (2)
 शीघ्रम् schnell (9)
 शीत kalt (13)
 शीत (n.) Kälte, Frost (13)
 शीर्ष (m.) Kopf (12)
 शील (n.) Gewohnheit, Wesen, Anstand
 (30)
 शुक्र (m.) Soma, Name eines Gottes
 (27)
 शुच् (1) शोचति trauern (16)
 शुद्ध sauber (22)
 शुष् (4) शुष्यति (aus)trocknen (11)
 शूद्र (m.) Angehöriger der vierten
 (niedrigsten) Kaste (19)
 शूर्पणखा = Name der Schwester
 Rāvaṇas (35)
 शृगाल (m.) Schakal (15)
 शृङ्ग (n.) Horn (19)
 शृङ्गिवेरपुर (n.) Name einer Stadt am
 Ganges (34)
 शोकवत् traurig (30)
 शोभा (f.) Glanz, Pracht, Schönheit
 (12)
 श्मश्रु (n.) Bart (30)
 श्येन (m.) Adler, Falke (23)
 श्रद् + धा (3) श्रद्धाते vertrauen, glauben
 (35)
 श्रम् (4) श्राम्यति ermüden (2)
 श्रवण (n.) Hören, Ohr (15)
 श्रवस् (n.) Ruhm (31)

- श्रु (5) शृणोति hören(31)
 श्रुति (f.) offenbarte heilige Schrift (8)
 श्रेष्ठ beste(r,s) (15)
 श्वशुर (m.) Schwiegervater (29)
 श्वश्रू (f.) Schwiegermutter (12)
 श्वः morgen (16)
 संख्य (n.) Kampf, Schlacht (35)
 सं-गम् (1) संगच्छते zusammenkommen,
 sich vereinigen mit (10)
 सं-गै (1) संगायति zusammen singen
 (12)
 संतुष् (4) संतुष्यति zufrieden sein (25)
 संतुष्टि (f.) Zufriedenheit (29)
 सं-तृ (1) सन्तरति überschreiten (34)
 सं-त्यज् (1) संत्यजति verlassen (33)
 संधा (f.) Versprechen, Abkommen (30)
 संध्या (f.) Dämmerung (10)
 संनिधि (m.) Nähe, Gegenwart, (mit
 Lok.) in der Gegenwart von (37)
 संनिभ gleich (35)
 सं-नि-मन्त्र् (10) सन्निमन्त्रयते (m. Akk.)
 sich verabschieden von (34)
 संनिहित anwesend, gegenwärtig (23)
 संन्यास (m.) Entsagung (26)
 सं-भू (1) संभवति möglich sein, statt-
 finden, entstehen (11)
 सं-भ्रंश् (1) संभ्रंशते entgleiten (12)
 सं-भ्रम् (1/4) संभ्रमति / संभ्राम्यति ver-
 wirrt werden (23)
 संयुत begleitet von, PPP von संयु (2)
 संयौति (34)
 संरक्ष् (1) संरक्षति bewahren (34)
 सं-वृध् (als Kausativ = 10) संवर्धयति
 vergrößern, stärken (38)
 संशय (m.) Zweifel (24)
 संसार (n.) Geburtenkreislauf, Welt
 (26)
 संस्कार (m.) Totenritual (34)
 संस्कृत (n.) Sanskrit (12)
 संहृष्ट (PPP) erfreut, zufrieden (37)
 सकल alle (32)
 सकृद् einmal (29)
 सखी (f.) Freundin (18)
 सख्य (n.) Freundschaft (37)
 सङ्गर (m.) Versprechen (33)
 सङ्घ (m.) Menge (31)
 सज्जन (m.) (Pl.) gute Leute (32)
 सत्कार (m.) Freundlichkeit, Bewirtung,
 Bewillkommung (25)
 सत्कृत (PPP) geehrt, gastfreund-
 schaftlich aufgenommen (34)
 सत्य (n.) Wahrheit (8)
 सत्वरम् eilig, schnell, (11)
 सद् (1) सीदति sitzen (2)
 सदा immer, ständig (12)
 सद्यः sofort (3)
 सन्तति (f.) Nachkommenschaft(32)
 सप्त sieben (28)
 सभा (f.) Versammlung (20)
 समक्षम् (m. Gen.) im Beisein von (23)
 समग्र ganz, vollständig, all (32)

- समन्वित (PPP) zusammen mit (m. Instr.; von समनुइ (2)) (32)
- समम् (Postp. mit Instr.) (zusammen) mit (31)
- समय (m.) Frist (38)
- समयुज् (als Kausativ = 10) समयोजयति (m. Instr.) zusammenbringen mit (37)
- समर (m.) Kampf (37)
- समर्थं fähig (17)
- समा (f.) Jahr (34)
- समागम् (1) समागच्छति (m. Akk.) zusammenkommen mit (35)
- समादा (3) समाददाति annehmen (39)
- समाधि (m.) Versenkung, Vollendung, Vereinigung (23)
- समाश्रस् (als Kausativ = 10) समाश्रासयति beruhigen, trösten (25)
- समासद् (1) समासीदति nehmen (36)
- समिध् (f.) Brennholz (23)
- समीपम् (Postp. mit Gen.) in die Nähe von (7)
- समीपे (Postp. mit Gen.) in der Nähe von (7)
- समुद्र (m.) Meer (8)
- समुद्-लङ् (als Kausativ = 10) समुल्लङ्घयति hinüberspringen (39)
- समुपागम् (1) समुपागच्छति gelangen zu (40)
- सम्-चिन्त् (10) संचिन्तयति überlegen, ersinnen (39)
- सम्-त्यज् (1) संत्यजति aufgeben (36)
- सम्-पाति (m.) Name des Bruders des Geiers जटायुस् (38)
- सम्-प्राप् (5) सम्प्राप्नोति erreichen (33)
- सम्-भङ् (7) संभनक्ति zerschmettern (37)
- सम्भव (m.) Entstehung (35)
- सम्यक् richtig, gut (16)
- सम्-याच् (1) सम्याचते bitten (36)
- सम्-वन्द् (1) सम्बन्दते ehren, verehren
सम्-वृ (5) संवृणोति verstecken (39)
- सम्-वृध् (1) सम्बर्धते heranwachsen (29)
- सम्-शुध् (als Kausativ = 10) संशोधयति reinigen, prüfen, verbessern (40)
- सम्-श्रु (4) संशृणोति versprechen (37)
- सम्-स्था (als Kausativ = 10) संस्थापयति hinsetzen (36)
- सरयू (f.) Name zweier Flüsse (40)
- सरस् (n.) See, Teich (23)
- सरस saftig, frisch, schmackhaft (15)
- सर्प (m.) Schlange (17)
- सर्व all, jeder, ganz (13)
- सर्वतः überall (26)
- सर्वत्र überall (8)
- सर्वदा immer, stets (11)
- सस्य (n.) Getreide (14)
- सह् (1) सहते ertragen (14)
- सह (Postp. mit Instr.) mit (Personen) (5)
- सहचर (m.) Gefährte (12)
- सहसा plötzlich (2)
- सहस्र tausend (29)

सहितः (Postp. mit Instr.) zusammen mit(33)	सुबाहु (m.) Name eines Rākṣasas (32)
साकम् (Postp. mit Instr.) mit (31)	सुमन्त्र (m.) Name eines Ministers des D. (Bahuv. er, dessen Rat gut ist)(32)
सागर (m.) Meer (40)	सुमित्रा (f.) Ehegattin des D. (32)
साधन (n.) Vollendung (23)	सुर (m.) Gott (31)
साधु (adv.) gut (12)	सुरसा (f.) Mutter der Schlangen (39)
साधु (m.) (Wander)heiliger (10), guter Mann; pl. gute Leute (40)	सुवर्ण (n.) Gold (10)
सायंकाल (m.) Abend (22)	सुसंवृत gut versteckt; संवृत = PPP von सं-वृ (5) verhüllen
सायम् abends (8)	सुहृद् (m.) Freund
सारथि (m.) Wagenlenker (34)	सूक्त (n.) Hymne (2)
सार्धम् zusammen mit (m. Instr.) (37)	सूद (m.) Koch (18)
साल (m.) Name einer Baumart (37)	सूर्य (m.) Sonne (8)
सावित्री (f.) Mädchenname, Name einer Hymne, Name einer Göttin (29)	सूर्यवंश (m.) Sonnengeschlecht (32)
साहाय्य (n.) Hilfe (23)	सृज् (6) सृजति erschaffen (19)
सिंह (m.) Löwe (11)	सृप् (1) सर्पति kriechen (11)
सिंहासन (n.) Thron (25)	सेना (f.) Heer (21)
सिंहिका (f.) Name einer Rakṣasī (39)	सेव् (1) सेवते dienen (14)
सिच् (6) सिञ्चति gießen, ausgießen (6)	सेवक (m.) Diener (3)
सिद्ध (m.) heiliger, Seher (32)	सैनिक (m.) Soldat (27)
सीता (f.) weibl. Eigenname (8)	सैन्य (n.) Heer (5)
सु (5) सुनोति auspressen(31)	सोकण्ठम् sehnsüchtig (27)
सुख (n.) Freude, Glück (5)	सौन्दर्य (n.) Schönheit (10)
सुखिन् glücklich (26)	सौवर्ण golden (25)
सुग्रीव (m.) Name eines Affen (31)	स्कन्ध (m.) Schulter, Stamm (19)
सुत (m.) Sohn (33)	स्तव (m.) Loblied(31)
सुतीक्ष्ण (m.) Eigenname eines Ṛṣis (35)	स्तु (2) स्तौति preisen (31)
सुदारुण ganz schrecklich (38)	स्तुति (f.) Lob, Lobpreisung (15)
सुन्दर schön (14)	स्तेन (m.) Dieb (19)

- स्तोत्र (n.) Loblied (17)
- स्था (1) तिष्ठति stehen (3)
- स्था (als Kausativ = 10) स्थापयति stellen (30)
- स्थाली (f.) Topf, Gefäß (30)
- स्ना (Kaus = 10) स्नापयति jmd. baden, waschen (22)
- स्नान (n.) Bad, Waschung (10)
- स्निग्ध (PPP) anhänglich, liebend (von स्निह्) (32)
- स्निह् (4) स्निह्यति (m. Lok.) lieben (9)
- स्पृश् (6) स्पृशति berühren (5)
- स्फुट् (als Kausativ = 10) स्फोटयति sprengen, spalten (27)
- स्मि (1) स्मयते erröten (20), lächeln (26)
- स्मृ (1) स्मरति denken an, sich erinnern (3)
- स्व (Pronomen) eigen: mein, dein, sein; (5)
- स्वक eigen (33)
- स्वप् (2) स्वपिति schlafen (34)
- स्वभाव (m.) Natur (15)
- स्वयम् selbst (11)
- स्वर (m.) Stimme (15)
- स्वरूप (n.) Wesen, Natur, Beschaffenheit (21)
- स्वर्ग (m.) Himmel (14)
- स्वर्गति (f.) Gang zum Himmel, Tod (35)
- स्वल्प gering (30)
- स्वस् (f.) Schwester (26)
- स्वीकृ (8) स्वीकरोति annehmen, akzeptieren (19)
- हंस (m.) eine Art Gans (11)
- हन् (2) हन्ति töten (31)
- हनुमत् Kinnbacken habend, (m.) Name eines Affen (31)
- हरि (m.) Beiname des Gottes Viṣṇu (23)
- हर्ष (m.) Freude, Entzückung (28)
- हस् (1) हसति lachen, auslachen (2)
- हस्त (m.) Hand (5)
- हा (3) जहाति aufgeben, verlassen (35)
- हा (Interjektion) O weh (36)
- हि denn (6)
- हिंस् (7) हिनस्ति töten, verletzen (36)
- हित (n.) guter Rat (38)
- हिमालय (m.) Himālaya (Ort des Schnees) (8)
- हु (3) जुहोति opfern (35)
- हृ (1) हरति holen, nehmen, rauben (8)
- हृदय (n.) Herz (9)
- हृष् (1) हर्षते sich freuen; Kausativ हर्षयति erfreuen (31)
- हृषीकेश (m.) Herr der Sinne, Beiname Viṣṇus (हृषीक Sinn + ईश Herr) (31)
- हे o (Interjektion/Anredepartikel) (7)
- हेतु (m.) Ursache, Grund (14)
- हेमन् (n.) Gold (38)
- हेमन्त (m.) Winter (13)
- हृद (m.) Teich (7)
- ह्रै (1) ह्रयति rufen (5)

Glossar: Deutsch–Sanskrit

abends सायम्	Asket तापस (m.), मुनि (m.)
aber किंतु	Ast शाखा (f.)
abhacken कृत् (6) कृन्तति	Atem प्राण (m.)
abschneiden कृत् (6) कृन्तति	aufbrechen प्र-स्था (1) प्रतिष्ठते
Affe कपि (m.), वानर (m.)	auffliegen उद्-डी (4) उड्डीयते
Affenkönig कपिपति (m.)	aufgeben त्यज् (1) त्यजति
akzeptieren स्वी-कृ (8) स्वीकरोति	aufgehen उद्-गम् (1) उद्गच्छति
Allahabad प्रयाग (m.)	aufheben उद्-वह् (1) उद्वहति
allein केवलाम्	auflegen निधृ (10) निधारयति
allerdings तथापि	Aufruf आह्वन (n.)
allmählich क्रमेण	aufstehen उद्-स्था (1) उत्तिष्ठति
Almosen भिक्षा (f.)	aufziehen पुष् (10 = Kausativ) पोषयति
alt पुराण , वृद्ध	ausgießen सिच् (6) सिञ्चति
anblasen उप-ध्मा (1) उपधमति	auslachen हस् (1) हसति
Anblick दर्शन (n.)	außer विहाय (Postp. mit Akk.), ऋते (Postp. mit Akk.)
anderswo अन्यत्र	ängstigen, sich शङ्क् (1) शङ्क्ते
anfangen आरम्भ (1) आरभते	Bad स्नान (n.)
Angelegenheit विषय (m.)	Badeplatz तीर्थ (n.)
angreifen आ-क्राम् (1) आक्रामति	Ball कन्दुक (m.)
Angst भय (n.), शङ्का (f.)	Bauer कृषक (m.)
anhalten स्था (als Kausativ = 10) स्थापयति	Baum तरु (m.), वृक्ष (m.)
annehmen स्वी-कृ (8) स्वीकरोति	bedecken छद् (10 = Kausativ) छादयति
anrufen प्रार्थ् (10) प्रार्थयते	Befehl आदेश (m.)
Anstrengung उद्यम (m.)	befinden, sich वृत् (1) वर्तते
antworten प्रति-भाष् (1) प्रतिभाषते , प्रतिवद् (1) प्रतिवदति	befolgen अनु-स्था (1) अनुतिष्ठति
Arbeit कार्य (n.)	befreien मुच् (als Kausativ = 10) मो चयति
arm दरिद्र	befürchten शङ्क् (1) शङ्क्ते
Armut दरिद्रता (f.)	begehren काङ्क् (1) काङ्कति , लुम् (4) लुभ्यति
Art und Weise प्रकार (m.)	
Askese तपस्या (f.)	

Begierde काम (m.)	Blüte कुसुम (n.), पुष्प (n.),
beginnen आरम्भ (1) आरभते	Bogen चाप (m.)
begleiten अनु-गम् (1) अनुगच्छति	Boot नौका (f.)
begrüßen नम् (1) नमति	Bote दूत (m.)
beherrschen पाल् (10) पालयति	böse पाप , दुष्ट
beißen दंश् (1) दंशति	Böse, das पाप (n.)
bekommen लभ् (1) लभते	breit पृथु
Belehrung उपदेश (m.)	brennen दह् (1) दहति
Berg गिरि (m.), पर्वत (m.)	Brief पत्र (n.)
berühren स्पृश् (6) स्पृशति	bringen आ-नी (1) आनयति
beschmieren लिप् (6) लिम्पति	Brunnen कूप (m.)
beschützen गुप् (10) गोपायति , पाल् (10) पालयति	brüllen गर्ज् (1) गर्जति
besiegen जि (1) जयति	brünstig मत्त
beste(r,s) श्रेष्ठ	Buch पुस्तक (n.)
besteigen आ-रुह् (1) आरोहति	danach परस्तात् , पश्चात्
besuchen नि-सेव् (1) निषेवते	dann ततः , तदनु , तदा
betreten प्र-विश् (6) प्रविशति	Dämmerung संध्या (f.)
betrügerisch धूर्त	Dämon राक्षस (m.)
Bettler भिक्षु (m.)	denken an स्मृ (1) स्मरति
bewachen -schützen रक्ष् (1) रक्षति	denn हि
bewahren रक्ष् (als Kausativ =10) रक्षयति	derartig ईदृश , तादृश
bewegen, sich चल् (1) चलति	deshalb अतह् , तस्मात् (Abl. von तद्)
Biene अलि (m.), मधुकर (m.)	Dichter कवि (m.)
Bild चित्र (n.)	Dieb चोर (m.), चौर (m.), स्तेन (m.)
bis यावत्	Diener किङ्कर (m.), सेवक (m.)
bitten अर्थ (10) अर्थयते	Disput विवाद (m.)
bitten um याच् (1) याचते , प्रार्थ् (10) प्रार्थयते	doch एव
Blatt पत्त (n.)	Dorf ग्राम (m.)
Blume कुसुम (n.), पुष्प (n.),	dort तत्र
Blut रक्त (n.)	drei त्रि
blühen वि-कस् (1) विकसति	Dummkopf मूढ (m.), मूर्ख (m.)
	durchschauen अव-बुध् (4) अवबुध्यते
	durstig तृषित
	Ehefrau पत्नी , भार्या (f.), जाया (f.), नारी

(f.)
 eigen: mein dein, sein स्व (Pronomen)
 eilig सत्वरम्
 eindringen प्र-विश् (6) प्रविशति
 Einsiedelei आश्रम (m.)
 einst एकदा
 eintreten प्र-विश् (6) प्रविशति
 Elefant गज (m.)
 Elend दुःख (n.)
 Ende अन्त (n.)
 Entbindung प्रसव (m.)
 Entfernung दूर (n.)
 entgleiten सं-भ्रंश् (1) संभ्रंशते
 entscheiden निर्-नी (1) निर्णयति
 entstehen जन् (4) जायते
 Erdboden पृथिवी (f.), भूमि (f.)
 Erde पृथिवी (f.)
 erfahren अनु-भू (1) अनुभवति
 erfassen आलभ् (1) आलभते
 ergreifen आलभ् (1) आलभते
 erhalten लभ् (1) लभते
 erheben, sich उद्-गम् (1) उद्गच्छति
 erinnern, sich स्मृ (1) स्मरति
 erkennen बुध् (1) बोधति
 erlangen विद् (6) विन्दति
 erleben अनु-भू (1) अनुभावति
 erleiden अनु-भू (1) अनुभावति
 Erlösung मुक्ति (f.), मोक्ष (m.)
 ermüden श्रम् (4) श्राम्यति , परिक्रम् (4)
 परिक्राम्यति
 ernähren पुष् (10 = Kausativ) पोषयति
 erobern जि (1) जयति
 erregt sein क्षुभ् (4) क्षुभ्यति
 erreichen विद् (6) विन्दति

erröten स्मि (1) स्मयते
 erste प्रथम
 ertragen सह् (1) सहते
 erwarten प्रति-ईक्ष् (1) प्रतीक्षते
 erwidern प्रति-भाष् (1) प्रतिभाषते , प्रति-
 वद् (1) प्रतिवदति
 erzählen कथ् (10) कथयति
 erzeugen जन् (als Kausativ = 10)
 जनयति
 Esel गर्दभ (m.)
 Eselin गर्दभी (f.)
 Essen अन्न (n.), भोजन (n.)
 essen खाद् (1) खादति , भक्ष् (10) भक्षयति
 Fahrzeug यान (n.)
 fallen पत् (1) पतति
 Familie कुटुम्ब (n.)
 fangen ग्रह् (9) गृह्णति
 Fangen ग्रहण (n.)
 fächeln वीज् (6) वीजति
 Fächer व्यजन (n.)
 fähig समर्थ
 fähig sein शक् (5) शक्नोति
 Fehler दोष (m.)
 Feier उत्सव (m.)
 Feind अरि (m.), पर (m.)
 Feld क्षेत्र (n.)
 Fell चर्मन् (n.)
 Ferne दूर (n.)
 Fest उत्सव (m.)
 festhalten an, sich धृ (10) धारयति
 fett पुष्ट
 Feuer अग्नि (m.)
 finden विद् (6) विन्दति
 Fleiß उद्योग (m.)

Fliege मक्षिका (f.)
 fliegen डी (1) डीयते , पत् (1) पतति
 Fluß नदी (f.)
 folgen अनुगम् (1) अनुगच्छति
 fragen प्रच्छ (6) पृच्छति
 Frau नारी (f.), वधू (f.)
 Freizeit अवकाश (m.)
 Fremder पर (m.)
 fressen खाद् (1) खादति
 Freude सुख (n.)
 freuen, sich तुष् (4) तुष्यति
 Freund मित्र (n.)
 Freundin सखी (f.)
 Frieden शान्ति (f.)
 friedlich शान्त
 frisch सरस
 Frosch मण्डूक (m.)
 Froschkönig मण्डूकराज (m.)
 Frost शीत (n.)
 Frucht फल (n.)
 Frühling वसन्त (m.)
 führen नी (1) नयति
 Führer नायक (m.)
 Fuß पाद (m.)
 Garten उद्यान (n.)
 Gazelle मृग (m.)
 gebären प्रजन् (4) प्रजायते , जन् (als
 Kausativ = 10) जनयति
 geben यम् (1) यच्छति
 gebieten निः-दिश् (6) निर्दिशति
 geboren werden जन् (4) जायते
 Gebot शास्त्र (n.)
 Geburt जनन (n.)
 Gedicht काव्य (n.)

Geduld क्षमा (f.)
 Gefallen tun प्रसद् (1) प्रसीदति
 gefallen, jmd. etwas (m. Nom.) रुच् (1)
 रोचते
 Gefährte सहचर (m.)
 Gefängnis कारागृह (m.)
 gegenseitig परस्परम्
 gehen गम् (1) गच्छति , चर् (1) चरति
 Gehen गमन (n.)
 gehorsam विधेय
 gelangen प्रपद् (4) प्रपद्यते
 Gelächter हास्य (n.)
 Geld धन (n.)
 Gelegenheit अवकाश (m.)
 Gemälde चित्र (n.)
 gemäß अनु
 gemein क्षुद्र
 geraten in पत् (1) पतति
 gerissen धूर्त
 gern प्रियेण
 geschehen आ-पत् (1) आपतति
 Geschenk दान (n.)
 Geschichte कथा (f.)
 Geschrei कोलाहल (m.)
 Gesetz धर्म (m.)
 Gesicht मुख (n.)
 Getreide सस्य (n.)
 Gewand वस्त्र (n.)
 gewiß नियतम् , बाढम्
 gewöhnlich प्रायेण
 Gier लोभ (m.)
 gießen सिच् (6) सिञ्चति
 Gift विष (n.)
 Gipfel शिखर (m.)

Girlande माला (f.)	herantreten उप - विश् (6) उपविशति
Glanz शोभा (f.)	herauf उपरि
gleich तुल्य	herbeiführen उप - नी (1) उपनयति
gleichsam mit तुल्य	herbeikommen आ - धाव् (1) आधावति
Glut आताप (m.)	herbeirufen आ - ह्वे (1) आह्वयति
Glück सुख (n.)	Herr पति (m.)
Glühwürmchen खद्योत (n.)	Herrscher ईश्वर (m.)
Gnade प्रसाद (m.)	herstellen रच् (10) रचयति
Gold सुवर्ण (n.)	herumführen परि - नी (1) परिणयति
Gott देव (m.)	herumwandern भ्रम् (1) भ्रमति
Gott höchster ईश्वर (m.)	hervorkommen उद् - तृ (1) उत्तरति
Gottheit देव (m.), देवता (f.)	Herz हृदय (n.)
Göttin देवी (f.)	heute अद्य
Gras तृण (n.)	Hieb प्रहार (m.)
grau धूम्र	hier अत्र
Grund कारण (n.), हेतु (m.)	Himmel आकाश (m.)
gut साधु (adv.)	hin und her इतस्ततः
gut सम्यक्	hin- herunterwerfen नि - क्षिप् (6)
Halle मण्डप (m.,n.)	निक्षिपति
Hals कण्ठ (m.)	Hingabe भक्ति (f.)
Halskette माला (f.)	Hinterlist शाय्य (n.)
Hand पाणि (m.), हस्त (m.)	hinübergelangen अति - तृ (1) अतितरति
Hase शशक (m.)	Hitze आताप (m.), उष्णता (f.), निदाघ (m.)
Haufen राशि (m.)	Hochzeit विवाह (m.)
Haus गृह (m.,n.)	Hof सभा (f.)
Heer सैन्य (n.)	holen हृ (1) हरति
Heirat विवाह (m.)	Holz Scheit काष्ठ (n.)
heiraten पर् - इनी (1) परिणयति	Höhle गूहा (f.)
Held वीर (m.)	Hölle नरक (m.)
heldenhaft वीर	Hören श्रवण (n.)
herabfliegen अव - पत् (1) अवपतति	hören आ - कर्ण (10) आकर्णयति
herabspringen अव - स्तु (1) अवस्तवते	Hund कुक्कुर (m.)
herabsteigen अव - रुह् (1) अवरोहति	hungrig बुभुक्षित
heranschleichen उप - सृप् (1) उपसर्पति	

hungrig sein क्षुध् (4) क्षुध्यति	Kraft बल (n.)
hüpfen स्रु (1) स्रवते	Krähe काक (m.)
hüten गुप् (10) गोपायति	kriechen सृप् (1) सर्पति
Hüter रक्षक (m.)	Krieger योध (m.)
Hymne सूक्त (n.), स्तोत्र (n.)	Krokodil कुम्भीर (m.)
immer stets सर्वदा	Kuckuck कोकिल (m.)
Interesse कौतूहल (n.)	Kugel कन्दुक (m.)
irgendeiner कश्चिद् (m.)	Kuh धेनु (f.)
Irrtum मोह (m.)	Kummer दुःख (n.)
ja आम्	lachen हस् (1) हसति
jagen मार्ग (10) मार्गयति , मृग् (10) मृगयते	Ladung आह्नन (n.)
Jäger व्याध (m.)	Land देश (m.)
jetzt अधुना	lang दीर्घ
Junge बाल (m.)	langsam मन्दम्
Juwel रत्न (n.)	Last भर (m.)
kalt शीत	Lasttier वाहन (n.)
Kampf युद्ध (n.)	laufen धाव् (1) धावति
Kälte शीत (n.)	Laut शब्द (m.)
kämpfen युध् (4) युध्यते	Lärm कोलाहल (m.)
Kind बाल (m.), शिशु (m.)	leben जीव् (1) जीवति
Kleid वस्त्र (n.)	Leben जीवन (n.), प्राण (m.)
klein अल्प , क्षुद्र	Lebensgeschichte चरित (n.)
klug पण्डित , पटु	Lebensstadium आश्रम (m.)
Knüppel लगुड (m.)	lecker मिष्ट
Koch सूद (m.)	Leckerbissen मिष्ट (n.)
kochen पच् (1) पचति	Lehrbuch शास्त्र (n.)
kommen आ-गम् (1) आगच्छति	lehren पठ् (als Kausativ =10) पाठयति
Kopf शीर्ष (m.)	Lehrer गुरु (m.), शिक्षक (m.)
König नृप (m.), नृपति (m.)	Lernen अध्ययन (n.)
König, großer महाराजन्	lernen अधि-गम् (1) अधिगच्छति
Königin देवी (f.)	lesen पठ् (1) पठति
können शक् (5) शक्नोति	Leute जन (m.)
Körper शरीर (n.)	Liane लता (f.)
	lieb प्रिय

lieblich मधुर	Moment क्षण (m.)
Lied गीत (n.)	Monat मास (m.)
List उपाय (m.)	Mond चन्द्र (m.)
Lob स्तुति (f.)	Mord वध (m.)
Loblied स्तोत्र (n.)	morgen श्वः
Lobpreisung स्तुति (f.)	morgens प्रातः
Loch बिल (n.)	möglich sein सं-भू (1) संभवति
Lohn फलयोग (m.)	Mund मुख (n.)
loslassen मुच् (6) मुञ्चति	Mungo नकुल (m.)
Lotus कमल (n.)	Mutter जननी (f.)
Löwe सिंह (m.)	Münze रूपक (m.)
Lust काम (m.)	müssen अर्ह् (1) अर्हति
machen कृ (8) करोति	nach प्रति (Postp. m. Akk.), अनु
mager कृश	nach Belieben यथाकामम्
Mal वार (m.)	nachdenken चिन्त् (10) चिन्तयति
Mangel अभाव (m.)	nachlaufen अनु-धाव् (1) अनुधावति
Mann पुरुष (m.), नर (m.), जन (m.)	Nacht रात्रि (f.)
Matte कट (m.)	nagen दंश् (1) दशति
Mattigkeit ग्लान (n.)	Nahrung खाद (n.), भोजन (n.)
Maus मूषक	Namen नामधेय (n.)
Mädchen कन्या (f.)	namens, mit dem Namen नाम
Meditation ध्यान (n.)	Nase नासिका (f.)
Meditationsformel मन्त्र (m.)	Natur प्रकृति (f.), स्वभाव (m.)
Meer समुद्र (m.)	Nähe (in der ... von) समीपे / समीपम् (Postp. mit Gen.)
mehr und mehr अधिखाधिक	nähern, sich उप-गम् (1) उपगच्छति
meistens प्रायेण	nehmen हृ (1) हरति
Mensch नर (m.)	Netz जाल (n.)
merken अव-बुध् (4) अवबुध्यते	Neugier कौतूहल (n.)
Milch क्षीर (n.), दुग्ध (n.)	neunter नवम
mit सह (Postp. m. Instr.)	niederlegen, sich सम्-विश् (6) संविशति
mitleidvoll कृपालु	niedrig क्षुद्र
Mitte मध्य (n.)	Nutzen उपयोग (m.)
Mittel उपाय (m.)	o हे
Mittelteil मध्यभाग (m.)	

oben उपरि	Reichtum धन (n.)
oder वा	reif वृद्ध
oft बहु	Reihe वार (m.)
ohne विना (Postp. m. Instr.)	Reise प्रयाण (n.)
Ohr कर्ण (n.)	Reittier वाहन (n.)
Opfer यज्ञ (m.)	rennen धाव् (1) धावति
Opfergabe बलि (m.)	Respekt zollen अर्च् (10) अर्चयति
opfern, jemandem etwas यज् (1) यजति	retten तृ (1) तरति
Ortsname आयोध्या (f.)	Rettung रक्षा (f.)
Palast प्रासाद (m.), भवन (n.)	Rezitation जप (m.)
Papagei शुक (m.)	rezitieren पठ् (1) पठति , जप् (1) जपति
passieren आपत् (1) आपतति	richtig सम्यक्
Pfau मयूर (m.)	rufen द्वे (1) ह्वयति
Pfeil शर (m.)	Ruhe शान्ति (f.)
Pferd अश्व (m.)	ruhig शान्त
pflegen पुष् (10 = Kausativ) पोषयति	Ruhm कीर्ति (f.)
Pflug लाङ्गल (n.)	Rücken पृष्ठ (n.)
pflücken आहर् (1) आहरति	Saal महाशाला
pflügen कृष् (6) कृषति	Sache विषय (m.)
Pilgerfahrt यात्रा (f.)	saftig सरस
Pilgerherberge धर्मशाला (f.)	sagen वद् (1) वदति
Platz स्थान (n.)	sagen jmd. अभि-भाष् (1) अभिभाषते
plötzlich सहसा	sammeln आहर् (1) आहरति
Pracht शोभा (f.)	Sanskrit संस्कृत (n.)
preisen प्रशंस् (1) प्रशंसति	Schakal शृगाल (m.)
produzieren रच् (10) रचयति	Scham लज्जा (f.)
Ranke लता (f.)	Schar गण (m.)
rauben ह् (1) हरति	scharfsinnig पटु
Räuber चोर , चौर (m.)	Schatten छाया (f.)
Recht धर्म (m.)	schauen दृश् (4) पश्यति
Regel शास्त्र (n.)	Scherz परिहास (m.), हास्य (n.)
Regen वृष्टि (f.)	schicken प्र-इष् (als Kausativ = 10)
Regenzeit वर्षाकाल (m.)	प्रेषयति
reichlich प्रभूत	schießen मुच् (6) मुञ्चति

Schildkröte कच्छप (m.)	Schwiegertochter वधू (f.)
Schlaf निद्रा (f.), शयन (n.)	sehen ईक्ष् (1) ईक्षते , दृश् (4) पश्यति
schlafen नी-द्रा (4) निद्रायते	Seher ऋषि (m.)
Schlafzimmer शयनशाला (f.)	Seher मुनि (m.)
Schlag प्रहार (m.)	sehr अतीव
schlagen तुद् (6) तुदति	sein अस् (2) अस्ति , भू (1) भवति , वृत् (1) वर्तते
Schlange सर्प (m.)	selbst स्वयम्
schlau धूर्त , पण्डित	setzen, sich नि-सद् (1) निषीदति , सद् (1) सीदति
schlecht दुष्ट	setzen, sich उप-विश् (6) उपविशति
schleudern अस् (4) अस्यति , क्षिप् (6) क्षिपति	Sītā सीता (f.)
schmackhaft सरस	Sieg जय (m.)
schmecken रस् (1) रसति	siegen जि (1) जयति
Schmerz दुःख (n.)	singen गै (1) गायति
schmücken भूष् (10 = Kausativ) भूषयति	sitzen सद् (1) सीदति
schnell सत्वरम् , शीघ्रम्	Sklavin दासी (f.)
schön सुन्दर	so, auf diese Weise इत्थम् , एवम्
Schönheit सौन्दर्य (n.), शोभा (f.)	sofort क्षणात् , सद्यः
schrecklich घोर	Sohn पुत्र (m.)
schreiben लिख् (6) लिखति	solch तादृश
schreien क्रन्द् (1) क्रन्दति , क्रुष् (1) क्रोषति	Soldat योध (m.)
Schrift, offenbarte heilige श्रुति (f.)	sollen अर्ह् (1) अर्हति
Schuld दोष (m.)	Sommer निदाघ (m.)
Schule पाठशाला (f.), विद्यालय (m.)	sonderbar विचित्र
Schulter स्कन्ध (m.)	sondern किंतु
Schutz रक्षा (f.)	Sonne भानु (m.), सूर्य (m.)
Schüler शिष्य (m.)	sonst अन्यथा
schützen रक्ष् (als Kausativ =10) रक्षयति	Sorge शङ्का (f.)
schwach दुर्बल	sorgen शङ्क् (1) शङ्क्ते
Schwan हंस (m.)	später परस्तात्
schwarz कृष्ण	Spaß हास्य (n.)
Schwert असि (m.)	Speer कुन्त (m.)
Schwiegermutter श्वश्रू (f.)	Speise अन्न (n.), भोजन (n.)

Spiegelbild प्रतिबिम्ब (n.)	Tempel मन्दिर (n.)
spielen क्रीड् (1) क्रीडति	Tier पशु (m.)
sprechen भाष् (1) भाषते , वद् (1) वदति	Tiger व्याघ्र (m.)
sprechen zu jmd. अभि-भाष् (1) अभिभाषते	Tigerfell व्याघ्रचर्मन् (n.)
springen स्रु (1) स्रवते	Tochter कन्या (f.), पुत्री (f.)
Spruch, heiliger मन्त्र (m.)	Todesgott यम (m.)
Stadt नगरी (f.)	Tor मूढ (m.)
Stadt नगर (n.)	tot मृत
stattfinden सं-भू (1) संभवति	töten मृ (als Kausativ = 10) मारयति
staunen वि-स्मि (1) विस्मयते	Tötung वध (m.)
Stärke बल (n.)	tragen वह् (1) वहति
stehen स्था (1) तिष्ठति	trauern शुच् (1) शोचति
Stelle स्थान (n.)	trinken पा (1) पिबति
sterben मृ (6) म्रियते	trocknen शुष् (4) शुष्यति
Stimme स्वर (m.)	Tropfen बिन्दु (m.)
Stock दण्ड (m.)	trotzdem तथापि
stoppen स्था (als Kausativ =10) स्थापयति	tun कृ (8) करोति
Straße मार्ग (m.), रथ्या (f.)	Ufer तट (m.), तीर (n.)
Streit कलह (m.)	um... herum अभितः (m. Akk.)
Stroh तृण (n.)	Ungezähmter दुर्दन्त (m.)
studieren पठ् (1) पठति	Unrecht अधर्म
Stück Fleisch मांसखण्ड (m.)	unter अधः (Postp. mit Gen.), तले (Postp. m. Gen.)
suchen अनुइष् (4) अन्विष्यति	unterrichten पठ् (als Kausativ =10) पाठयति
Sünde पाप (n.)	Unterweisung उपदेश (m.)
süß मधुर	unvergleichlich अपूर्व
Tag दिवस (m.)	Ursache कारण (n.), हेतु (m.)
Tanz नृत्य (n.)	Urteil न्याय (m.)
tanzen नृत् (4) नृत्यति	über उपरि
tapfer वीर	überall सर्वत्र
tauchen गाह् (1) गाहते	überqueren तृ (1) तरति
täglich अनुदिनम् , प्रतिदिनम्	Vater जनक (m.)
Teich ह्रद (m.)	Veda वेद (m.)

verabschieden von, sich आ-मन्त्र् (10)
 आमन्त्रयति
 verbergen छद् (10 = Kausativ) छादयति
 Verdienst पुण्य (n.)
 verehren अर्च् (als Kausativ = 10)
 अर्चयति , पूज् (10) पूजयति , नम् (1)
 नमति , वन्द् (1) वन्दते
 Verehrung नमस्कार (m.), पूजा (f.)
 vereinigen mit, sich सं-गम् (1) संगच्छते
 verfluchen शप् (1) शपति
 vergleichbar mit तुल्य
 verhüllen छद् (10 = Kausativ) छादयति
 verkünden घुष् (10) घोषयति
 verlassen त्यज् (1) त्यजति
 Verletzung क्षति (f.)
 Versammlung सभा (f.)
 verschonen मुच् (6) मुञ्चति
 verstecken गुप् (10) गोपायति
 verstehen अवगम् (1) अवगच्छति
 vertreiben अपह् (1) अपहरति
 Verwandter बन्धु (m.)
 Verzehren भक्षण (n.)
 verzehren भक्ष् (10) भक्षयति
 Verzögerung विलम्ब (m.)
 viel बहु
 vier चतुर्
 Vogel विहंग (m.)
 Volk जन (m.)
 von ... an प्रभृति (Postp.)
 von dieser Zeit an ततः प्रभृति
 vor अग्रे (Postp. m. Gen.), पुरतः
 vorschreiben निः-दिश् (6) निर्दिशति
 Vorschrift शास्त्र (n.)
 wachsen रुह् (1) रोहति

Waffe शस्त्र (n.)
 Wagen रथ (m.), शकट (n.)
 Wahrheit सत्य (n.)
 wahrnehmen अव-बुध् (4) अवबुध्यते
 Wald वन (n.)
 Wallfahrt यात्रा (f.)
 Wallfahrtsort तीर्थ (n.)
 Wanderheiliger साधु (m.)
 wann कदा
 warten प्रति-ईक्ष् (1) प्रतीक्षते
 warum कुतः
 waschen क्षल् (10) क्षालयति
 Waschung स्नान (n.)
 Wasser जल (n.), वारि (n.)
 Wächter रक्षक (m.)
 Wärme उष्णता (f.)
 Wäscher रजक (m.)
 Weg मार्ग (m.)
 weggehen अप-गम् (1) अपगच्छति
 wegnehmen अप-ह् (1) अपहरति
 wegtreiben अप-नुद् (6) अपनुदति
 wehen वह् (1) वहति
 wehklagen क्रुष् (1) क्रोषति
 weihen उप-नी (1) उपनयति
 weinen क्रन्द् (1) क्रन्दति
 Weiser मुनि (m.)
 weit (von) दूरे (Postp. mit Abl.)
 weit पृथुल
 wenig अल्प
 wenn ... dann यदा ... तदा , यदि ...
 तर्हि
 werden भू (1) भवति
 werfen अस् (4) अस्यति
 werfen क्षिप् (6) क्षिपति

weshalb कुतः	zeigen दृश् (als Kausativ =10) दर्शयति
Widerspiegelung प्रतिबिम्ब (n.)	Zeit काल (m.)
wie इव	zerbeißen विदंश् (1) विदशति
wie कथम्	zeugen जन् (als Kausativ = 10) जनयति
wie ein Sohn पुत्रवत्	Ziegenbock अज (m.)
wie früher यथापूर्वम्	ziehen वह् (1) वहति
wieder पुनः	zittern विप् (1) वेपते
Wild मृग (m.)	Zofe दासी (f.)
Wind पवन (m.), वायु (m.)	Zorn क्रोध (m.), कोप
Winter हेमन्त (m.)	Zögern विलम्ब (m.)
Wissen ज्ञान (n.)	zögern शङ्क (1) शङ्कते
wissen बुध् (1) बोधति	zu प्रति (Postp. m. Akk.)
wo कुत्र , क्व	zuerst पूर्वम्
woher कुतः	zufrieden sein तुष् (4) तुष्यति
wohin कुत्र	Zugtier वाहन (n.)
wohlriechend सुरभि	zurückkehren प्रति-गम् (1) प्रतिगच्छति
wohnen वस् (1) वसति , निवस् (1) निवसति , प्रतिवस् (1) प्रतिवसति	zusammen singen सं-गै (1) संगायति
Wolke मेघ (m.)	zusammenkommen सम्-आ-गम् (1) समागच्छति
wozu किम् अर्थ	zusammenstellen रच् (10) रचयति
Wunder आश्चर्य (n.)	zustimmen अनुमन् (4) अनुमन्यते
wunderbar विचित्र	zürnen क्रुध् (4) क्रुध्यति
wundern über, sich विस्मि (1) विस्मयते	Zweck, zu diesem तदर्थम्
Wunsch काम (m.)	zwei द्वि
wünschen इष् (6) इच्छति , काङ्क्ष (1) काङ्क्षति	zwei Teile, in द्विधा
zahlreich प्रभूत	zweifelsohne असंशयम्
Zahn दन्त (m.)	Zweig शाखा (f.)
Zeh, großer अङ्गुष्ठ (m.)	zweite द्वितीय